

Årsrapport 2001

*Delrapport for samfunnsvitenskapelige
instiutter*

Revidert utgave

Norges forskningsråd 2002

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
Publikasjonen kan bestilles via internett:
<http://www.forskningsradet.no/bibliotek/publikasjonsdatabase/>
eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Internett: bibliotek@forskningsradet.no
X.400: S=bibliotek;PRMD=forskningsradet;ADMD=telemax;C=no;
Hjemmeside: <http://www.forskningsradet.no/>

Trykk: Norges forskningsråd
Opplag revidert utgave: 300

Oslo, juni 2002

ISBN 82-12-01709-5

Forord

Forskningsrådet har levert en systematisk årsrapportering for alle instituttene siden 1997. Disse har vært konsentrert om faglige, organisatoriske og administrative nøkkelparametere. *Årsrapporten for forskningsinstituttene* for 2001 er imidlertid bygd opp noe annerledes enn tidligere. Det er lagt spesiell vekt på en bedre koordinering mellom områdene. I rapporten for 2001 er således de fire områdevis instituttrapportene og samlerapporten strukturert etter samme disposisjon. Dette gjør sammenligninger på tvers av de områdevis rapportene enklere, og det blir også lettere å se utviklingen innenfor de enkelte områdene i forhold til den totale utviklingen innenfor sektoren. Lengre tidsserier gjør det nå dessuten mulig å sammenstille data og analysere utviklingen over en femårsperiode. Ytterligere har man søkt å vurdere utviklingen i instituttsektoren i et forskningspolitisk perspektiv.

Forskningsrådets årsrapport for instituttene for 2001 gir en samlet oversikt over hvordan bevilgningene er brukt og hvilke resultater som er oppnådd. Selv om resultatene ses i forhold til målsettinger og føringer i tildelingene fra departementene for 2001, vil resultateksempelene i stor grad skyldes forskningsbevilgninger gitt tidligere år. Årsrapporten vil derfor ikke gi et fullstendig bilde av de samlede samfunnsmessige effekter av forskningsbevilgningene for budsjettåret.

Årsrapporten for forskningsinstituttene for 2001 kommer i tillegg til Forskningsrådets ordinære årsrapport og består av én samlerapport og fire rapporter for følgende instituttgrupperinger: De teknisk-industrielle instituttene, primærnæringsinstituttene, kultur- og samfunnsinstituttene og miljø- og utviklingsinstituttene. De medisinske og helsefaglige instituttene er omtalt i samlerapporten. Rapporten omfatter forskningsinstitutter som har forskning som hovedaktivitet og som omfattes av "Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter". Forskningsrådet har et strategisk ansvar for utviklingen av disse instituttene, men forskningsinstituttene er selv ansvarlig for sin egen virksomhet. I 2001 har det ikke skjedd spesielle strukturelle endringer i instituttsektoren. Det henvises til samlerapporten og de fire delrapportene for sektorspesifikke vurderinger.

Instituttrapportene er basert på bidrag fra instituttene selv og data innhentet av Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU) på oppdrag fra Forskningsrådet. Dataene omfatter finansiering, økonomiske forhold, personale, samarbeid med andre FoU-institusjoner, kontakt med brukere og resultater av forskning og annen faglig virksomhet. NIFU har også bistått Forskningsrådet med analyse av og kommentarer til tallene for 2001 i rapporten.

Oslo, mai 2002

Christian Hambro
Adm. direktør

Arvid Hallén
Områdedirektør
Området for kultur og samfunn

Årsrapport 2001	1
Forord	3
Årsrapport for de samfunnsvitenskapelige instituttene	5
Innledning	5
Rapport fra virksomheten i 2001	5
Vurdering av utviklingen	13
Rapport fra det enkelte institutt	15
Agderforskning	15
Møreforskning	18
Nordlandforskning	20
Nord-Trøndelagsforskning	22
NORUT Finnmark	24
NORUT Samfunnsforskning	28
Rogalandforskning Samfunn	30
Telemarkforskning Bø	33
Telemarkforskning Notodden	35
Vestlandforskning	37
Østfoldforskning	40
Østlandforskning	43
ALLFORSK	46
Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)	48
CICERO	52
Fafo	55
Fridtjof Nansens institutt (FNI)	57
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	60
Institutt for fredsforskning (PRIO)	61
Institutt for samfunnsforskning (ISF)	63
Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU)	66
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	70
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	75
Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)	78
Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS)	81
Samfunns- og næringslivsforskning (SNF)	84
STEP-gruppen	86
Transportøkonomisk institutt (TØI)	87
VOX (Voksenopplæringsinstituttet)	90

Vedlegg

Årsrapport for de samfunnsvitenskapelige instituttene

Innledning

Instituttsektoren står sentralt i norsk forskning. Vitale institutter er viktig for å nå nasjonale mål for forskningspolitikken og for deler av sektorpolitikken. Instituttene er også sentrale i realiseringen av Forskningsrådets strategier. De 29 instituttene som rapporterer til Kultur og samfunn (KS) og som har sin tyngde innen samfunnsvitenskapelig forskning, er en del av denne sektoren.

Årsrapporten for 2001 presenterer virksomheten ved disse instituttene. Av de 29 instituttene kanaliserte KS basisbevilgning til 19. Dette er de 12 regionale instituttene, de utenrikspolitiske instituttene CICERO, PRIO og FNI samt ISF, Fafo, SNF og TØI. Åtte institutter får basisbevilgning direkte fra departementene. To institutter har ikke basisbevilgning.

Kultur og samfunn forvalter midler til basisbevilgning til navngitte institutter fra fire departementer UFD, NHD, SD og MD. I tillegg til de 19 instituttene som får basisbevilgning fra KS får også NUPI SIP. I 2001 var den samlede rammen på 87,465 mill kroner hvorav hovedtyngden av midlene kom fra UFD og NHD.

I årsrapporten presenteres og kommenteres de mest sentrale forholdene ved instituttene virksomhet. Dette er basert på instituttene egen beskrivelse og innrapporterte nøkkeltall med påfølgende bearbeiding og sammenstilling av NIFU (vedlegg 3). Siden det nå er tilnærmet sammenlignbare nøkkeltall for perioden 1997 – 2001, er situasjonen for 2001 sett i sammenheng med virksomheten i hele denne femårsperioden.

Gjennom arbeidet med å tildele basisbevilgning følger Kultur og samfunn utviklingen både for sektoren og ved hvert institutt. Dialogmøter, systematiske evalueringer og årlig rapportering er tiltak som gjør det mulig å fremme kvalitet i forskningen, rekruttering, samarbeids-relasjoner og hensiktsmessig arbeidsdeling. I årsrapporten har vi derfor også tatt inn en samlet vurdering av utviklingen.

Rapport fra virksomheten i 2001

Struktur og organisering

I vedlegg 1 er det gitt en oversikt over instituttene, deres organisasjonsform og budsjettansvarlig departement.

Med virkning fra 1.1. 2001 ble gjennomført følgende strukturelle endringer:

- Det er etablert et nytt selskap i NORUT-gruppen, NORUT Finnmark a.s. Dette selskapet, som er lokalisert i Alta, overtok den regionale funksjonaliteten til Stiftelsen Finnmarksforskning
- Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt ble innlemmet i Voksenopplæringsinstituttet (VOX) og beholdt som egen avdeling
- Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) ble opprettet ved sammenslåing av Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (SIFA) og dokumentasjonsseksjonen og biblioteket i Rusmiddeldirektoratet

- Norsk senter for bygdeforskning ble skilt ut fra Allforsk

Økonomi

Driftsinntektene i 2001 var på 808 mill. kroner, en økning på 5,8 % i forhold til 2000. Siden inntektene for de 12 regionale instituttene var på samme nivå som i 2000, kom denne økningen i de øvrige 17 instituttene. Det er selvfølgelig stor variasjon mellom enkeltinstitutter, men i 5-årsperioden har drifts-inntektene ved de regionale instituttene vært relativt stabil, mens den for de øvrige har økt med 23,8 %.

Instituttens driftsregnskaper viser en klar bedring fra 2000, men var fortsatt svakere enn i 1998 og 1999. Det er også her betydelige variasjoner. Det var 58 % av de regionale instituttene som hadde et positivt resultat og 65 % av de øvrige.

Når det gjelder instituttens inntekter i form av basisbevilgning (grunnbevilgning og strategiske instituttprogram) fra Forskningsrådet, så fremgår det av figur 1 hvordan bevilgningen per forskerårsverk har utviklet seg i perioden 1997-2001. Her har vi valgt å gruppere instituttene i sektorer både ut fra historiske forhold og ut fra departementstilknytning. I gruppen av utenrikspolitiske institutter inngår også NUPI, og i dette tallet inngår finansieringen av instituttets pålagte informasjonsvirksomhet.

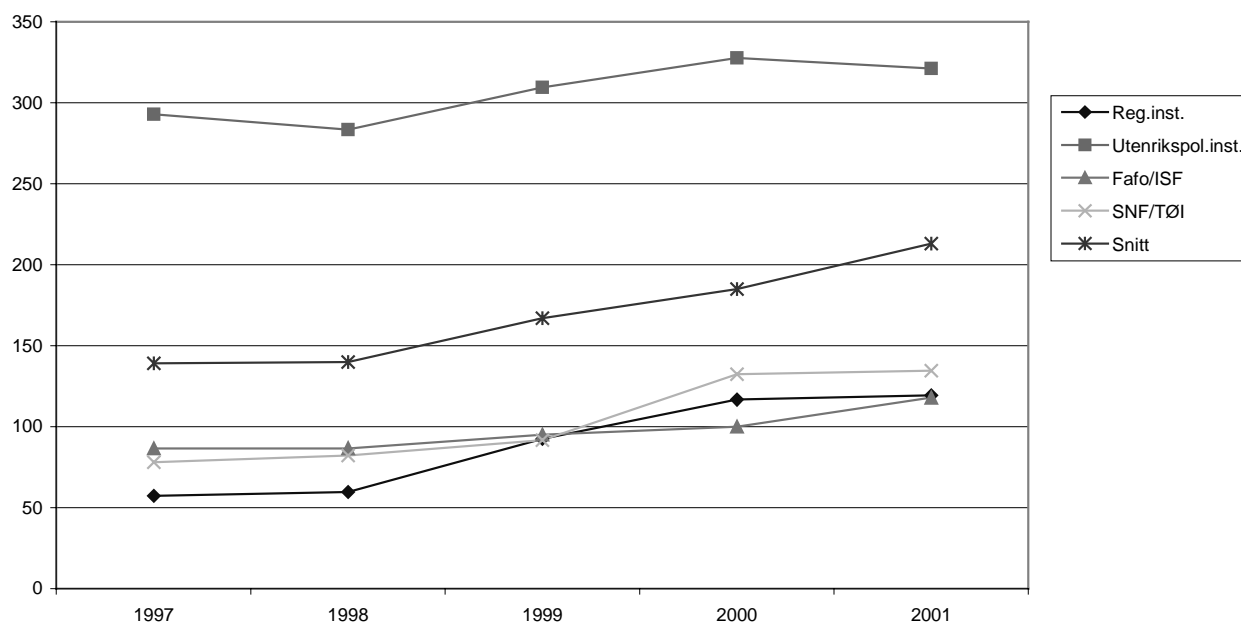

Fig. 1: Basisbevilgning per forskerårsverk (1997-2001) for de instituttene som mottar basisbevilgning fra Forskningsrådet.

Det fremgår av figuren at det fortsatt er betydelig forskjeller i basisbevilgning, men at det har vært en økning for alle instituttgruppene i denne perioden.

I de statlige retningslinjene skilles det mellom basisbevilgning og prosjektinntekter. Prosjektinntektene gir en god indikasjon på instituttene inngrep med oppdragsmarkedet og på deres evne til å konkurrere om forskningsrådsmidler.

I fig. 2 har vi presentert inntektsprofilen for tre grupper, de 12 regionale, de 7 øvrige instituttene med basisbevilgning fra Forskningsrådet og de resterende 10 instituttene. Hovedtrekket i dette bildet er at hovedinntekstkilden er offentlige oppdragsgivere, at inntektene fra Forskningsrådet er relativt stabil men med en viss nedgang for de regionale instituttene. Forskningsrådfinansieringen utgjorde i snitt 31 % for hele instituttgruppen. Den internasjonalt finansierte prosjektporteføljen er fortsatt relativt begrenset.

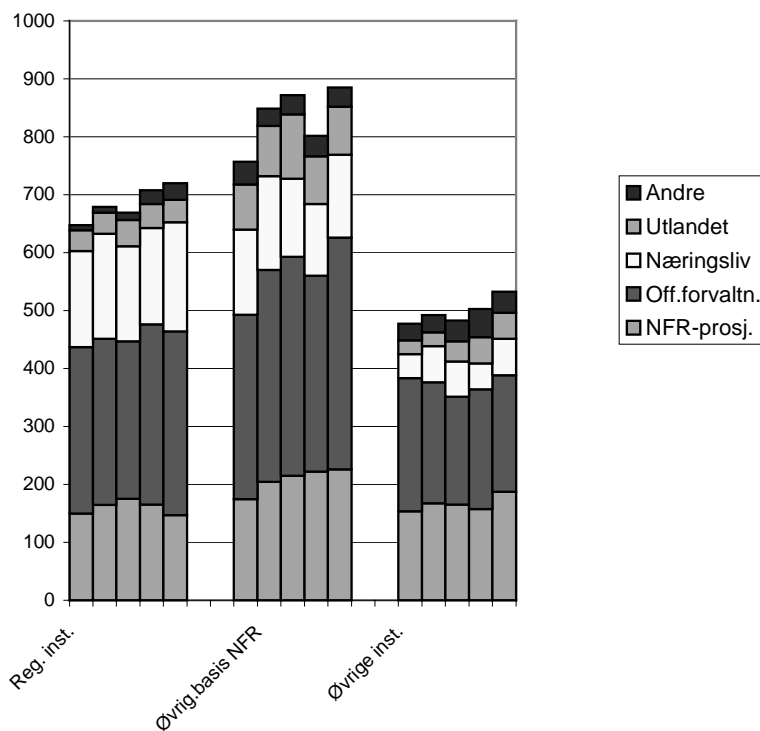

Fig. 2: Oppdragsinntekter (utenom basisbevilgning) fordelt på finansieringskilder for perioden 1997-2001. Per forskerårsverk.

Når det gjelder instituttene samlede inntekter fra Forskningsrådet, så fremgår det av fig. 3 at det har vært en økning for alle tre gruppene, men minst for de regionale instituttene.

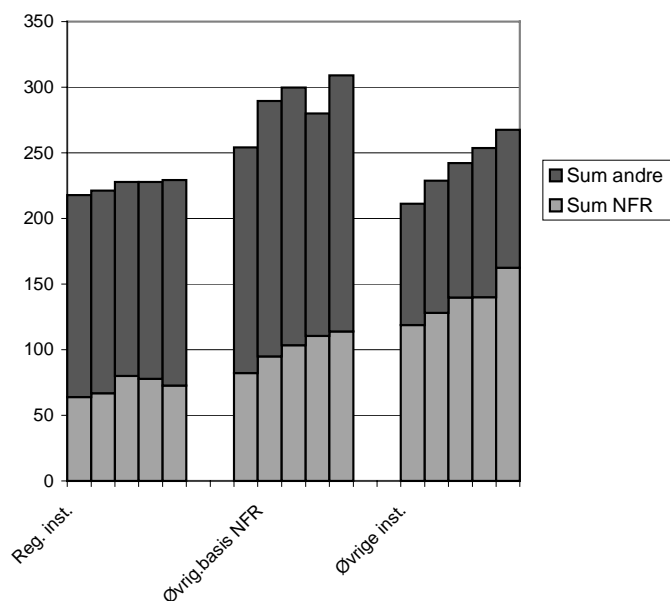

Fig. 3 Samlede inntekter (inkl. basisbevilgning) fra Forskningsrådet og øvrige inntekter for perioden 1997-2001 (mill. kroner).

Personale

Det ble utført vel 1100 årsverk ved de 29 instituttene i 2001. Av dette stod forskere og annet faglig personale for 79 %. Andelen er noe høyere blant de regionale instituttene (83%) enn i de øvrige instituttene (77%) (fig. 4). Det fremgår av figur 5 at antall årsverk i denne delen av institutt-sektoren har vært relativt stabil, men noe lavere i 2001 enn i de foregående årene.

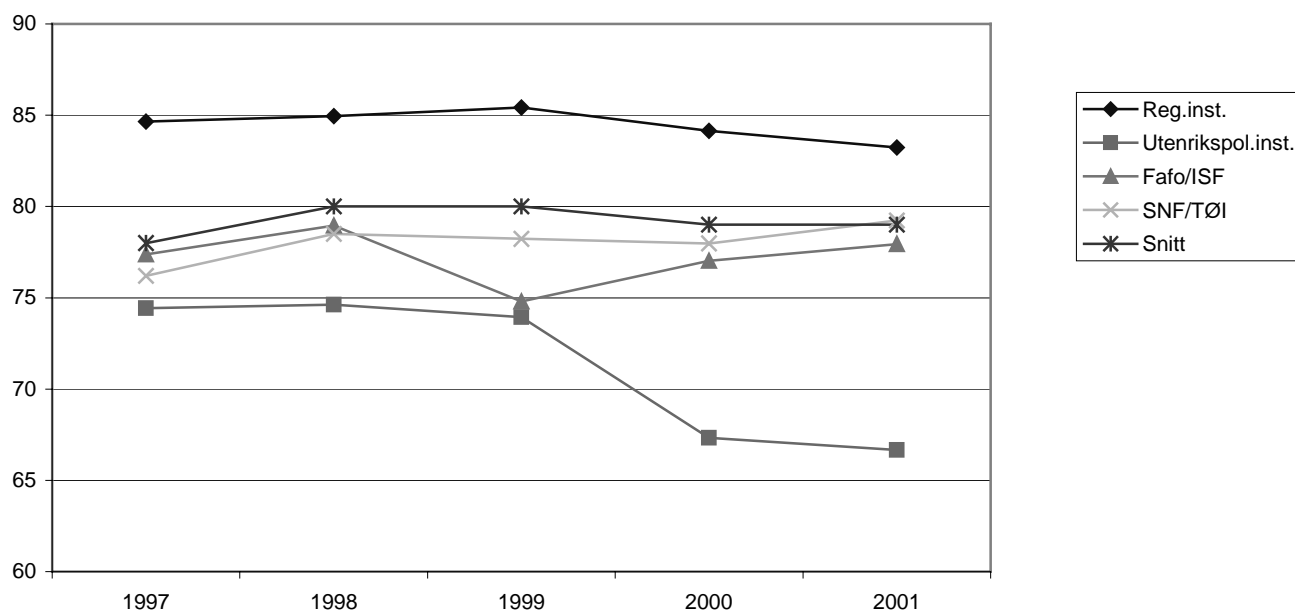

Fig 4: Andel forskerårsverk i prosent av totalt antall årsverk

I figur 5 har vi illustrert utviklingen i antall forskerårsverk for personale med dr. grad, og kvinner samlet og med dr. grad. Sett i forhold til det synkende antall forskerårsverk så har det vært en liten økning i antallet som har dr. grad, mens det ikke har skjedd vesentlige endringer i antallet forskerårsverk utført av kvinner.

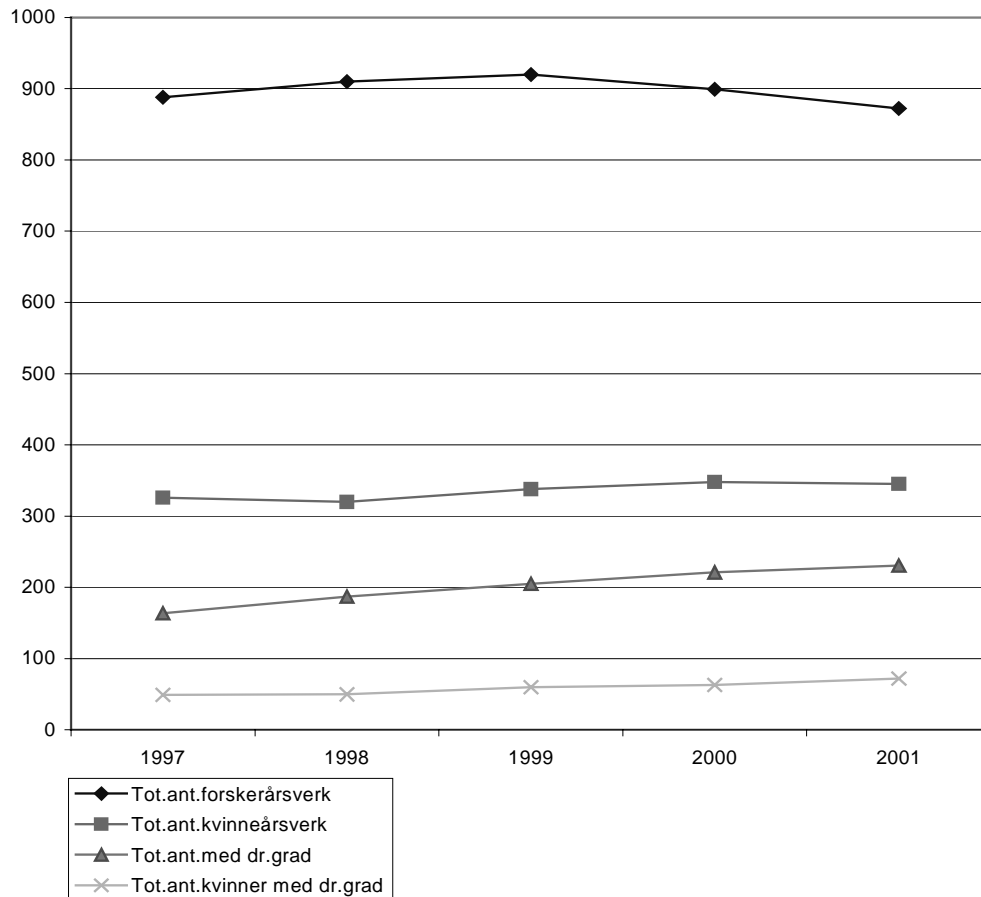

Fig. 5 : Antall forskerårsverk ved de 29 samfunnsvitenskapelige instituttene i perioden 1997-2001.

Selv om antallet forskerårsverk har vært relativt stabil over femårsperioden, så har det vært en viss avgang og tilvekst i hele perioden. I tabell 1 er det gitt en oversikt over denne mobiliteten. Oversikten viser at det i 2001 var en avgang på 132 forskere mens det ble ansatt 115 nye medarbeidere. Av dette utgjorde avgangen til UoH-sektoren 39 personer og offentlig sektor 22 personer. Rekrutteringen var også høyest fra disse to gruppene. I hele femårsperioden har det vært en netto avgang til næringslivet. Avgangen til andre forskningsinstitutter var noe lavere i 2001 enn i de foregående årene, men hovedinntrykket er at denne mobiliteten har holdt et relativt stabilt nivå i perioden.

Tabell 1: Avgang og tilvekst av forskere/faglig personale i perioden 1997-2001. Tilvekst i ().

		Regionale institutter	Øvrige institutter	Totalsum
1997	Næringsliv	29 (3)	6 (6)	35 (9)
	UoH	11 (10)	14 (19)	25 (29)
	Andre forskn.inst.	5 (6)	10 (10)	15 (16)
	Off.virksomhet	15 (6)	18 (11)	33 (17)
	Annet	5 (10)	17 (32)	22 (42)
	Sum	65 (35)	65 (78)	130 (113)
	Ant. Forsker-årsv.	309	580	888
1998	Næringsliv	12 (10)	15 (1)	27 (11)
	UoH	9 (13)	30 (25)	39 (38)
	Andre forskn.inst.	2 (5)	9 (13)	11 (18)
	Off.virksomhet	13 (12)	12 (16)	25 (28)
	Annet	4 (16)	12 (41)	16 (57)
	Sum	40 (56)	83 (97)	123 (153)
	Ant. Forsker-årsv.	299	612	910
1999	Næringsliv	17 (9)	7 (11)	24 (20)
	UoH	6 (18)	17 (26)	23 (44)
	Andre forskn.inst.	12 (4)	7 (11)	19 (15)
	Off.virksomhet	10 (4)	11 (7)	21 (11)
	Annet	7 (9)	28 (32)	35 (41)
	Sum	52 (44)	70 (87)	122 (131)
	Ant. Forsker-årsv.	299	621	920
2000	Næringsliv	8 (6)	15 (8)	23 (14)
	UoH	20 (13)	16 (20)	36 (33)
	Andre forskn.inst.	7 (3)	14 (15)	14 (15)
	Off.virksomhet	10 (8)	28 (12)	28 (12)
	Annet	7 (10)	20 (44)	27 (54)
	Sum	52 (40)	76 (88)	128 (128)
	Ant. Forsker-årsv.	276	623	899
2001	Næringsliv	9 (8)	12 (2)	21 (10)
	UoH	9 (12)	30 (20)	39 (32)
	Andre forskn.inst.	2 (7)	4 (6)	6 (13)
	Off.virksomhet	6 (4)	16 (11)	22 (15)
	Annet 1)	4 (12)	40 (33)	44 (45)
	Sum	30 (43)	102 (72)	132 (115)
	Ant. Forsker-årsv.	272	600	872

1) Annet inneholder bl.a. avgang ved aldersgrensen og tilsetning av nyutdannede.

Resultater

Som resultater fra virksomheten presenteres avlagte dr. grader, publisering og nyskaping.

I 2001 ble det avlagt til sammen 21 dr. grader ved de 29 instituttene. Av disse ble det avlagt 3 dr. grader ved to av de 12 regionale instituttene, og 18 ved 7 av de øvrige. Målt i antall dr. grader per forskerårsverk har det vært en økning over femårsperioden, slik det fremgår av figur 6.

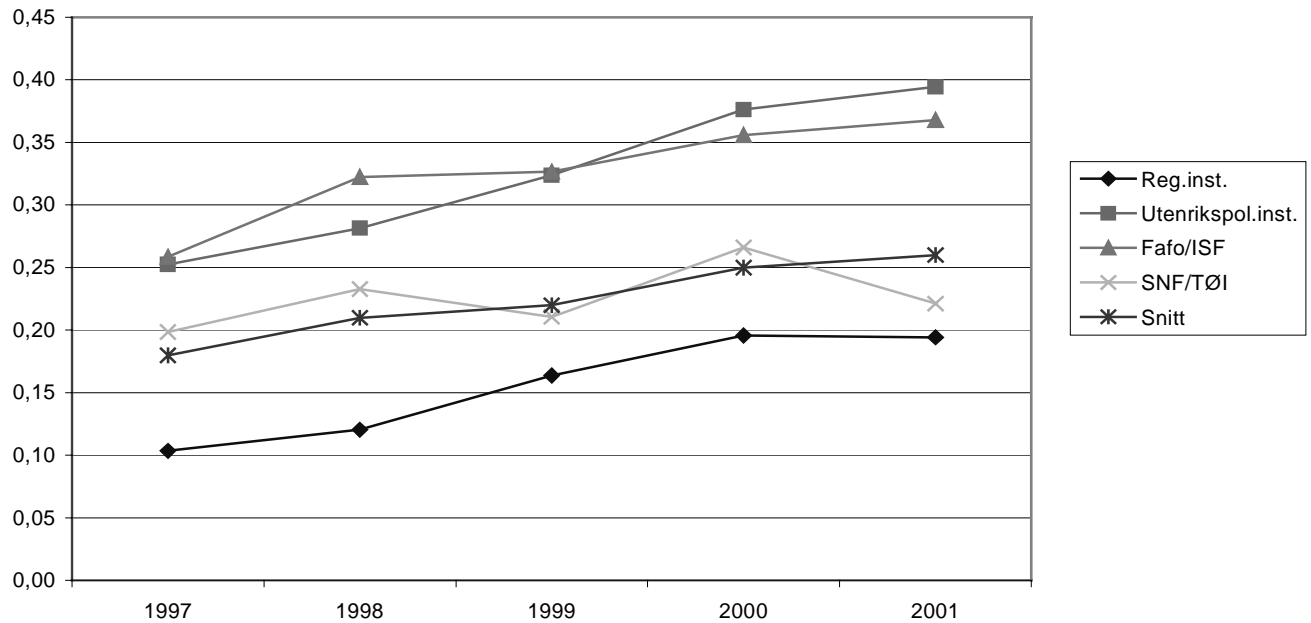

Fig. 6: Antall dr. grader per forskerårsverk ved de 19 instituttene som mottar basisbevilgning fra Forskningsrådet for perioden 1997-2001.

Publiseringen av artikler i vitenskapelige tidsskrifter med referee-ordning var i 2001 omtrent som i 2000 og 1999 (hhv. 358, 348 og 361 artikler), men høyere enn årene før det. I figur 7 går det fram hvordan denne publisering slår ut per forskerårsverk i femårsperioden.

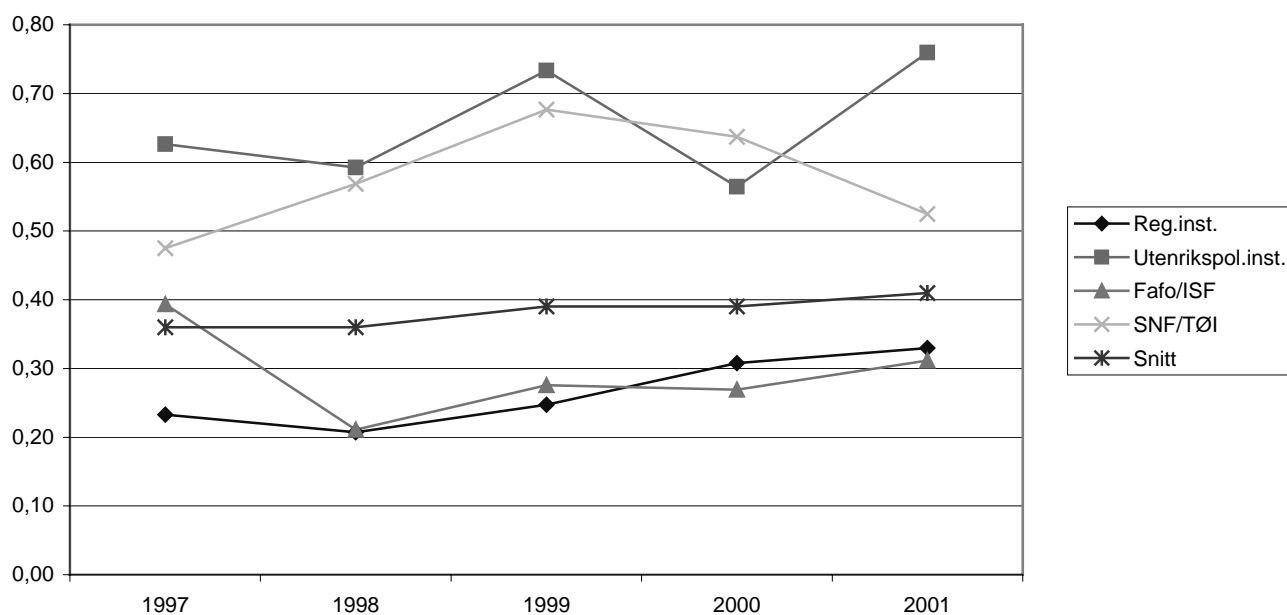

Fig. 7: Antall vitenskapelige artikler i tidsskrift med referee per forskerårsverk (1997-2001) for de instituttene som mottar basisbevilgning fra Kultur og samfunn.

Samarbeid og mobilitet

Instituttens samarbeid med andre institusjoner nasjonalt og internasjonalt, er i alt vesentlig prosjekt- og personbasert. Omfanget av dette samarbeidet utgjorde 254 årsverk i 2001, altså rundt 30 %. Om lag 2/3 gjaldt samarbeid med innenlandske institusjoner, og dette var relativt jevnt fordelt på prosjekter med UoH-sektoren, næringslivet og andre institutter. I samarbeidet med utenlandske institusjoner utgjorde 54 % UoH-sektoren.

Under ordningen med bistillinger ble det utført 18 flere årsverk av forskere med hovedstilling utenfor instituttene enn for forskere med bistilling ved andre institusjoner. I alt 112 av de instituttansatte deltok i veiledning av hovedfags- og dr.gradskandidater, en nedgang på 27 sammenlignet med 2000.

Når det gjelder forskerutvekslingen (mer enn 2 mnd. opphold) med andre land, var det dobbelt så mange (22) som oppholdt seg utenlands, enn utlendinger som besøkte instituttene (11). Omtrent like mange forskere oppholdt seg i Europa som i USA, mens flest gjesteforskere kom fra EU-land utenom Norden.

Evalueringer

Anbefalingene fra evalueringen av Fafo, ISF, NIBR og NOVA ble fulgt opp i 2001. Både som tiltak i egen regi og i form av oppfølging fra Forskningsrådets side. Instituttene har iverksatt tiltak som styrker kvaliteten i forskningen og som bedrer de organisatoriske forholdene, bl.a. gjennom en klarere synliggjøring av spisskompetansen.

Forskningsrådet la evalueringen til grunn ved behandlingen av basisbevilgningene for det påfølgende året, og benyttet aktivt de mulighetene som både grunnbevilgningene og SIPene

gir for å følge opp anbefalingene fra evalueringen. Evalueringen ga også klare anbefalinger som KS vil legge til grunn når neste generasjon instituttevalueringer skal iverksettes. Spesielt gjelder dette spørsmål om kvalitet.

Med dette er alle de samfunnsvitenskapelige instituttene som mottar basisbevilgning fra Kultur og samfunn evaluert i løpet av den siste 10-årsperioden.

Vurdering av utviklingen

Årsrapporten for de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene viser at dette er en sektor med relativt stor grad av stabilitet når det gjelder omsetning og bemanning, selv om tendensen viser en nedgang i antall årsverk. Det har vært enkelte strukturelle endringer, både i form av mobilitet og i form av organisatoriske endringer, men det samlede antall institutter som omfattes av de statlige retningslinjene har vært konstant i perioden.

Når det gjelder instituttene størrelse så er det gjennomsnittlig 27 årsverk ved de regionale instituttene i 2001, det samme som i 2000, mens det er hhv. 46 og 47 ved de øvrige 19 instituttene. Dette kan tolkes som en stabilitet i forhold både til oppdragsmarkedet, tilgang på forskere og finansielle rammebetingelser. Det er imidlertid betydelig variasjon innen gruppene. Det reiser spørsmål om enkelte institutter har en tilfredsstillende grad av robusthet når det gjelder faglig og oppdragsmessig kapasitet og evne til fornyelse.

Siden det ikke er et mål å generere betydelige overskudd, vil driftsresultatet normalt vise små variasjoner fra år til år, sektoren sett under ett. Imidlertid blir det nødvendig å ta opp spørsmål om den økonomiske situasjonen i dialogmøter med de instituttene der det har vært en sammenhengende negativ utvikling, også når en trekker inn egenkapitalsituasjonen.

For de instituttene som mottar basisbevilgning fra Forskningsrådet har bevilgningen hatt en reell økning i perioden. Forskningsrådet har i hovedsak latt økningen finansiere strategiske instituttprogram, slik at det nå er minimum en SIP ved hvert institutt. Slik den tematiske fordelingen av SIPene nå er, gir det en klar arbeidsdeling og godt samarbeid i utvikling av nye kjerneområder ved instituttene.

For å stimulere til økt vitenskapelig produksjon og dr. gradsprogram, er grunnbevilgningen styrket ved noen institutter. Vi registrerer at dette har bidratt til betydelig bedring.

Vi konstaterer at de instituttene som mottar basisbevilgning direkte fra departementene, fortsatt ligger på et høyere støttenivå enn de øvrige. Dette reduserer mulighetene for lik konkurransevne i markedet, og for Forskningsrådets muligheter til å utøve de delene av instituttpolitikken som kan styres gjennom tildeling av basisbevilgning.

Den gradvise økningen i antallet dr. grader viser at instituttene prioriterer kompetanseheving og kvalitetssikring i tråd med kriteriene for basisbevilgningen. Det samme gjelder publiseringen av vitenskapelige artikler. Det er selvfølgelig også her betydelige variasjoner internt i instituttgruppene. Bortsett fra noen få institutter, er det imidlertid ikke en slik utvikling når det gjelder rekrutteringen av kvinnelige forskere. Det vil bli vurdert tiltak for å bedre denne situasjonen.

De samfunnsvitenskapelige instituttene har et betydelig samarbeid med andre FoU-miljøer, spesielt UoH-sektoren. En savner imidlertid et noe større internasjonalt engasjement, ikke minst knyttet til mobilitet av forskere. Omfanget av utenlandske gjesteforskere bør økes. Omfanget av internasjonalt samarbeid gjennom EUs rammeprogram er betydelig, men svært ulikt fordelt på instituttene. Dette engasjementet bør styrkes.

Rapport fra det enkelte institutt

Agderforskning

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	2,3	7 %		Totale driftskostnader	33,3
SIP	1,5	4 %		Driftsresultat	0,2
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	1,3	4 %		Årsverk totalt	42,7
Offentlig forvaltning	15,7	47 %		Årsverk forskere	35
Næringsliv	7,2	21 %		Antall ansatte med doktorgrad	6
Utlandet	2,6	8 %		Faglig produksjon	
Annet	2,9	9 %		Antall artikler med referee	16
				Antall bøker	1
Sum	33,5	100 %		Antall kapitler i bøker	7

Agderforskning er en uavhengig stiftelse som ble opprettet i 1985. Agderforskning har i dag ca 60 ansatte og gjennomfører prosjekter for ca 40 millioner kroner årlig for private bedrifter og offentlig sektor regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Agderforskning skal være en anerkjent kompetansebedrift som gjennom forskning, rådgivning og videreutdanning tilfører sine oppdragsgivere og samfunnet nyttig kompetanse og viten. Agderforskning skal:

- Være en drivkraft for å utvikle landsdelens nærings- og samfunnsliv.
- Basere sin virksomhet på egen kompetanse, samarbeid med Høgskolen i Agder, samarbeid med næringsliv og offentlig sektor samt nasjonale og internasjonale nettverk.
- Ha en solid økonomi som gjør det mulig å utvikle virksomheten.

Den faglige virksomheten har følgende hovedfokus:

- Styring i offentlig sektor
- Regional endring
- Arbeidslivsforskning
- Nyskapning og internasjonalisering.
- Strategi, marked, organisasjonsutvikling og ledelse
- Internasjonal økonomi og skipsfart.

Agderforskning samarbeider tett med en rekke andre forskningsmiljøer og universiteter/høgskoler. Høgskolen i Agder er Agderforskning's hovedsamarbeidspartner. Agderforskning er deleier av selskapet FiloNova AS som driver etter- og videreutdanning med basis i Agderforskning og Høgskolen i Agder. Agderforskning er deleier i Sørlandets Teknologisenter AS og Kristiansand Kunnskapspark AS.

Agderforskning har også god kontakt med utenlandske forsknings- og rådgivningsmiljøer.

Agderforskning er Norges partner i ENSR, et nettverk av FoU-miljøer i Europa som arbeider med forskning omkring små- og mellomstore bedrifter. Innen transportområdet er Agderforskning med i flere europeiske nettverk. Agderforskning har ett av fem offisielle Euro Info-kontorer i Norge. Videre har Agderforskning en rekke kontakter i u-land, særlig i det sørlige Afrika.

Viktigste oppgaver i 2001

- Strategisk og administrativt har fokus vært knyttet til å øke stiftelsens grunnkapital og utvikle den organisatoriske strukturen. Grunnkapitalen ble i løpet av året økt med 9,2 mill. gjennom bidrag fra Aust-Agder og Vest-Agder Fylkeskommuner og det nyopprettede Sørlandets kompetansefond. Agderforskningens aktivitet innen etter- og videreutdanning ble i løpet av 2001 vedtatt skilt ut i et eget aksjeselskap sammen med kurs- og etterutdanningskontoret ved Høgskolen i Agder. Selskapet har fått navnet FiloNova AS og vil allerede i 2002 få en omsetning på ca 15 mill kroner. Aktiviteten innen teknologisk forskning som har vært samlet i Senter for Teknologi (SENTEK) er redusert i løpet av 2001. Ved inngangen til 2002 fremstår derfor Agderforskning med en tydeligere profil innen områdene samfunns- og bedriftsutvikling.
- Faglig sett har Agderforskning som vanlig arbeidet med en rekke prosjekter for ulike oppdragsgivere. Fullføring av forskningsprogrammet Bedriftsutvikling 2000 og oppstart av programmet Verdiskaping 2010 har vært viktig. En egen verdiskapningsallianse for Agder er etablert i forbindelse med det siste (se vs2010.no). Arbeidet med evaluering av Kommunaldepartementets utkantsatsing har vært et sentralt prosjekt innen samfunnsutvikling, det samme har arbeidet med byforskning og strategiutvikling for storbyene.

Følgeevaluering av Utkantprogrammet

Høsten 1997 startet Kommunal- og regionaldepartementet opp et fireårig program rettet mot kommuner med stor nedgang i folketallet. Programmet omtales som Utkantprogrammet eller Utkantsatsingen. Agderforskning og Rogalandsforskning har samarbeidet om evalueringen. Agderforskning har hatt prosjektledelsen for evalueringen og stått for hovedtyngden av arbeidet. Oppdragets langsiktige karakter har gitt grunnlag for å utvikle en teoretisk og metodisk måte å analysere læring og endring i programmet. I dette ligger det for det første en teoretisk forståelse av hva læring og endring er, hvordan læring skjer i praksis og hvordan læreprosessen faktisk kan forstås. For det andre hvordan makt utøves gjennom relasjoner mellom ulike aktører i programmet. Samlet sett vil dette teoretiske perspektivet føre til økt kunnskap om læringsprosesser og maktperspektiv i et distriktpolitisk eksperiment. Evalueringen er lagt opp slik at det også skal være mulig å overføre lærdom til andre programmer fra evalueringen av Utkantprogrammet. Sluttrapporten fra programmet vil bli avlevert sommeren 2002 til Kommunal- og regionaldepartementet.

Verdiskaping 2010

bidrar til å styrke det teoretiske og empiriske kunnskapsgrunnlaget om organisasjonsutvikling og arbeidslivsforskning; et fagområde som i stor grad er dominert av amerikansk empiri. Verdiskaping 2010 bidrar til å styrke dette feltet teoretisk med utgangspunkt i norsk empiri. For å kunne videreutvikle og styrke bedrifters konkurranseevne, er det viktig å forstå hvordan innovasjon i bedrifter stimuleres. Først og fremst rettes oppmerksomheten mot hvordan intervensjonen som gjøres gjennom VS2010-prosessen påvirker innovasjon og verdiskaping i bedriftene. Virkemidlene i VS2010 settes inn på tre nivåer: 1) i *regionene* gjennom regionale utviklingskoalisjoner, 2) i *nettverk* gjennom tematiske utviklingskoalisjoner og 3) i direkte i

bedriftene. Følgende spørsmål står sentralt i forskningsprosjektet om innovasjon og verdiskaping i bedrifter:

Hvordan påvirker regionale VS2010-prosesser bransjenettverk og direkte bedriftsinngrep enkeltbedrifters innovative evne? En rekke studier har vist at nyetableringer og knoppskyting er viktig for nyskaping og sysselsetting. Man ville derfor overse sentrale elementer i nyskappingsprosessen om man ikke også hadde fokus på dette. Agdermodulen ser derfor også på: Hvordan påvirker regionale prosesser, bransjenettverk og bedriftsinngrep i VS2010-regi knoppskyting og bedriftsinngrep?

Disse to problemstillingene innebærer relativt lange og kompliserte kausale sammenhenger, og mange ulike forhold utenfor Verdiskaping 2010 påvirker innovasjon i bedriftene. Det vil derfor være nødvendig å studere noen av de mulige mekanismene særskilt. Særlig viktig vil det være å studere hvordan Verdiskaping 2010-inngrepene påvirker kommunikasjon og atferd. En studerer derfor også følgende problemstillinger: Hvordan påvirker Verdiskaping 2010-inngrepene kommunikasjon og atferd i bedriftene? En ser på sider ved kommunikasjon og atferd som er antatt å påvirke innovasjon og entreprenørskap. Eksempler på dette er hvordan kommunikasjon og atferd påvirker/utløser kreativitet og evne til iverksettelse. Man skiller mellom hvordan VS2010 påvirker eksterne relasjoner og interne organisatoriske og kommunikative forhold. Med hensyn til eksterne relasjoner er følgende ”områder” sentrale: 1) kommunikasjon, 2) ressurs (både materielle og immaterielle ressurser), 3) investeringer i relasjonene, 4) nettverksstruktur og 5) styringsmekanismer i relasjonene.

Agderforskning sine forskningsinnsats gjennom VS2010 har i tillegg til å ha et spesielt fokus på de tre nivåene (region, nettverk og bedrift), en overordnet tema som er samspillet mellom de tre nivåene. Forskningsinnsatsen i VS2010 bygger også på den nylig avlagte doktorgradsavhandling *Involvement at Work* som er basert på resultatene fra BU2000-programmet. Avhandlingens tema er knyttet til en drøfting av et organisasjonsutviklingskonsept, som er utviklet innenfor den Skandinaviske samarbeidstradisjonen. Dette utviklingskonseptet er kaldt *kommunikativ organisasjonsendring* og er utviklet gjennom bl.a. LOM programmet i Sverige fra 1980-årene og programmet Bedriftsutvikling 2000 i Norge fra 1990-årene. Avhandlingen konkluderer med at en instrumentell bruk av det kommunikative utviklingskonsept på en meningsfylt måte bidro til virksomhetsutvikling. Avhandlingen antyder noen implikasjoner det har for den Skandinaviske samarbeidstradisjonen, og peker på at denne tradisjonen må åpne for større fleksibilitet i bruk av kommunikative virkemidler.

The European Observatory for SMEs. Seventh annual report

Agderforskning er norsk medlem i European Network for Small business Research (ENSR). Dette nettverket har levert alle SME Observatory rapportene alene eller i samarbeid med KPMG. Oppdragsgiver for årets rapport har vært EU-kommisjonens DG Enterprise. Årets rapport består av seks tematiske rapporter, en økonomisk rapport, to rapporter om survey av små og mellomstore bedrifter (7000 bedrifter i 19 land, juni 2001 og juni 2002) samt en sammendragsrapport. Norge ved Agderforskning har levert informasjon til alle de seks tematiske rapportene. Agderforskning har også hatt ansvar for å koordinere og utarbeide den tematiske rapporten om regionale klynger. Agderforskning sine rapporter pluss en av de andre er endelig godkjent og vil bli publisert i første del av 2002. De øvrige rapportene vil bli ferdigstilt og publisert i løpet av 2002. Bortsett fra to runder med survey, er rapportene basert på informasjon som alt er tilgjengelig.

Møreforsking

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	2,5	10 %		Totale driftskostnader	25,1
SIP	0,8	3 %		Driftsresultat	-1,3
Andre generelle midler	0,5	2 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	6,3	27 %		Årsverk totalt	40,7
Offentlig forvaltning	9,2	39 %		Årsverk forskere	35
Næringsliv	3,6	15 %		Antall ansatte med doktorgrad	3
Utlandet	0,7	3 %		Faglig produksjon	
Annet	0,2	1 %		Antall artikler med referee	17
				Antall bøker	4
Sum	23,8	100 %		Antall kapitler i bøker	18

Møreforsking har følgjande formål:

- I nært samarbeid med høgskolane i Møre og Romsdal har Møreforsking som formål å fremje og drive forskings- og utviklingsarbeid på ulike område. Dette skal skje ved at hovudstiftelsen og/eller tilknytte stiftelsar og/eller tilslutta aksjeselskap utfører forskings- og utviklingsarbeid, utgreiingar og rådgivande verksemd for næringsliv, offentlig forvaltning, organisasjonar og andre på oppdragsbasis.
- Møreforsking skal vere ein nasjonal stiftelse med omsyn til verkeområde, kontaktar og valav oppgåver. Stiftelsen skal likevel arbeide særleg med forskings- og utviklingsarbeid som er til beste for folk, næringsliv, lokalmiljø og offentlig forvaltning i fylket.
- Verksemda skal drivast i nær kontakt med sentrale instansar og organ i inn- og utland. Lokale høgare undervisningsinstitusjonar, lokalt næringsliv og lokale statlege, fylkeskommunale og kommunale instansar skal vere viktige samarbeidspartnarar.

Møreforsking har tre avdelingar, som har følgjande forskingsfelt:

- *Møreforsking Molde*: IT-retta logistikk, transportøkonomi, næringsøkonomi, samfunn, organisasjon og leing, helsetenesteforsking
- *Møreforsking Volda*: Utdannings-, ungdoms- og kulturforsking, planlegging, organisasjon og styring, helse- og sosialforsking, medieforsking, humanistisk forsking
- *Møreforsking Ålesund*: Fiskeriforsking, miljøteknologi, materialteknologi

Viktige oppgåver, satsingar og resultat siste året har m.a. vore knytte til:

- Utarbeiding av skipingsdokument med nødvendige avtalar for omdanning av avdelinga Møreforsking Molde til dotterselskapet Møreforsking Molde AS. Skipinga har verknad frå 1.1.02 med Møreforsking og Høgskolen i Molde som aksjonærar. Møreforsking vil vere majoritetsaksjonær.
- Deltaking i arbeidet med etablering av Molde Kunnskapspark AS, der Møreforsking Molde vil få ei sentral fagleg rolle.
- Vidare styrking av kompetansen innanfor logistikk i samarbeid med Høgskolen i Molde. Satsinga er utvida frå områda helse, intermodale transportar og lokalisering til også å omfatte problemstillingar i petroleumssektoren.
- Arbeid med profilering og kompetanseutvikling m.a. gjennom utvikling av strategiske instituttprogram på sentrale satsingsområde. Av tre søknader til Forskringsrådet fekk to

tildeling av midlar. Dette legg til rette for vidare satsing innanfor områda *kommunikativ planlegging* og *auka verdiskaping av marine ressursar*. På sistnemnde felt er det særleg fokus på bioteknologi og transport av levande sjømat. Satsinga her blir gjort i forståing med næringslivet i regionen. Med støtte frå fylkeskommunen er det i samarbeid med Høgskolen i Ålesund arbeidd med planar for etablering av eit kompetansesenter i bioteknologi.

- Fleire års forskning på kartlegging og utnytting av djuphavsartar har vore med på å gi grunnlag for kommersielt fiske.
- Vidareføring av forskingssamarbeidet med AKVAFORSK og næringsaktørar på krabbe. Målet har vore å føre opp krabbe til høgkvalitetsprodukt i vintersesongen. Så langt er resultat positive og tyder på at det kan bli mogleg å tilby sjømatmarknadene i m.a. Asia og Skandinavia krabbe av høg kvalitet til juletider
- Velferdsforskning med tre store prosjekt knytte til Velferdsprogrammet i Forskringsrådet.

Utnytting av lite kjende fiskeartar

Møreforskning Ålesund har sidan avdelinga vart oppretta i 1990 hatt eit stort engasjement innanfor utnytting av lite kjende fiskeartar. Hovudfokus har vore på djuphavsartar som isgalt, skolest, skjellbrosme, mora, havmus og ulike haiartar. Møreforskning har arbeidd med FoU-aktivitetar langs heile næringskjeda, frå ressurs/fiskeri til marknad. I 2001 gjekk SND inn med stort engasjement og bidrog gjennom garantistøtte til at tre linebåter og ein trålar fekk redusert risikoen med å prøve seg på kommersielt djuphavs fiske i internasjonalt farvatn på Hatton Bank i Nord-Atlanteren. Møreforskning var ein sentral aktør i dette arbeidet og hadde ansvar for organisering av fisket, opplæring av mannskap på land og om bord, oppfølging av båter under heile fisket og kontakt og oppfølging av eksportørar som selde fangsten til den europeiske marknaden. På forskningssida arbeidde Møreforskning med råstoffkvalitet og utnytting av biprodukt frå djuphavsartar, maskinutvikling for filetering av hai og ikkje minst marknadsundersøkingar for ulike produkt av desse artane.

Møreforskning har no lukkast i sitt langsiktige engasjement for å få i gang kommersielt fiske etter djuphavsartar. Delar av den norske fiskeflåten ser det no som eit reelt alternativ å gå på slikt fiske i delar av året. I 2001 var 12 norske båtar i fiske på Hatton Bank (4 av desse med garantistøtte frå SND). Fem av fartya hadde to eller fleire turar på feltet. Fisket på Hatton Bank gav eit fangstkvantum på over 3800 tonn rund fisk til ein verdi på 40 millionar kroner. Utfordringa framover blir å finne nye og godt betalande marknader for desse lite kjende fiskeartane.

Kommunikativ planlegging og samfunnsutvikling

Fagmiljøet i Volda har i snart 20 år arbeidd med teori- og metodeutvikling innanfor kommunikativ planlegging og samfunnsutvikling – spesielt knytt til strategisk og mobiliserande planlegging. Eit av prosjekta det blir jobba med no er "Endra regionalpolitikk og nye regionale politiske institusjonar og planprosessar". Ei av problemstillingane her er om den nye regionalpolitikken krev nye eller endra regionale politiske institusjonar og planprosessar.

Den regionale planlegginga er under omlegging både i Noreg og i andre land for å møte nye utfordringar. St. meld. 31 1996/97 slo fast at fylkeskommunane skulle vere våre regionar i høve til regionalt plan- og utviklingsarbeid. I tråd med dette har fylkeskommunane fått ansvaret for å lage regionale utviklingsprogram (RUP) der intensjonen på sikt synest vere å samordne offentleg innsats retta mot regional utvikling. Men i ettertid har det kome sprikande politiske signal om fylkeskommunen si rolle i regionalt plan- og utviklingsarbeid. Forsking viser at den aktuelle regionalpolitikken med vekt på å sameine ovanfrå ned og nedanfrå opp politikk, synest å krevje

nye regionale politiske institusjonar og prosessar som føreset partnerskap mellom offentleg, privat og frivillig sektor, og mellom lokalt, regionalt, nasjonalt og til dels internasjonalt nivå. Vidare synest institusjonane å føresette legitimerande plan- og utviklingsprosessar innanfor ein demokratisk kontroll. Prosjektet skal avsluttast innan sommaren 2002 og er så langt formidla gjennom fire internasjonale artiklar, ei bok, fem notat og sju internasjonale konferansar.

Fotball som næring

Møreforskning Molde har gjennom prosjektet ”Idrett som næring, med fotball som case”, bygd opp ein empirisk database og inngåande kunnskap om fotballnæringa som økonomisk sektor i Noreg. Prosjektet, som i utgangspunktet var initiert av Forskringsrådet, vart i 2001 vidareført med eigne midlar. Gjennom prosjektet har instituttet utvikla eit fagleg kjernemiljø innanfor fagområdet og etablert eit internasjonalt nettverk med solid fagleg posisjon. I prosjektet inngår også oppfølging av ein doktorgradsstipendiat. Målet med prosjektet har vore å tilføre norske aktørar relevant og etterspurt kunnskap om sektoren. Sentrale forskningstema har vore endringsprosessar dei siste åra, med internasjonalisering av næringa som viktigaste drivkraft i marknaden og konsekvensane i transfer- og lønnsmarknaden som følgje av Bosman- og Perugiasakene.

Lønnsemd er eit generelt problem i Tippeligaen, og den viktigaste årsaka til dette problemet er at lønnsnivået er for høgt i høve til innteninga. I tillegg viser det seg at internasjonalt har betalingsviljen for gode spelarar vore aukande dei siste åra, medan den har vore minkande for norske spelarar, noko som inneber ein svekt transferøkonomi for norske klubbar. Materialet kan tyde på at landslaga sitt prestasjonsnivå, både absolutt og relativt, påverkar pris og volum på eksport av spelarar. I tilknytning til lønnsemdsproblemet i Tippeligaen, har ein gjennom fleire seminar, kronikkar og artiklar i media presentert faglege arbeid knytte til lønnsdanning, m.a. på lønssystem i fotballnæringa der talent er ein knapphetsfaktor og på korleis etablere effektive reguleringar for å hindre monopolmakt i bransjen.

Nordlandsforskning

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	2,0	7 %		Totale driftskostnader	29,3
SIP	2,6	9 %		Driftsresultat	0,2
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	9,2	31 %		Årsverk totalt	44,7
Offentlig forvaltning	10,0	34 %		Årsverk forskere	37,7
Næringsliv	3,3	11 %		Antall ansatte med doktorgrad	8
Utlandet	1,2	4 %		Faglig produksjon	
Annet	1,2	4 %		Antall artikler med referee	16
				Antall bøker	
Sum	29,4	100 %		Antall kapitler i bøker	4

Nordlandsforskning er en stiftelse opprettet av Nordland fylkeskommune i 1979 med ca. 60 ansatte som driver forsknings- og utviklingsarbeid på oppdrag fra offentlige og private oppdragsgivere. Instituttet har en nasjonal forskningsprofil samtidig som den regionale beliggenheten utnyttes til nær kontakt og samarbeid med partnere i Nordland og Nord-Norge. Forskningsaktiviteten har også i 2001 vært konsentrert om seks strategiske områder:

- 'Sårbare grupper' og endringer i velferdsstaten
- Kommunen som regional aktør
- Skoleforskning
- Næringsutvikling og entreprenørskap
- Distriktpolitikk og utkantliv
- Oppdrett, kystsoner og olje/miljø

Forskerne er fordelt på fem forskningsgrupper. Inndelingen er basert på forskernes kompetanse og hovedarbeidsområder:

Akvakulturforskning

- Produksjonsforbedrende tiltak ved oppdrett av laks og marine arter
- Sykdomsforebyggende arbeid innen oppdrett av fisk
- Miljøovervåking, effektstudier og utredninger

Bedriftsøkonomisk forskning og bedriftsutvikling

- Bedriftsutvikling, entreprenørskap og innovasjon
- Næringsutvikling og regionalpolitiske virkemidler
- Samferdsel, transportinfrastruktur og logistikk

Organisasjons- og kommunalforskning

- Arbeidslivsforskning og partsrelasjoner
- Offentlig organisering og ledelse
- Skolereformer og lokal skolestruktur

Regional- og næringslivsforskning

- Sosiale og kulturelle perspektiver på regionale endringsprosesser
- Omstilling, regional innovasjon og kunnskapsutvikling i næringslivet
- Lokale og regionale perspektiver på demokrati, politikk og plansystem

Velferdsforskning

- Levekår
- Studier av helse- og sosialtjenester
- Kvalitative studier av sårbare gruppers livsbetingelser: arbeid, utdanning sosialt nettverk

Spesialtransport for funksjonshemmede

Prosjektet er en evaluering av transportordningen for forflytningshemmede og er gjennomført på oppdrag fra Samferdselsdepartementet. I rapporten beskrives brukernes oppfatning av kvaliteten til og betydningen av TT-ordningen (TT = Tilrettelagt Transport). Ordningens transportmessige funksjon er vurdert og dens fremtidige rolle og utforming er drøftet. Det er også gjort en del beregninger på fordelingen av utgifter i relasjon til ulike geografiske områder og fordelt på ulike aldersgrupper.

Tvang, makt og ambivalens

Prosjektet har vært finansiert av Norges forskningsråd og omhandler strukturelle og ideologiske forskjeller mellom boliger generelt og boliger som anvender tvang legitimert i sosialtjenesteloven. De største forskjellene er å finne for boligtype, personalets alder og kjønn. Boliger med tvang har dessuten en sterkere kompetansekultur og tjenestemottakerne er yngre og har mer utagerende adferd enn i boliger generelt. Boliger med tvang er også i sterkere grad

opptatt av beskyttelse, både når det gjelder personalet og tjenestemottakerne. Det er viktig med menn i personalgruppen for å håndtere tjenestemottakere med vanskelig adferd. Personalet i boliger generelt uttrykker mer ambivalens og er mer opptatt av kollektivisering.

Offentlig organisering av næringsutvikling

Prosjektet er et samarbeid mellom Nordlandsforskning og Høgskolen i Bodø og er finansiert gjennom programmet *Offentlig sektor i endring* i Norges forskningsråd. Prosjektet har gitt innsikt i muligheter, problemer og dilemmaer som knytter seg til bruken av fristilte og partnerskapsbaserte former i organiseringen av lokalt og regionalt næringsarbeid. Studiene viser blant annet at næringssselskapene har utviklet seg til viktige arenaer for å drive utviklingsarbeid i bred forstand og å skape lokale/regionale identiteter. Under arbeidet er faglige nettverk blitt styrket, inkludert nasjonale statsvitenskapelige fagmiljøer.

Nord-Trøndelagsforskning

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	1,1	9 %		Totale driftskostnader	12,6
SIP	0,6	5 %		Driftsresultat	-0,3
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	0,2	2 %		Årsverk totalt	20,4
Offentlig forvaltning	8,7	71 %		Årsverk forskere	16,6
Næringsliv	1,5	12 %		Antall ansatte med doktorgrad	4
Utlandet	0,0	0 %		Faglig produksjon	
Annet	0,1	1 %		Antall artikler med referee	8
				Antall bøker	1
Sum	12,4	100 %		Antall kapitler i bøker	8

I § 4 i Nord-Trøndelagsforsknings (NTF) vedtekter er formålet for stiftelsen definert som følger: Stiftelsens formål er å utvikle og formidle forskningsbasert kunnskap i nært samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag og andre regionale, nasjonale og internasjonale kunnskapsmiljø. NTF har 3 virksomhetsområder; Næringsrettet innovasjon og bedriftsutvikling, Offentlig organisering og tjenesteutvikling og Regional utvikling. Det faglige utviklingsarbeidet i NTF i 2001 har hatt som målsetting å fokusere og styrke satsingen på noen definerte forskningsfelt innen disse virksomhetsområdene. Dette har vært innen følgende områder:

Landbruk

Situasjonen for norsk landbruk preges stadig av store tilpasnings- og omstillingsbehov. Landbruket er av stor betydning for næringsvirksomhet og samfunn i Midt-Norge. NTF har gjennom Gårdssatsingsprosjektet som er et delprosjekt i Pilotprosjektet i Indre Namdal og med Kommunal- og regionaldepartementet som initiativtaker, utviklet et analyse- og veiledningsredskap for melkeproduksjonsbruk. Dette opplegget har gitt NTF et omfattende datamateriale, et praktisk veiledningsredskap og et potensielt marked som en også har ambisjoner om å bruke som grunnlag for forskning. Instituttet utarbeidet en søknad om støtte til et strategisk instituttprogram på temaet styring og ledelse i landbruket i et

innovasjonsperspektiv. Programmet ble ikke godkjent for støtte som strategisk program, men instituttet vil allikevel forsøke å utvikle kompetanse på dette feltet og videreutvikle det faglige samarbeidet med Høgskolen i Trøndelag, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning og noen svenske forskningsmiljø.

Regional innovasjon

Næringsdepartementet og Norges forskningsråd inviterte i fjor de regionale instituttene til å ta større initiativ i forhold til fornyings- og nyskappingsutfordringen i norsk næringsliv. NTF har hatt et faglig fokus på dette forskningsområdet i hele 2001 og utarbeidet også et forslag til strategisk instituttprogram innen innovasjon. Dette ble faglig godkjent av Forskningsrådet, men oppnådde ikke finansiering i 2001. I tilknytning til arbeidet med programmet har NTF etablert samarbeid med flere næringsmiljø i fylket og forsterket samarbeidet med offentlige aktører i begge Trøndelagsfylkene. NTF har etablert en faglig plattform for det videre arbeidet innen innovasjon og viktige samarbeidsforhold med flere næringsmiljø.

Utmark

Med utgangspunkt i tidligere forskningsaktivitet i instituttet, bl. a deltakelse i "Utmarksprogrammet" i Forskningsrådet og etablert kompetanse har NTF utarbeidet et strategisk instituttprogram med utmark som gjennomgående tema. Som en del av dette arbeidet er det etablert et strategisk samarbeid med Østlandsforskning og NORUT Samfunnsforskning. Instituttet har også sammen med samarbeidspartnere utarbeidet flere søknader til nasjonale forskningsprogram på problemstillinger som er relevant til utmarksområdet som man regner med å få tilslag på. Instituttet bygger også ut samarbeidsrelasjoner med internasjonale forskningsmiljø på dette området.

Areal, transport og samfunn

NTF har et strategisk program innen dette forskningsfeltet. Det har vært en viktig målsetting for arbeidet innen området å styrke forskningsfeltet gjennom å øke antallet forskningsoppdrag som har relevans til programmet. Dette er oppnådd i 2001. NTF deltar også i Forskningsrådets regionalforskningsprogram som er et viktig program for instituttet innen dette forskningsfeltet.

Strategisk utviklingsarbeide

Instituttet har lagt stor vekt på å bygge opp og tydeliggjøre ambisjoner og kompetanse innen noen definerte forskningsfelt. Dette ble gjort gjennom at en forankret det interne utviklingsarbeidet til muligheten for å søke nye strategiske program i Forskningsrådet. Det ble derfor utarbeidet 3 konsepter for nye strategiske program fra NTF. 1 ble godkjent og oppnådde finansiering i 2002, 1 ble faglig godkjent og 1 ble ikke prioritert.

Disse konseptene som har nødvendiggjort teoretiske gjennomganger, avklaring av interne og eksterne samarbeidsforhold og fastsetting av arbeidsmål og tiltak innen de definerte forskningsfeltene har bidratt til å gi instituttet bedre faglige og arbeidsmessige plattformer. Dette gjelder også for de forskningsfelt der instituttet ikke fikk finansiert program. NTF har på alle disse områdene et faglig grunnlag for videre faglig utviklingsarbeid i 2002 og et bedre grunnlag for å kunne hevde seg i oppdragsmarkedet. Etter egen vurdering bør NTF kunne framstå som et aktuelt forskningsmiljø både for departementer og nasjonale forskningsprogram både innen utmarksområdet og når det gjelder regionale innovasjonsutfordringer.

Evalueringer

NTF har videreutviklet sine konsepter både når det gjelder ex ante, følge- og sluttevalueringer. Instituttet fikk med utgangspunkt i disse konseptene flere viktige evalueringoppdrag i 2001:

- Evaluering av skolefritidsordningen i Norge
- Evaluering av eksportsatsingsprogrammet i Trøndelag
- Evaluering av Miljøverndepartementets satsing på miljøvennlige og attraktive tettsteder
- Evaluering av ungdomsbedrifter i Norge (Ungt entreprenørskap)
- Evaluering av Innomed (Helse- og sosialdepartementet)
- Evaluering av næringsutvikling i sykehussektoren i Trøndelag
- Evaluering av verdiskapingsprogrammet for mat (sammen med SNF)

Disse oppdragene bidrar til å styrke instituttets kompetanse innen evaluering samt at oppdragene gir faglig innsikt på en rekke interessante og viktige områder for instituttet.

Helse og velferd

NTF har i 2001 gjennomført kartlegginger av helsesituasjonen og helsetilbudet for minoritetsgrupper eller grupper med særlige behov for helsetjenester (sørsamer, grupper med fysiske og psykiske handicap i Verdal kommune og muskelsyke). Både metodisk og faglig har instituttet utviklet kompetanse innen dette feltet noe som bør innebære et potensiale framover både i forhold til lokale, regionale og nasjonale kunnskapsbehov.

Med utgangspunkt i doktorgradsavhandlingen "Angst og depresjon hos fibromyalgipasienter" har instituttet ambisjoner om sammen med HUNT (helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag) som nå er en del av det medisinske fakultetet ved NTNU, å bygge opp forskningsmiljøet i fylket innen helse- og velferdsrelaterte problemstillinger.

NORUT Finnmark

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	0,8	10 %		Totale driftskostnader	8,6
SIP	0,6	8 %		Driftsresultat	-0,6
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	1,5	19 %		Årsverk totalt	14
Offentlig forvaltning	3,7	46 %		Årsverk forskere	12
Næringsliv	0,9	11 %		Antall ansatte med doktorgrad	1
Utlandet	0,2	2 %		Faglig produksjon	
Annet	0,3	4 %		Antall artikler med referee	0
				Antall bøker	
Sum	7,9	100 %		Antall kapitler i bøker	3

NORUT Finnmark as ble stiftet 18.05.2001 av NORUT Gruppen (51%) og Stiftelsen Finnmarksforskning (49%). Finnmarksforsknings virksomhet ble formelt overtatt fra 01.01.2001 og Forskningsrådet godkjente NORUT Finnmark som ny mottaker av Finnmarksforsknings basisbevilgning.

NORUT Finnmark as skal produsere og bidra med kunnskap på en proaktiv, aktiv og analyttisk måte i utviklingsprosesser i samfunn og næringsliv i Finnmark og nærliggende områder på Nordkalotten og i Russland. I valg av arbeidsområder skal en legge vekt på:

- Virksomhet som kan bidra til økt verdiskapning og bedret konkurranse- og omstillingsevne i næringslivet.
- Virksomhet av særlig betydning for samfunnsutviklingen og utviklingen av det kulturelle mangfold i regionen og nærliggende områder på Nordkalotten og i Russland.
- Virksomhet der selskapet har særlige forutsetninger for å bidra til kunnskapsutvikling nasjonalt og internasjonalt.

Selskapet skal tilstrebe et nært samarbeid med Høgskolen i Finnmark og andre grunnforsknings- og høyere utdanningsinstitusjoner i Nord-Norge, med andre selskap i NORUT Gruppen, og ellers med andre forskningsmiljø nasjonalt og internasjonalt.

Virksomheten i 2001 har i stor grad vært preget av etableringen av det nye instituttet og gjennom dette en nyorientering av instituttets funksjonalitet og starten på en omfattende strategiprosess som også involverer flere andre institutter i NORUT Gruppen.

Det strategiske instituttprogrammet *Samfunnsbygging, regionbygging og transformasjon - institusjonelle endringsprosesser i Sameland og Nordvest-Russland* er videreført på andre året med gode faglige og strategiske resultater. Programmet har stått sentralt i videreføringen av instituttets samfunnsfaglige forskning og har vært et viktig element i utvidelsen av instituttets internasjonale perspektiv på Nordkalotten. Dette har etter hvert medført samarbeidsprosjekter med russiske forskere (en ansatt ved instituttet) og de samiske forskningsmiljøene. Som et indirekte resultat av dette fikk NORUT Finnmark ved årets slutt i oppdrag fra Nordisk Ministerråd å lede et større internasjonalt prosjekt i deres Velferdsforskningsprogram om utviklingstrekk i forholdet mellom sentrum og periferi og mellom kvinner og menn i de nordlige utkantene av den nordiske regionen, dvs. de nordligste fylkene i Norge (Finnmark og Troms), Norrbotten i Sverige, Lappland i Finland, hele Island, samt Færøyene og Grønland.

Finnmarksforskning reetablerte sin forskningsgruppe for akvakultur i 2000 og oppbyggingen av denne virksomheten har fortsatt i 2001 innenfor NORUT-konsernet i nær dialog med Fiskeriforskning. Grunnleggende studier er innledet på nye oppdrettsarter som for eksempel abbor og i Finnmarkssammenheng blåskjell. Instituttet er også tildelt en ny FoU-konsesjon på regnbueørret som i kommersiell sammenheng er en ganske ny oppdrettsart i Finnmark. Det er også innledet diskusjoner med SND-Finnmark om et relativt omfattende samarbeid for å øke FoU-aktivitetene i oppdrettsnæringen i årene som kommer.

En del viktige innovasjonsprosjekter er videreført i reiselivsnæringen i 2001 hvorav etableringen av den samiske reiselivsportalen *samitour.com* er den viktigste.

Stedets betydning - kvinnelige og mannlige bedriftsledere i distriktene

Forskningsprosjektet består av en kartlegging av bedriftsledere i Finnmark og Nord-Trøndelag, samt en intervjustudie av et utvalg bedriftsledere i disse områdene. Prosjektet som er finansiert av Forskningsrådet gjennom programmet *Regional utvikling*, har fått betydelig oppmerksomhet i media for sine konklusjoner.

Resultatene viser at kvinnelige bedriftsledere i Nord-Trøndelag og Finnmark har forskjellige spredningsmønstre i kystkommuner, innlandskommuner og i de regionale sentra. Det

fremtrer et tydelig bilde av tradisjonelt genusbestemte næringsvirksomhetsområder. Med statistisk analyse av utdanning og sysselsetting på kommunenivå i regionene, fremtrer nye genusmønstre for distriktene. Kvinner blir generelt stadig mer ressurssterke. Andelen kvinner med høyere utdanning er betydelig høyere enn blant menn. Sysselsettingsfrekvensen blant kvinner i stadig flere kommuner øker, og i noen kommuner, spesielt i Finnmark, er den høyere enn blant menn. Bildet viser et betydelig underskudd på formell kompetanse blant menn i de studerte områdene.

Lokale nettverk og bedriftsnettverk er helt sentrale tema for de mikrobedrifter, småbedrifter, og enkelte mellomstore bedrifter man møter i studien. Ingen starter bedrift på helt ukjent sted, men tilhørighet, grader av avhengighet og integrasjon i stedets sosiale og økonomiske nettverk slår ulikt ut for kvinner og menn i rollen som bedriftsledere. Resultatene tyder på at det er kvinnene som ”bærer oppe” regioner i tilbakegang. Kvinnene utvikler ved siden av egen næringsvirksomhet en strategi i å knytte seg til stedsnettverkene, og i å være med på å reproducere fellesskap og samhold. Det konstateres at kvinnene i studien er svakere på den lokale offentlige arenaen enn mennene, mens kvinnene er betydelig mer involvert i de sosiale sammenhenger.

www.samitour.com

Prosjekt Samisk reiseliv på nett; ble etablert med intensjoner om å gjøre de samiske områder i Finnmark til et selvstendig reisemål. Prosjektet er gjennomført innenfor REGINN-programmet med finansiering fra Forskningsrådet, SND, Finnmark fylkeskommune og Samisk Næringsfond.

Den samiske reiselivsnæringen kan kort oppsummeres å ha vært preget av dårlig lønnsomhet, små aktører, kort sesong, utydelig profil og lite koordinering mellom de ulike bedriftene. Målsettingene for prosjektet inneholdt både et kompetansehevingselement, et salgs- og markedsfremmende element og et organisatorisk element. Ni ulike reiselivsbedrifter fra hele det samiske området har deltatt i prosjektet, der sju har fulgt dette frem til sluttresultatet. Noen er overnattingsbedrifter, andre driver aktivt med tilrettelegging innenfor jakt/fiske/friluftsliv mens andre igjen har hovedvekten av sin aktivitet innenfor det som kan karakteriseres som opplevelsespakking av samiske kulturelementer. Dette spenner fra reindrift til healing! Det har vist seg at nettopp bedriftenes ulikhet har vært prosjektets styrke. Deltakerne har innenfor prosjektperioden skapt interne nettverk som styrker de enkelte bedriftenes produkter, samtidig som dette har skapt betingelser for produktutvikling. Alle har møttes i en enighet om at *Samitour.com* skulle ha et sterkt kulturformidlingsaspekt.

Bedriftenes ansvarlighet i forhold til kulturformidling og de etiske dimensjoner ved salg av samisk kultur har blitt integrert og kommer til uttrykk både i den produktutvikling som skjer, og i forhold til formgivning av den samiske nettportalen *www.samitour.com*. Samtidig er det med ydmykhet man erkjenner det problematiske med å skulle fortelle om hva samiske kultur er. Man foretar forenklinger. Man får ikke med alt. Det er grenser for hva som er både kulturelt og økologisk bærekraftig innenfor denne næringen. Dette er hensyn de enkelte til daglig lever med og tar hensyn til.

Denne portalen tar i bruk nyvinningene innen IT, samtidig som den gjennom det formspråket som er valgt, tar utgangspunkt i samisk historie og tradisjonelle kulturelle uttrykk. Ønsket er å vise hvordan den samiske verden har historier som kan gi form til nåtidens formspråk. Portalen inneholder både lyd og bilde/filmsekvenser, og utviklingsarbeidet har skjedd i et

nært samspill mellom deltakerbedriftene og kompetansepersoner som har vært trukket inn i arbeidet.

Nettportalen fremstår som en historiefortelling om hva gjestene som velger Sapmi kan få tilgang på av samisk kultur. Samtidig har det vært et vesentlig poeng å synliggjøre det mangfoldet som eksisterer innenfor det samiske samfunn. Samisk kultur er alle de aktiviteter som skjer i dag og der tradisjoner hele tiden tar nye former og nye veier. Samisk kultur er moderne institusjoner så vel som tradisjonelle næringsformer. I den forstand har portalen et pedagogisk element.

De siste tiders undersøkelser viser at 2 av 3 reisende har brukt nettet som informasjonskanal ved valg av reisemål. Denne satsingen er derfor i tråd med de endringer som i dag skjer i reiselivsmarkedet. Samtidig som man i reiselivnæringen er kjent med at det turistmarkedet som man først og fremst henvender seg til, er et segment med høy utdanning, stor reiseerfaring og preferanser for kultur og naturopplevelser som har en egenart og karakter. Dette har vært integrert i den profil man gjennom *Samitour.com* har bygd opp. Sidene er omfattende, og man kan om man vil - bruke timer for å bla seg gjennom store og informasjonstunge linker. Dermed vil dette kunne møte behovet til selv de mest krevende reiser, som i forkant bruker tid på å samle informasjon og "lese seg opp" i forhold til den regionen man skal inn i. Samtidig er håpet at den er lett nok tilgjengelig til å møte det markedssegmentet som ønsker lett tilgjengelig informasjon.

Skjellproduksjon i Finnmark

En lokal oppdrettsbedrift i Finnmark har i 2001 satt i gang arbeidet med å etablere det første industrielle anlegget for produksjon av blåskjell i Finnmark. NORUT Finnmark er bedriftens FoU-partner gjennom et innovasjonsprosjekt finansiert av SND og bedriftens egeninnsats.

Dyrking av blåskjell i Nord-Norge ble tidligere sett på med en viss skepsis. En viktig årsak til denne holdningen var antatt langsom vekst på grunn av lave temperaturer. Innledende forsøk med blåskjell dyrking har imidlertid avdekket at tiden frem til høstbare blåskjell selv i Finnmark sannsynligvis vil være 3 år, det samme som i Trøndelag. I tillegg regner en med at problemer med biotoksiner (algegifter), som er en alvorlig brems på utvikling av blåskjellnæringa sør for Stad, vil være et mye mindre problem i nord.

Utfordringer som en gryende blåskjellnæring i Nord-Norge står overfor, vil være om de lyse somrene med rikelig med planteplankton vil resultere i en ekstra god kvalitet på skjellene (høy matprosent, god smak). Resultatet kan imidlertid bli annerledes, ettersom skjellene synes å ha en vedvarende gyteperiode som strekker seg fra tidlig om sommeren til seint på høsten, noe som igjen kan resultere at den rikelige mattilgangen om sommeren manifesterer seg mer i gyteprodukter enn i en høy matprosent. Den vedvarende gytingen fører også til stort yngelpåslag med tilhørende stor størrelsesspredning på skjellene, noe som kan resultere i et behov for at skjellsamlerne i større grad enn lenger sør må tynnes ut eller sorteres i løpet av vekstperioden. En viktig utfordring vil også være å få utnyttet verdiskapningspotensialet i blåskjellnæringa til å skape arbeidsplasser innen videreforedling. Så får en se om problemer relatert til biotoksiner og blåskjellspisende ærfugl ikke blir for stort. Dette, og andre utfordringer, arbeider NORUT Finnmark med å løse i samarbeid med bedrifter og forskere ved Høgskolen i Finnmark.

NORUT Samfunnsforskning

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	1,1	10 %		Totale driftskostnader	11,9
SIP	1,2	11 %		Driftsresultat	-1,1
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	3,9	36 %		Årsverk totalt	15,79
Offentlig forvaltning	3,0	28 %		Årsverk forskere	12,86
Næringsliv	0,8	8 %		Antall ansatte med doktorgrad	1
Utlandet	0,0	0 %		Faglig produksjon	
Annet	0,8	7 %		Antall artikler med referee	2
				Antall bøker	
Sum	10,8	100 %		Antall kapitler i bøker	3

NORUT Samfunnsforskning slutførte i løpet av 2001 arbeidet med å realisere den vedtatte strategien for perioden 1998-2001 der det strategiske målet var å utvikle seg til et institutt som er:

... ledende på kunnskaper om langsiktige endringsprosesser i den nord-europeiske periferi, endringer som skjer i et komplekst samspill mellom spontane prosesser og politiske beslutninger...

Arbeidet med å ferdigstille et treårig strategisk instituttprogram utgjorde en sentral basis. Dette vil bli presentert i bokform i løpet av 2002. Den øvrige prosjektporteføljen i 2001 lå innenfor selskapets strategiske satsingsområder som er:

Økonomisk vekst og bærekraftig forvaltning: Kystsonen som forskningsutfordring - Forvaltningsforskning

I en naturressursbasert økonomi er det stort behov for kunnskap om ressursforvaltning, planlegging, næringsdynamikk og regionale utviklingstendenser. Dynamikken i kystsonen representerer den største forskningsutfordringen, med problemstillinger knyttet til ressurser som marine arter, energi, utmark, kultur og miljø. I 2001 ble det lagt ned betydelig arbeid i å utvikle *Coastal Futures* som overbygning for denne typen forskning i Tromsømiljøet generelt og ved NORUT Samfunnsforskning spesielt. Effektene av dette arbeidet vil komme i 2002 og påfølgende år.

Bedrifts- og organisasjonsutvikling – arbeidslivsforskning

Forskning om bedriftsutvikling, hvor kunnskapsledelse, nettverkssamarbeid, innovasjon og arbeidsmiljø inngår, utføres i nært samarbeid med næringslivet og organisasjonene i arbeidslivet. Offentlig organisering og tjenesteproduksjon, utforming og forvaltning av virkemidler, samt sysselsettings- og arbeidsmarkedsanalyse, står sentralt. Prosjektene VS2010 og "Kunnskap og næring" utgjør grunneneheter i dette arbeidet. De er valgt som utgangspunkt for årets presentasjon av høydepunkter.

Regionale utfordringer i det globale kunnskapssamfunnet - næringslivsforskning

Forskningsoppgaver på dette feltet knyttes til næringsstruktur og regional konkurransedyktighet; kunnskap og innovasjon; nye vekstnæringer; globale nettverk og verdikjeder; regionalpolitikk og virkemidler; markeders og institusjoners utforming og forankring. I løpet av 2001 ble det satt i verk prosesser i hele NORUT Gruppen for å styrke innovasjonsforskningen i konsernet. Dette arbeidet vil for NORUT Samfunnsforskning del

skyte fart i 2002 gjennom arbeidet med et nytt strategisk instituttprogram (Innovation – Coastal Futures).

Livskvalitet i Nord - hverdagslivsforskning

Forskning på dagligliv og rammebetingelser for utvikling av god livskvalitet for ulike befolkningsgrupper fokuseres. Spørsmål om selvbestemmelse, medborgerskap og demokratisk utvikling står sentralt. I 2001 ble forskningsprogrammet ”Russisk kvinneinnvandring til Nord-Norge” utviklet. Programmet fokuserer blant annet på livskvalitet og medborgerskap. Det starter opp i 2002 med aktører fra NORUT Samfunnsforskning, Universitetet i Tromsø og University of Washington (USA). Programmet vil på sikt inkludere russiske partnere, blant annet University of Arkhangelsk.

Årets to høydepunkter er valgt ut fordi de representerer arbeidsmetoder som vil bli stadig viktigere for NORUT Samfunnsforskning oppdragsaktivitet. Prosjektet ”Kunnskap og næring” foregår etter en følgeforskningmodell som oppdragsgiver synes å ha stor nytte av, mens en i VS2010 arbeider tett mot enkeltbedrifter ut fra en kombinert forsknings/utviklingsmodell.

Følgeforskning - forskeren som samtalepartner i en læringsprosess

”Kunnskap og næring” er et treårig samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunen og seks kommuner i Kyst-Finnmark som har til hensikt å styrke næringslivet i Finnmark gjennom fokus på kompetanse. Prosjektet evalueres fortløpende av NORUT Samfunnsforskning. Følgeforskning skjer nå og løper parallelt med faktisk handling. Den bærer med seg genuine analytiske forskningskvaliteter, som skal forvaltes og kommuniseres i møte med praktikerens virkelighet. Følgeforskning er en dynamisk, utfordrende og framfor alt lærerik arbeidsmåte, forankret i at prosjektdeltakerne og forskeren har likeverdig kunnskap og at det hersker tillit og åpenhet fra begge parter. Prosjektdeltakerne har kunnskap om og gjør erfaringer i sitt felt, mens forskeren kan bidra til refleksjon i feltet gjennom å vurdere arbeidet i et systematisk og analytisk perspektiv. Arbeidsmåten krever en oppdragsgiver som er åpen, gir handlingsrom, inviterer til dialog og som samtidig er bevisst sin rolle som prosjekteier. Metoden synliggjør forskerens nærvær i feltet og krever at forskeren må ha et gjennomtenkt forhold til sin rolle, og samtidig være åpen, gi innsyn og ta i mot innspill underveis i arbeidet. Å bruke følgeforsker krever en dialog der også forskerens analyser og holdninger blir utsatt for et konstruktivt og kritisk blikk. Det må gis rom for meningsutveksling, konfrontasjon og utfordringer for begge parter.

Oppdragsgiver oppsummerer erfaringene så langt på følgende måte: ”Vår erfaring med følgeforskeren har vært en berikelse, ikke bare i form av rapporter som produseres, men gjennom gjensidig dialog med følgeforskeren har det underveis vært en kontinuerlig læringsprosess. I kombinasjon med erfaringer fra prosjektet og analytiske refleksjoner fra følgeforskerens side har vi fått til en fruktbar utvikling av prosjektet. Styrken har hele tiden vært aktørenes ulike ståsted og innfallsvinkler.”

Verdiskaping 2010 – Tromsø-miljøet

Målet med forsknings- og utviklingsprogrammet Verdiskaping 2010 er å bidra til økt verdiskaping i næringslivet gjennom bred medvirkning lokalt og regionalt, i samarbeid med eksterne aktører. Programmet startet opp i 2001 og skal løpe ut år 2010 med grunnfinansiering fra Norges forskningsråd. Tromsø-miljøet er et av 8 forskningsmiljøer i Norge som deltar, og består av 13 forskere med tverrfaglig samfunnsvitenskapelig bakgrunn og tilhørighet i 7 ulike FoU-miljø i Tromsø. VS2010 konseptet fra Tromsø-miljøet er basert

på en prosessstilnærming til samarbeidet med bedriftene. Både tema og samarbeidspartnere vil variere og utvikles over tid. De innledende forsknings- og utviklingstemaene er utformet i samarbeid med bedrifter, bedriftsnettverk og utviklingskoalisjoner. Disse er: Kompetanse; Partssamarbeid og medvirkning; Organisasjon og ledelse; Lokale utviklingskoalisjoner, og Nettverk. Oppstartsporteføljen består av 6 bedrifter innen næringsmiddelindustri (fiskeindustri) og privat tjenesteyting (teknologi). I tillegg inngår 4 nettverk knyttet til fiskeri, biprodukt-produksjon, kompetanseutvikling, kunnskapsproduksjon og annen offentlig virksomhet. Alle er lokalisert i Troms og Finnmark.

Med sikte på å samle og koordinere aktiviteter og virkemidler rettet mot økt verdiskaping og bedriftsutvikling regionalt er det etablert en utviklingskoalisjon for VS2010 satsingen i Troms og Finnmark. I tillegg vil det bli ansatt en egen koordinator med ansvar for den parallelle HF-B satsingen (Hovedavtalens Fellestiltak – Bedriftsutvikling) i samme region.

Rogalandsforskning Samfunn

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	2,0	5 %		Totale driftskostnader	35,3
SIP	1,5	4 %		Driftsresultat	1,7
Andre generelle midler	0,2	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	6,9	19 %		Årsverk totalt	48
Offentlig forvaltning	10,4	28 %		Årsverk forskere	39,8
Næringsliv	14,8	40 %		Antall ansatte med doktorgrad	10
Utlandet	0,6	2 %		Faglig produksjon	
Annet	0,6	2 %		Antall artikler med referee	4
				Antall bøker	5
Sum	37,0	100 %		Antall kapitler i bøker	13

Rogalandsforskningens forretningsidé er som følger: “RF er et forskningskonsern som består av Stiftelsen Rogalandsforskning og hel eller deleide datterselskaper. Stiftelsen har som formål å utføre forskning, utvikling og kunnskapsformidling for næringslivet og offentlig sektor. RF har også en vesentlig rolle i den nasjonale kunnskaps- og verdiskapningen, med nær tilknytning til Høgskolen i Stavanger, Universitetet i Bergen, og Rogaland Kunnskapspark.” Næringslivs- og samfunnsforskningen har som siktemål å drive forskning og formidling som bidrar til å øke beslutningstakeres kunnskaper og forståelse for sentrale forhold i bedrifter og samfunn. Etablerte sannheter skal etterprøves og utfordres. Samfunns- og næringslivsforskningen er organisert i to forskergrupper og en rådgivingsgruppe.

Organisasjon, Planlegging og Styring

Tre større aktivitetsområder inngår i forskningsgruppen:

- Offentlig styring og forvaltning med vektlegging av forskning relatert til endringer i det politisk-administrative system i Norge, f. eks. avregulering og konkurranseutsetting, regional organisering og næringsutvikling, lokaldemokrati og bydelsforvaltning.
- Regional utvikling og planlegging (inkluderer planlegging knyttet til arealbruk, transport og energi).
- Innovasjon og teknologiutvikling i et samfunns- og nettverksperspektiv.

Gruppen består av 18 forskerårsverk med ulik faglig bakgrunn (statsvitenskap, sosiologi, sosialøkonomi, historie og planlegging (siv. ing.) er knyttet til forskningsgruppen og sikrer en tverrfaglig tilnærming. I 2001 ble det gjennomført omfattende interne faglige utviklingsprosesser knyttet til aktuelle Forskningsråds-programmer (bl.a. Petropol, RAMBU, Idrett og samfunn, KUV, Kjønnforskning, Marked og Samfunn). Instituttet har prioritert tre faglige satsinger for å videreutvikle kjernekompetansen innenfor forskningsgruppen: Modernisering av offentlig sektor, Kunnskapsutvikling og innovasjon, samt Infrastruktur (inkluderer bl.a. områdene samferdsel, energi og organisering av offentlig sektor).

Arbeidsliv og verdiskaping

Aktiviteten i gruppen er rettet mot arbeidsmiljø, omstilling, utvikling og verdiskaping i bedrifter og organisasjoner. Dette krever tverrfaglige tilnærminger, og gruppen som består av 18 årsverk dekker følgende fag: Sosiologi, antropologi, pedagogikk, psykologi, medisin, sosialt arbeid, filosofi, økonomi, sikkerhet og pålitelighet. Gruppen utfører forskning, utvikling, evaluering, rådgivning og opplæring. Viktige virkemidler i arbeidet er handlingsrettet FoU gjennom nettverkssamarbeid. I slike nettverk inngår gjerne bedrifter/organisasjoner, partene i arbeidslivet, det offentlige virkemiddelapparatet, høyskoler/universitet og andre forskningsmiljø. Gruppen har følgende syv prioriterte forskningsområder: 1) Arbeidskultur, 2) Arbeidsmiljø & helse, 3) Samfunnssikkerhet, 4) Læring i organisasjoner, 5) Reformarbeid i skole, undervisning og opplæring, 6) e-læring, 7) Innovasjon & verdiskaping.

RF-KompetansePartner

RF-KompetansePartner er en rådgivningsenhet med fokus på å drive forskningsbasert rådgivning innen bedriftsutvikling på oppdrag for næringslivet. RF-KompetansePartner er en integrert del av RF-Rogalandsforskning og arbeider tett sammen med forskningsgruppene innen strategi, marked, bedriftsnettverk, organisasjon, økonomi, produktutvikling og produksjon. De tolv rådgiverne har bred ledererfaring fra industri og næringsliv og har et meget utbredt kontaktnett mot næringsliv, forskningsinstitusjoner, universitet, SND, Forskningsrådet og offentlige satsinger.

Levekår og maktforhold i landbruket

RF har deltatt aktivt i Norges forskningsråds program *Levekår, utvikling og omstilling i landbruket* som ble avsluttet ved årsskiftet. I prosjektet *Landbruket som livsform: en analyse av livskvalitet* har instituttet sammen med Høgskolen i Stavanger analysert levekår og livskvalitet i den norske landbruksbefolkningen. Med sitt fokus på rollefordelingen og arbeidsorganiseringen i ektepar og samboerpar har de gitt viktige bidrag til utviklingen av levekårsforskningen. Det er publisert flere vitenskapelige artikler fra prosjektet, som programstyret i sin sluttvurdering karakteriserte som ”forbilledlig”. Prosjektet danner grunnlag for en doktoravhandling som etter planen fullføres våren 2002.

I tillegg til forskningen om levekår har RF deltatt aktivt i forskningen om maktforholdene i landbruket. RF har vært engasjert som koordinator for forskningen om maktforhold og redigert og gitt flere bidrag til boken *Matmakt. Politikk, forhandling, marked* bl.a. med to kapitler om viktige landbrukspolitiske beslutningsprosesser og om jordbruksoppgjørene. Det var prosjektene *Makt og innflytelse i landbrukspolitikken* og *Landbruksvareindustriens politiske innflytelse* som lå til grunn for disse bidragene. RF har også bidratt med artikler i boken *Landbruket ved en korsvei*. De empiriske analysene av livsstilene i landbruket, viser at det kan være grunn til å stille spørsmålsteget ved de politiske idealtypene. Allmenngjøring og alliansebygging lanseres som en ”antitese” til den forrige Maktutredningens tese om ”den

segmenterte stat”, for å forklare hvordan landbruket har klart å opprettholde overføringene fra staten til tross for at det landbrukspolitiske segment eller ”jerntriangel” er blitt sprenget. Den samfunnsvitenskapelige landbruksforskningen ved RF spenner for øvrig over hele spekteret fra de lokale ”kombinasjonsentreprenørenes” rolle i distriktsutviklingen til avveiningene mellom fiskerinæringens offensive og landbrukets defensive interesser i WTO-forhandlingene.

EU-prosjektet “A cross-cultural study on the measurement and enhancement of employability in small and medium-sized ICT-companies”

RF har i samarbeid med forskningsmiljøer fra Nederland, Tyskland, Italia, Hellas, Polen og Storbritannia iverksatt et større forskningsprosjekt på arbeidsdyktighet og profesjonell ekspertise i et livsløpsperspektiv. Studien gjelder ansatte i små og mellomstore IKT bedrifter. Formålet med prosjektet er å generere kunnskap som kan bidra til å øke den enkeltes arbeidsdyktighet (employability). Den kunnskapen vil danne grunnlag for utviklingen av verktøy (IKT baserte og andre) og rådgivning tilknyttet personalledelse og personalpolitikk, opplæring og samfunnsmessig tilrettelegging. Viktige forhold tilknyttet arbeidsdyktighet synes å være faglig og ferdighetsmessig fornyelse, vekst og fleksibilitet, tilpasning og endring av arbeidsfelt, lateral snarere enn hierarkisk karriere og nettverksbygging. Prosjektet vil dessuten inkorporere et kulturelt perspektiv på organisatorisk og nasjonalt nivå. Et spørreskjema vil gå ut til totalt 10 000 IKT ingeniører, om lag 1500 i hvert land. I tillegg vil det bli foretatt intervjuer med nøkkelinformanter i hver av nærmere 500 IKT bedrifter totalt. Prosjektet har fått støtte fra EU sitt 5. rammeprogram. Gjennom ulike publikasjoner og konferanser er det planlagt viderefremming av kunnskap og resultater til brukerne, særlig andre IKT bedrifter i Europa, tilbydere av kompetanseutvikling og konsulenttjenester samt offentlige myndigheter.

Verdiskaping 2010

RF har betydelige aktiviteter knyttet til Forskningsrådets program VS2010 Det er etablert et regionalt partnerskap mellom Hordaland og Rogaland som går under betegnelsen Utviklingskoalisjonen for Hordaland/Rogaland. Utviklingskoalisjonen omfatter SNDs Hordaland/Rogaland, aetat Hordaland/Rogaland , Høgskolen Stord Haugesund (HSH), Høgskolen i Stavanger (HIS), LO/NHO Hordaland/Rogaland, samt nærings sjefene i Hordaland/Rogaland. Partnerskapet engasjerer deltakerne i konkrete aktiviteter som styring/strategi, konkrete utviklingsaktiviteter, mobilisering og arenaer som utnyttes for å stimulere regional næringsutvikling. Utviklingskoalisjonen er den første arena for et utvidet regionalt nærings samarbeid på tvers av de aktuelle fylkesgrensene. Hovedmål med VS2010 er å utvikle et samarbeid om FoU-aktiviteter i det lokale næringsliv i Hordaland og Rogaland slik at det skapes ny forretningsvirksomhet innenfor det bestående næringsliv. Programmet vil bidra til å styrke det utvidete og stadig tettere samarbeidet om regional næringsutvikling på Vestlandet. I de enkelte bedriftene og bedriftsnettverkene er siktemålet å styrke deres innovative aktiviteter og læringsevne, basert på et bredt partssamarbeid. Slik knyttes linjene til BU2000 som hadde et sterkt fokus på å utvikle interne og nettverksbaserte samarbeidsarenaer.

Telemarksforskning Bø

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	1,1	8 %		Totale driftskostnader	13,1
SIP	0,5	4 %		Driftsresultat	0,1
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	1,5	11 %		Årsverk totalt	21,5
Offentlig forvaltning	8,1	61 %		Årsverk forskere	15,9
Næringsliv	1,6	12 %		Antall ansatte med doktorgrad	3
Utlandet	0,0	0 %		Faglig produksjon	
Annet	0,5	4 %		Antall artikler med referee	6
				Antall bøker	3
Sum	13,3	100 %		Antall kapitler i bøker	1

Hovedformål og forskningsfelt fremgår av instituttets strategiplan 2000-2004. Denne blir revidert i 2002. Mål 2002-2004

- Telemarksforskning-Bø er et regionalt forankret institutt, som ved hjelp av forskningsbasert kompetanse, skal medvirke til utvikling og verdiskaping i offentlig sektor, næringsliv og organisasjonsliv.
- Instituttet skal være nasjonalt og internasjonalt orientert på utvalgte fagområder, samtidig som vi skal bidra til å dekke regionens behov for kompetanse.
- Instituttet skal øke aktiviteten og kompetansen innenfor instituttets fagområder.

Instituttet gjennomfører forskningsbaserte analyser, evalueringer, utviklingsoppdrag og konsulentoppdrag innenfor følgende områder:

- Kultur og idrett
- Samfunnsøkonomi
- Næringsutvikling, arbeidsmarked og regional utvikling
- Kommunal organisasjon og økonomi
- IKT og geografiske informasjonssystemer
- Miljø
- Helse og velferd

Instituttet hadde i 2001 organisert fagaktiviteten i to grupper med hver sin gruppeleder:

- Gruppe for samfunnsøkonomi, kommunal- og kulturforskning
- Gruppe for regional utvikling.

Instituttet har et forskningsrådsfinansiert strategisk instituttprogram innen kultur/idrett. Dette er forlenget til 2003. I tillegg fikk instituttet høsten 2001 tildelt midler til en ny SIP:

Trademark Telemark.

Som eget satsingsområde eier og driver instituttet Hellandtunet forskings- og næringscenter. Senteret består av for tiden 10 høykompetansebedrifter innenfor tjenesteyting og IKT. Til sammen ca. 55 personer har sitt arbeid i senteret. Det planlegges utvidelse i 2002, slik at

senteret totalt vi huse rundt 90-95 personer. Telemarksforskning-Bø har også faglig samarbeid med flere av disse bedriftene.

Effektivitet i offentlig og privat virksomhet

På oppdrag for Kommunenes Sentralforbund gjennomførte instituttet en studie av effektivitetsforskjeller mellom offentlige og private aktører. Er private aktører mer effektive enn offentlige i den forstand at de kan frambringe tjenester til en lavere kostnad enn det offentlige aktører er i stand til? Det fokuseres både på hvilke forutsetninger som må være oppfylt for at det eventuelt skal være slik, og det diskuteres mulige fallgruber i forbindelse med konkurranseutsetting. Folks holdninger til effektivitet i offentlig og privat sektor blir også diskutert i et eget kapittel, og man finner – ikke uventet – en generell skepsis til effektiviteten i offentlig sektor. Folk er imidlertid ikke entydige i sine oppfatninger. Etter deres mening er det slett ikke alle typer offentlige tjenester som egner seg for konkurranseutsetting. Det gjelder bl.a. sentrale velferdsoppgaver som utdanning og eldreomsorg. Tjenester av teknisk karakter derimot, er det ikke i samme grad knyttet slike oppfatninger til. Videre studeres effektivitetsforskjeller mellom offentlige og private barnehager og man finner at de private er mer effektive enn de offentlige. Forskjellene er imidlertid ikke så store, noe som kan tilskrives at denne sektoren gjennom en årrekke har vært konkurranseutsatt. Betydningen av konkurranseutsetting for kostnadseffektivitet finner en også innen brannvernet. I Danmark – hvor brannvernet har vært konkurranseutsatt siden 1920-årene – finner en ingen effektivitetsforskjeller mellom private og offentlige aktører. Sammenliknes imidlertid kostnadsnivået mellom Danmark og Norge (som ikke har et konkurranseutsatt brannvern), er forskjellene betydelige. Danmark betaler langt mindre for sine brannverntjenester enn det vi gjør i Norge. Forvaltning, drift og vedlikehold av offentlig bygningsmasse er et tema som bør vies mer oppmerksomhet i framtida. Det avdekkes store effektivitetsproblemer knyttet til forvaltningen av eiendom i kommunal sektor. Bl.a. peker man på at det er vanskelig å se rasjonelle begrunnelser for vanskjøtsel av eiendom i kommunene, og faller ned på konklusjoner som trekker i retning av at lokaldemokratiet på dette området sliter med betydelige styringsproblemer.

Effekten av yrkesrettet attføring for personer med psykiske lidelser

Telemarksforskning-Bø har ved hjelp av kvantitative metoder gjennomført en undersøkelse om man kan etterspore forskjeller i attføringsresultat avhengig av hva slags medisinsk diagnose tiltaksdeltakerne har. Oppdraget er gjennomført for Norges forskningsråd. Spesielt har fokus vært rettet mot personer med psykiske lidelser. Som sammenlikningsgrupper er det benyttet personer med muskel- og skjelettlidelser og personer med andre somatiske lidelser. Det er spesielt lagt vekt på å kartlegge forhistorien til personer som deltar på tiltak under den yrkesrettede attføringen. Dette for skarpere å kunne skille mellom effekten på attføringsresultatet av kjennetegn ved personene selv - den bakgrunnshistorien de tar med seg inn i attføringsprosessen - og effekten av selve attføringsprosessen. De deler derfor den perioden vi studerer i tre, som følger:

- Forhistorie på to år (1989-1990)
- Tiltaksperiode på fire år (1991-1994)
- Resultatperiode på to år (1995-1996)

Datagrunnlaget er hentet fra Kirut-databasen. I forperioden har de kartlagt de trygde- og arbeidsmarkedstilstander personene har vært inno. Tiltaksperioden består av en kartlegging av de ulike tiltakene (antall og lengde) personene har vært på, mens resultatperioden består av en kartlegging av trygde-, arbeidsmarkeds- og utdanningstilstander. Nettoutvalget består av 2647 personer som er trukket med utgangspunkt i hvorvidt de deltok på attføringstiltak minst

tre uker i perioden 1991-1994. Det er benyttet seks ulike suksessindikatorer i analysen. Noe avhengig av hvilke suksessmål som benyttes, har om lag 20- 30 % et suksessfylt utfall av utføringen. Men en ser også klare tendenser til at personer med psykiske lidelser jevnt over kommer dårligere ut enn de to andre diagnosegruppene. Personer med muskel- og skjelettlidelser er de som ser ut til å klare seg best.

Når det kontrolleres for andre faktorer - og spesielt bakgrunnshistorien til personene i utvalget - endres imidlertid dette bildet radikalt. Da viser ikke lenger resultatene at personer med psykiske lidelser kommer vesentlig dårligere ut av utføringsprosessen enn det personer med andre somatiske lidelser gjør. Men de kommer fortsatt betydelig dårligere ut enn personer med muskel- og skjelettlidelser. Om dette skyldes at personer med psykiske og andre somatiske lidelser får en dårligere behandling i utføringsapparatet enn personer med muskel- og skjelettlidelser, vet man ikke. Siden disse to diagnosegruppene har lite felles, synes det imidlertid å være lite plausibelt. En kan imidlertid tenke seg at personer med muskel- og skjelettlidelser ofte har et noe annerledes sykdomsbilde enn personer i de to andre gruppene.

Telemarksforskning Notodden

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	0,6	12 %		Totale driftskostnader	4,7
SIP	0,7	15 %		Driftsresultat	-0,1
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	0,8	18 %		Årsverk totalt	8,18
Offentlig forvaltning	1,8	39 %		Årsverk forskere	6,88
Næringsliv	0,6	12 %		Antall ansatte med doktorgrad	3
Utlandet	0,2	4 %		Faglig produksjon	
Annet	0,0	0 %		Antall artikler med referee	1
				Antall bøker	6
Sum	4,6	100 %		Antall kapitler i bøker	6

Telemarksforskning-Notodden ble etablert i 1987 av Høgskolen i Telemark, Telemark fylkeskrets av Kommunenes Sentralforbund og Statens utdanningskontor i Telemark. Institusjonen er organisert som en næringsdrivende stiftelse uten at næringsvirksomhet er definert som primært formål (jf. lov om stiftelser § 24,2). Telemarksforskning-Notodden har lokaler i samme område som Avdeling for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning ved Høgskolen i Telemark. Stiftelsen har et nært samarbeid med denne avdelingen og med høgskolen generelt.

Telemarksforskning-Notodden har som hovedformål å drive forskning og utviklingsarbeid samt gi sakkyndig bistand med sikte på å styrke kvaliteten i barnehage, skole og annen pedagogisk virksomhet. I den grad forholdene ligger til rette for det, skal oppgavene utføres i samarbeid med personale ved Høgskolen i Telemark eller med andre som arbeider i utdanningssektoren i Telemark. Oppdragsgivere er i hovedsak offentlig institusjoner på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. I tillegg har stiftelsen en del oppdrag knyttet til opplæring og utdanning fra bedrifter.

Hovedtyngden av forskningsinnsatsen har i 2001 vært innenfor fagdidaktikk i matematikk. Denne delen av virksomheten har bl.a. omfattet:

- Prosjektet ”Kvalitet i matematikkundervisning” (KIM) som er et forsknings- og utviklingsoppdrag for Utdannings- og forskningsdepartementet. Arbeidet utføres i samarbeid med Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling ved Universitetet i Oslo.
- En evalueringsstudie av matematikk i grunnskolen etter ny læreplan L97 utført i samarbeid med Høgskolen i Agder. Prosjektet er finansiert av Utdannings- og forskningsdepartementet gjennom Norges forskningsråd.
- Et strategisk instituttprogram i matematikdidaktikk finansiert av Norges forskningsråd gjennom Området for kultur og samfunn.

Telemarksforskning-Notodden har satset på å etablere fremmedspråkdidaktikk som nytt virksomhetsområde fra 2000. I 2001 har denne delen av virksomheten i hovedsak vært knyttet til en kartlegging av undervisningen i 2. fremmedspråk i grunnskolen, såkalt tilvalgsspråk i fransk, tysk og finsk. Oppdraget er finansiert av Utdannings- og forskningsdepartementet gjennom Læringscenteret og gjennom EU/Europarådet i forbindelse med det europeiske språkåret.

Telemarksforskning-Notodden har i 2001 også hatt en del mindre oppdrag fra skolesektoren på regionalt og lokalt nivå. Disse oppdragene har bl.a. omfattet evalueringsstudier, utviklingsoppdrag og konsulenttjenester. Stiftelsen har bl.a. hatt ansvaret for regionalt utviklingsarbeid knyttet til samarbeid mellom skole og arbeidsliv etter oppdrag fra bl.a. NHO Telemark. Dette arbeidet ser ut til å gi interessante resultater i form av forpliktende samarbeidsrelasjoner mellom skoler på den ene siden og ulike bedrifter og offentlige institusjoner på den andre siden.

Telemarksforskning-Notodden har etablert entreprenørskap og opplæring til entreprenørskap som et nytt satsingsområde for stiftelsen. Hensikten med denne satsingen er bl.a. å videreutvikle pedagogisk kompetanse i retninger som kan ha interesse også for næringslivet.

Som eksempler på ”høydepunkter” fra 2001 er det valgt tre prosjekter fra instituttets kjerneområder. Det er valgt et prosjekt fra matematikdidaktikk fordi dette er det største feltet i stiftelsens arbeidsområde. I tillegg presenteres et prosjekt som representerer en ny type tjenesteyting overfor kommuner, og endelig et prosjekt som illustrerer hvordan Telemarksforskning-Notodden forsøker å dreie sin kompetanse også mot mer næringslivsrelatert tjenesteyting.

Evaluering av matematikk etter ny læreplan i grunnskolen

Matematikk som skolefag har vært mye i fokus den senere tiden, dels fordi det er ansett som et sentralt fag i allmennutdanningen og dels fordi det er et sentralt fag for rekruttering til økonomiske og teknisk-naturvitenskapelige studier og yrker. Grunnskolereformen i 1997 medførte viktige endringer for faget i skolen. Telemarksforskning-Notodden har sammen med Høgskolen i Agder fått i oppdrag å gjennomføre en forskningsbasert evaluering av matematikkfaget etter reformen. Arbeidet omfatter en analyse av den nye fagplanen i skolehistorisk og internasjonalt komparativt perspektiv, en vurdering av i hvilken grad nye læremidler og kompetanseutviklingstiltak for lærere har vært kritiske faktorer i reformen og endelig hvilke konsekvenser reformen har hatt for den konkrete undervisningen slik lærer og elever opplever den. For Telemarksforskning-Notodden er evalueringen et viktig oppdrag fordi det gir instituttet en sjanse til å benytte sin kompetanse i en prosess med direkte tilbakemelding til nasjonale beslutningstakere på området.

Organisering av skoleverket, ressursbruk – sakkyndig bistand for kommuner

Som en konsekvens bl.a. av en presset økonomisk situasjon vurderer mange kommuner for tiden ressursbruken i skolen og alternative måter å organisere virksomheten på. Dette er et sentralt anliggende fordi utgiftene til norsk skole er større enn tilsvarende utgifter i mange andre land uten at resultatene ser ut til å være vesentlig bedre. Samtidig mangler mange kommuner fagkompetanse til å vurdere ressursbruk og alternative organiseringsmåter. For å møte dette behovet har Telemarksforskning-Notodden det siste året etablert en arbeidsgruppe som har samlet og systematisert foreliggende kunnskap på området og utviklet prosedyrer for sakkyndig bistand rettet mot kommunesektoren. Stiftelsen har nylig begynt å markedsføre disse tjenestene og har gjennomført noen oppdrag bl.a. for kommuner i regionen.

Entreprenørskap

Telemarksforskning-Notodden har merket seg intensjonene om at de regionale forskningsinstituttene skal synliggjøre relevansen av forskningsvirksomheten i forhold til næringsliv og i samarbeid med høyskolene være aktive i regionale, innovative satsinger. I den sammenheng har Telemarksforskning-Notodden besluttet å etablere entreprenørskap og entreprenørskapsutdanning som nytt satsingsområde. Hensikten er å videreutvikle stiftelsens kompetanse på læring i retninger som kan være interessante for næringslivet. Det første oppdraget på dette området er fra Notodden kommune og innebærer utvikling og gjennomføring av et 10 vekttalls studietilbud i arbeidslivskunnskap med vekt på entreprenørskap. Tiltaket er et ledd i en omfattende satsing på kompetanseutvikling i Notodden, bl.a. med tanke på å styrke evnen til nyskaping og innovasjon etter en periode med betydelige bedriftsnedlegginger i kommunene. Det har lyktes å rekruttere deltakere både fra næringsliv, offentlig forvaltning og fra skolesektoren til studietilbudet. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Høgskolen i Telemark.

Vestlandsforskning

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	1,6	9 %		Totale driftskostnader	17,9
SIP	1,8	10 %		Driftsresultat	0,0
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	0,9	5 %		Årsverk totalt	24,2
Offentlig forvaltning	6,5	36 %		Årsverk forskere	19,8
Næringsliv	4,9	28 %		Antall ansatte med doktorgrad	5
Utlandet	2,1	12 %		Faglig produksjon	
Annet	0,0	0 %		Antall artikler med referee	6
				Antall bøker	
Sum	17,9	100 %		Antall kapitler i bøker	

Vestlandsforskning skal medverke til utvikling og fornying i offentlig sektor og næringslivet, gjennom å levere relevante kunnskapsbidrag av høy kvalitet. Arbeidet skal bidra til auka innsikt, omstillingsevne og nytenking - både i politikktutforming, forvaltning, næringsutvikling og verdiskaping. Vestlandsforskning er organisert i tre grupper; gruppe for

bruksretta informasjonsteknologi (IT-gruppa), miljøgruppa og gruppe for økonomi og samfunnsanalyse (Samfunnsgruppa). Gruppene er fleirfagleg samansett og prosjekta blir gjennomført i nært samarbeid med brukarar og oppdragsgjevarar. Dei viktigaste forskingsområda er:

Bruksretta informasjons- og kommunikasjonsteknologi

- e-handel i små og mellomstore bedrifter
- Open forvaltning - IKT og omstilling i offentleg sektor
- Infrastruktur og nettverksutvikling

Miljø

- Transport og miljø
- Miljøutfordringar i distriktsnæringane
- LA 21 og kommunal miljøpolitikk

Økonomi og samfunnsanalyse

- Økonomi, næring og politikk; eit innovativt skjeringsfelt
- Helsepolitikk og helsetenesteforskning
- Idrett og skader; motivasjon og årsaker

Instituttet har gode kvalitetssikringssystem for det faglege arbeidet og høg kompetanse i definering og gjennomføring av prosjekt. Tilrettelegging for kompetanseutvikling har prioritet, både for instituttet samla og forskarane individuelt. I 2001 har instituttet halde fram arbeidet med kompetanse og kvalitet gjennom fokus på tre område: dokumentering av forskarkompetanse, deltaking i internasjonale nettverk og styrking av instituttet si næringsretta kompetanse.

Ved utgangen av året hadde instituttet 30 tilsette fordelt med 6 administrativt tilsette, 4 tilsette innafør IT-tekniske fag og 20 forskarar. Tre faglege nestorar er tilsett i bistilling ved instituttet. Av dei 20 forskarane var 18 tilsett på heil tid. Fem av dei 18 forskarane har doktorgrad og fem er i gang med doktorgradsarbeid. Av desse har ein levert og tre reknar med å levere avhandlinga i 2002.

Om lag halvparten av verksemda er knytt til internasjonale prosjekt, særleg EU sine forskingsprosjekt. I slike prosjekt samarbeider instituttet med lokalt næringsliv og lokal forvaltning, både i Sogn og Fjordane og elles i landet. Det er framleis vanskeleg å skaffe naudsynt nasjonal medfinansiering opp mot desse prosjekta. Instituttet sitt styre har i 2001 teke dette opp med Forskningsrådet utan resultat.

Instituttet har på tvers av fagområde, god kjennskap til problemstillingar innafør fleire næringar. Instituttet gjennomførte fem prosjekt innafør FUNNordninga hausten 2001. Ordninga fungerte raskt og enkelt slik at også små bedrifter kunne ta del. Instituttet vil spesielt framheve tempo som viktig faktor når det gjeld samarbeid med næringslivet.

EU-prosjektet ODIN mobile

IT-gruppa har gjennom heile 2001 arbeidd med prosjektet ODIN-mobile. Prosjektet spesifiserer, utviklar, demonstrerer og evaluerer "just-in-place" interaktive, kartbaserte og personlege tenester for mobile brukarar med særleg vekt på behov i spreiddbygde område. Totalt 17 organisasjonar i fire land dekkar kompetanse frå teknisk utvikling og systemintegrasjon, kart-teknologi, mobil-kommunikasjon, verifikasjon og evaluering samt innhaldsproduksjon.

Norske partnerar er i tillegg til Vestlandsforskning, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Telenor FoU. Bruksområda er integrerte mobile tenester for miljø og arealforvaltning samt reiseliv, transport og kultur. Prosjektet gjennomfører eksperiment med eit komplementært sett av teknologiar for nye mobile tenester: 1) Interaktiv kartteknologi for mobile terminalar, 2) Multimedia type datasett for mobile terminalar, 3) Automatisk posisjonering via mobilnettverk, 4) Personalisering og brukarautentisering i mobile tenester og 5) XML som mellomvare i distribuerte system.

Breidde og djupne i miljøgruppa sine aktivitetar

2001 var for miljøgruppa sin del prega av eit stort mangfald i aktivitetar. Døme på ytterpunkt er: det relativt store talet vitskaplege publikasjonar og ferdigstilling av fleire nettprodukt. Miljøgruppa legg også vekt på publikumsretta formidling. Gruppa har prioritert formidling på nettet og det er i 2001 lagt ut to nettprodukt, (www.vestforsk.no/miljo/nettprodukt.asp)

- *Klimakalkulator* laga i samband med klimahandlingsplan for Stavanger kommune, denne reknar ut personleg energiforbruk og utslepp av klimagassar etter svar på 20 spørsmål, og
- *Transportkalkulator* på oppdrag frå NSB/Jernbaneverket, reknar ut energibruk, utslepp, ulykkesrisiko etter val av transportmåte og samfunnsøkonomiske kostnader knytt til dette.

Økonomi, næring og politikk - eit innovativt skjeringsfelt

I løpet av 2001 har samfunnsgruppa arbeidd systematisk med vidareutvikling av brukarretta forskingskompetanse i skjeringsfeltet økonomi, næring og politikk. Gruppa arbeider m.a. med å utvikle analysemetoder som kan gje og framskrive eit heilskapleg bilete av økonomisk og sosial utvikling i ulike regionar.

Med bakgrunn i debatten om eit nærare samarbeid mellom dei tre vestlandsfylka og med fylkeskommunane som oppdragsgjevarar, analyserte samfunnsgruppa i 2001 den forventa nærings- og arbeidsmarknads-utviklinga i dei tre fylka Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Analysen danna grunnlag for å vurdere om typiske vekst-næringar etterkvart vil utgjere eit større eller mindre innslag i næringslivet på Vestlandet, og inkluderte kartlegging av felles bu- og arbeidsmarknadsregionar på tvers av fylkesgrenser. Arbeidet gjekk inn i Vestlandsutredninga som er del av fundamentet for den vidare prosessen.

Østfoldforskning

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	2,0	9 %		Totale driftskostnader	20,5
SIP	1,5	7 %		Driftsresultat	0,2
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	3,4	16 %		Årsverk totalt	25,4
Offentlig forvaltning	4,0	19 %		Årsverk forskere	22
Næringsliv	6,7	33 %		Antall ansatte med doktorgrad	7
Utlandet	3,0	15 %		Faglig produksjon	
Annet	0,0	0 %		Antall artikler med referee	12
				Antall bøker	
Sum	20,7	100 %		Antall kapitler i bøker	6

Overordnede mål:

- Østfoldforskning skal arbeide med anvendt FoU som skal bidra til en bærekraftig utvikling innenfor både privat og offentlig sektor med særlig fokus på verdiskaping og effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser og kunnskapsutvikling knyttet til dette
- Østfoldforskning skal som en regional forskningsstiftelse sette særlig fokus på regionale problemstillinger men også arbeide med nasjonale og internasjonale oppdrag og oppdragsgivere.

Faglige arbeidsområder:

Forebyggende miljøvern

Østfoldforskning er et av de største forskningsmiljøene i Norden innenfor systemanalyse (livsløpsanalyse), industriell økologi og miljøstrategisk planlegging. Som basisverktøy i arbeidet brukes *renere produksjon* (fokus på et avgrenset område av verdikjeden), *livsløpsanalyse* (fokus på hele verdikjeden til et produkt eller produktsystem) og *industriell økologi* (fokus på tvers av verdikjedene, f eks mellom bransjer og bedrifter). Verktøyene og metodene benyttes for å oppnå resultater innen følgende prioriterte satsningsområder:

- *Miljøkommunikasjon og miljødokumentasjon*, både for myndigheter, bransjer og bedrifter på nordisk og nasjonalt nivå. Eksempler på dette er implementering og harmonisering av miljøvaredeklarasjoner på nordisk nivå, utarbeidelse av system for rapportering av emballasjeavfall i tråd med bransjeavtalen med myndighetene, og utarbeidelse av metodikk og utvikling og implementering av miljøindikatorer for strategisk bruk i virksomheter.
- *Produkt- og ressursoptimalisering*, med særlig fokus på analyse og optimalisering av miljøeffektivitet i tilbaketakingsystemer hos materialselskaper og virksomheter, bl.a. en stor satsingen innenfor FoU i emballasjesektoren i Norge
- *Miljøledelse, energiledelse og strategiutvikling*, med særlig fokus på gjennomføring av et internasjonalt prosjekt innen Leca-systemet, samt videreføring av programmer innen Renere produksjon i Russland og Indonesia.
- *Planprosesser og nettverk*, med særlig fokus på utvikling av konsept for Industriell Økologi i samarbeid med bedrifter i Østfold, samt utvikling av klimaplaner for kommuner.

- *Metodeutvikling* knyttet til forståelse av mekanismer i utvikling av et mer miljøeffektivt samfunn (Faktor 10 i samarbeid med NTNU).

Som en ny innfallsvinkel har Østfoldforskning fordypet seg innenfor metodiske problemstillinger knyttet til samfunnsøkonomiske beregninger basert på livsløpsvurderinger (LCA). I dette og annet arbeide har Østfoldforskning etablert formalisert samarbeid med høykompetente FoU-miljøer i offentlige og private virksomheter. Østfoldforskning har ved utgangen av år 2001 tre ansatte som er i gang med gjennomføring av dr.gradsarbeider på miljøområdet.

Virksomhets- og næringsutvikling

Gjennom 2001 har Østfoldforskning integrert sine faglige aktiviteter knyttet til virksomhets- og næringsutvikling og informasjonsteknologi. Det er prioritert tre faglige hovedfokus:

- *Regional innovasjon* med hovedfokus på produkt- og prosessinnovasjon basert på nettverkssamarbeid mellom bedrifter innen og mellom bransjer. Arbeidet har vært særlig rettet mot følgende bransjer: IT, verktøy, næringsmiddel. Arbeidet vil bli videreført bl a gjennom et nytt strategisk instituttprogram for nettverksbaserte teknologiske innovasjonsprosesser i Østfold.
- *IT/endringsledelse* med hovedfokus på metodikk for implementering og bruk av IT-systemer/verktøy, særlig knowledge management-systemer, nettbaserte kommunikasjonsløsninger og høycom-teknologi.
- *Modernisering av offentlig sektor* med særlig fokus på underveis- og etterevaluering av utviklingsprosesser med fokus på tjenester, planlegging og organisasjon

Det har i 2001 blitt utviklet et formalisert samarbeid med høykompetente FoU-miljøer i private virksomheter, særlig innenfor IT-bransjen. Det et doktorgradsprogram under avslutning og et under oppstarting knyttet til regionale innovasjonsprosesser.

Marinepack-prosjektet: Den største FoU-satsingen innenfor emballasjesektoren

Østfoldforskning har i mange år hatt emballasjeindustrien som en viktig samarbeidspartner for sine prosjekter, og har gjennomført prosjekter for alle de større emballasjeprodusentene i Norge. De siste to årene har dette blitt enda sterkere fokusert, bl.a. gjennom medlemskap i Emballasjeforsk og gjennom etablering av et eget forskerteam for emballasje og næringsmidler. Et synlig resultat av dette arbeidet er bl.a. at Østfoldforskning er tungt involvert i flere viktige FoU-prosjekter innenfor emballasjeutvikling i Norge, bl.a. marinepack-prosjektet, faktor-10-prosjekt på drikkevarer, indikator-prosjekt på emballasjeutvikling i industrien og handlekurv-prosjekt der en analyserer emballasjeutvikling for 100 produkter innenfor 25 produktgrupper.

Marinepack-prosjektet er det største FoU-prosjektet som noen gang er igangsatt innenfor emballasjesektoren i Norge, og ble startet i 2001. Prosjektet har en total kostnadsramme på 25,4 mill. kroner over 4 år, og Norges forskningsråd bidrar med over 9,0 mill. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom fem FoU-miljøer i Norge (Matforsk, Norconserv, NTNU, Fiskeriforskning og Østfoldforskning), og med Østfoldforskning som prosjektleder. Ansvarlig bedrift i forhold til Norges forskningsråd er Peterson Emballasje AS i Sarpsborg.

Prosjektet fokuserer på to hovedområder

- Optimalisering og design av emballasje og emballering i et verdikjedeperspektiv
- Trygg og kvalitetsbevarende emballering.

Innenfor begge områder er sjømatdistribusjon den viktigste målgruppen, men prosjektet er også rettet mot landbaserte næringsmidler.

Mot integrasjon av livsløpsanalyse og miljøøkonomisk analyse

Prosjektet er finansiert av Forskningsrådet og er gjennomført i perioden 1999-2001. Prosjektet har vært et samarbeid mellom ECON, NTNU, SSB og Østfoldforskning og har vært oppdelt i 5 ulike delprosjekter. Prosjektet som helhet har hatt et teoretisk siktemål: å bidra til metodeutvikling, og et anvendt siktemål: å legge til rette for politikkutforming.

Østfoldforskning har hatt ansvar for delprosjekt 4 (Miljøøkonomiske vurderinger med basis i LCA – case Drammen) og gjennom dette fordypet seg innenfor metodiske problemstillinger knyttet til samfunnsøkonomiske beregninger basert på LCA. Det er gjennomført livsløpsvurderinger (LCA) av kildesorteringssystemer for plastemballasjeavfall i Drammens- og Hamarregionen, samt for restavfallssystemer (ingen kildesortering i de samme regioner). Metodikken er videre benyttet til å gjennomføre en samfunnsøkonomisk nytte-kostnadsanalyse der miljøøkonomien er beregnet med basis i de utførte LCA-beregningene og spesifikke miljøkostnader.

Prosjektet har tatt for seg følgende problemstillinger/tema:

- Vurdere likheter og forskjeller ved de to metodene LCA og nytte-kostnadsanalyse
- Beregne miljønytte og samfunnsøkonomi med basis i LCA-metodikken
- Gjennomføre følsomhetsvurdering for kostnadsberegning av framtidige miljøutslipp
- Utvikle metodikk for beregning av miljønytte når kildesortert materiale gjenvinnes flere ganger
- Vurdere hvorvidt miljøavgifter er internalisert i pris
- Vurdere tidskostnader for sortering i husholdningene
- Vurdere LCA kontra kryssløpsanalyser

Nettverksbasert samarbeid om utvikling og implementering av IT-systemer

Programmet har vært gjennomført som et 3-årig strategisk instituttprogram med hovedfinansiering fra Forskningsrådet. Programmet ble avsluttet i 2001. Hovedhensikten med programmet har vært å bidra til utvikling av IT-bransjen i Østfold med Østfoldforskning som FoU-partner i en slik utviklingsprosess, kunnskapsutvikling på området og kompetanseutvikling av Østfoldforskning som regionalt forskningsinstitutt. Programmet har vært organisert i tre delprosjekter med følgende resultater:

Nettverkssamarbeid

- Etablert Borg IKTforum med deltakelse av ca 70 IT-firmaer i Nedre Glommaregionen samt tilsvarende for Mosse-regionen. Det er flere eksempler på bedriftssamarbeid som følge av kontakten de har opprettet gjennom forumene
- Etablert Halden Defence Initiativ, et samarbeidsnettverk for 5 IT-firmaer i Halden med fokus på felles produktutvikling/markedsføring rettet mot Forsvaret som marked

Endringsledelse ved implementering av IT-baserte Knowledge Management Systemer

- Utviklet et metodisk rammeverk for kartlegging og synliggjøring av "best practice" som software i et IT-basert Knowledge management system utviklet av Cognit AS samt metodeverk for endringsledelse ved implementering av slike IT-systemer, bl.a. gjennom et pilotprosjekt i Hydro Aluminium. Arbeidet videreføres med Østfoldforskning som underleverandør til Cognit AS i bredt anlagt produktutviklingsprosjekt hvor det totale produktkonseptet tilpasses kommuner.

Systemutvikling

- Utviklet en IT-basert håndholdt demonstrator for håndtering av pasientinformasjon på sykehus i samarbeide med Cognit AS og Communicate AS som teknologileverandørene. Det arbeides med å utvikle en prototyp av demonstratoren.

I tillegg har programmet ført til etablering av et formalisert FoU-samarbeid mellom Østfoldforskning og to IT-firmaer samt ansettelse av medarbeider med doktorgradskompetanse.

Østlandsforskning

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	1,7	9 %		Totale driftskostnader	18,5
SIP	0,8	4 %		Driftsresultat	0,0
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	4,0	22 %		Årsverk totalt	22,5
Offentlig forvaltning	5,5	30 %		Årsverk forskere	19
Næringsliv	5,3	29 %		Antall ansatte med doktorgrad	2
Utlandet	0,0	0 %		Faglig produksjon	
Annet	1,2	6 %		Antall artikler med referee	2
				Antall bøker	
Sum	18,4	100 %		Antall kapitler i bøker	6

Østlandsforskning ble etablert i 1984 og er et anvendt, tverrfaglig forskningsinstitutt som driver samfunnsfaglig forskning og utredning på høyt faglig nivå. Virksomheten drives etter bedriftsøkonomiske prinsipper innenfor rammen av stiftelsesloven og tilfredsstillende krav til kvalitet og relevans som gjelder for instituttsektoren i Norge. Instituttet har hovedsete på Storhove ved Lillehammer, og er samlokalisert med Høgskolen i Lillehammer, og har i tillegg kontorer i Hamar. Østlandsforskningens visjon er at:

- Østlandsforskning skal være en sentral aktør i innlandets innovasjons- og kompetansesystem, ved å tilføre oppdragsgivere og samfunnet for øvrig nyttig kunnskap og kompetanse.
- Østlandsforskning skal utvikle nasjonal og internasjonal spisskompetanse innenfor egne satsingsområder og formidle ny kunnskap mot både allmennhet og brukere.

I 2001 ble det utført om lag 19 forskerårsverk og 3 årsverk innenfor ledelse, administrasjon mv. Åtte ansatte er i ulike doktorgradsløp eller har doktorgrad. Høsten 2001 hadde Østlandsforskning 23 samfunnsforskere med faglig basis i ulike samfunnsfag som geografi, sosialantropologi, sosiologi, psykologi, filosofi, pedagogikk og planlegging (14), ulike økonomifag (7) og jordskifte og naturforvaltning (2). I tillegg til egne ansatte er en rekke ansatte ved høgskolene i innlandet tilknyttet Østlandsforskning og ØF-prosjekter på ulike måter.

Virksomheten er oppdragsbasert og spenner seg fra langsiktige forskningsprosjekter til forskningsbasert utrednings- og rådgivningsvirksomhet. Instituttet har en lang rekke

oppdragsgivere, men hovedtyngden er offentlige instanser som Norges forskningsråd, departementer og direktorater, fylkeskommuner og lokal statlig administrasjon. Instituttet har også oppdrag for organisasjoner, enkeltkommuner og private bedrifter.

Publiseringer spenner fra artikler i vitenskapelig tidsskrift og foredrag på forskerkonferanser via artikler i populærvitenskapelig tidsskrift og bransjetidsskrift til kronikker i dagspresse og allmenn foredragsvirksomhet. I tillegg blir de fleste av arbeidene publisert i egen publikasjonsserie som ØF-rapport eller ØF-notat.

Østlandsforskningens virksomhet er organisert i to fagområder; 1) regional- og næringsforskning og 2) forskning om tjenesteyting og offentlig forvaltning. Forskning organisert under regional- og næringsforskning utgjorde om lag 60%, mens forskning organisert under tjenesteyting og offentlig forvaltning utgjorde om lag 40% av oppdragsvirksomheten i 2001. Under hvert av de to fagområdene, er det ett større innsatsområde. Under regional- og næringsforskning er det studier av naturbruk og næringsmessig utnyttning av utmark. Under tjenesteyting og offentlig forvaltning er det kommunikasjon og nye medier.

Utmarksforskning

Innsatsområdet utmarksforskning omfatter om lag 20% av virksomheten i 2001 og inkluderer det strategiske instituttprogrammet "Utmarksbasert næringsutvikling – Organisatoriske, forvaltningsmessige og kulturelle utfordringer". Knyttet til denne strategiske satsingen finnes andre prosjekter som konsekvensutredninger av verneplaner, studier av vinterdestinasjoner, forsøk med rovviltneemner, bruk av utmark som beite, hyttepolitikk, men også prosjekter knyttet til miljølære i skolen. Et særtrekk for utmarksforskningen ved Østlandsforskning er at den kobles mot et regionalt perspektiv og regionalt utviklingsarbeid. Et annet særtrekk ved forskningen, er det brede spekteret av oppdragsgivere og typer av oppdrag. Det strategiske instituttprogrammet har hovedfokus på ulike utviklingsmodeller for næringsvirksomhet i utmark. Som én ytterlighet kan en tenke seg at planlegging, styring og kontroll over utmarksnæringene beholdes lokalt, og at utviklingen baseres på lokalt forankret kunnskap, tradisjoner og verdier. En slik lokalbasert utviklingsmodell har vært idealet for mange bygdeutviklingsprogrammer. Som det andre ytterpunktet kan en tenke seg at et lokalsamfunn stiller deler av sin utmark til disposisjon for en ekstern investor, f.eks. en hotellkjede. Gjennom en slik utbygging kan destinasjonen bli en av mange utmarksfilialer i et stort nasjonalt eller internasjonalt reiselivsforetak. Dette er en utvikling som ligger langt fra bygdeutviklings-modellen, men det er ikke gitt hvilken av modellene som gir best uttelling for lokalsamfunnet i form av sysselsetting og økonomiske ringvirkninger, eller hvilken av modellene som vil være mest konfliktskapende. Denne problemstillingen vil bli belyst i tre case-områder, Bjorli, Sjusjøen og Stor-Elvdal.

Kommunikasjon og medier

Innsatsområdet kommunikasjon og medier omfatter om lag 20% av virksomheten vår i 2001 og inkluderer "Program for satsing på kommunikasjon: Utdanning, forskning og innovasjon". Denne aktiviteten har sin bakgrunn i et pågående samarbeid mellom Høgskolen i Gjøvik, Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Lillehammer og Østlandsforskning. Samarbeidet er finansiert av omstillings- og utviklingsprogrammet Morgenlandet. Den sentrale innsatsen retter seg mot å utvikle strategier og aktiviteter for å fremme utdanning, forskning og innovasjon på feltet kommunikasjon. Den igangværende aktiviteten har en økonomisk ramme på mellom 12,6 mill. kroner fordelt på årene 2000-2004. Knyttet til denne strategiske satsingen

finnes andre prosjekter som kartlegger mediesektoren i innlandet, evaluerer fjernundervisningsprosjekter eller enøk-kampanjer.

I denne sammenheng er det satt i gang et eget innovasjonsprosjekt, "Design i en ny medievirkelighet: Bruker-produsent relasjoner i utvikling og anvendelse av nye medier". Målet med prosjektet er å bygge opp en forskningsbasert kunnskapsbase som kan styrke innovasjons- og verdiskapingspotensialet innen feltet informasjons-, medie og kommunikasjonsteknologi. Det gjøres ved å belyse hva som skjer i møtet mellom tilbyder/produsent og kunde/bruker i utvikling og/eller anvendelse av informasjons-, medie og kommunikasjonsteknologi. Det er videre et mål for innovasjonsprosjektet a) å bygge opp en klynge med innovasjonsaktiviteter i samarbeid med blant annet de tre kunnskapsparkene/nyskapingssentra i innlandet og b) utvikle en kursmodul i mastergradsstudiet som spesielt tar for seg innovasjonsaktiviteter innenfor feltet informasjons-, medie og kommunikasjonsteknologi. De deltakende bedriftene har nytte av samarbeidet ved økt refleksjon og selvinnsett, mulighet for erfaringsutveksling i nettverksmøter, og mulighet for "spin-offs" i form av etablering av andre relaterte FoU-prosjekter.

Lokal inntekts- og jobbskaping

I flere prosjekter har Østlandsforskning gjennom 2000 og 2001 arbeidet med analyser av lokal inntekts- og jobbskaping med spesielt fokus på betydningen av statlige overføringer og pendling. På oppdrag fra Sparebanken Hedmark og Hedmark fylkeskommunene har instituttet i en rapport og foredragsserie kalt "Fra pløye til pleie" sett på hva hedmarkingen egentlig lever av og studert sammensetningen av inntekter fra egen næringsvirksomhet, fra pendling og fra statlige overføringer. Videre er det på oppdrag fra Hedmark fylke skrevet en rapport kalt "Til himmels med Gardermoen?" som bl.a. fokuserer på muligheter for, og effekter av, økt utpendling fra Hedmark i lys av ny hovedflyplass, bedre infrastruktur på Østlandet, nye IKT-løsninger og økt fleksibilitet i arbeidsmarkedet.

Disse arbeidene viste at verdiskapingen i næringslivet i Hedmark er på bunn nasjonalt og ca. 25 prosent under landsgjennomsnittet regnet per innbygger. Videre har fylket hatt svak utvikling i eget næringsliv gjennom 1990-tallet med uendret antall arbeidsplasser fra lavkonjunkturåret 1990 til høykonjunkturåret 2000, mot en økning på 13 prosent på landsbasis. Ser man derimot på nivået på og utviklingen i hedmarkingenes inntekter og kjøpekraft er bildet langt lysere. Dette forklares med at hedmarkingene i økende grad tar seg arbeid utenfor fylket, ofte godt betalte jobber, og ved utgangen av 2000 hadde fylket 8 500 eller 11 prosent flere sysselsatte innbyggere enn egne arbeidsplasser. Videre viser det at den statlige politikken i form av kommuneoverføringer, trygdeordninger, skattesystem m.v. hittil langt på veg har lyktes i å frikoble utvikling i sysselsetting, inntekt og velferd fra struktur og utvikling i det lokale private næringsliv. Forutsetningen for et områdes utvikling mht. inntekter og tjenestetilbud, er at man sikrer bosettingen. Det er bosatte, og ikke næringsliv i seg selv, som bidrar til lokale skatteinntekter, statlige kommuneoverføringer og lokal kjøpekraft og således legger grunnlag for privat og offentlig personrettet tjenesteyting. Dette er da også et område hvor Hedmark matcher landsgjennomsnittet mht. nivå og utvikling, og som i dag står for over halvparten av fylkets arbeidsplasser. Vi kan nok ikke alle leve av å klippe og pleie hverandre, men det er jammen ikke mye om å gjøre!

Parallelt med, og i etterkant av, disse "lokale oppdragene" har instituttet arbeidet med statlige overføringers og virksomheters distriktsmessige og regionale betydning både for Kommunal- og regionaldepartementet og innenfor større prosjekter i regi av Norges forskningsråd

(Områdestudiene innenfor REGUT). En ser positivt på mulighetene for å videreutvikle Østlandsforsknings posisjon i det nasjonale forskningssystemet innenfor dette feltet.

ALLFORSK

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	0,0	0 %		Totale driftskostnader	21,6
SIP	0,0	0 %		Driftsresultat	-0,2
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	4,3	20 %		Årsverk totalt	28,6
Offentlig forvaltning	8,4	39 %		Årsverk forskere	23,1
Næringsliv	4,7	22 %		Antall ansatte med doktorgrad	1
Utlandet	2,1	10 %		Faglig produksjon	
Annet	1,9	9 %		Antall artikler med referee	15
				Antall bøker	4
Sum	21,4	100 %		Antall kapitler i bøker	12

Allforsk ble opprettet i 1987 etter initiativ fra Universitetet i Trondheim, den allmennvitenskapelige høgskolen (AVH), for å håndtere eksternfinansiert forskning. Stiftelsens formål er å drive forskning og undervisning, herunder anvendt og grunnrettet forskning innenfor allmennvitenskapelig og tilhørende fagområder, samt å bygge ut samarbeidet innen anvendt forskning og grunnforskning mellom NTNU og landets nærings- og arbeidsliv, offentlig forvaltning, forskning og undervisning.

Allforsks faglige profil er preget av at stiftelsen ble etablert som en paraply over allerede eksisterende aktiviteter, og ikke ut fra en strategisk vurdering av en ønsket faglig profil. Allforsk ble omorganisert fom 01.01.2001. Organisasjonen har nå flat struktur; daglig leder, liten sentral administrativ stab og med den faglige virksomheten organisert i 6 hovedprosjektområder.

Allforsk biologi har i dag hovedtyngden av sin virksomhet knyttet til Plantebiosenteret ved NTNU. Plantebiosenteret driver virksomhet rettet mot anvendte aspekter innen landbruksforskningen. I tillegg har man ved senteret kompetanse innen biologisk relatert romforskning med utprøving av utstyr som skal benyttes til forskning på Den Internasjonale Romstasjonen som nå er under bygging. Plantebiosenteret er også valgt ut av ESA til å fungere som et brukersenter for forskere som skal ha planteeksperimenter på Romstasjonen. I tillegg har senteret fått godkjent et større eksperiment på stasjonen i juli 2004. Andre prosjekter innen biologi er blant annet forskning på nedfrysing av skjell.

Barnevernets utviklingscenter i Midt-Norge er et kompetansesenter for kommuner og fylkeskommuner, institusjoner og enkeltpersoner som arbeider med fagutvikling og prosjektvirksomhet knyttet til barnevern. Senteret er ett av fire nasjonale sentre, og skal dekke fylkene Møre og Romsdal, Sør- og Nord-Trøndelag. Tre hovedsatsingsområder:

- Bidra til kunnskaps-, fag- og metodeutvikling med fokus på familiearbeid og barn og ungdom i vanskelige livssituasjoner, og som utviser atferdsproblemer.

- Bidra til forståelse og fokus på brukerperspektivet i barnevernets tjenester og tilbud.
- Oppbygging av et kompetanse- og formidlingsnettverk for barnevernet i regionen.

Norsk senter for barneforskning ble etablert som et tverrfaglig forskningsmiljø rettet mot barn. Senteret ble fra 1999 organisert inn i NTNUs øvrige virksomhet, men det er inngått formell samarbeidsavtale med NTNU vedrørende den videre utviklingen av senteret med tanke på eksternfinansierte prosjekter. Det har i 2001 vært liten aktivitet i regi av Allforsk ved senteret, men fra og med 2002 starter et større forskningsrådsprosjekt.

Studio Apertura er et tverrfaglig program som ble etablert i 1998 etter initiativ fra Statoil. Studio Aperturas formål er å etablere en arena ved NTNU for samarbeid mellom universitet og næringsliv med tverrfaglighet som viktig ingrediens, og digitale medier som hjelpemidler. Det arbeides med sentrale problemstillinger knyttet til kunnskap og kunnskapsarbeid, med grunnlag i organisasjonsmessige, informasjons- og kommunikasjonsteknologiske, og teknisk-operative utfordringer. Kjerneaktiviteten består av doktorgrads- og hovedfagsprosjekter, anvendte prosjekter, samt kurs- og opplæringsvirksomhet. Aktiviteten i Studio Apertura er den sentrale delen av forskningsfellesskapet ved Dragvoll Gård.

Utover disse hovedområdene har Allforsk prosjektvirksomhet i tilknytning til *IKT og læring* og innen *samfunnsøkonomi*.

Planteeksperimenter på Romstasjonen

Gjennom prosjekter finansiert av Den Europeiske Romfartsorganisasjonen (ESA) har Plantebiosenteret medvirket til å utvikle en ny utstyrsenhet for plantedyrking på Den Internasjonale Romstasjonen (ISS). Videre er senteret blitt valgt ut av ESA til å fungere som et brukersenter for forskere som skal ha planteeksperimenter på Romstasjonen. Dette betyr at forskere som har fått godkjent plante-eksperimenter på ISS vil få støtte fra Plantebiosenteret før, under og etter selve eksperimentet. Plantebiosenteret har også selv fått godkjent et større eksperiment som skal ut på stasjonen i juli 2004. Prosjektet med utvikling av ny utstyrsenhet for plantedyrking på ISS, fikk høsten 2001 god mediadekning bl.a. gjennom presentasjon i det populærvitenskapelige NRK programmet "Schrødingers Katt".

Organisasjon og ledelse i den nye industrien

Prosjektet er finansiert av Norges forskningsråd og involverer fire norske bedrifter. En av bedriftene instituttet har hatt mest samarbeid med siste året er Kongsberg Automotive som produserer bildeler. Bedriften har de siste årene ekspandert kraftig i utlandet og har i løpet av de siste årene etablert seg i Polen, Brasil, Korea og Mexico, samt at de fra før har enheter i Sverige, USA, Frankrike, Tyskland og England. To doktorgradsstudenter studerer ulike sider ved virksomheten i Kongsberg Automotive. Et felles utgangspunkt ved deres prosjekter er fokuset på hvordan norske bedrifter håndterer globaliseringens muligheter og begrensinger. Sist år ble det gjennomført to undersøkelser ved bedriften. Den første fokuserte på hvilken rolle og arbeidsoppgaver førstelinjeledere i bedriften har. Dette var en sammenlignende studie om arbeidsforhold mellom produksjonsenheter i Sverige og Norge. Det har også blitt gjennomført en undersøkelse i tilknytning til bedriftens etablering i Polen der fokuset har vært på selve etableringsprosessen og resultat man har oppnådd når det gjelder opplæring og kunnskapsoverføring. I 2002 vil det bli gjennomført lignende undersøkelser ved Kongsberg Automotives etableringer i Korea og Mexico. Ved siden av dette er stipendiatene involvert i bedriftens arbeid med å utvikle ledere med kunnskap og evner til å takle en globalisert hverdag. Det empiriske materialet vil inngå i doktorgradsavhandlingene, men det produseres fortløpende korte rapporter som danner grunnlag for diskusjoner med bedriften. Disse

diskusjonene er også åpne for de andre bedriftene i prosjektet. Forskningsprosjektet har gjennomført regelmessige møter og samlinger med alle deltagere. I den forbindelse er det å dele felles erfaringer og å motta faglige innspill fra eksterne ansett som en viktig del av arbeidet.

Atferdsvansker i lokalsamfunnskontekst

Prosjektet er et delprosjekt innenfor det forskningsprogram som Sosial- og helsedepartementet har finansiert, rettet mot utprøving av nye behandlingsformer for barn med alvorlige atferdsforstyrrelser. Programmet er et multisenterprogram der regionsentrene for barne- og ungdomspsykiatri ved NTNU og Universitetet i Tromsø, Utviklings-sentrene for barnevern i Midt-Norge og Nord-Norge, og Barne og ungdomspsykiatriske klinikker i Trondheim og Tromsø, deltar.

Delprosjektet tar sikte på å få fram kunnskap om grunnlaget for rekruttering av førskolebarn og skolebarn til behandlingstiltak. Et vesentlig hinder for utvikling av egnede behandlingsformer i Norge har vært mangelen på henvisning av barn under 10 år, til behandling i spesialisthelsetjenesten. Det mangler også forskning som kan gi pekepinn på forekomsten av atferdsproblemer i barnebefolkningen.

I dette prosjektet skal 7000 barn i alderen 4 – 12 år i 5 ulike kommuner i Møre- og Romsdal screenes for å kunne gi et bilde av atferdsproblematikk i ulike lokale kontekster. Videre skal barn med atferdsproblemer, som henvises til BUP i Molde og Kristiansund, kartlegges. I tillegg vil det bli gjennomført kasusstudier for å studere forståelse og håndtering av barn med atferdsproblemer som ikke henvises.

Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	7,9	27 %		Totale driftskostnader	29,3
SIP	1,0	3 %		Driftsresultat	0,2
Andre generelle midler	0,4	1 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	3,6	12 %		Årsverk totalt	44,7
Offentlig forvaltning	5,5	19 %		Årsverk forskere	33,3
Næringsliv	5,9	20 %		Antall ansatte med doktorgrad	10
Utlandet	1,5	5 %		Faglig produksjon	
Annet	3,7	12 %		Antall artikler med referee	8
				Antall bøker	0
Sum	29,5	100 %		Antall kapitler i bøker	96

Forskningen ved AFI skal bidra til økt verdiskaping, god tjenesteyting og bedre arbeidsmiljø gjennom utvikling av organisasjons- og ledelsesformer som styrker evnen til læring, medvirkning og omstilling. Instituttet skal utvikle prosesser og metoder som kan anvendes til utviklingstiltak både i offentlig og privat virksomhet. Hovedtyngden av instituttets forskning skal være tverrfaglig og handlingsrettet med vekt på samfunnsvitenskap og organisasjonsteori. AFIs forskningsvirksomhet er handlings- og brukerorientert.

Hovedaktiviteter:

Bedriftsutvikling gjennom bred medvirkning

AFI har i samarbeid med bedrifter prøvd ut prinsipper for organisering av utviklingsarbeid, arbeidsmiljøtiltak og omstillingsprosesser. Instituttet er særlig opptatt av metoder for praktisk bedriftsutvikling i alle ledd i virksomheten og nettverkssamarbeid mellom bedrifter. AFI har brukt ressurser på oppstart av forskningsprogrammet VS2010. Dessuten har instituttet deltatt i prosjekter for prosessindustrien, bl.a. i tilknytning til utbygging av Åsgardfeltet.

Arbeidsmiljø

På dette feltet arbeider instituttet med problemstillinger knyttet til mestring i arbeidslivet og bedring av det organisatoriske arbeidsmiljø. Instituttet har publisert en rapport om hverdagsproblemene i sykehussektoren. Temaer om konfliktmestring og sykefravær har stått sentralt i instituttets forskning og det er utgitt en bok om ”Varme og kalde konflikter i det nye arbeidslivet”. Instituttet er også i gang med studier av omstilling og arbeidsmiljø, arbeidssituasjonen til frontlinjepersonalet i luftfarten og studier om forebygging av utstøting i arbeidslivet

Arbeid og læring

Gjennom forskning knyttet til reformer i skoleverket, de nye kunnskapsarbeidsplassene og gjennom forskning om eldre arbeidstakere har instituttet søkt å få et bedre grep om hva som egentlig menes med «kunnskap», «kvalifikasjon» og «kompetanse». AFI deltar i EU-programmet Leonardo og EUs sosioøkonomiske program om yrkesutdanning av eldre arbeidstakere. Instituttet har startet et strategisk instituttprogram om kunnskapssamfunnets utfordringer i arbeidslivet. Bl. a er det arrangert en nordisk konferanse om kunnskap og handling og det arbeides med en bok om temaet. Instituttet er sterkt engasjert i FoU knyttet til livsfasespørsmål og seniorpolitikk.

Kvalitet og organisering i offentlig sektor

AFI har arbeidet med problemstillinger knyttet til styring, organisering og kvalitetsutvikling i offentlig forvaltning. Instituttets bidrag er knyttet til organisatoriske forhold og ikke bare til institusjonelle og konstitusjonelle forhold som hittil har preget mye av forskningen innen feltet. Aktiviteten inkluderer reformarbeid innen helse- og sosialsektoren, attføringsarbeid, kvalitetsarbeid i Staten. Instituttet har også fullført en rapport om fjernarbeid i staten.

Arbeid for alle

Gjennom flere prosjekter om marginale arbeidstakere (vanskelig stilt ungdom, fremmedspråklige, folk med psykiske lidelser), driver instituttet studier, forsøk og evalueringer for å sikre mer helhetlig, kontinuerlig og langsiktig bistand til marginale i arbeidsmarkedet. Instituttet har bidratt både med forsøk og evaluering av arbeidsmarkedstiltak, for eksempel ”Fountain house modellen” og ”arbeid med bistand”.

”Razzia” som forskningsmetode

I en større panelstudie som er blitt kalt ”Razziaen i Helse-Norge” har instituttet kartlagt den reelle situasjonen i våre somatiske sykehusenheter. AFI har studert hva som preger arbeidshverdagen, hvordan arbeidsmiljø og arbeidsorganisasjon virker inn på den organisatoriske evnen til å skape god flyt i pasientbehandlingen, hva som virker inn på personalets reaksjoner i arbeidet og pasientenes opplevelser som inneliggende. En forutsetning ved panelstudier er at de samme objekter studeres med samme målemetode på flere påfølgende tidspunkter.

Organisasjonsteoretisk sett er sykehus kjennetegnet av høy oppgavekompleksitet, store krav til spesialisering og samtidig avhengighet mellom mange funksjoner for at kjerneoppgaven, pasientbehandlingen, skal kunne løses med tilfredsstillende kvalitet og rimelig ressursbruk. For å få tak i strukturer og prosesser innenfor de enkelte sykehusene kreves det metoderedskaper som griper fatt i betingelsene for den faktiske oppgaveløsningen som finner sted. Kompleksiteten betinger at metodevalget sannsynliggjør at en både får gode data om strukturer og prosesser.

For å kunne fange opp kompleksiteten og variasjonsbredden i norske somatiske sykehus er det ikke tilstrekkelig å studere ett sykehus. Med bistand fra Helsetilsynet ble det derfor satt sammen et tilnærmet representativt utvalg av somatiske enheter i norske sykehus stratifisert i forhold til beliggenhet i vårt langstrakte land, og etter størrelse (region-, fylkes-, lokal – og små sykehus. Måleinstrumentene omfattet 1) registrering av de fysiske miljøbetingelsen, 2) intervju skjema med nøkkelinformant som beskrev strukturelle forhold (bemanningsnormer, kompetanseprofiler, arbeidsorganisering, rekrutteringsform og turnover, fravær, opplærings-virksomhet, rutiner i klagebehandling, HMS – innsats mv, 3) ledelseserfaringer, 4) verneombudets rolleutforming, 5) ansattes reaksjoner, 6) pasienterfaringer, 7) dagvakt, 8) aftenvakt og 9) nattevakt. Til sammen og supplert med kvalitative feltnotater utgjør disse datasettene et slags tabloidbilde av ”ideal og realiteter” i enhetene. Ved at sykehusene oppsøkes uten forhåndsvarsling øker sannsynligheten for at det bildet som tegner seg er ”urettferdig”, det ”er” som det ”framstår”. Første besøk danner basistall og trekk. Gjenbesøk, som i dette tilfellet, etter et år, gjør det mulig å registrere endringer.

Razziaen gir noe mer enn et polaroidbilde. Man får i pose og sekk : For hvert år fås et oppdatert bilde av nåsituasjonen. Samtidig gir metoden data som gjør resultater av beslutninger og tiltak sporbare etter en tid. En får fram hvilke interne og eksterne faktorer det er som har ulike virkning i forskjellige kontekster. For eksempel vil forholdet til kommunehelsetjenesten som formidler pasienter og som skal ta i mot ferdigbehandlede pasienter variere, men også gi varierende resultater. Utviklingsforløp og konsekvenser av endringstiltak (for eksempel overgang til mer dagbehandling, introduksjon av pasientskoler, klinikker som driver bare i uka m.v.) kan kartlegges. Ved å gi data tilbake til enhetene får disse mulighet til å reflektere over egen praksis, men de får også muligheter til å sammenlikne seg (drive benchmarking) i forhold til andre. Det blir mulig å tegne et bilde av trender og tendenser basert på faktiske observasjoner.

Er dette en god metodetilnærming ? ”The proof of the pudding is in the eating”. Når nå sykehusene tar initiativ til å ta inn resultatene og gjøre dem relevante for egen praksis skal dette bli interessant å følge videre. På bakgrunn av erfaringene så langt er det besluttet at denne registreringen skal gjentas i fem påfølgende år. Forskningsmessig har det foreløpig resultert i formulering av antakelser om at dynamikken i sykehuset som komplekst system påvirkes av hvorvidt det er et såkalt ”forankret” sykehus.

Formidlingen av resultatene har også inspirert til å ta i bruk ”razzia” som metode innenfor andre bransjer med høy kompleksitetsgrad og tørst etter å ta kunnskap om samspill mellom strukturelle, organisatoriske og kulturelle faktorer i anvendelse.

Varme og kalde konflikter i det nye arbeidslivet

Konflikt i arbeidsmiljøet har de siste 10 – 15 årene stadig oftere vært (medvirkende) årsak til at en virksomhet, ansattes representanter, verneombud eller BHT tar kontakt med AFI. Arbeidslivsundersøkelsen i 1993 viste at en betydelig andel norske arbeidstakere rapporterte om konflikter i arbeidsmiljøet: 20 – 40% avhengig av bransje sa at de ofte eller av og til opplevde motsetningforhold til ledelse, 37% meldte om konflikter i forhold til kolleger og nesten tilsvarende antall opplevde konflikter i forholdet til kunder, klienter m.v. AFIs forskning tyder på at det har skjedd noe med konfliktforholdene; de er oftere enn før blitt ”varme” og etterlater arr og spor både på enkeltmennesker og miljøer.

Gjennom flere konfliktforløp som AFI arbeidet med, dannet det seg et bilde av et forløp som ofte hadde utviklet seg over lengre tid og hvor en til sist satt igjen med oppgitte og slitne medarbeidere og ledere. Hver og en av disse sakene – sett separat – ser ut til å handle om ”vanskelige personer”, men legger man dem ved siden av hverandre så å si som ”datasett” framtrer noen trekk som går igjen og som gjør at det tegner seg noen mønstre.

Sakene en møtte, dreide seg om hardnakkede konflikter, som en valgte å betegne som ”varme” i motsetning til de kalde konfliktene der det er formaliserte regler for hvordan partene skal forholde seg til uenighet, som for eksempel ved lønnsoppgjør. ”Varme konflikter” oppstår når det aktualiserte sosiale motsetningsforholdet oppfattes som en hindring lagt i veien for måloppnåelse fordi du er den du er, og handler som du gjør. Resultatet av konflikten framstår som et angrep på din selvforståelse og innebærer en opplevelse av brudd i gjensidighet. Typisk oppfatter partene at de ikke når fram med sin egen selvforståelse og forståelse av situasjonen, men mener at de tolkes og tillegges hensikter og motiver uten at egne tolkninger tillegges betydning som gyldig forklaring. Slike konflikter opptrer der oppgaveløsning krever mye samarbeid mellom mennesker som må ha stor selvstendighet og i en viss forstand representere ulik kompetanse for at oppgavene skal løses.

Dagens arbeidsliv krever at en legger til rette for teamarbeid og teamfunksjoner. Det innebærer at en tydeliggjør behov for regelmessig dialog for å sikre seg at konstruktive og nødvendige alternativer ikke blir truende, men skaper grunnlag for at flere løsningsmåter kan sees i forhold til hverandre. I boka ”Varme og kalde konflikter i et nytt arbeidsliv” presenteres i en viss forstand et klinisk materiale, data fra intervusjon for å mestre motsetninger. Boka har fått betydelig oppmerksomhet, og er tatt i bruk i undervisning og praktisk konfliktløsningsarbeid.

Ledelse i par - styrket mellomledelse gav bedre arbeidsmiljø

AFI har gjennomført et tre-årig arbeidsmiljøprosjekt i en næringsmiddelbedrift hvor det er utprøvd nye virkemidler basert på den norske samarbeidsmodellen rettet mot mellomnivå i bedriften. Bedriften hadde noen hverdagsproblemer ved at praktiske ting ikke fungerte godt nok, litt barskt arbeidsmiljø, for høyt fravær, for mange ulykker og nesten-ulykker, for mye slitasjeskader. Mye innsats var gjort i å forbedre det fysiske arbeidsmiljøet. Nå var tiden kommet til forbedring av det psykososiale arbeidsmiljøet. Ved å styrke mellomledelsen med innføringen av lederformen ”ledelse i par” fikk produksjonsavdelingene ressurser til å flytte fokus fra fravær til oppmerksomhet mot nærvær og friskvern. Bedring av arbeidsmiljøet inngikk som en del av den generelle utvikling av bedriftens verdiskapning

I dag snart fire år senere er sykefraværet redusert med tjue prosent.. Fra å bli eksponert som en bedrift i motgang opplever bedriften medvind. Selv om sykefraværet stadig er for høyt, blir årsakene adressert gjennom kontinuerlig forbedringsarbeid og stemningen i bedriften er

snudd. I disse dager bidrar bedriften med å fortelle om sin framgangsmåte og sine tiltak, i et nettverk av søsterbedrifter som ønsker å lære av deres erfaringer.

I den tre-årig prosjektperioden har det vært gjennomført 101 ”møter” mellom bedrift og forskere. AFI har bidratt med utprøving av teambasert ledelse i modellen ”ledelse i par” og innføring av den nye arbeidsformen med ressursgruppe i hver avdeling. Denne organisatoriske koblingen mellom arbeidsmiljøforbedring og bedriftens kontinuerlige utviklingsarbeid har gitt innsikt og erfaring i anvendelsen av to helt nye virkemidler på avdelingsnivå. Erfaringene og denne prosessen og den nye innsikten er formidlet i vitenskapelige og populærvitenskaplige publikasjoner.

CICERO

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	4,0	25 %		Totale driftskostnader	16,4
SIP	1,0	6 %		Driftsresultat	-0,4
Andre generelle midler	1,1	7 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	6,0	38 %		Årsverk totalt	29,7
Offentlig forvaltning	2,5	15 %		Årsverk forskere	20,5
Næringsliv	0,4	2 %		Antall ansatte med doktorgrad	10
Utlandet	1,1	7 %		Faglig produksjon	
Annet	0,0	0 %		Antall artikler med referee	4
				Antall bøker	0
Sum	16,0	100 %		Antall kapitler i bøker	16

CICERO Senter for klimaforskning er en stiftelse tilknyttet Universitetet i Oslo. Senteret ble opprettet av den norske regjering i 1990, og har et todelt mandat: Å drive forskning og å spre informasjon om klimaproblemet.

Forskning: CICERO har forskere med bakgrunn fra forskjellige natur- og samfunnsvitenskaper, og de fleste av prosjektene er tverrfaglige. Ved å kombinere ekspertise med basis i ulike fagfelt kan man studere klimaproblemet på en mer helhetlig måte. CICEROs viktigste forskningsfelt er 1) atmosfæriske effekter av utslipp, 2) konsekvenser av klimaendringer og -politikk, 3) utforming, gjennomføring og håndhevelse av internasjonale klimaavtaler og 4) forholdet mellom klimaproblemet og andre miljø- og utviklingsproblemer.

Informasjon: CICERO arbeider aktivt for å holde andre forskere, politikere, medier og allmennheten informert om hvordan klimaet endres, hvilke konsekvenser det får og hva som gjøres for å bremse disse endringene. CICERO produserer klimatidsskriftet *Cicerone*, som kommer ut annenhver måned med gratis abonnement, og har også et utvalg av Cicerone-artikler på engelsk på sine daglig oppdaterte websider. CICERO arrangerer også Klimaforum, der deltakere fra forskning, forvaltning og næringsliv kan utveksle synspunkter.

I tillegg til å drive forskning og informasjon gir også CICERO råd til - og gjør oppdrag for - industri og næringsliv samt nasjonale og internasjonale myndigheter.

I 2001 har CICERO tatt store skritt framover både når det gjelder forsknings- og informasjonsvirksomheten. På forskningssiden har en ved å kombinere en rekke finansieringskilder sikret langsiktig finansiering for et omfattende program for studier av samfunnsmessige virkninger av klimaendringer. Dette har gjort det mulig å fortsette tradisjonen med å arrangere årlige konferanser om konsekvenser av klimaendringer i Norge, denne gang med internasjonale eksperter som foredragsholdere. Det er også utviklet et omfattende kontaktnett av fagfolk og berørte parter. Videre har man kunnet sikre en akseptabel finansiering av forskning omkring utforming, implementering og håndheving av internasjonale klimaavtaler. CICERO har fullført en rekke viktige studier i 2001, inkludert studier av tilleggsfordeler ved klimatiltak i Kina, og studier om tilrettelegging for bærekraftig veitransport i Kina. Instituttet har også videreført arbeidet med det EU-finansierte METRIC-prosjektet, som utforsker alternative metoder for å sammenligne effektene av ulike klimagasser, og et Forskningsråds-finansiert prosjekt som studerer betydningen geografisk lokalisering av utslipp har på klimaendringer.

Når det gjelder informasjon ble det brukt betydelige ressurser på å forbedre nettsidene. Dette arbeidet resulterte i en dobling av antall besøkende sammenlignet med 2000. En nyhetstjeneste på e-post om klimaforskning og klimapolitikk ble opprettet, og CICERO inngikk avtaler med Forskningsråds-programmene KlimaProg og KLIMATEK om regelmessig formidling av resultater gjennom Cicerone. Dekningen av CICERO i norske medier var større i 2001 enn noen gang tidligere.

Konsekvenser av klimaendringer

Studier av sosiale og økonomiske konsekvenser av klimaendringer på lokalt nivå gir grunnlag for å vurdere behovet for tilpasningstiltak, og danner også en del av beslutningsgrunnlaget for tiltak mot utslipp av klimagasser. CICEROs prosjekter i India, det sørlige Afrika og Cuba studerer samspillet mellom økonomiske endringer og klimaendringer. Dette har betydning for hvordan tilpasningstiltak kan integreres i økonomisk politikk og utviklingsarbeid. I forbindelse med prosjektene i India og det sørlige Afrika utviklet man i 2001 metoder for å kartlegge indikatorer for sosial og fysisk sårbarhet og økonomisk endring, og kom fram til foreløpige resultater. Feltarbeid ble gjennomført i flere land for å samle data og gjøre lokale, kvalitative case-studier som supplerer den kvantitative kartleggingen. Forskningen viser at både virkningen av klimaendringer og økonomisk endring varierer mellom områder og befolkningsgrupper, slik at noen står igjen som vinnere, andre som tapere. CICEROs forskning på dette området ble kraftig utvidet i 2001. Nye prosjekter om konsekvenser av klimaendringer i Norge ble startet opp, og utfyller tidligere pilotstudier og metodearbeid. I tilknytning til disse prosjektene undersøkes også virkningene av klimapolitikk (utslippsregulering) på norske næringer og lokalsamfunn. I oppstartfasen har to viktige oppgaver vært å bygge opp forskergrupper og å utvide det internasjonale nettverket. Feltarbeid, kartlegging og foreløpig utforskning av konsekvenser av klimaendringer og klimapolitikk ble startet i de norske prosjektene. En gjennomgang av de regionale aspektene ved klimaendringer viste at selv om Norge er forholdsvis lite sårbart overfor klimaendringer fra et nasjonalt perspektiv finnes store geografiske variasjoner, og enkelte regioner og sektorer kan være svært sårbare.

Fleksible mekanismer i aksjon

Utviklingslandenes holdning til reduksjon av klimagasser blir av stor betydning i fremtiden. Den grønne utviklingsmekanismen (CDM), en av de fleksible mekanismene i Kyotoprotokollen som bygger på frivillig prosjektsamarbeid mellom industriland og utviklingsland, gir muligheter til å påvirke denne holdningen. I samarbeid med ECON Senter

for økonomisk analyse, en gruppe ved MIT i Boston, og forskere ved Universitetet i Taiyuan, har CICERO i en årrekke undersøkt hvordan klimatiltak potensielt kan gi utviklingsland betydelige tilleggsfordeler i form av reduserte skader på helse og bygningsmaterialer, samt mulige positive virkninger på jordbruksproduksjon. I 2001 ble det oppnådd økende anerkjennelse for betydningen av dette arbeidet, blant annet med publisering av et innlegg i Science. Shanxi-provinsen i Kina har vært et område for case-studier. Shanxi er Kinas viktigste kullproduserende provins, og står overfor alvorlige luftforurensningsproblemer med store helsevirkninger. Prosjektet vurderte lokale og regionale fordeler som kan oppnås ved gjennomføring av tiltak i provinsen innen industri, kraftverk og husholdninger primært rettet mot å redusere utslippene av klimagasser. Seks mulige tiltak med betydelige tilleggsfordeler i form av reduserte helseskader, ble identifisert. Selv uten å ta positive miljøvirkninger i betraktning, viste studien at tre av seks alternativer var ”vinn-vinn-alternativer”. Når tilleggsfordelene tas i betraktning, fant man at alle tiltakene hadde negative nettokostnader. Funnene demonstrerer at integrerte analyser, altså analyser som tar helheten av miljø- og utviklingshensyn i betraktning, er avgjørende for å vurdere den totale kostnadseffektiviteten av klimatiltak. Slike analyser kan derfor være en nøkkel til å øke interessen for å begrense slike utslipp i utviklingsland.

Atmosfæriske effekter av utslippsreduksjoner

Kyotoprotokollen gir rammeverket for klimapolitikk hos partene til protokollen for perioden 2008-2012. Om få år, når forhandlingene starter om avtaleverket for perioden etter 2012, kan en rekke avgjørende tekniske og naturvitenskapelige spørsmål knyttet til utformingen av slike avtaler tas opp til ny vurdering. Forskningsprosjektene i denne gruppen undersøker derfor spørsmål knyttet til å anslå og sammenligne førsteordens virkninger på klimaet (i form av såkalt strålingspådriv og globale oppvarmingspotensialer GWP) av menneskeskapt utslipp fra en lang rekke kilder, og tiltak som reduserer utslippene. Noen eksempler er hvordan virkning på globalt klima avhenger av geografisk lokalisering av utslippene og reduksjoner i andre utslipp som skjer samtidig, og interaksjonen mellom ulike utslipp i atmosfæren. CICERO studerer også tilbakekoplingsprosesser mellom klimaendring og kjemiske prosesser i atmosfæren, og den framtidige utviklingen av det globale klimaet basert på ulike utslippsscenarier. Studiene av klimaeffektene av klimagasser som ikke reguleres av Kyotoprotokollen, er også relevant for å forstå samspillet mellom ulike internasjonale avtaler (for eksempel Göteborg-, Kyoto- og Montrealprotokollen), og utforming av eventuelle tillegg eller revisjoner til Kyotoprotokollen. Disse forskningsaktivitetene har dessuten dannet grunnlaget for bidrag til rapporter fra FNs klimapanel (IPCC) og Verdens meteorologiske organisasjon (WMO) – det siste tilfellet var IPCCs Tredje hovedrapport (Climate Change 2001). Arbeidet utføres i samarbeid med institutter i Norge, Europa, Kina og USA.

Fafo

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	4,6	7 %		Totale driftskostnader	69,3
SIP	0,8	1 %		Driftsresultat	-2,4
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	8,4	13 %		Årsverk totalt	78
Offentlig forvaltning	28,6	43 %		Årsverk forskere	63,4
Næringsliv	14,1	21 %		Antall ansatte med doktorgrad	12
Utlandet	8,2	12 %		Faglig produksjon	
Annet	2,2	3 %		Antall artikler med referee	18
				Antall bøker	5
Sum	66,9	100 %		Antall kapitler i bøker	10

Fafos mål er å skape og formidle forskningsbasert kunnskap til nytte i strategisk planlegging for sentrale beslutningstakere. Fafo skal utvikle og spre kunnskap som gir forklaringer på, og handlingsrettet innsikt i, hvordan sosiale endringer finner sted – nasjonalt og internasjonalt. Fafo er delt i to institutter:

Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning (AVF)

Instituttet har sin virksomhet konsentrert om fem kjerneområder:

- Arbeidslivsorganisering og arbeidsmarked
- Arbeidslivet og velferdsordninger
- Kompetanse, læring og arbeidsliv
- Innvandring og integrering
- Verdiskapning og bedriftsutvikling

Fellesnevneren for områdene er at de fokuserer på vilkår i arbeidslivet og/eller strømmer inn og ut av arbeidslivet. Fafo AVF er spesielt opptatt av hvilken rolle partene i arbeidslivet lokalt, nasjonalt og internasjonalt spiller for endringer i arbeidsvilkår og verdiskapning. Fafo AVF arbeider innenfor en empirisk forskningstradisjon og har utviklet en særlig kompetanse på utnytting av kvantitative data. Fafo AVF hatt 46 forskere ansatt. Sentrale oppdragsgivere er Norges Forskningsråd, fagbevegelse og arbeidsgiverorganisasjoner, departementer og etater, Europeiske forskningsprogrammer samt kommersielle virksomheter.

Fafo Institutt for anvendte internasjonale studier (AIS)

Instituttet driver forskning, utredning og andre faglig relevante tjenester om levekår og utviklingsstrategier i land i konflikt, overgangsfase og utvikling på en måte som er nyttig for myndigheter og befolkningen i disse landene og som er relevant for norsk utenriks- og bistandspolitikk. Instituttet hadde i år 2001 25 forskere og arbeidet innen et tyvetalls land med fokus på Midtøsten, det sørlige Afrika, Øst-Europa og Russland. Instituttets tematiske fokus ligger innefor følgende felter:

- Konfliktløsning og fredsimplesmentering.

- Levekår og strategi for utvikling med vekt på fattigdomsreduksjon og produktivitetsutvikling.
- Fattigdomsbekjempelse og sosial deltakelse.
- Økonomisk vekst og produktivitet.

Tiltak for å bekjempe fattigdom

Fafo AVF var invitert av samarbeidsregjeringen til å bidra i dugnaden for å bekjempe fattigdom. Fafo bidro med en analyse av hva fattigdom i Norge er, utbredelse og varighet og ikke minst leverte instituttet konkrete forslag til å bekjempe problemet. Fafo's bidrag fikk god mottakelse i det politiske miljø og i forskningsmiljøet. Forslaget om kvalifiseringstrygd som alternativ til sosialhjelp sto sentralt i fattigdomsdebatten høsten 2001. Fafo vil gjennom et prosjekt finansiert av Forskningsrådet arbeide videre med analyser av og tiltak mot fattigdom hvor oppmerksomheten særlig er rettet mot barn og unge.

"Paying a price" – en studie av effekter på det Palestinske samfunn av israelsk grensestegning

Fafo har i et tiår vært engasjert i å studere levekår i forbindelse med fredsprosessen i Midtøsten. Stiftelsen organiserte den såkalte Oslo-kanalen som startet Oslo-prosessen som nå er i dyp krise. I 2001 fikk en i oppdrag fra FN å analysere utviklingen i levekår under intifadaen og hvilke effekter det har vært på det palestinske samfunn at Israel har lagt stramme restriksjoner på transport og reiser, både mellom palestinske områder og mellom de palestinske selvstyreområdene og Israel. Dette ble et viktig oppdrag for Fafo, hvor det ble organiserte en serie korte, fokuserte feltarbeider i to landsbyer på Vestbredden og i Gaza City og Jericho. Arbeidet resulterte i en kraftig kompetanseheving i staben i bruken av slik metodikk, og stiftelsen fikk stor oppmerksomhet og god uttelling for rapportene som ble lansert av FN i desember 2001.

"No more forever" – kinaforskningen ved et veiskille

Fafo opprettet en serie kontakter med Kina i 1994 og har gjennomført en meget komplisert studie av den "flytende" arbeidskraften, dvs. migranter til byene, i Kina. Dette prosjektet er unikt fordi det er den aller første studien av levekår blant slike migranter og første gang man studerer effektene av utviklingen av et "kapitalistisk" marked etter reformene i 1980-årene med åpning for fremmed og privat kapital og 1990-årenes restrukturering av statsbedrifter. Resultatene ble lansert i Beijing i juni under et stort anlagt arrangement i Folkets store hall, åpnet av Norges utenriksminister Thorbjørn Jagland. Dette betydde et gjennombrudd for samarbeidet mellom Fafo og National Research Center for Science and Technology (NRCSTD), et forskningsinstitutt eid av Ministry of Science and Technology, og førte til en ny kjempeutfordring: Kinesiske myndigheter anmodet Norge og Fafo om å assistere NRCSTD i å gjennomføre en kartlegging av levekår i kinas vestre provinser i forbindelse med starten av kinas gigantiske utviklingsplan for det kinesiske innlandet.

Fridtjof Nansens institutt (FNI)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	3,6	23 %		Totale driftskostnader	16,5
SIP	1,7	11 %		Driftsresultat	-0,9
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	4,1	27 %		Årsverk totalt	29
Offentlig forvaltning	3,0	20 %		Årsverk forskere	20
Næringsliv	0,4	3 %		Antall ansatte med doktorgrad	6
Utlandet	2,2	14 %		Faglig produksjon	
Annet	0,4	3 %		Antall artikler med referee	18
				Antall bøker	3
Sum	15,6	100 %		Antall kapitler i bøker	23

FNI's forskningsvirksomhet er i hovedsak rettet mot internasjonal miljø-, ressurs- og energipolitikk. Et hovedanliggende for FNI er å avklare betingelsene for effektivt internasjonalt samarbeid på disse saksområdene. Instituttets prosjekter retter seg dels mot internasjonale forhandlingsprosesser og organisasjoner, herunder utformingen av nasjonale posisjoner i toneangivende land, og dels mot gjennomføringen av internasjonale forpliktelser ned til nasjonalt og lokalt nivå. Forskningen ved FNI retter i økende grad oppmerksomheten mot den rolle store selskaper spiller. Mange av prosjektene retter seg mot Europa, med vekt på utviklingen av EUs politikk på miljø- og ressursområdet, og mot polarområdene med Nordvest-Russland. Noen prosjekter retter oppmerksomheten mot utviklingsland, Kina vies særlig interesse. FN-systemet er annet sentralt forskningsfelt. De fleste prosjekter tar opp forhold på det internasjonale plan som har stor direkte eller indirekte betydning for Norge. Stikkordsmessig har det i 2001 blitt arbeidet med følgende temaer, gruppert under seks hovedkategorier:

Havpolitikk og havrett: Overvåkning av fiskeriene og overholdelse av fiskerireguleringen. Jurisdiksjonsspørsmål i havretten, særlig i forhold til ulovlig, uregulert og urapportert fiske på det åpne hav. Forvaltning av hval: det internasjonale hvalfangstregimet i historisk perspektiv. Forskningsaktivitet i andre lands maritime soner.

Klimapolitikk: Kyoto-protokollens skjebne fremover. Studier av klimapolitikken i USA, EU, Russland og Kina – fokus på politikkvalg som vil hemme eller fremme bruken av de fleksible mekanismene. Overholdelses-problematikken i klimaregimet. Rettslige aspekter ved CO2 injisering.

Biologisk mangfold: Betydning og vekt tilstøtende regimer har for forvaltning av skog. i det internasjonale system; gjennomføring av Konvensjonen om biologisk mangfold i jordbruket - med vekt på erfaringer fra Filippinene; betydningen av Biokonvensjonen og andre relevante konvensjoner for norsk forvaltning av skog.

Europeisk miljøpolitikk: Effektiviteten i EUs miljøpolitikk, med fokus på EU som beslutningssystem.; samspillet mellom utviklingen av regelverket i EU og 'parallele' internasjonale regimer og organisasjoner. Miljø-implikasjoner av utvidelsen av EU.

Energipolitikk: Betingelsene for miljørettet innovasjon i energisektoren; organisatoriske virkemidler i energiselskaper i forhold til miljøutfordringer; sammenhengen mellom oljeinntekter og økonomisk utvikling i 'nye' petroleumsstater. Miljøkonsekvenser av kraftutbygging i Kina. Internasjonalt samarbeide om energieffektiviseringstiltak. Internasjonalt samarbeide for å redusere faking av gass.

Polarområdene i internasjonal politikk og folkerett; Norge og Russland: Russisk implementering av internasjonale miljø- og ressursavtaler i Barentsområdet. Studier av utviklingen i nordvestrussisk fiskeri- og miljøforvaltning. Nordvest-Russland som miljøsikkerhetsproblem for Norge. Sentrum-periferi dimensjonen i russisk politikk.

Effektiviteten i internasjonale miljøregimer

Et større internasjonalt samarbeidsprosjekt mellom Universitetet i Oslo, Fridtjof Nansens Institutt og University of Washington, USA, ble avsluttet i 2001 med publiseringen av boken *Environmental Regime Effectiveness: Confronting Theory with Evidence*. I alt 15 politisk og økonomisk viktige internasjonale avtaler som berører hav, luft, ozonlaget, radioaktive utslipp og hvalfangst er blitt studert. Godt over halvparten av avtalene i utvalget har hatt en positiv effekt i den betydning at de har endret atferden til sentrale målgrupper i ønsket retning. Det vil for eksempel si at industri, kommuner og landbruk slipper ut mindre forurensende stoffer til Nordsjøen enn de ville gjort uten en avtale på dette området. Selv om de aller fleste avtalene har hatt en langsom start så har de etterhvert bidratt til å snu utviklingen i riktig retning. Det tar ofte lang tid å komme til enighet om kunnskapsgrunnlag, institusjoner og beslutningsprosedyrer, men når disse hindrene er passert øker gjerne effektiviteten betydelig. Det ser ut til at de nyere miljø- og ressursavtalene er mer effektive enn de eldre på tilsvarende tidspunkt i sin utvikling. Dette kan tyde på at læring finner sted og at man har evnen til å unngå noen av fortidens feil. Men selv om flertallet av avtaler har forårsaket ønsket atferdsendring, har de langt fleste avtalene kommet til kort når det gjelder å løse de problemer som var grunnen til deres opprettelse. I prosjektet er en rekke elementer som har betydning for effektiviteten i internasjonale miljøavtaler behandlet: bl.a. muligheten for å skreddersy forpliktelser til ulike interesser, koble problemer og muligheter sammen i mer fristende 'pakker', og etablere fond for å støtte svake land; betydningen av deltagelse av beslutningsdyktige politikere når miljødiplomati kjører seg fast; viktigheten av gode sekretærer og sekretariater. Sammenhengen mellom aktivt lederskap og gode resultater vies spesiell interesse. Kreative ledere som evner å se nye muligheter kan være vel så viktig som lederskap basert på økonomisk eller annen makt. Dette er godt nytt for Norge og andre småstater. I tillegg viser det seg at selv små grupper av individer kan få stor innflytelse i forhandlinger mellom mange stater. Slikt lederskap kan også komme til uttrykk gjennom spesielt kompetente delegasjonsledere eller profesjonelle kunnskapsnettverk.

Fiskeriforvaltning på det åpne hav

Boken *Governing High Seas Fisheries* markerte avslutningen av et internasjonalt forskningsprosjekt som har behandlet samspillet mellom regional ressurskamp og globale forhandlinger om mer effektive miljøregler. Arbeidet med en FN-avtale om fiske på det åpne hav skjød fart etter Rio-konferansen i 1992 og ble formet av flere bitre og dels voldelige konflikter mellom kyststater og fjernfiskere som opererte utenfor nasjonale farvann, bl. a. i Beringhavet, Nordvest-Atlanteren og Okhotsk-havet. En viktig nyvinning er at avtalen – UN

Fish Stocks Agreement, som ble inngått i 1995 - pålegger stater å slutte seg til eller respektere regionale forvaltningsorganer – eller holde seg unna fisket. Dessuten rokker den ved det gamle prinsippet at bare flaggstaten kan håndheve regler på åpent hav. Begge deler var dårlige nyheter for de mange fartøyene som ligger utenfor 200-mils økonomiske soner og fisker uten kvoter. Prosjektet viser hvordan slike bestemmelser først ble hamret ut i regionale forhandlinger der konfliktnivået var svært høyt, som mellom Canada og EU om fisket på Grand Banks, og deretter gitt global gyldighet gjennom FN-avtalen. Forvaltningen av norsk vårgytende sild i Smutthavet, som bygger på årlige kvoteforhandlinger mellom brukerstatene, vil sannsynligvis bli styrket av FN-avtalen - særlig på håndhevingsiden. Smutthull-løsningen er derimot uavhengig av FN-avtalen og er tuftet på det forhold at nesten all torsken befinner seg i nasjonale farvann: Norge og Russland lyktes til slutt i å kjøpe seg lydighet fra nykommere i Barentshavet, som Island, ved å dele ut ganske små torsk kvoter innenfor 200-milssonene.

Russisk implementering av internasjonale miljø- og ressursavtaler i Barentsområdet

Prosjektet tok utgangspunkt i internasjonale miljø- og ressursavtaler som Den russiske føderasjonen har sluttet seg til og som krever implementering innenfor Barentsområdet, her forstått som Barentshavet og russisk del av Den euro-arktiske Barentsregionen. I prosjektet er det foretatt en komparativ studie av implementeringen av et utvalg av disse avtalene. I tillegg til en analyse av hvorvidt avtalen har påvirket adferden til sentrale målgrupper, har en sentral problemstilling vært betydningen av arbeids- og ansvarsfordeling mellom regionale og føderale myndigheter. Videre vurderes samspillet mellom implementeringen av ulike avtaler, særlig graden av og formen for koordinering mellom ulike myndighetsorganer med delansvar for iverksettingen av ulike avtaler.

Innenfor området luftforurensning har man sett begrenset grad av implementeringsaktivitet i hovedsak fordi de etablerte målene ble nådd "av seg selv" som en følge av redusert industriaktivitet i Nordvest-Russland på 1990-tallet. Avtalene relatert til atomsikkerhet krever på sin side til dels så vidtrekkende endringer at full etterlevelse ennå ikke kan forventes på en stund. Problemer innenfor området atomsikkerhet ligger for øyeblikket hovedsakelig i skjæringsfeltet mellom vestlige donorland og Russland som mottaker, samt i kompetansestrid i det russiske byråkratiet. Innenfor fiskeriforvaltning har Russland tradisjonelt hatt god styringskapasitet, men reorganisering i kontrollordningen førte mot slutten av 1990-tallet til redusert implementeringsgrad og etterlevelse fra målgruppens side. Resultatene fra prosjektet blir publisert som bok på Manchester University Press.

Institutt for forsvarsstudier (IFS)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	7,5	69 %		Totale driftskostnader	10,5
SIP	0,0	0 %		Driftsresultat	0,5
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	0,7	6 %		Årsverk totalt	20
Offentlig forvaltning	2,7	25 %		Årsverk forskere	16
Næringsliv	0,0	0 %		Antall ansatte med doktorgrad	4
Utlandet	0,0	0 %		Faglig produksjon	
Annet	0,0	0 %		Antall artikler med referee	1
				Antall bøker	5
Sum	10,9	100 %		Antall kapitler i bøker	10

IFS er en faglig uavhengig institusjon, som forvaltningsmessig er underlagt Forsvarets skolesenter. IFS står under tilsyn av Rådet for forsvarsstudier med representasjon fra Forsvarets overkommando, Forsvarsdepartementet, Forsvarets høyskole og Universitetet i Oslo.

Forskning i samtidshistoriske emner har tradisjonelt dominert virksomheten. Imidlertid har tidsaktuelle studier fått bredere plass, noe som også reflekteres i Perspektivplanen for instituttet som ble utarbeidet i 2001. Oppgraderingen av den tidsaktuelle faglige virksomheten fikk i 2001 mange uttrykk. Blant forskningsprosjekter som ble fullført, kan nevnes studien om konsekvensene for NATO av Polens medlemskap.

IFS legger stor vekt på å formidle forskningsresultatene til et bredere publikum. For dette formål utgir IFS enkelte større, selvstendige forskningsarbeider, samt publikasjonsseriene *Forsvarsstudier* og *IFS Info*. I de senere år er en betydelig del av produksjonen ved instituttet blitt presentert for offentligheten i form av bøker eller flerbindsverk utgitt gjennom etablerte forlag. IFS deltar også i det offentlige ordskifte om samtidshistoriske og aktuelle emner. Verdifulle impulser og bidrag blir tilført instituttet gjennom et omfattende internasjonalt kontaktnett.

To arbeidsfelter som særlig kan nevnes som instituttets arbeidsfelter er:

- Forsvars- og sikkerhetspolitikk, herunder alliansepolitikk, nordregionale spørsmål, etterretning, forsvaret som institusjon samt forholdet mellom forsvaret og samfunnet
- Sovjetunionen/Russland og Sentraleuropa, herunder Norges forhold til blokker og stater i dette området.

Det er for IFS av stor betydning å holde nær kontakt med det akademiske miljø. Denne profilen kommer blant annet til uttrykk ved at studenter trekkes til IFS som stipendiater og ved at forskerne underviser eller holder foredrag ved universiteter og høyskoler.

Fryktens likevekt. Atombomben, Norge og verden, 1945–1970

Boken ble lansert i mai 2001 og behandler norsk politikk og praksis i forbindelse med atomvåpenspørsmål sett i sammenheng med de internasjonale strategiske og sikkerhetspolitiske rammer. Forfatterne hadde full adgang til alle relevante arkiver på norsk side og også en unik tilgang til kildemateriale i alliansen. Boken vakte stor oppmerksomhet i media.

Internasjonal konferanse om “Navies in Northern Waters 1720–2000”

Konferansen ble arrangert i august i regi av IFS med økonomisk støtte fra Forsvarsdepartementet og Sjøforsvarsstaben. Ledende historikere på feltet fra England, USA, Holland, Frankrike og Skandinavia bidro med innlegg om den sjømilitære utviklingen i de nordlige farvann i lys av folkeretten, småstatenes og stormaktenes perspektiver. Bidragene vil bli utgitt som bok.

Norway’s Foreign Relations – a History

Boken ble først presentert på et seminar ved IFS, og videre – etter invitasjon fra Utenriksdepartementet – i et møte for UD’s personale, samt i et møte for stasjonssjefene ved de utenlandske ambassader i Oslo

Bind 2 og 3 av Forsvarshistorien

ble lansert i desember. Skrivningen av fembindsverket Norsk forsvarshistorie er det største pågående prosjektet som dekker tidsperioden fra middelalderen frem til nyere tid. Forfatterne behandler utviklingen av norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, Forsvaret som institusjon og Forsvaret og samfunnet. Ni forfattere har deltatt.

- Bind I, fra middelalder til 1814
- Bind II, 1814-1905
- Bind III, 1905-1940
- Bind IV, 1940-1970
- Bind V, 1970-2000

Institutt for fredsforskning (PRIO)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	6,3	15 %		Totale driftskostnader	42,9
SIP	1,6	4 %		Driftsresultat	0,5
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	2,5	6 %		Årsverk totalt	40,66
Offentlig forvaltning	26,9	62 %		Årsverk forskere	27,15
Næringsliv	0,0	0 %		Antall ansatte med doktorgrad	12
Utlandet	4,3	10 %		Faglig produksjon	
Annet	1,9	4 %		Antall artikler med referee	18
				Antall bøker	7
Sum	43,4	100 %		Antall kapitler i bøker	26

PRIO har siden grunnleggelsen i 1959 stått sentralt i det internasjonale arbeidet med å gjøre fredsforskning til et viktig akademisk fagfelt. Personalet omfatter ca. 60 personer hvorav 10-15 doktorgrads- og hovedfagstudenter. De fleste av disse har stipend, veiledning og arbeidsplass ved PRIO. Blant forskerne var det i 2001 fem med professorkompetanse, ti med doktorgrad eller tilsvarende kompetanse og åtte som arbeidet med sine doktorgradsavhandlinger. Instituttet forsker særlig på:

- Årsaker til krigsutbrudd
- Grunner til at kriger varer lenge
- Betingelser for å skape varig fred etter at væpnede konflikter er avsluttet

I de senere år er det skjedd en dreining bort fra studiet av internasjonale kriger mot større konsentrasjon om borgerkriger. Med bakgrunn i denne trenden la PRIO planer for opprettelse av et Senter for studier av borgerkrig og søkte status for dette som Senter for Fremragende Forskning (SFF).

PRIO utgir de to velrenommerte internasjonale tidsskriftene *Journal of Peace Research* og *Security Dialogue* og legger vekt på at forskerne utgir artikler i tidsskrifter med fagfelleevaluering. I 2001 utgav PRIO-forskerne 13 fagfellevurderte artikler i internasjonale og fem i norske tidsskrifter, to nyskrevne monografier, tre redigerte bøker, en PRIO-rapport og 24 kapitler i redigerte bøker.

PRIO er også aktivt engasjert i praktisk arbeid med konfliktløsning og dialog bl.a. på Kypros, Balkan og i Colombia og driver et omfattende informasjonsarbeid gjennom kurs, konferanser og seminarer. PRIOs bibliotek har bred dekning av fredsforskning, demokrati, utenriks- og sikkerhetspolitikk, nedrustning og miljøspørsmål. Hver sommer gir PRIO et seks ukers kurs i fredsforskning innenfor rammen av Den internasjonale sommerskolen ved Universitetet i Oslo.

- Prosjektene ved PRIO er gruppert i fire forskningsprogrammer. Hvert av programmene ledes av en seniorforsker:
- Betingelser for krig og fred
- Utenriks- og sikkerhetspolitikk
- Etikk, normer og identitet
- Konfliktløsning og fredsskapning

Hvem trenger nordmenn?

Gjennom hemmelig diplomati brakte norske forhandlere de stridende partene i Midtøsten sammen så de kunne inngå Oslo-avtalen av 1993. Hva var det som gjorde at nettopp Norge klarte å bringe de to bitre fiendene sammen? Forskningsrapporten *Norwegians? Who needs Norwegians? Explaining the Oslo Back Channel: Norway's Political Past in the Middle East* ble utgitt i januar 2001. Den tar for seg årene forut for 1993 og undersøker i hvilken grad det tillitskapende arbeid som var gjort fra norsk side hadde noen innflytelse på den senere utvikling. Rapporten viser at det eksisterte en sterk asymmetri mellom det tette og nære forholdet Norge hadde til Israel og det nye og skjøre forholdet Norge fikk til ledelsen i PLO. Den som framfor alt var klar over dette og visste å utnytte det, var PLO formannen Yassir Arafat. Han trengte Norge, en Israel-venn med nære bånd til USA. Rapporten viser at de nære forbindelsene til Israel var den viktigste forutsetningen for den rolle Norge kom til å spille i fredsforhandlingene i Midtøsten.

Kjønn og konflikt

Forskningen omkring kjønn og konflikt har en relativt kort historie. Det endrede konfliktmønster etter den kalde krigen har medført et større fokus på sivilbefolkningens kår i konfliktområder. Med dette er også kjønnsforskjeller blitt mer synlige. PRIO har derfor ønsket å heve kompetansen på dette feltet gjennom grundige studier. Forskere ved PRIO redigerte *Gender, Peace and Conflict*. Boken fikk gode omtaler i internasjonal akademisk presse. I tillegg rekrutterte PRIO i 2001 en ny forsker innen feltet og som arbeider med et prosjekt om reintegrering av kvinnelige ex-soldater i Afrika for Utenriksdepartementet. Det arbeides for tiden med en doktorgradsavhandling om seksualisert vold i konflikten i Bosnia. Det ble skrevet flere internasjonale publikasjoner om kjønn og konflikt. Arbeidet ved PRIO har dessuten ledet frem til et nytt prosjekt, støttet av Norges Forskningsråd og Utenriksdepartementet, som i perioden 2002 – 2004 skal analysere hvilken innvirkning intervensjon (f.eks. tilstedeværelse av fredsbevarende styrker) har på kjønnsspørsmål

Demokrati, politisk endring og borgerkrig

Den internasjonalt best kjente forskningstradisjonen ved PRIO bygger på statistiske undersøkelser av forholdet mellom voldelig konflikt og andre faktorer, så som geografisk plassering, tilgang på naturressurser, demokrati og regimestabilitet. Denne tradisjonen befinner seg i PRIOs *Conditions of War and Peace*-program og er nært knyttet til tidsskriftet *Journal of Peace Research*. Tradisjonens best kjente funn er at demokratier sjelden eller aldri kriger med hverandre. I 2001 fikk fire PRIO-forskere utgitt en artikkel om demokrati, politisk endring og borgerkrig i det prestisjefylte *American Political Science Review*. Programmets forskning tok dessuten flere skritt videre ved å a) knytte konflikt til globalisering, b) samarbeide med Verdensbanken om komparative case studies om krigsutbrudd, krigsvarighet og betingelser for bærekraftig fred, og c) konsentrere oppmerksomheten om borgerkrig snarere enn internasjonale kriger.

Institutt for samfunnsforskning (ISF)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	5,7	15 %		Totale driftskostnader	37,8
SIP	1,4	4 %		Driftsresultat	1,0
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	13,9	36 %		Årsverk totalt	58
Offentlig forvaltning	13,8	35 %		Årsverk forskere	43
Næringsliv	2,1	6 %		Antall ansatte med doktorgrad	27
Utlandet	0,4	1 %		Faglig produksjon	
Annet	1,5	4 %		Antall artikler med referee	15
				Antall bøker	7
Sum	38,8	100 %		Antall kapitler i bøker	32

For ISF er det et overordnet mål å fungere som en møteplass for grunnforskning og anvendt forskning. Instituttet ser dette som en sikring av faglig kvalitet og faglige utviklingsmuligheter. Om lag halvparten av instituttets prosjektinntekter kommer fra Norges

forskningsråd, mens den andre halvdel stammer fra departementer, næringsliv og interesseorganisasjoner. Instituttets forskningsprofil forutsetter også bred satsing på tverrfaglighet, og har som målsetting at de sentrale samfunnsfagene er så sterkt representert i staben at de hver for seg har faglig bærekraft. Den tredje overordnede oppgaven for instituttet er å bidra til rekruttering til forskning og til kvalifisering og kompetanseheving, særlig blant yngre forskere. Siden 1989 har 22 av instituttets medarbeidere tatt doktorgraden, fire forskere fikk doktorgrad i 2001. Ved årsskiftet 2001-2002 hadde instituttet 8 stipendiater. Instituttets prosjekter faller stort sett innenfor fem hovedområder. I 2001 var i alt 72 større og mindre prosjekter i arbeid.

Sysselsetting og arbeidsvilkår

Forskningen sikter mot økt innsikt i arbeidsmarkedets virkemåte og hvordan goder og ulemper fordeles gjennom yrkesarbeid. Blant forskningstemaene kan nevnes lønnsdannelse og lønnsfordeling, mobilitet i interne og eksterne arbeidsmarkeder, evaluering av arbeidsmarkedspolitikken og studier av arbeidsorganisasjoner. Instituttet har deltatt i oppbyggingen av meget omfattende datasett.

Politiske institusjoner, aktører, opinion og makt

Studier av partipreferanser og velgeratferd har helt siden 1950-årene vært en viktig del av ISFs forskningsvirksomhet. I denne forbindelse er samspillet mellom velgere og representasjon sentralt. Samtidig fokuseres virkemåten til de ulike politiske institusjonene med tanke på utforsking av maktforhold i det norske samfunn, spesielt kan nevnes et prosjekt om Høyesteretts historie.

Kjønn og samfunn

Instituttets forskning gjennom mer enn tretti år har bidratt til å beskrive og å fortolke de betydelige samfunnsendringer som særlig har kommet til uttrykk i kvinners stilling i arbeidsmarked, familie og politikk. Instituttet vil bidra til å utforske betydningen av kjønn innenfor interessekonflikter, verdiorienteringer og sosial praksis. Blant forskningstemaene kan nevnes arbeid og familie, yrker i velferdsstaten, opprykk og mobilitet i arbeidslivet.

Velferdsstat, sivilsamfunn og fordelingsmønstre

Innenfor det store forskningsområdet som velferdsforskningen utgjør, fokuserer Instituttet for samfunnsforskning på to hovedtemaer. For det første på samspillet mellom det offentlige og det sivile samfunn, det vil si familien og de frivillige organisasjonene, blant annet idrettsorganisasjoner. For det andre rettes søkelyset mot normative sider ved fordeling og ulikhet i inntekt og sosiale goder.

Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner

Forskningen på dette feltet har et komparativt siktemål, og fokuserer på problemstillinger knyttet til integrasjons- og marginaliseringsprosesser i Norge. "Det flerkulturelle Norge" studeres i flere prosjekter knyttet til kulturmøter i arbeidsliv og det sivile samfunn. Samtidig er ISF også engasjert i et større prosjekt om norsk innvandrings historie.

En rekke nye prosjekter ble satt i gang i 2001, blant annet:

- *Valgkampen 2001*. Et samarbeidsprosjekt med NTNU tar opp en rekke ulike aspekter ved valgkampen 2001. Omfatter studier av politisk kommunikasjon, samt sosialpsykologiske eksperimenter knyttet til valgprosessen.
- *Gender gap pay* er et europeisk komparativt prosjekt, som ser lønnsforskjeller etter kjønn. Prosjektet er EU-finansiert.

- *Offentlig politikk og frivillig organisering i idretten.* En samtidsdiagnostisk studie med idretten som prisme. Den ser både på idrettens egenutvikling, dens plass i samfunnet og i vitenskapen.
- *Barnefordeling.* En studie av høyesteretts- og lagmannsrettskjennelser om barnefordeling på 1990-tallet.
- *Voldens historie* er en bred kulturhistorisk studie av forekomsten av og forståelsen av vold i vestlige samfunn. Dessuten behandles fremstilling av vold i drama og film.
- *Innvandrere og makt* er en studie for Makt- og demokratiutredningen om diskriminering, integrasjon og kulturforskjeller i et maktperspektiv. Fremstillingen spenner fra arbeidsmarked over velferdsordninger til religion og innvandrereeliter.

Kulturmøter: identitet, grenser og grenseoverskridelse

Prosjektet fokuserer på innvandringsdebatten i den norske offentligheten, og da spesielt på hvordan norske forskere over tid har undersøkt og drøftet fenomenet «innvandring» etter at det begynte å komme nye grupper innvandrere til Norge fra og med slutten av 1960-tallet og frem til i dag. På mange måter er dette en eliteundersøkelse, ettersom nettopp disse forskerne kan regnes som spesialister på å analysere «kulturmøter» mellom mennesker med noe ulike erfaringer. De ulike bidragene til forskning og formidling drøftes i lys av i hovedsak følgende to ståsteder: 1. Internasjonale fagdebatter om migrasjon, nasjonalisme og rasisme. 2. Studier av kultur og hverdagsliv i Norge. Forskningsbidragene brukes med andre ord som datagrunnlag, og analyseres som diskurser om «innvandring». En av ideene som undersøkes nærmere er i hvilken grad og på hvilke måter forskere i sine analyser er influert av sine egne ureflekterte kulturelle forestillinger som samfunnsdeltakere. Viktige spørsmål dreier seg om forholdet mellom vitenskap og samfunn, deriblant forholdet mellom vitenskap og politikk, dessuten om forskernes makt til å påvirke hvordan viktige samfunnsfenomener fortolkes og om hva disse endringene forteller om forutsetningene for at forskere kan opptre som intellektuelle i det offentlige rommet. Forskernes ulike posisjoner kan sees i lys av både institusjonelle rammer, fagtradisjoner (blant annet den norske samfunnsforskningens «problemorienterte empirisme» med fokus på marginaliserte grupper, nyere «post-modernistiske» ideer, samt antropologiens ambivalente holdning til studier i det egne samfunnet), mer allmenne kulturelle strømninger, samt forskernes ståsteder i kraft av alder, kjønn, bakgrunn og biografiske erfaringer.

Johns Hopkins' komparative studie av frivillig sektor

Sammen med forskere ved LOS-senteret i Bergen, har ISF gjennomført en bred kartlegging av «the nonprofit-sector»; inntekter, utgifter, bemanning, frivillig innsats, legale rammer, historie m.v. Prosjektet har et komparativt siktemål og utføres etter en lest som er lagt ved Johns Hopkins University i Baltimore. Nærmere 40 land deltar i undersøkelsen. Den norske delen består av følgende deler:

- En gjennomgang av frivillige organisasjoners legale grunnlag (avsluttet 1998).
- En surveyundersøkelse av ubetalt innsats og pengegaver til frivillige formål (avsluttet 2000).
- En undersøkelse av det lokale foreningslivet i Hordaland og Bergen (avsluttes 2001).
- En statistisk undersøkelse av inntekter, utgifter og lønnet arbeid i alle «non-profit» organisasjoner (avsluttes 2001).

Hvorfor søker så få kvinner topplederstillinger i departementssektoren?

Kvinner utgjør en liten andel av søkermassen til topplederstillinger i staten. Andelen er også lav sett i forhold til antall kvinnelige mellomledere i statsforvaltningen. Målet med prosjektet er å undersøke hvorfor kvinner i liten grad søker seg til denne typen stillinger. En mulig

forklaring er at kvinner ikke søker fordi de ikke tror de vil få jobbene. En annen forklaring er at de ikke mener at de har anledning til å ta på seg slike arbeidsintensive jobber eller at de ikke ønsker slike stillinger. Prosjektet bygger på case-studier av to offentlige organisasjoner. I hver organisasjon intervjues kvinnelige og mannlige mellomledere om deres motivasjon for å søke høyere stillinger. Studien er til dels en fortsettelse av en studie om lederrekruttering i statlig sektor, og gjør også bruk av empirisk materiale fra dette prosjektet.

Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	5,0	15 %		Totale driftskostnader	34,7
SIP	1,7	5 %		Driftsresultat	-1,0
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	11,3	34 %		Årsverk totalt	56,5
Offentlig forvaltning	12,6	38 %		Årsverk forskere	43,5
Næringsliv	0,0	0 %		Antall ansatte med doktorgrad	9
Utlandet	2,2	7 %		Faglig produksjon	
Annet	0,8	2 %		Antall artikler med referee	11
				Antall bøker	1
Sum	33,7	100 %		Antall kapitler i bøker	17

NIFU har som mål å være et ledende og anerkjent senter for studier av forskning og utdanning. Instituttets kjernevirksomhet er studier av kunnskaps- og kompetanseutvikling, studier av kunnskapsformidling og studier av styring og organisering av kunnskap i et internasjonalt perspektiv. NIFU skal gjennom statistikk, forsknings- og utredningsvirksomhet, være en uavhengig og kritisk kunnskapsprodusent, og en offensiv premissleverandør for forsknings- og utdanningspolitiske beslutninger på ulike nivåer. NIFU skal gjennom sin faglige kompetanse og publikasjoner ha en synlig posisjon i forskningsverdenen – nasjonalt som internasjonalt. Gjennom relevans og policyorientering skal instituttet være en anerkjent kompetansebedrift som tilfører oppdragsgivere og samfunnet ny kunnskap. Instituttets virksomhet forutsetter en god balanse mellom uavhengig og solid statistikkproduksjon og forskning som sikrer kvalitet, og brukerorientert virksomhet som sikrer relevans.

En betydelig del av NIFUs virksomhet reguleres av avtalen som ble inngått mellom Forskningsrådet og stiftelsen NIFU i 1998. Denne avtalen viderefører intensjonene i stiftelsesdokumentene ved at bevilgningen til instituttet tilpasses retningslinjene for statlig finansiering av forskningsinstitutter. Avtalen er en del av Forskningsrådets arbeid med å styrke kunnskapsgrunnlaget for en framtidrettet forsknings- og innovasjonspolitik. Instituttet skal ivareta nasjonale oppgaver med å samle inn, oppbevare og formidle FoU-statistikk, og det tas sikte på å utføre flere spesialundersøkelser i perioden 1999-2003. I tillegg til avtalen med Forskningsrådet har instituttet langsiktige intensjonsavtaler med Utdannings- og forskningsdepartementet om oppdrag knyttet til statistikk og studier av høyere utdanning. I 2001 ble instituttet evaluert. Evalueringen skal behandles i Forskningsrådet i 2002 og danne utgangspunkt for utarbeidelsen av en ny avtale mellom instituttet og Forskningsrådet.

Som tidligere år har instituttet i 2001 utført arbeid innenfor følgende hovedområder:

- FoU-statistikk og ressursanalyser
- Utdanningsstatistikk
- Forskningspolitiske studier
- Studier av høyere utdanningsinstitusjoner
- Studier av videregående opplæring
- Kartlegging og analyser av studieforhold og studiegjennomstrømming i høyere utdanning
- Studier av forholdet utdanning og arbeid

Resultater i norsk forskning

NIFU har i perioden 1999 – 2001 gjennomført et strategisk instituttprogram om resultater i norsk forskning. Formålet med programmet var å utvikle analytiske tilnæringer, metoder og teknikker i studiet av forskningens resultater. Programmet har lagt særlig vekt på å utvikle analytiske tilnæringer for en nærmere forståelse av hvilke faktorer som innvirker på og kan forklare de variasjoner i produktivitet som kan observeres i det norske forskningssystemet. Videre hadde programmet som formål å bidra til å utvikle resultatindikatorer for bruk av forskning i politikktutforming. Følgende prosjekter har vært finansiert av programmet:

Utilisation of research and Policy Impact

Det er utviklet en analytiske modell for å analysere og forklare variasjoner i bruk av offentlig finansiert forskning i politikktutforming. Arbeidet har i stor grad gått ut på å utvikle et sett av generelle indikatorer som fanger inn bruk av forskning, og for å måle forskningens innflytelse i politikktutforming. En rekke indikatorer har blitt testet ut både i forskerpopulasjonen og blant departementale oppdragsgivere. Analysene viser at de tradisjonelle indikatorene på feltet er problematiske fordi bruk og innflytelse ikke er endimensjonale fenomener.

Output Variations in Norwegian Institutes

På grunnlag av gjennomsnittstall fra nøkkeltallsbasen for årene 1997, 1998 og 1999 er det gjennomført en analyse av sammenhengen mellom finansieringsstruktur, kjennetegn ved instituttene og instituttenes produktivitet målt som ulike typer publikasjoner, patenter og lisenser. Et hovedfunn er at samarbeidsstrukturer, kompetanseprofil og aldersprofil påvirker instituttene evner til å transformere inputfaktorer til forskningsproduktivitet. Finansieringsstrukturen er også viktig i det forskningsrådsfinansiering i form av grunnbevilgninger bidrar til en økt faglig forskningspublisering, men bidrar negativt i forhold til det å betjene et marked målt som publisering av oppdragsrapporter, patenter og lisenser. Oppdragsfinansiering har den motsatte effekten.

Public Understanding of Science and Technology

Prosjektet har primært tatt sikte på å utvikle NIFUs kompetanse på feltet. Dette er blant annet gjort gjennom en aktiv deltakelse i internasjonale forskningsnettverk. Dette har resultert i to internasjonale prosjekter: (a) ”thematic network”-prosjekt under EUs 5 rammeprogram med tittelen ”Science, Technology and Governance in Europe” (STAGE); (b) nordisk, NOS-S-finansiert forskningsprosjekt om ”Changing Contexts for Mediating Public Concern in the Assessment of Technoscience” (COMPASS). Det er avholdt et seminar på NIFU om ”folks forhold til forskning”, med utgangspunkt i 1999-surveyen.

Citation as Indicators of Impact and Progress in Science

Bibliometriske analyser har internasjonalt fått en økende anvendelse i forskningspolitisk sammenheng, særlig i forbindelse med monitorering og evaluering av forskningsaktivitet. En type indikatorer som benyttes er basert på siteringer, dvs. tall over hvor mye en vitenskapelig publikasjon blir referert til i den videre vitenskapelige produksjonen. Siteringsfordelingen

blant vitenskapelige publikasjoner er imidlertid svært skjevfordelt. En relativt stor del av det som publiseres blir aldri eller kun sjelden sitert i senere vitenskapelige arbeider. På den annen side oppnår noen artikler svært høye siteringstall. Intensjonen bak dette prosjektet har vært å rette fokus mot slike høyt siterte artikler i norsk forskning. Indikatorer over høyt siterte artikler er vurdert som potensielle kandidater for å identifisere og monitorere ”scientific excellence”.

Bibliometrisk infrastruktur

NIFU har som et ledd i programmet gått til innkjøp av følgende fra Institute for Scientific Information: National Science Indicators 1981-2000; National Science Report for Norway incl. Citing papers samt Journal of Performance Indicators. Dette materialet ligger blant annet til grunn for et arbeid med en doktoravhandling: Citations as indicators of impact and progress in science. Theoretical and empirical investigations of highly cited papers in Norwegian science.

Universitetsundersøkelsen

For universitetene har 90-tallet vært preget av reformer og endringer på en rekke ulike områder, blant annet har antallet studenter økt kraftig. Hensikten med universitetsundersøkelsen er å belyse disse endringene, analysere hvilke utfordringer universitetene står overfor, samt å drøfte hvordan de kan møte dem. Dette er spørsmål som er helt sentrale hvis universitetene også i fremtiden skal ha en nøkkelposisjon i kunnskapsproduksjonen og kunnskapsformidlingen. Undersøkelsen finansieres av Norges forskningsråd og Utdannings- og forskningsdepartementet.

Undersøkelsen ble startet opp i 2001 og vil bli avsluttet i 2004. I første fase av undersøkelsen er det gjennomført en spørreskjemaundersøkelse blant alle fast vitenskapelig ansatte ved de fire universitetene, Norges Handelshøyskole, Norges landbrukshøgskole og Norges veterinærhøgskole. Undersøkelsen belyser en rekke ulike sider ved forsknings- og undervisningsvirksomheten. Resultatene viser blant annet at personalet bruker 29 prosent av arbeidstiden til forskning, like mye til undervisning og 14 prosent til faglig veiledning. Resten av tiden bruker de til administrasjon og andre aktiviteter. Sammenligning med tilsvarende undersøkelser NIFU gjennomførte i 1981 og 1991 viser at dette mønsteret har holdt seg svært stabilt over tid. Andelen av arbeidstiden som brukes til undervisning, har riktignok gått litt ned, men andelen som brukes til veiledning har økt tilsvarende. Økningen i antallet hovedfagsstudenter og doktorgradsstipendiater har med andre ord ført til økte veiledningsforpliktelser, men økningen i forholdstallet mellom studenter og lærere synes ikke å ha ført til at personalet bruker mer tid til undervisning. Andelen av tiden som brukes til forskning har vært konstant. Universitetspersonalet arbeider mye, ca. 49 timer i uken, men heller ikke dette har endret seg over tid.

Undersøkelsen bekrefter imidlertid at universitetspersonalet ikke er fornøyd med sine muligheter til å utføre forskning. I overkant av 40 prosent mener forskningsmulighetene er dårlige eller relativt dårlige. Det som oppgis å skape størst problem er mangel på sammenhengende tid. Relativt mange oppgir også at tilgang til forskningsmidler og administrativt arbeid skaper problemer. Andelen som rapporterer at administrativt arbeid og undervisning skaper problemer har imidlertid gått noe ned fra 1981 til 2000 og andelen som er misfornøyd med sine forskningsmuligheter har ikke endret seg i denne perioden.

Til tross for misnøyen, synes forskningsaktiviteten ved universitetene å være større enn tidligere. Den vitenskapelige publiseringen har økt, særlig i form av artikler i internasjonale

vitenskapelige tidsskrifter. Flere presenterer arbeider på konferanser, flere deltar i bedømmelsesarbeid og er gjesteforelesere i utlandet, og flere deltar i internasjonalt forskningssamarbeid.

I fase 2 (2002-2004) vil NIFU gå mer i dybden i forhold til endringer og utfordringene universitetene står overfor i forhold til 1) forskningsvirksomheten, 2) utdanningsvirksomheten, 3) styring og organisering og 4) i uformingen av akademiske roller. I disse delprosjektene vil det i tillegg til spørreskjemadataene trekkes veksler på andre foreliggende datakilder, dokumentgjennomgang og en bredt anlagt intervjuundersøkelse.

Utdanningsaktivitet og studiefrafall i høyere utdanning blant ungdom med innvandrerbakgrunn

I løpet av 2001 publiserte NIFU to rapporter om rekruttering til høyere utdanning og studiefrafall blant innvandrere i høyere utdanning. Et av siktemålene var å vurdere forskjeller og likheter i rekrutteringen til høyere utdanning mellom ungdom med innvandrerbakgrunn og majoritetsungdom i lys av forskjeller i sosial bakgrunn. Analysene viste at andelen blant ungdom med innvandrerbakgrunn som fortsatte fra videregående til høyere utdanning, var vel så høy som blant majoritetsungdom. Tatt i betraktning at personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i høyere utdanning, var dette overraskende. Resultatene tyder på at denne underrepresentasjonen ikke kan forklares av høyt frafall i overgangen mellom videregående og høyere utdanning. Årsakene synes derimot å befinne seg på tidligere stadier i opplæringsløpet. Det er lavere andeler av innvandrerungdommene som begynner i videregående opplæring, blant annet som følge av ikke fullført grunnskole, og analyser av progresjon, karakterer og fullføringsgrad i videregående opplæring viste at ungdom med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn oftere enn annen ungdom har problemer med å gjennomføre videregående opplæring. Samlet medfører dette betydelige forskjeller i andeler som har fullført videregående opplæring. Dette innebærer også at innvandrerungdom med fullført videregående opplæring, og for hvem det er aktuelt å begynne i høyere utdanning, er en selektert gruppe.

Når det gjelder rekruttering til høyere utdanning, tyder analysene på at ulike seleksjonsmekanismer er gjeldende blant elever med innvandrerbakgrunn og elever med majoritetsbakgrunn. Dette innebærer at betydningen av demografiske kjennetegn som kjønn, alder og sosial bakgrunn har ulik betydning for de to gruppene. Disse mekanismene virker både i forhold til hvem som fullfører videregående opplæring og når det gjelder overgangen mellom videregående og høyere utdanning. Et eksempel er betydningen av sosial bakgrunn, som synes å være større blant ungdom med majoritetsbakgrunn enn blant dem med minoritetsbakgrunn.

Analyser av valg av fagområde i høyere utdanning avdekker enkelte forskjeller i fagpreferanser mellom ungdom med innvandrerbakgrunn og majoritetsungdom. Studenter med ikke-vestlig bakgrunn velger i større grad enn andre utdanning innenfor fagfeltet naturvitenskap og teknikk, og i mindre grad utdanning innenfor fagfeltet undervisning. Et annet spørsmål er hvorvidt studentene fullfører den utdanningen de begynner på. Ved å følge kullet som fullførte videregående opplæring våren 1994 gjennom fem år i utdanningssystemet frem til høsten 1999, har man fått et innblikk i omfang av studiegjennomføring og -frafall blant ungdom med majoritetsbakgrunn og ungdom med innvandrerbakgrunn. Hovedbildet som danner seg, er at det er små forskjeller mellom studenter med innvandrerbakgrunn og med majoritetsbakgrunn. Bildet er imidlertid noe motsetningsfylt. Blant universitetsstudentene finner man i liten grad forskjeller, men blant høyskolestudentene tyder

resultatene på noe større frafall blant studenter med innvandrerbakgrunn enn de øvrige, etter kontroll for demografiske og andre relevante faktorer. Tatt i betraktning at innvandrere som har fullført videregående opplæring og begynt å studere er en selektert gruppe, kan det gi grunn til bekymring at man finner enkelte forskjeller i studiefrafall og utdanningsaktivitet mellom ungdom med innvandrerbakgrunn og majoritetsbakgrunn.

Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	10,7	28 %		Totale driftskostnader	37,7
SIP	4,4	12 %		Driftsresultat	0,7
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	6,1	16 %		Årsverk totalt	55,5
Offentlig forvaltning	14,1	37 %		Årsverk forskere	36
Næringsliv	0,7	2 %		Antall ansatte med doktorgrad	13
Utlandet	1,3	3 %		Faglig produksjon	
Annet	1,0	3 %		Antall artikler med referee	35
				Antall bøker	9
Sum	38,5	100 %		Antall kapitler i bøker	39

Norsk Utenrikspolitisk Institutt ble opprettet av Stortinget i 1959 og har siden den tid hatt det todeltede formål å forske på og informere om internasjonale spørsmål. Instituttet er en frittstående og faglig selvstyrt forskningsinstitusjon. Fra 1997 har instituttet status som statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Instituttets styre utnevnes av Utdannings- og forskningsdepartementet. Omkring 40 prosent av virksomheten finansieres gjennom en basisbevilgning fra departementet. Resten av inntektene kommer fra offentlige og private oppdragsgivere og fra salg av publikasjoner. NUPI påtar seg i økende grad oppdrag for det private næringsliv.

Forskningsvirksomheten er organisert i to strategiske instituttprogrammer, *Europa – integrasjon og suverenitet* (SIP I) og *Det strategiske instituttprogrammet om kollektiv sikkerhet* (SIP II), og to seksjoner.

SIP I er et flerfaglig forskningsopplegg med fokus på de utfordringer som integrasjonen i Europa stiller Norge overfor. Grunnleggende utfordringer knytter seg til nasjonalstatens rolle i nye europeiske samarbeidsformer, til strukturendringene i europeisk og internasjonal økonomi og til overgangen fra blokk- og alliansepolitikkens delte Europa til et mangesidig europeisk sikkerhets- og samarbeidssystem. Programmets fire komponenter er politisk integrasjon, internasjonal økonomi, geopolitikk og internasjonal kriminalitet. I 2001 fortsatte SIP I sin forskning blant annet på europeisk utenrikspolitikk, utviklingen i NATO og amerikansk forsvarspolitikk. Et doktorgradsprosjekt om sikring og kontroll av spaltbart våpenmateriale er knyttet til NUPI. Forskningen om ungdomsgjenger i europeiske byer ble også videreført.

NUPIs Senter for Russlandsstudier er underlagt SIP I og ble opprettet i 1995. Senteret skal møte det økende behovet for innsikt om Russland og russiske forhold i Norge og er det største

miljøet for Russland-forskning i Norge. Senteret har tre hovedsatsningsområder: Russisk utenriks- og sikkerhetspolitikk, herunder de bilaterale forbindelsene med Norge, institusjonalisering og konsolidering av Den russiske føderasjonen og sentrum-periferi-relasjoner i Den russiske føderasjonen.

Seksjonen for internasjonal økonomi arbeider med internasjonal økonomi og utviklingsøkonomi, med vekt på Norges rammevilkår i den globale økonomien. Forskingen spenner over økonomisk integrasjon, globalisering, økonomisk vekst, internasjonal handel og handelspolitikk, multinasjonale selskaper, teknologi, internasjonal økonomisk kriminalitet og miljø. Det ble i 2001 lagt særlig vekt på globaliseringsforskning og forskning om teknologi, vekst og multinasjonale selskaper.

Det strategiske instituttprogrammet om kollektiv sikkerhet (SIP II) (hvorfor opptatt FN-programmet) setter søkelyset på det arbeid som gjøres av internasjonale organisasjoner (FN, NATO, OSSE, EU OAU etc.) på områdene kollektiv sikkerhet: fredsbevarende operasjoner, konfliktforebygging og fredsbygging etter krig og konflikt. Videre tillegges problemstillinger i grenselandet mellom utvikling og sikkerhet betydelig vekt. Det geografiske nedslagsfeltet for de ulike prosjektaktivitetene på programmet er særlig Balkan og det sørlige Afrika. I 2001 ble det gjort forberedelser i retning av å utvide Training for Peace-prosjektet, som hittil har dreid seg om det sørlige Afrika, til også å gjelde Vest-Afrika.

Forskingen innenfor seksjonen for utviklingsstudier fokuserer på utviklingsspørsmål i Sør og deres betydning for norsk utenrikspolitikk. Forskingen er konsentrert om to delvis overlappende temaer: bistand og forholdet stat-samfunn. Seksjonen utfører også risikoanalyser og landstudier i forbindelse med offentlige og private engasjementer i Sør.

Informasjonsvirksomheten ved NUPI støtter opp om forskningsvirksomheten ved å skaffe til veie dokumentasjon og ved å formidle resultatene av aktiviteten. Informasjonsavdelingen tilrettelegger NUPIs publikasjoner, utformer og gjennomfører egne informasjonsoppgaver, og forestår markedsføring og pressekontakt. NUPI bruker i økende grad internett i sin formidlingsvirksomhet, og har i 2001 blant annet etablert en nettbasert kompetansedatabase sammen med åtte andre utenrikspolitiske forskningsinstitutter.

Global styring

Det meste av forskningen om internasjonal økonomi ved NUPI dreier seg om virkningene av globalisering, for eksempel gjennom handel, investeringer, multinasjonale selskaper og teknologistrømmer. Det siste året har aktiviteten også fokusert sterkere på globale styringsproblemer og de globale institusjonene. NUPI fikk våren 2001 i oppdrag å lage en "forstudie" til en større utredningsinnsats fra Utenriksdepartementet om global styring. Senere er to delstudier om "finansiell arkitektur" og "internasjonal korrupsjon" gjennomført i tilknytning til samme prosjekt. Et større prosjekt om hvordan globale institusjoner bør utformes i lys av interessekonflikter mellom nord og sør er igangsatt med støtte fra Forskningsrådet. NUPI vil på dette felt også bidra med en studie for maktutredningen.

I forskning og debatt om globalisering fokuseres det ofte på hvordan globalisering begrenser nasjonale styringsmuligheter. På enkelte områder er det utvilsomt slik at globale markeder reduserer eller endrer handlingsrommet for nasjonal politikk. Et godt eksempel er finanssektoren, der liberalisering og mer markedsorientering i høy grad har blitt drevet fram av internasjonale kapitalstrømmer. På mange områder deltar landene dessuten i internasjonalt samarbeid der det vedtas regler som begrenser handlingsrommet. Forestillinger om at

nasjonale styringsmuligheter er kraftig redusert uten at noe annet er kommet isteden er skjev fordi den ikke får med seg hvilke endringer som har skjedd på internasjonalt plan. Videre er på noen områder slik at globaliseringen har ført til endret nasjonal styring snarere enn mindre styring. NUPIs forstudie om global styring forsøker å gi en bred diagnose på hvilke utfordringer som globaliseringen skaper på ulike felter, og hvilke endringer som har skjedd i de globale institusjonene som følge av dette.

Forstudien avviser ”skrekk-scenariet” om at global konkurranse i allmennhet fører til et ”kappløp mot bunnen” der reguleringer og offentlige budsjetter blir bygget ned. På helse- og miljøområdet er det neppe blitt færre reguleringer på nasjonalt nivå, og dessuten er et stort antall internasjonale avtaler inngått. På handelsområdet har WTO blitt reformert for å lage internasjonale regler på en rekke nye områder. På finansområdet er det nok riktig at det var et globalt ”styringsunderskudd” tidlig på 1990-tallet, men de siste årene har det skjedd en rask utvikling i retning av sterkere internasjonalt samarbeid for å fremme finansiell stabilitet. En mengde internasjonale kjøreregler er vedtatt, og tiltak overfor offshore-finans, hvitvasking av penger, korrupsjon og skatteparadis er under utvikling. Fattigdomsproblemer og fordeling er skjøvet høyt opp på agendaen til mange internasjonale organisasjoner.

På tross av disse positive trekk skaper globaliseringen en rekke utfordringer som til nå ikke er løst. Fri kapitalflyt ser ut til å vri skattleggingen vekk fra kapital, og dette kan skape et fordelingsdilemma: Det er ikke sikkert at de høytlønte ønsker å bære hele skattebyrden. På finansområdet er de tiltak som er gjort, neppe tilstrekkelig for å hindre kriser av den typen vi har sett i Argentina. En såkalt Tobin-skatt (en promille-skatt på alle kapitalbevegelser) er neppe noen løsning, og enkle løsninger fins neppe. I WTO er det fortsatt uløste problemer på miljøområdet og mange andre felter. På miljøområdet er noen problemer løst, mens andre vokser.

På de fleste områder er det slik at ”sterk styring” ofte skaper en nord-sør-konflikt: Et godt eksempel er den såkalte ”TRIPS-avtalen” om eiendomsrett til teknologi. Denne er blant de mest ”vellykkede” i den forstand at den skaper sterk styring, men også blant de mest utskjelte fordi noen anser at avtalen er til de rike landenes fordel. Globaliseringen byr derfor på nok av styringsutfordringer, og NUPI vil i årene som kommer bidra med forskning om hvordan de internasjonale organisasjonene best kan møte disse.

Demokrati, olje og utenlandsk kapital i Aserbajdsjan

Den oljerike Kaukasus-staten Aserbajdsjan står ved et veivalg. Er det mulig å utvikle et regime basert på demokrati og menneskerettigheter, eller vil oljeforekomstene indirekte føre til mer korrupsjon og mindre demokratisk fordeling av godene? Vestlige oljeselskaper har et ansvar for å se til at deres virksomhet i Aserbajdsjan ikke bidrar til å befeste og kanskje til og med forsterke den paralyserende korrupsjonskulturen. Dette er tema for studien *Democracy and Oil, The case of Azerbaijan*, som ble gitt ut i 2001 i serien *Caucasian Studies*.

Olje er Aserbajdsjans hovedinntektskilde. Den måten oljeinntektene blir brukt på, vil helt klart påvirke forekomsten av korrupsjon – samtidig som gjennomgripende korrupsjon selvsagt ikke er forenlig med demokratiutvikling. Den økonomisk slagkraftige vestlige oljebransjens holdninger til korrupsjonen i Aserbajdsjan har derfor avgjørende betydning for demokratiutviklingen i landet. Gjennom dybdeintervjuer med 20 ledende opposisjonspolitikere i Aserbajdsjan har man skaffet seg innsikt i den opposisjonelle elitens oppfatning av den vestlige oljeindustrien og måten den opererer på i landet. Selv om

intervjuene gir uttrykk for til dels subjektive oppfatninger, er oppfatningene i seg selv fakta som vestlige oljeselskaper bør forholde seg til.

Studien viser blant annet hvor lett det er nesten uforvarende å bli trukket inn i nettet av korrupsjon – og om man befinner seg i randsonen først, er det ingen garanti for at man ikke snart er del av hele korrupsjonskulturen. Studien avslører et vidt spenn av oppfatninger om forholdet mellom korrupsjon, utenlandsk kapital og demokrati i Aserbajdsjan. Noen av informantene prøver å bagatellisere fenomenet og relatere det til aserbajdsjansk historie på en slik måte at det fremstilles som normalt, naturlig eller under enhver omstendighet uunngåelig.

Men korrupsjon blir også utsatt for skarp fordømmelse. Alt i alt avdekker studien en økende uro i Aserbajdsjan over at den forventede oljevelstanden kan bli sløst vekk av en liten og korrupt maktelite som primært vil sørge for ytterligere å befeste sin egen posisjon. Erfaringene fra mange andre oljestater er heller ikke egnet til å berolige i så måte. Bildet er likevel ikke entydig negativt. Håpet om å få utryddet korrupsjonskulturen i landet ligger i å styrke det sivile samfunn. Det er derfor oppmuntrende å se at landet har en aktiv politisk opposisjon som ønsker en demokratisk utvikling. For oljeindustrien er det dermed en stor utfordring å stimulere disse kreftene. Passivitet vil bare pådra bransjen en rekke etiske dilemmaer, og den risikerer å ende opp som indirekte støttespillere for en korrupt elite som neppe kommer til å forvalte ”folkets gull”, oljen, på en forsvarlig måte.

Nordvest-Russland vs Moskva: sentrum-periferi relasjoner i dagens Russland

Striden mellom president og parlament, mellom demokrater og kommunister og mellom tilhengere og motstandere av økonomisk reform har preget nyhetsbildet fra Russland det siste tiåret. En like viktig, men langt mindre kjent konfliktdimensjon er utviklingen av relasjonene mellom Moskva og Russlands mangslungne regioner. Tiden da man kunne analysere russisk politikk ut fra hvem som sto ved siden av hvem på toppen av Lenin-mausoleet er forlenget over. Dagens analytikere må se videre, selv ut over Moskvas berømte Hagering, for å forstå russisk politikk.

En gruppe forskere fra NUPI og Fridtjof Nansens Institutt har i et treårig, Forskningsråds-finansiert prosjekt sett nærmere på utviklingen av forholdet mellom Moskva og de norske nærområdene, det vil si den russiske delen av Barentsregionen (Murmansk og Arkhangelsk fylker, republikken av Karelia og Nenets autonome krets). Prosjektet tar utgangspunkt i en tverrfaglig tilnærming til studiet av forholdet mellom Moskva og Nordvest-Russland og dekker juridiske, politiske og økonomiske aspekter ved sentrum-periferi relasjonene samt case-studier av fiskeri-, olje- og gass- og forsvarssektoren.

Siden en føderasjon alltid er et slags kompromiss mellom enhet og mangfold – mellom sentripetale og sentrifugale krefter – vil den føderale strukturen derfor alltid være åpen for en reforhandling av maktbalansen. Nesten 10 år etter oppløsningen av Sovjetunionen foregår det fortsatt en dragkamp i utformingen av Russlands føderale struktur. Fra Boris Jeltsin i 1990 ga startskuddet for en desentralisering ved å oppfordre regionene til “å ta så mye suverenitet som de var i stand til å svelge” har den russiske staten gjennomgått en regionaliseringsprosess som er unik i russisk historie.

Når det gjelder de fire regionene prosjektet omhandler, var Karelia og Nenets blant de første regionene som kastet seg på det som i ettertid har blitt kjent som “Suverenitetsparaden” (Karelia var for eksempel tidligere ute med en suverenitetserklæring enn republikker som Tsjetsjenia og Tatarstan). Hvis man ser 1990-tallet under ett, har allikevel ikke de nordvest-

russiske regionene vært blant dem som satte agendaen for utviklingen av russiske sentrum-periferi relasjoner. Det er flere grunner til dette. For det første var det etniske argumentet som Karelia og Nenets benyttet under “Suverenitetsparaden” ikke særlig overbevisende. I begge regionene utgjør titulærnasjonen bare knappe 10% av den samlede befolkningen. I Nenets var det i tillegg etniske russere som frontet kravene i et spill hvor etnisk basert selvstyre ble et vikarierende motiv for å oppnå større kontroll over lokale olje- og gassressurser. En kanskje enda viktigere grunn til at Nordvest-Russland ikke sto på barrikadene for økt selvstyre var at de økonomiske argumentene for desentralisering som hadde blitt lansert på begynnelsen av 1990-tallet viste seg å være basert på en for optimistisk vurdering av egne økonomiske evner. Desentraliseringen av sovjetøkonomien var ikke den vidundermedisinen de regionale ledere hadde trodd. Med et visst unntak for Murmansk var Nordvest-Russland fortsatt avhengig av statlige subsidier for å holde hjulene i gang. Og til tross for at enkelte råvareprodusenter kunne vise til en positiv utvikling, var økonomien i sin helhet anstrengt og regionen preget av fraflytting.

De grunnleggende elementene i det juridiske rammeverket kom på plass i løpet Jeltsins første presidentperiode (1991-95). Det politisk-administrative rammeverket forble derimot svakt gjennom hele 1990-tallet. Dette skyldtes i første rekke Jeltsins forkjærlighet for å utforme politikken utenfor de formelle strukturene. Jeltsins stil var preget av en ad hoc, uformell og personbasert tilnærming til sentrum-periferi relasjonene. Med skiftet av president har det også skjedd en endring i hvordan Kreml håndterer forholdet til regionene. Etter et tiår hvor desentraliseringen i stor grad har vært styrt av regionene, ser det nå ut til at Moskva er i ferd med å innføre større grad av sentral kontroll og koordinering. Denne utviklingen synes – i det minste på kort sikt – å passe de nordvest-russiske regionene: Selv om de har et potensiale som *gateway*-regioner i forhold til de nordiske land, har de så langt i større grad valgt å vektlegge sin geografiske plassering som periferi i sine relasjoner med Moskva for derigjennom å oppnå økonomisk støtte. Resultatene fra det ovennevnte forskningsprosjektet presenteres i boken “Centre-Periphery Relations in Russia. The Case of the Northwestern regions”.

Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	15,7	27 %		Totale driftskostnader	56,9
SIP	5,4	9 %		Driftsresultat	1,4
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	17,0	29 %		Årsverk totalt	78,2
Offentlig forvaltning	11,9	20 %		Årsverk forskere	67,5
Næringsliv	4,3	7 %		Antall ansatte med doktorgrad	30
Utlandet	2,6	4 %		Faglig produksjon	
Annet	1,5	3 %		Antall artikler med referee	34
				Antall bøker	7
Sum	58,4	100 %		Antall kapitler i bøker	51

NOVA er et statlig forskningsinstitutt etablert i 1996. Det er administrativt underlagt Utdannings- og forskningsdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. NOVA har i flg. sine vedtekter som formål å drive forskning og utviklingsarbeid som kan bidra til økt kunnskap om sosiale forhold og endringsprosesser. Instituttet skal fokusere på problemstillinger om livsløp, levekår og livskvalitet, samt velferdssamfunnets tiltak og tjenester. Utfra denne formålsparagrafen har instituttet et særlig ansvar for å:

- Utføre forskning om sosiale problemer
- Utføre forskning om offentlige tjenester og overføringsordninger
- Ivareta og videreutvikle forskning om familie, barn og unge og deres oppvekstvilkår
- Ivareta og videreutvikle forskning, forsøks- og utviklingsarbeid med vekt på særlig utsatte grupper og barnevernets temaer, målgrupper og organisering
- Ivareta og videreutvikle gerontologisk forskning og forsøksvirksomhet, samt gerontologien som tverrfaglig vitenskap.

Instituttet karakteriserer sin strategiske posisjon slik: Et forskningsmiljø med sterk vekt på en bred sosialvitenskapelig tilnærming kombinert med et livsløpsperspektiv. Disse oppgavene ivaretas innen rammen av 6 (fra 2002 7) forskningsgrupper med hver sin forskningsleder:

- Gruppe for forskning om barne- og ungdomsvernet
- Gruppe for ungdomsforskning
- Gruppe for forskning om offentlig politikk og familiers økonomi og levekår
- Gruppe for forskning om livskvalitet, velferdstjenester og helse
- Gruppe for forskning om trygd og sosialpolitikk
- Gruppe for forskning om aldring og livsløp
- Gruppe for migrasjonsforskning (fra 2002)

NOVA har i 2001 arbeidet med ca. 140 prosjekter, hvorav ca. 100 med ekstern finansiering. NOVA har nå fire strategiske instituttprogrammer: Generell barneforskning, Forsørgingskilder i et livsløps- og generasjonsperspektiv, På terskelen til et flerkulturelt

samfunn, og Velferdstjenester i endring. Prosjekter innen rammen av disse SIPene og andre strategiske prosjekter utgjør rundt 25 prosjekter med finansiering over basisbevilgningen.

NOVA gir ut rapporter, skrifter og temahefter. Det er til sammen utgitt 27 slike i 2001. Det er avlagt 4 doktorgrader ved NOVA i 2001, 3 er utgitt i NOVAs rapportserie. NOVAs forskere publiserer også i nasjonale og internasjonale tidsskrifter, de utgir bøker og artikler i antologier, m.m. Formidlingsvirksomheten tillegges stor vekt. Forskerne står for en omfattende foredrags-, undervisnings- og veiledningsvirksomhet ved universiteter og høyskoler. NOVA arrangerer rene forskerkonferanser, som den internasjonale konferansen om feministisk økonomi i juni, og brukerrettede tiltak. I 2001 kan nevnes en konferanse om eldres psykiske helse og konferansen "Fra aktør til mottaker. Brukernes plass i praktisk sosialt arbeid og forskning".

Rettferdiggjøring av omsorgsovertakelse

En beslutningsteoretisk analyse av barneverntjenestens argumentasjon i en serie typiske saker om små barn. Temaet for avhandlingen er hvordan saksbehandlere i barnevernstjenesten argumenterer når de skal formidle til et formelt beslutningsorgan at plassering av små barn utenfor hjemmet er rettferdig, riktig og ønskelig. Dette er et av de vanskeligste inngrepene barneverntjenesten gjør, og det fører med seg omfattende etiske, sosialpolitiske og faglige dilemmaer – særlig når foreldrene ikke er enige. Resultatene av undersøkelsen viser at saksbehandlerne konstruerte argumentasjonsskjeder der det primært var argumentene for forslaget om omsorgsovertakelse som kom fram, med lite rom for nyansering og beskrivelse av hva foreldrene tross alt fikk til. Presentasjon av informasjon om det saken gjaldt, måten informasjonen ble avveid og tilført faglig kunnskap på, og måten den enkelte saken ble koblet til lovens formuleringer på, trakk alle i samme retning. Dette ga en effektiv og formålsrasjonell argumentasjon. Samtidig varierte argumentasjonen ut fra sakenes kjennetegn. Hvis foreldrenes rusmiddelbruk er hovedårsaken at plassering utenfor hjemmet foreslås, blir dette et trumfkort i argumentasjonen som saken står og faller med. Hvis det derimot ikke eksisterer et sakskjennetegn som kan gis status som trumfkort, vil saksbehandleren snarere konstruere et puslespill av argumenter. Da blir vurderingene f.eks. knyttet til forhold som forekomst av vold og overgrep i hjemmet, holdepunkter for at samspeillet mellom foreldre og barn er dysfunksjonelt, tegn på vanskjøtsel eller svært dårlig økonomistyring. Puslespillets argumentasjonsform følger av at ingen av disse forholdene vil kunne få status som trumfkort alene, men bygger opp til at «helheten blir mer enn summen av delene» når de ses i sammenheng. Forskjellene på et trumfkort og et puslespill er at puslespillet består i en langt mer konkret dokumentasjon, i følge med en omfattende og spesifikk kritikk av foreldrenes omsorgsevne og personlige egenskaper.

Politikk overfor enslige forsørgere i Norge og Storbritannia

Utgangspunktet for avhandlingen var debattene om enslige mødre i Storbritannia og Norge på 80-tallet. I denne perioden var retorikken fra «det nye høyre» på frammarsj i Storbritannia og enslige mødre ble framstilt som late og opportunistiske. Fremskrittspartiet forsøkte å innføre en liknende retorikk i 1989-valgkampen i Norge, uten å lykkes. Man ønsket å finne svaret på hva som var årsaken til denne forskjellen.

Avhandlingen diskuterer og avviser at forskjellen kun kan forstås i lys av eneforsørgernes demografiske karakteristika og arbeidsmarkedsforhold. Det foreslås at forskjellen finnes i de forskjellige landenes politiske tradisjon. Det velges ut fire politikkområder som sentrale for en videre undersøkelse: hvordan kategorien eneforsørger defineres i trygdellovgivningen, behandlingen av ubetalt arbeid, barnas posisjon og skilsmisellovgivningen. For hvert av disse

områdene skilles det mellom to ulike tilnærminger: «politisk liberalisme» og «kommunitarisme».

Resultater fra studien viser at den britiske familiepolitikktradisjonen bærer preg av en kommunitaristisk tilnærming: Et sentralt tema i politikken overfor enslige forsørgere har vært å styrke den tradisjonelle familien med to foreldre og en mannlig forsørger. Norsk politikk, derimot, har vært mer påvirket av politisk liberalisme: Staten har holdt seg nøytral overfor familieformer og politikken har vært mer styrt av barnets velferd.

Metusalems søsken

Forløp og funksjonstap, familieomsorg og tjenestebruk i høy alder. Gruppen av eldre over 80 år er raskt voksende. Den utgjør en stor og viktig utfordring for hjelpeapparatet. Hvordan ser slutten av livet ut for mennesker over 80 år med hensyn til skrøpeligheit, hjelp fra familien og bruk av offentlige tjenester? Hvordan og hvorfor varierer livsavslutningen hos disse gamle? Dette er blant de spørsmålene som det søkes å gi svar på i doktorgradsavhandlingen. Avhandlingen er en enestående studie i sitt slag - også internasjonalt. For å få et samlet bilde av dette livsavsnittet har man fulgt 434 gamle mennesker gjennom 20 år - helt til alle var døde.

Studien viser at familieomsorgen er både omfattende og langvarig. Kun fire av personene i utvalget var uten hjelp fra familie eller nære venner. Døtre var hyppigste omsorgsgiver, etterfulgt av sønner - som viser seg å yte både mer omfattende og langvarig omsorg enn hva en tidligere har antatt. Også eldre mannlige ektefeller yter omsorg på linje med det gamle kvinner gjør om de får en syk ektefelle.

84 % av denne befolkningen var på sykehus en eller annen gang på slutten av livet, 73 % av dem var også på sykehjem, 68 % hadde hjemmesykepleie i sin alderdom, 48 % hadde hjemmehjelp og 18 % var på aldershjem. Sannsynligheten for å komme på sykehjem eller motta hjemmesykepleie var langt høyere for kvinner, og dette skyldtes i hovedsak større behov pga. økte skrøpeligheit, ikke mindre familie- eller ektefelleomsorg. Terskelen både for å komme inn på sykehus, sykehjem og aldershjem viste seg å være lavere for mennesker med høy sosioøkonomisk status - alt annet likt. Undersøkelsen viser at sykehusene spiller en helt sentral rolle i gamle menneskers tjenestebehov, og at det gjensidige samspillet mellom sykehus og eldreomsorg er avgjørende for at disse to grenene av tjenesteapparatet skal lykkes med sine oppgaver.

Avhandlingen viser at personene i utvalget i gjennomsnitt levde i nesten tre år med alvorlige, pleiekrevende funksjonstap. Denne tiden var nesten dobbelt så lang for kvinner som menn. Om en sammenligner menn og kvinner over 80 år, så er altså risikoen for å bli langvarig skrøpelig mye større for kvinnene. Utviklingen av skrøpeligheit følger fire baner fram til den gamle dør:

- Alvorlig demens (20 %; varighet før død: fire år)
- Omfattende kroppspleie (36 %; varighet før død: fem år)
- Skrøpelig (14 %; varighet før død: tre år)
- Ganske sprek (30 %; uten langvarige, alvorlige funksjonstap før død)

På tross av stort hjelpebehov i gruppen som helhet, viser studien at nesten 1/3 av gruppen døde uten omfattende helseplager og uten å være langvarig hjelpetrengende. Sannsynligheten for å havne i en slik "bane" i høy alder er dobbelt så stor for en mann (45 %) som for en kvinne (23 %). Avhandlingen er i bearbeidet versjon utgitt som bok på

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	17,4	58 %		Totale driftskostnader	29,8
SIP	0,0	0 %		Driftsresultat	0,1
Andre generelle midler	0,7	2 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	6,2	21 %		Årsverk totalt	50
Offentlig forvaltning	0,4	1 %		Årsverk forskere	36
Næringsliv	2,3	8 %		Antall ansatte med doktorgrad	6
Utlandet	1,6	5 %		Faglig produksjon	
Annet	1,3	4 %		Antall artikler med referee	9
				Antall bøker	3
Sum	29,8	100 %		Antall kapitler i bøker	7

SIFO er et uavhengig, faglig senter til nytte for forbrukerne. SIFOs prosjekter utvikles i skjæringpunktet mellom de fire hovedmålene; kunnskap om forbrukerne, produktene, markedene og forbrukerpolitikken. Den tematiske fokuseringen er i dag knyttet til husholdsøkonomi, mat, miljø, distribusjon, tekstiler, husholdskjemi og husholdsprodukter. I 2001 har den faglige aktiviteten vært høy og preget av arbeidet med instituttets strategiplan, høy internasjonal aktivitet, mange doktorgrader i avslutningsfasen og sterkere integrering mellom forsknings- og testavdelingen.

Aktiviteten på de enkelte hovedområdene i 2001:

Kunnskap om forbrukerne

Aktiviteten innenfor temaområdene forbrukerøkonomi, matvaner, og forbrukskultur hører inn under dette området. Innenfor forbrukerøkonomi står fremdeles gjelds- og betalingsproblemer i sentrum for SIFOs arbeid. Det arbeides med to doktorgrader innen dette området, *Gjelds- og betalingsproblemer* og *Levekår under gjeldsordning*. Arbeidet med å revidere og videreutvikle standardbudsjettet som er et verktøy for forbrukere, samt private og offentlige institusjoner, ble igangsatt i 2000 og er videreført i 2001. SIFO har levert viktige innspill til Sosial- og helsedepartementets arbeid med tiltak mot fattigdom. Et større prosjekt om økonomisk sosialhjelp i Fredrikstad kommune ble avsluttet i 2001.

SIFO har flere innfallsvinkler til temaet matvaner. Det nordiske prosjektet "En matdag i Norden" ble avsluttet i 2001. I dette arbeidet ble de norske matvanene satt inn i en nordisk sammenheng, noe som har tilført diskusjonen en ny dimensjon. Foruten matvaner og matvaneendringer generelt, er SIFO opptatt av de unges matvaner, overføring mellom generasjonene og over landegrensene, samt menn og helselivsstil. Insituttet holder på med tre doktorgrad innen dette delområdet; *Matvaner og tverrkulturell kommunikasjon*, *Kostvaner i etablerende hushold* og *Matvaner i endring*.

SIFO har i 2001 prioritert forskningsaktivitet omkring forbrukets samfunnsmessige og individuelle betydning i det moderne samfunnet, med hovedvekt på forbrukerkultur. Forbrukskultur er et satsningsområde SIFO. Så langt arbeides det med en doktoravhandling på dette området- *Symbols forbruk og identitetsarbeid i overgangen fra barn til ungdom.*

Kunnskap om produktene

Innen forskningsavdelingen arbeides det med to doktorgrader. Den ene handler om tilpasning mellom tjenestetilbud og brukerbehov på barnehagesektoren, i den andre er det produkters levetid som står i sentrum.

Testavdelingens ambisjoner om mer forskningsrettet arbeid samt utfordringen i å kombinere tradisjonell forskning med teknisk empiri er fulgt opp i 2001. Paraplyprosjektet ull er et eksempel på det siste. Prosjektet *Stil og mote- slitt og shabby* som ble avsluttet i 2001 er eksempel på mer forskningsvinklet aktivitet på området. I et annet viktig prosjekt "Fra rent til nyvasket" finansiert av Norges Forskningsråd, utnyttet synergieffekten mellom et forskningstema og tekniske undersøkelser.

SIFO har lyktes i å internasjonalisere den faglige virksomheten også på dette området. Instituttet deltok i 2001 i to europeiske prosjekter innen det forbrukerpolitiske rammeprogrammet. Prosjektet om overflatetemperaturer på elektriske apparater ble avsluttet i 2001, og en startet opp et nytt prosjekt om europeiske vaskevaner. Prosjektene har bidratt til integrering av den faglige virksomheten ved instituttet.

Kunnskap om Markedene

Forskningsinnsatsen på dette hovedområdet er økende. Dette er et svært sammensatt område og dekker mange ulike sider ved markedene. Prisdannelse og marginundersøkelse i dagligvaremarkedet har i flere år vært SIFOs bidrag til diskusjonen om matvareprisene i Norge. Prosjektene har i hovedsak vært landbruksbasert, men i 2001 ble det sluttført et prosjekt om distribusjonen av fisk. Det er innledet et samarbeid med Konkurransetilsynet om prisundersøkelser, hvor hovedfokus har vært på sammenlikning av priser mellom ulike kjeder og ulike land. Stor oppmerksomhet har vært rettet inn mot forskjellene mellom kjedene, men man har også deltatt i den forskningsbaserte diskusjonen om grensehandelen med Sverige. I samarbeid med Næringsdepartementet har man studert butikkstrukturen og forsyningssituasjonen i Finmark. Hovedvekten har vært på hvordan butikkene vurderer varesituasjonen og i hvilken grad forbrukerne er tilfreds med tilgjengeligheten av dagligvarer i fylket. Instituttets satsning på forskning innenfor ny teknologi har så langt vært konsentrert omkring handel over internett. De to bransjene har blitt studert er dagligvarer og reiseliv. Det arbeides med en doktorgrad innen dette delområdet - *Kjedemakt, internasjonalisering og endrete forbrukervalg.*

Kunnskap om forbrukerpolitikken

Innen forskningsavdelingen har to spørsmål stått sentralt. For det første forbrukerpolitiske virkemidler i miljøpolitikken, for det andre matvarekontroll og forbrukertillit. Innenfor begge tema er virksomheten i sterk grad knyttet opp til europeiske prosjekter innenfor EUs femte rammeprogram. SIFO er engasjert i to miljø-prosjekter innen det femte rammeprogram, som begge handler om ulike virkemidler i miljø- og forbrukerpolitikken. Det ene prosjektet handler om miljømerker, det andre om betingelser for kortsiktige og potensialer for mer langsiktige endringer i forbrukernes miljøatferd i europeiske byer. I dette siste prosjektet er SIFO koordinator. Matvarekontroll og forbrukertillit er et spørsmål som har fått stor

oppmerksomhet de siste årene. SIFOs prosjekter har her vært finansiert av Forskningsrådet og har hatt en klar komparativ profil. I tillegg til de tradisjonelle samarbeidspartnerne har også Russland blitt trukket inn. SIFO koordinerer nå også et EU-prosjekt om betingelser for matvaretilitt innen for det femte rammeprogram med oppstart 1.1. 2002. Testavdelingens virksomhet har vært konsentrert omkring det europeiske standardiseringsarbeidet, hvor aktivitet fra forbrukersiden i Norge er dalende. Her har man satt søkelyset på forbrukerdeltagelsen innen standardisering og SIFO deltar i dag i dette arbeidet mer ut fra egne prioriteringer enn ut fra nasjonale målsetninger.

En matdag i Norden

Prosjektet har undersøkt hva matvanene kan fortelle oss om det moderne hverdagslivet og familien mhp. individualiseringstendenser. Dominerer strukturerte måltider eller ser en oppløsningstendenser? Hvordan virker dagens familiestruktur, arbeidsliv og kjønnsrelasjoner inn på matvanene? En survey om gårdagens spising og den sosiale kontekst er gjennomført i Danmark, Finland, Norge og Sverige. Undersøkelsen er finansiert av Nordisk samarbeidsnemnd for samfunnsforskning og de involverte forskningsinstitusjonene. SIFO har vært koordinator for prosjektet.

Det typiske nordiske spisemønsteret omfatter både strukturerte, sosiale måltider og mer ustrukturert, individuell spising. Nesten ingen utpreget seg med bare den siste kategorien. Hjemmet var helt klart hovedarenaen for spising i alle grupper, etterfulgt av spising på jobb/skole. Undersøkelsen avkrefter langt på vei myten om at familietradisjonen med felles måltider er i oppløsning. Familiemåltidet eksisterer i beste velgående i alle nordiske land, men ikke alltid i så rigide former. Middagen kan nå bestå av både pasta og pizza, og måltidene inntas ikke alltid ved spisebordet. Hovedforklaringen på mange individuelle måltider var at respondenten var enslig. Den gjennomførte undersøkelsen avslører svensker som de mest moderne, dansker som de mest sosiale, finner som de mest tradisjonelle, mens nordmenns mat- og måltidsvaner synes mest motsetningsfylte.

Sammenlignende prismålinger

I 2001 har Konkurransetilsynet og SIFO for tredje gang sammenlignet dagligvarekjedenes priser. SIFO og Konkurransetilsynet har satset på slike undersøkelser for å stimulere kundenes generelle prisbevissthet og påvirke kjedene til mest mulig effektiv konkurranse. Undersøkelsene hadde også som mål å følge med hvordan reduksjonen i merverdiavgiften på matvarer påvirket prisene.

For SIFO er dette også metodeutvikling. Butikkonseptene blir sammenlignet to og to, slik at "handlekurvens" varesammensetning varierer. Resultatene av årets prisundersøkelse viser at det fremdeles er betydelige forskjeller i det generelle prisnivået mellom dagligvarekjedene. For enkeltprodukter kan prisvariasjonene være svært store. Det er derfor mye å hente for forbrukeren på å være prisbevisst. Reduksjonen av merverdiavgiften synes å ha fått gjennomslag i prisene, men det er vanskelig å si om tendensen holder seg på lengre sikt.

Developing Effective and Efficient Product Information

SIFO deltar aktivt i et større prosjekt finansiert av EUs femte rammeprogram, der det fokuseres på europeiske miljømerker. Utgangspunktet er at de ulike landene i EU har ulike erfaringer med sine nasjonale miljømerker, og at EUs egen blomst har hatt store problemer med å etablere seg idet europeiske markedet. Erfaringene fra Norden (Den Hvite Svanen) og Tyskland (Die Blaue Engel) er imidlertid langt mer positive, og den bærende problemstilling i dette prosjektet er hva EU og de europeiske landene kan lære av de positive erfaringene fra Tyskland og Norden når det gjelder utvikling av kriterier for miljømerking. Prosjektet er

koordinert fra Heidelberg, og prosjektmedarbeiderne kommer fra Tyskland, Norge, Italia og Spania. Første fase av prosjektet omfatter en kartlegging av ulike miljømerkingsregimer i Europa. Resultater fra denne gjennomgangen viser at det er en spenning mellom de nasjonale merkeordningene og den europeiske.. Kartleggingen viser videre at det finnes en jungel av ulike merker som forvirrer forbrukerne og gjør det vanskelig for industrien. Videre avdekker den en spenning mellom klassiske miljømerker som engelen og svanen på den ene siden, og kvalitative varedeklarasjoner på den andre. Det er gjennomført en forbrukersurvey i de fire aktuelle landene hvor en fokuserer delvis på generelle spørsmål om miljøinformasjon og delvis tar for seg erfaringer fra tre områder: merking av husholdningspapir(forbruksvarer), vaskemaskiner(kapitalvarer), og turisme(tjeneste).

Det er også gjennomført kvalitative intervjuer med stakeholdere innenfor disse tre produktområdene i tillegg til intervjuer med myndigheter og organisasjoner som har et bredere interessefelt

Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	22,9	88 %		Totale driftskostnader	23,8
SIP	0,0	0 %		Driftsresultat	2,3
Andre generelle midler	-0,3	-1 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	1,3	5 %		Årsverk totalt	22,8
Offentlig forvaltning	1,0	4 %		Årsverk forskere	18,05
Næringsliv	0,8	3 %		Antall ansatte med doktorgrad	2
Utlandet	0,0	0 %		Faglig produksjon	
Annet	0,5	2 %		Antall artikler med referee	12
				Antall bøker	2
Sum	26,1	100 %		Antall kapitler i bøker	13

SIRUS ble opprettet fra 1. januar 2001 ved en sammenslåing av Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (SIFA) og dokumentasjonsseksjonen og biblioteket i Rusmiddeldirektoratet. SIRUS har som formål å utføre og formidle forskning og dokumentasjon omkring rusmiddelspørsmål, med særlig vekt på samfunnsvitenskapelige problemstillinger. Instituttet skal spesielt arbeide for å belyse de problemer bruken av rusmidler gir opphav til, problemenes årsaker og hvordan de skal kunne løses eller reduseres gjennom offentlig og privat innsats. Instituttet er Norges kontaktpunkt for Det europeiske narkotikaovervåkningscenter i Lisboa. Instituttet har også et nasjonalt biblioteksansvar på rusmiddelfeltet. Opprettelsen av SIRUS var et ledd i en større gjennomgang av det sentraladministrative arbeidet med rusmiddelfeltet.

Hovedmålene for virksomheten er:

- Drive forskning av faglig høy kvalitet på rusmiddelfeltet og tilstøtende områder
- Fremskaffe relevant dokumentasjon på området
- Formidle eksisterende kunnskap til viktige brukergrupper.

Instituttet er en selvstendig institusjon under Sosialdepartementet og ledes av en direktør ansatt på åremål. Det har et styre på sju medlemmer med personlige varamedlemmer. Styret oppnevnes av Sosial- og helsedepartementet. To av styremedlemmene oppnevnes etter forslag fra Norges forskningsråd og to etter forslag fra instituttets ansatte. Dessuten møter direktøren og forskningssjefen i styret uten stemmerett. Administrasjonssjefen er styrets sekretær.

SIRUSs forskningsfelt er delt i følgende fem hovedområder (Antall prosjekter innen hvert område i 2001 er angitt i parentes):

- Rusmiddelmarkedet (4 prosjekter)
- Rusmiddelbruk og rusmiddelkultur (10 prosjekter)
- Forebyggende tiltak (8 prosjekter)
- Konsekvenser av rusmiddelbruk (5 prosjekter)
- Behandling og omsorg (4 prosjekter)

Det var i gang 31 ulike forskningsprosjekter ved SIRUS i 2001. Av disse var 4 nye i 2001, mens 26 prosjekter var påbegynt tidligere år. Ett forskningsprosjekt ble avsluttet i 2001.

Instituttets medarbeidere har i alt publisert 39 arbeider i 2001. Av de 39 arbeidene er 30 klassifisert som vitenskapelige arbeider, mens 9 arbeider er av mer populær karakter. 23 vitenskapelige arbeider ble publisert i internasjonale tidsskrifter eller bøker.

Alle de fast ansatte forskerne, og mange av de midlertidig engasjerte, har nå en kompetanse på minst doktorgradsnivå. Fire ansatte arbeider mot en doktorgrad.

Fra monopol til konkurranse blant restaurantenes alkoholleverandører

Dette prosjektet er det opprinnelige utgangspunktet (bestillingen fra SHD) for utviklingen av det mer omfattende prosjektet "Alkoholpolitikk og alkoholkonsum i et EU-perspektiv", og dermed et delprosjekt av dette. Prosjektet omhandler oppløsningen av grossistmonopolet for alkohol i 1996, og den påfølgende framveksten av private, konkurrerende alkoholgrossister. Prosjektet tar sikte på å beskrive utviklingen innen dette markedet, utviklingen i grossistenes forhold til skjenkenæringen, herunder deres markedsføring, og effektene av denne utviklingen på konsumentene.

I løpet av perioden fra 1996 til 1998 mistet Vinmonopolet mye av sin betydning som leverandør til restaurantbransjen. I 1998 oppgir to tredjedeler av de deltagende skjenkesteder i denne undersøkelsen at de handler all, eller deler av, alkoholen fra grossister, mens en tredjedel oppgir at de for det meste handler på vinmonopolbutikk. Situasjonen har dermed forandret seg mye fra 1995, da nærmere to tredjedeler oppga at de handlet på vinmonopolbutikk, mens en tredjedel bestilte fra Vinmonopolets lager. I stigende grad tilhører Vinmonopolets kunder en spesiell gruppe restauranter. De er ofte små og med liten alkoholomsetning, de ligger ofte i utkantstrøk, og det er i 1998 færre blant disse enn blant grossistenes kunder som har brennevinsbevilling.

Når man tar i betraktning den merkbart hardere konkurransen i grossistmarkedet for alkohol nå i forhold til under monopoltiden, har markedsføringen overfor restauranter økt overraskende lite, om i det hele tatt. En mulig forklaring kan være at markedsføringsnivået allerede under monopoltiden var relativt høyt. Riktignok var det da bare Vinmonopolet som kunne selge alkohol til restaurantene, men det fantes mange alkoholagenter som prøvde å påvirke restaurantene til å velge de merkene de selv hadde agentur for. Et par typer

markedsførings-tiltak synes imidlertid å ha økt betydelig i omfang. Det gjelder tilbud om å delta i prøvesmaking av vin, brennevin eller øl, og tilbud om å delta på restaurantmesser.

Også konsumentene ser i noen grad ut til å ha blitt påvirket av avmonopoliseringen. Det har kommet til en del nye merker, noe som betyr økte valgmuligheter for forbrukerne. Samtidig er det tegn som tyder på at populære merker og produkter har gått noe opp i pris, mens prisveksten har vært svakere for de mindre populære merkene.

Tiltak og strategier mot økonomisk kriminalitet i restaurantbransjen i Norden

Det har lenge eksistert en utbredt økonomisk kriminalitet i restaurantbransjen i Norden. Kriminaliteten arter seg noe forskjellig fra land til land, men skatt- og avgiftsunndragelser og konkurskriminalitet er gjennomgående det største problemet. Svart arbeid utgjør også et spesielt problem i denne arbeidsintensive bransjen. Med støtte fra NAD, NSfK, Finansdepartementet og Næringsdepartementet har det vært innsamlet ulike typer empirisk materiale i Sverige, Danmark og Finland for å belyse hvilke typer kriminalitet som er vanlig i de forskjellige landene, og beskrive de enkelte landenes lovverk og de tiltak som landene har satt i verk for å begrense den kriminelle virksomheten i bransjen.

Alle de nordiske landene har innført spesielle tiltak overfor bransjen, men tiltakene er ulike i de ulike land. Norge er det eneste landet som inntil 1.1.98 ikke kunne frata en bevillingshaver bevillingen pga. økonomiske misligheter. Finland har i tillegg til tradisjonell økonomisk kriminalitet også problemer med at restauranter har blitt brukt som illegale sex-klubber. Myndighetene har derfor brukt en stor del av de tilgjengelige ressurser til å stanse denne virksomheten. I Sverige har de iverksatt en aksjon kalt "Operasjon krogrensing". Dette er en systematisert samarbeidsaksjon mellom i alt 9 myndigheter som alle har befattning med restaurantbransjen. Hensikten er å få sanert restauranter som bryter lovverket på forskjellige områder. I Danmark har man en egen avdeling i politiet ("Bevillingspolitiet") som arbeider med kriminalitet knyttet til skjenkesteder. Disse er også saksforberedende organ for den myndighet som avgjør skjenkebevillingssøknader.

Drugs, Alcohol and Crime

Spørsmålet om i hvilken utstrekning og på hvilken måte alkohol og narkotika påvirker kriminaliteten internasjonalt og i de enkelte land er viktig for narkotika- og alkoholpolitikken. Prosjektets målsetting er å gjennomgå, og å øke, kunnskapen på området. Det er etablert et samarbeid med Université de Montréal for å lage en litteraturoversikt og analysere nye data om sammenhengen mellom alkohol, narkotika og kriminalitet. Med hjelp av Canadian Centre on Substance Abuse har forskerne utført en gjennomgang av den amerikanske, europeiske og canadiske litteraturen på området. Nytt empirisk materiale er analysert ved Université de Montréal og SIFA, bl.a. en survey med 16.954 fanger i føderale fengsler i Canada. Materialet er blitt stilt til forskernes disposisjon av forskningsenheten ved Canadas føderale fengselsvesen. Ytterligere intervjudata som er relevante for vurderingen av kausale forbindelser mellom alkohol, narkotika og kriminalitet er samlet inn fra føderale fengsler (soningstid 2 år eller mer) i provinsene Ontario og Quebec. En samordning med en undersøkelse ved norske fengsler som planlegges, muliggjør en sammenligning mellom norske og canadiske forhold.

Analyser av fengselsmaterialet fra Canada viser at omtrent halvparten av de innsatte hadde brukt alkohol eller narkotika like før forbrytelsen. En stor del av forskjellige typer voldskriminalitet er knyttet til alkoholforbruk, mens tyveri, innbrudd og ran har en tydelig sammenheng med narkotikaforbruk. Samtidig bruk av alkohol- og narkotika er vanlig.

Kokainbruk før forbrytelsen er omtrent seks ganger vanligere enn heroinforbruk. Over to tredjedeler av de canadiske fangene som hadde brukt alkohol eller narkotika antar at de ikke ville ha utført den kriminelle handlingen hvis de ikke hadde vært påvirket av stoffer.

Samfunns- og næringslivsforskning (SNF)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	4,2	6 %		Totale driftskostnader	64,2
SIP	2,1	3 %		Driftsresultat	2,3
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	27,3	41 %		Årsverk totalt	74,38
Offentlig forvaltning	8,7	13 %		Årsverk forskere	60,99
Næringsliv	21,1	32 %		Antall ansatte med doktorgrad	18
Utlandet	2,1	3 %		Faglig produksjon	
Annet	1,0	1 %		Antall artikler med referee	53
				Antall bøker	3
Sum	66,5	100 %		Antall kapitler i bøker	32

SNF ble opprettet som en forskningsstiftelse i 1991 av Norges Handelshøyskole og det som i dag er Nærings- og handelsdepartementet, etter en sammenslåing av tre forskningsinstitusjoner i randsonen av NHH. SNF sin virksomhet er rettet inn mot oppdragsforskning. Faglig sett bygger virksomheten i SNF på kompetansen i egen forskerstab og hos fagmiljøet ved Norges Handelshøyskole, som omtales som SNFs basismiljø. SNF har dessuten en samarbeidsavtale med Universitetet i Bergen, slik at fagmiljøet ved Institutt for økonomi, UiB også utgjør et basismiljø for SNF. Fra 1. januar 2002 er disse relasjonene forsterket ved at Stiftelsen SNF har overført forskningsvirksomheten sin i et aksjeselskap, Samfunns- og næringslivsforskning AS, med Stiftelsen SNF, NHH og UiB som selskapets eiere.

Konseptet som ligger til grunn for SNF er at SNF skal være en kunnskapsmessig brobygger mellom grunnforskningsmiljø i økonomisk-administrative fag og brukere av forskningsbasert kunnskap fra de økonomisk-administrative fag. SNFs hovedoppgave er å bidra til synergi mellom den frie forskningen i den akademiske sektor og anvendt forskning i oppdragsmarkedet. Det betyr at SNF arbeider med sikte på:

- Å bringe de best funderte betraktningmåter som er nedfelt i teorier, modeller og metoder, til anvendelse på praktiske problemstillinger. Således kan SNF tilby høy faglig kvalitet i oppdragsforskningen og dermed bidra til å styrke grunnlaget for å treffe beslutninger hos dem som etterspør anvendt forskning.
- Å tilføre ekstra ressurser til økonomisk-administrativ forskning ved at teorier, modeller og metoder fra disse fagområdene anvendes på praktiske problemstillinger. SNF skal gi muligheter for utfordrende forskningsoppgaver og forskerrekuttering, samt kontakt med internasjonale forskningsmiljø, og dermed bidra til å holde og videreutvikle kvaliteten i fagmiljøene som SNF baserer sin virksomhet på.

SNF har organisert sin virksomhet i 5 forskningssentre, med hver sin forskningsledelse:

- Senter for internasjonal økonomi og skipsfart

- Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk
- Senter for finansiell økonomi
- Senter for strategi og ledelse
- Senter for fiskeriøkonomi

SNF har sine faglige tyngdepunkt innefor områder som økonomisk politikk, deregulering og konkurranse, næringspolitikk, internasjonal økonomi, markedsanalyse, foretaksstrategi og internasjonalisering, samt økonomisk styring og skatt. Hovedsektorene for SNFs forskning er energi, industri, skipsfart, fisk, reiseliv, telekommunikasjon og offentlig tjenesteproduksjon.

Forsterket satsing på tele- og nettverksøkonomi

I 2001 fornyet SNF og Telenor forskningssamarbeidet om teleøkonomi for ytterligere 4 år. I 10 år har SNF organisert forskningsprosjekter som har hatt fokus på:

- Regulatoriske utfordringer som følge av ny teknologi og politiske vedtak om å deregulere det som hadde vært nasjonale monopoler, i Norge og i utlandet.
- Strategiske og organisasjonsmessige utfordringer for foretak som opererer i en turbulent og omskiftelig tid når det gjelder teknologiske standarder og stadig nye selskapskonstellasjoner.
- Markedsmessige utfordringer som følge av nye konfigurasjoner for verdiskaping, bla. aktualisert gjennom e-handel.

En sentral del av samarbeidet har vært et doktorgradsprogram, og to stipendiatstillinger lyses ut for 2002-2005. Over tid er det opparbeidet betydelig interesse i miljøet med tilhørende kompetanse på feltet som har gitt grunnlag for å utvikle internasjonale samarbeidsrelasjoner, og for å opparbeide prosjekter med annen finansiering. SNFs Årbok 2001, *Fra summestone til informasjonsportal*, var viet problemstillinger innen teleøkonomi. En brukerrettet konferanse, ”Bransjeblanding – hvem spiser hvem når tele møter media?”, med innledere fra SNF, London School of Economics og fra tele- og mediasektoren, ble avholdt i Oslo.

Sentre for fremragende forskning

SNF fikk begge sine forslag på sentre for fremragende forskning videre til andre runde:

- Center of Excellence in Bioeconomic Research bygger på Senter for fiskeriøkonomi i SNF. Fiskeriøkonomisk forskning har lange tradisjoner i NHH-miljøet, og Senter for fiskeriøkonomi er det forskningssenteret ved SNF som over tid har hatt mest internasjonal finansiering og flest publiserte artikler i vitenskapelige tidsskrift. I forslaget til SFF samarbeider SNF med NHH, Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Institutt for fiskeri og marinbiologi ved UiB, samt med ressurspersoner og fagmiljø i Europa og Nord-Amerika.
- Norwegian Center of Excellence for Energy and Environmental Research bygger på faggruppen for energiøkonomi i SNF. Denne faggruppen, som i ulike fremtoninger har ledet an i den energiøkonomiske forskningen i Norge, omfatter personer fra hele det økonomiske fagmiljøet i Bergen, både ved NHH og UiB ved siden av SNF. I forslaget til SFF samarbeider SNF med disse institusjonene og med teknisk-naturvitenskapelige fagmiljø ved SEFAS og NTNU, samt med ledende fagmiljø på det energiøkonomiske og miljømessige fagområdet i Europa og Nord-Amerika.

SNF vet foreløpig ikke det endelige utfall av denne prosessen, men mener at bare det å gå videre fra den første runden må betraktes som en anerkjennelse av den vitenskapelig kvaliteten som ligger til grunn for den anvendte forskningen i SNF.

Økonomiske perspektiver på skole og utdanning

SNF markerte sitt 10-årsjubileum med å arrangere en fagkonferanse på et tema som økonomer vanligvis ikke forbindes med; nemlig skole og utdanning. Konferansen samlet bred deltakelse blant forskere, lærere og embetsverk. Spesielt for anledningen var hentet inn professorene Eric Hanushek fra Stanford University og Simon Burgess fra Bristol University ved siden av innledere fra fagmiljøene i Norge, herunder fra forskningen i SNF. Et gjennomgående resultat fra alle innlederne var at man ikke finner klare sammenhenger mellom hvor store ressurser som satses på en skole og resultatene som oppnås, og at det ikke finnes enkle løsninger for å skape en bedre skole.

STEP-gruppen

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	0,0	0 %		Totale driftskostnader	11,1
SIP	1,0	9 %		Driftsresultat	0,2
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	4,9	43 %		Årsverk totalt	18
Offentlig forvaltning	2,9	26 %		Årsverk forskere	18
Næringsliv	0,0	0 %		Antall ansatte med doktorgrad	3
Utlandet	2,5	22 %		Faglig produksjon	
Annet	0,0	0 %		Antall artikler med referee	6
				Antall bøker	3
Sum	11,3	100 %		Antall kapitler i bøker	14

STEP-gruppen ble opprettet i 1991 for å støtte utformingen av nasjonal forskningspolitikk med forskning, analyse og rådgiving knyttet til innovasjon og teknologisk endring. Gruppens hovedfokus er rettet mot koplingene mellom innovasjon, økonomisk vekst og sosiale endringsprosesser. Målsettingen er å være et nasjonalt ressursenter for kompetanse om sammenhengene mellom kunnskapsutvikling, teknologisk endring og økonomisk vekst og utvikling. STEP-gruppen skal gjennom sin forskning skape grunnlag for strategiske beslutningsprosesser i offentlige organer som har ansvar for utforming av politikk der kunnskaps- og teknologiutvikling vil være viktig for oppfyllelsen av de politiske målsettingene.

STEP-gruppens aktiviteter omfatter:

- Strategisk analyse av kunnskaps- og teknologiutvikling og de muligheter slik utvikling gir organer for å oppfylle strategiske og politiske mål
- Grunnleggende forskning om vitenskap, teknologi og samfunn, med særlig vekt på sammenhengene mellom kunnskapsutvikling, teknologisk endring og økonomisk vekst og utvikling
- Dokumentasjon av prosesser knyttet til og resultater av kunnskaps- og teknologiutvikling og systematisering og analyse av slik dokumentasjon
- Evaluering av forsknings- og teknologipolitiske virkemidler og styringsinstrumenter
- Samarbeid og dialog med utenlandske fagmiljø og internasjonale forsknings- og teknologipolitiske organer

- Opplæring av og kompetanseoppbygging hos forskningsadministrativt personell
- Undervisning og forskerveiledning

De viktigste oppgavene i 2001 har vært:

- Fast oppdrag for Strategiområdet i Norges forskningsråd: Dette har vært en løpende kontrakt som avsluttes i 2002, og som er innrettet mot at STEP-gruppen skal betjene sentrale policy-interesser innen forsknings- og innovasjonspolitikken. Aktiviteten omhandler indikatorutvikling, bibliotektenester, rådgivning, databaseadministrasjon etc. Det viktigste resultatet har vært utgivelsen av "Indikatorrapporten" i samarbeid med NIFU.
- Studier av innovasjonsprosesser, bl.a. innovasjonsundersøkelsen i norsk næringsliv, studier av regionale innovasjonssystemer og næringspolitiske utfordringer. Dette henger også sammen med det EU-finansierte prosjektet Converge: Regional Development in Backward Areas.
- Internasjonalt samarbeid for bedring av kunnskapsgrunnlaget for innovasjonspolitikken, særlig arbeidet på OECD's prosjekt på nasjonale innovasjonssystemer (se under for detaljer).
- Studier av arbeidskraftmobilitet i Norden. Registerdata gir særskilte muligheter til å analysere mobilitet og den rollen den har i innovasjonssystemer. Dette er gjort for Nordisk Investeringsfond. STEP har også deltatt i det europeiske nettverket ENMOB, European Network on Mobility.
- Evalueringen av Norges Forskningsråd, hvor STEP-gruppen ga analytisk støtte til det internasjonale panelet og hovedevaluatorene.
- Styringsformer for innovasjon, eller "Corporate Governance", er et felt av økende betydning, ikke minst for å kunne se innovasjonsadferd i sammenheng med skatteregimer og andre institusjonelle forhold.

Transportøkonomisk institutt (TØI)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	6,4	10 %		Totale driftskostnader	64,2
SIP	3,7	6 %		Driftsresultat	-1,4
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	4,5	7 %		Årsverk totalt	80,1
Offentlig forvaltning	34,8	55 %		Årsverk forskere	60,7
Næringsliv	4,3	7 %		Antall ansatte med doktorgrad	9
Utlandet	6,2	10 %		Faglig produksjon	
Annet	2,9	5 %		Antall artikler med referee	11
				Antall bøker	2
Sum	62,8	100 %		Antall kapitler i bøker	28

Styret for TØI har vedtatt TØIs strategi for årene 2000-2004. Det slås her fast at instituttets virksomhetside er å produsere og formidle forskningsbasert og beslutningsrelatert kunnskap om transportsektorens virkemåte og samspillet med samfunnet for øvrig. Instituttet vil også

bidra til at beslutninger på transportområdet tas på grunnlag av forskningsbasert kunnskap. Det er på denne bakgrunn satt som mål for instituttet å styrke den forskningsmessige delen av virksomheten og internasjonaliseringen som ledd i kvalitetssikring og kompetanseutvikling. For å sikre at kunnskapen utnyttes drives aktiv formidling overfor brukere og media, ved siden av å ivareta kontakt mot UoH-sektoren både nasjonalt og internasjonalt. Som et viktig ledd i informasjonsvirksomheten inngår utgivelsen av tidsskriftet Samferdsel som når hele sektoren og media med aktuelle, brukerorienterte FoU-resultater. Instituttet er organisert i fire fagavdelinger:

- Persontransport
- Sikkerhet og miljø
- Transportanalyser og regionale studier
- Transportøkonomi

Aktiviteten ved instituttet er videre inndelt i 10 tematiske program som ledes av forskningsledere. For å ivareta forskningsmessige mål har instituttet en rekke strategiske instituttprogram i gang som reflekterer den store faglige bredden i instituttets aktiviteter. Strategien går på å sikre et bredt finansielt og interessemessig fundament innenfor sektoren for de strategiske programmene. På programområder hvor instituttet ikke har eksterne SIPer legges det vekt på å kanalisere grunnbevilgningsfinansierte aktiviteter som sikrer det forskningsmessige grunnlaget.

Instituttet har videreført virksomheten innenfor EUs 5. Rammeprogram i 2001 med deltagelse innenfor 10 ulike konsortier som reflekterer på en god måte bredden i instituttets aktivitetsområdet. EU-prosjektene gir også en god mulighet for å være i inngrep med internasjonale akademiske fagmiljø som er en mangelvare på transportområdet i Norge. Denne internasjonaliseringen for å sikre faglig kvalitet er i samsvar som nevnt, med instituttets strategi.

Samfunnseffektiv kollektivtransport - en analyse av utviklingen i sju norske byer

De siste to tiårene har det vært markante endringer i rammebetingelsene for kollektivtransporten. Driftstilskuddene til kollektivtransport i norske byer er blitt vesentlig redusert. Mens endringer i Samferdselsloven har åpnet for tilbud i kollektivtransporten. De statlige overføringene til fylkeskommunene er blitt redusert, dels med begrunnelse i effektiviseringspotensialet i kollektivtransporten. Dette er utgangspunktet for analyser av kollektivtransportens utvikling i sju norske byer; Oslo, Drammen, Stavanger, Kristiansand, Bergen, Trondheim og Tromsø, i tidsperioden 1986–1999. Problemstillingene er knyttet til hvilke tilpasninger kollektivselskapene og passasjerene har gjort under endrede rammebetingelser. Analysene viser at :

- Tilskuddene til kollektivtransport er redusert med 42% i perioden. Kollektivtransportsselskapene kjører likevel flere vognkilometer.
- Kollektivtakstene har i gjennomsnitt økt med 23% bl. a. som følge av tilskuddskuttene.
- Trafikantene er blitt mer følsomme for takstnivået enn tidligere. Analysene viser en priselastisitet på -0,5. Etterspørselen etter kollektivtransport er totalt sett redusert med 5% som hovedsakelig skyldes de store takstøkningene.
- Kollektivtilbudet må kontinuerlig øke sin markedsmessige attraktivitet for å kunne konkurrerer effektivt over tid med individuell transport
- Samfunnsregnskapet, som omfatter endringer i tilskudd, rutetilbud, takster, samt overført trafikk, viser at utviklingen de senere årene har påført samfunnet store kostnader på grunn av en manglende utnyttelse av de potensielle velferdsgevinster som en optimal

kollektivtransport kan ivareta. I hovedsak skyldes dette at tilskuddskuttene de senere årene i liten grad har ført til kostnadsbesparelser, men til økte takster for passasjerene.

- Den realinnsikt som er framkommet gjennom TØIs forskning vil gi et vesentlig bidrag i utarbeidelsen av regjeringens melding om kollektivtransport i 2002.

Bred nasjonal og internasjonal formidling av trafikksikkerhetsforskning

Trafikksikkerhetshåndboken er et i sitt slag et enestående oppslagsverk om trafikksikkerhet og trafikksikkerhetstiltak som TØI utgir. Boken omfatter 124 trafikksikkerhetstiltak og oppsummerer kunnskap fra nesten 1 800 undersøkelser som er gjort om virkninger av disse tiltakene. Metoden som er benyttet er såkalte Metaanalyser som har som siktemål på en systematisk måte, å bidra til at forskningsresultater av ymse kvalitet kan transformeres til kunnskap som grunnlag for beslutningstagerne. Dette er en kunnskapsbearbeidingsmetode som TØI nå gjennom en SIP videreutvikler nærmere til mer almen bruk for beslutninger på transportområdet. Trafikksikkerhetshåndboken ble i 2001 lagt ut på Internett. Det er mulig å gjøre fritekstsøk i boken og skrive ut deler av den. I forbindelse med at boken ble lagt ut på Internett, er et opplegg for årlig revisjon av boken satt i gang. Det tas sikte på å revidere ca. 15% av boken hvert år de neste sju år. Reviderte deler av boken legges ut på internettversjonen.

Boken er i ferd med å bli kjent over hele verden og utvikles stadig til et bedre produkt. Boken ble i 2001 utgitt på russisk og det ble inngått kontrakt med forlaget Elsevier Science om å utgi boken på engelsk i 2002. Dette bekrefter og styrker TØIs sentrale rolle innenfor det internasjonale trafikksikkerhetsarbeidet.

The International Networking between European Logistical Operators

Dette referer seg til et doktorgradsarbeid som behandler internasjonal alliansebygging med eksempel fra en samarbeidskonstellasjon bestående av transport- og logistikkelskaper i Norge og seks andre europeiske land. Strategiske allianser i form av formaliserte nettverk representerer et alternativ til eierskapsbaserte strategier som oppkjøp og fusjoner.

Utgangspunktet er ofte at de ulike næringsaktører søker å utnytte hverandres lokalkunnskap og hjemmemarked for å tilby et tjenesteprodukt som dekker et større internasjonalt område. Et sentralt spørsmål i avhandlingen er hvilke eksterne og interne faktorer som bidrar til integrasjon og vedlikehold av nettverksbasert allianser av uavhengige partnere. Avhandlingen går videre inn på de ulike kulturelle og operative forskjeller mellom partnere i de ulike land, og hva disse representerer av utfordringer som må overvinnes. Forholdet mellom differensierte kvalitetskrav fra ulike kunder og land samt behovet for standardiseringer i alliansen, er også analysert. Doktorgradsarbeidet gir original og dyptloddende innsikt i hvilke utfordringer norsk næringsliv står overfor når det gjelder nettverks- og alliansebygging i en akselererende internasjonaliseringsprosess.

VOX (Voksenopplæringsinstituttet)

NIFU-tall 2001, tallene er avrundet					
Driftsinntekter (mill kroner)	2001	Andel		Kostnader (mill kroner)	2000
Grunnbevilgning	5,1	57 %		Totale driftskostnader	8,8
SIP	0,0	0 %		Driftsresultat	0,0
Andre generelle midler	0,0	0 %		Ansatte	
Prosjektbev. fra NFR	1,4	16 %		Årsverk totalt	17,15
Offentlig forvaltning	1,5	17 %		Årsverk forskere	12,4
Næringsliv	0,3	3 %		Antall ansatte med doktorgrad	6
Utlandet	0,0	1 %		Faglig produksjon	
Annet	0,5	6 %		Antall artikler med referee	0
				Antall bøker	0
Sum	8,8	100 %		Antall kapitler i bøker	1

I det første året for Avdeling for forskning, analyse og utvikling i VOX har avdelinga gjennomført ein prosess der målet er å konsentrere den faglege verksemda i definerte forskingsområde. Avdelinga har satsa strategisk på å konsentrere forskingsaktiviteten fordi det er naudsynt for å prioritere fagleg utvikling på avgrensa felt for å nytte ressursane optimalt, og for at VOX kan nå måla sine.

Fram til 1. januar 2005 vil Forskingsavdelinga arbeide fram mot ein slik *forskningsprofil*:

- Læring, kompetanseutvikling og vilkår i og for arbeidslivet (mål: 35% av fagleg aktivitet)
- Læringsbehov, læringsprosessar og tilrettelegging for vaksne si læring; inkludert vaksne som står i fare for å bli marginalisert (mål: 35% av fagleg aktivitet)
- Anna forskning som på sikt kan bidra til å støtte og utvikle den aktuelle forskingsprofilen (mål: 15% av fagleg aktivitet)

Utover den gjeldande forskingsprofilen vil dei faglege aktivitetane i avdelinga kunne vere konsulentoppdrag, deltaking på (ikkje forskingsfaglege) konferansar med meir. Innan dei valde forskingsområda vil ein arbeide målretta for å vidareutvikle forskingskvaliteten til eit internasjonalt nivå, for å utvikle forskingsnettverk og fagleg samarbeid, og for å møte forskingsbehov.

Avdelinga har i det første året brukt store ressursar på å initiere nye forskingsprosjekt relatert til den nye forskingsprofilen. Det er sendt inn eit titall prosjektsøknader, der dei fleste er initiert av forskarane. Vidare har avdelinga gitt innspel til Forskningsrådet utvikling av nytt forskingsprogram innan utdanningsforskning. Forskningsprofilen er fulgt opp med ei kompetansekartlegging som gir oversikt over forskingskompetansen og utviklingspotensialet i avdelinga, samt behovet for styrking med nye stillingar.

WORKTOW – Working Life Changes and Training of Older Workers

var et treårig EU (TSER) -prosjekt som fokuserte på eldre (45+) arbeidstakere i små og mellomstore bedrifter. Prosjektet var knyttet til tre aktuelle trender i samfunnet: demografisk utvikling, forandringene i arbeidslivet, og de store implikasjonene disse har for livslang

læring. Målet var å granske læring og kompetanse hos de eldre arbeidstakerne og å utrede hvordan utviklingen av personalressurser og opplæringsintervensjoner som inkluderer de eldre arbeidstakerne kunne lette livslang læring og produktivitet, samt å utrede hvordan mangfold av arbeidskraft kan bidra til utvikling av læring i organisasjoner. Forskjellige læringsintervensjoner ble utviklet i de SMBene som deltok i forskningen. Situasjonen gjeldende læring og kompetanse blant de eldre ansatte og i SMBer viste seg å være mer positiv enn de stereotype holdningene mot de eldre antyder. De eldre har mye ressurser å bidra med i arbeidslivet, og mestrer også kontinuerlige forandringer, forutsatt at de blir inkludert i forandringsprosessene og utviklingsprosjektene. Sammenlignet med yngre ansatte, retter arbeidsgiverne for lite oppmerksomhet til lærings- og utviklingsbehov blant de eldre på arbeidsplassen. De yngre støttes og oppmuntres ofte, mens de eldre gis totalt ansvar for sin faglige utvikling og til å ta egne initiativer gjeldende dette.

Norskopplæring for voksne innvandrere 1998-2001

er et oppdrag fra Utdannings- og forskningsdepartementet og Kommunal- regionaldepartementet. Prosjektet har sin bakgrunn i Stortingets behandling av Stortingsmelding nr. 17 (1996-97) Om innvandring og det flerkulturelle Norge, da det ble vedtatt å legge om undervisningen i norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere fra en timebasert til en nivåbasert modell. Målet for prosjektet er gjennom kunnskapsutvikling å bidra til å bedre innvandreres mulighet til å nå et tilfredsstillende norsknivå. Prosjektets delrapporter ble presentert på en formidlingskonferanse i Oslo 17. september 2001. Prosjektet ble også presentert på konferansen "Det multikulturelle Norden", 22.-23.mars 2001 ved Uniwersytet im. A. Mickiewicza i Poznan i Polen. Sluttrapport og sluttkonferanse planlegges i mai 2002.

Små og mellomstore bedrifters erfaringer med kjøp av eksterne kurs

er et treårig prosjekt finansiert av Forskningsrådet. De eksterne kompetansetilbyderne kan være alt fra rådgivere/strategiske samarbeidspartnere til mer tilfeldige kursselgere for smb. Måtene samarbeidet skjer på, har konsekvenser for bedriftenes muligheter til å påvirke utviklingen av de eksterne kursene slik at de får den opplæring som de ønsker. På den andre siden er den arbeidsnære informelle læringen blitt ansett som særlig viktig for kompetanseutviklingen i bedrifter. Det er langt mer uklart hvilken rolle eksterne kurs spiller til tross for at smb ofte er avhengige av å skaffe seg kompetanse utenfra. Dette har sammenheng med at bedriftene ofte investerer i nisjer og ekspertise og ekspertisen må for en stor del tilegnes gjennom arbeidet. Dessuten har produksjonen antatt en stadig mer abstrakt karakter, og det innebærer ofte at den erfaringsbaserte læringen ikke lenger ansees tilstrekkelig. Ekspertise forutsetter en kombinasjon av praktisk og teoretisk kompetanse. Den arbeidsnære erfaringslæringen må følgelig suppleres med ulike former for planlagt og ofte eksternt arrangert opplæring. Et sentralt spørsmål vil da være i hvilken grad og hvordan den eksterne opplæringen og den pågående interne læringen "matcher" og gjensidig påvirker hverandre? I hvilken grad legges det til rette for det i bedriftene?

Oversikt over institutter som sorterer under Kultur og samfunn og Strategiområdet

	Statlig bevilg. ansvar	Rettslig status
Basisbevilgning fra Forskningsrådet:		
Agderforskning	NHD	Stiftelse
Møreforskning	NHD	Stiftelse
Nordlandsforskning	NHD	Stiftelse
Nord-Trøndelagsforskning	NHD	Stiftelse
NORUT Finnmark	NHD	Aksjeselskap
NORUT Samfunnsforskning	NHD	Aksjeselskap
Rogalandsforskning - Samfunn	NHD	Stiftelse
Telemarksforskning - Bø	NHD	Stiftelse
Telemarksforskning - Notodden	NHD	Stiftelse
Vestlandsforskning	NHD	Stiftelse
Østfoldforskning	NHD	Stiftelse
Østlandsforskning	NHD	Stiftelse
CICERO	UFD	Stiftelse
Forskningsstiftelsen FAFO	UFD	Stiftelse
Fridtjof Nansens institutt (FNI)	UFD	Stiftelse
Institutt for fredsforskning (PRIO)	UFD	Stiftelse
Institutt for samfunnsforskning (ISF)	UFD	Stiftelse
Norsk inst. for studier av forskning og utdanning (NIFU)	UFD	Stiftelse
Samfunns- og næringslivsforskning (SNF)	NHD	Stiftelse
Transportøkonomisk institutt (TØI)	NHD/SD/MD	Stiftelse
Basisbevilgning direkte fra departement:		
Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)	KRD	Statlig
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	FD	Statlig
Norsk institutt for forskning for oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	UFD	Statlig, særsk.fullm.
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	UFD	Statlig, særsk.fullm.
Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)	BFD	Statlig
Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS)	SHD	Statlig
Voksenopplæringsinstituttet (VOX)	UFD	Statlig
Uten støtte til basisbevilgning:		
Stiftelsen allmennvitenskapelig forskning i Trondheim (Allforsk) (ekskl. NOSEB og SFB)		Stiftelse
STEP-gruppen		Stiftelse

Vedlegg 2

Oversikt SIP 2001 med angitt relevans i forhold til tematiske satsinger definert i Forskningsmeldingen

Institutt	Prosjekttittel	IKT	Miljø/ energi	Marin	Helse- fag
Agderforskning	Kommunal økonomistyring og lokalforvaltningsforskning				
Agderforskning	Lokalforvaltning i utviklingsland				
Møreforskning	Videreutvikling av integrerte transport- og logistikkmodeller				
Nordlandsforskning	Kommunen som regional aktør- kommunal organisering, offentlig tjenesteproduksjon og lokal/regional utvikling				
Nordlandsforskning	Sårbare grupper og endringer i velferdsstaten - konvergens, divergens og ambivalens				X
Nord-Trøndelagsforskning.	Areal, transport og samfunn				
NORUT Finnmark	Samfunnsbygging, regionbygging og transformasjon. Institusjonelle endringsprosesser i Sameland og Nordvest-Russland				
NORUT Samfunn	Den nord-europeiske periferiens utfordringer i et integrert Europa				
RF Samfunn	Verdiskaping i regionale og internasjonale kunnskapsnettverk				
RF Samfunn	Arbeidsfellesskapet - hemmende eller fremmende for nyskaping i næringslivet				
Telemarksforskn. Bø	Kultur og idrett				
Telemarksforskn. Notodden	Matematikkdidaktikk				
Vestlandsforskning	Kunnskap om informasjon- og kommunikasjonsteknologi i regional utvikling	X			
Vestlandsforskning	Lokal/global miljøproblematikk - kva inneber Lokal Agenda 21?		X		
Østfoldforskning	Nettverksbasert samarbeid om utvikling og implementering av IT-systemer	X			
Østfoldforskning	Miljøstyring og miljøeffektivitet		X		
Østlandsforskning	Utmarksbasert næringsutvikling og naturbruk				
ISF	Makt og arbeid - kjønn og ledelse				
ISF	Valgforskning				
FAFO	Globalisering, regionalisering og arbeidslivsorganisering				
SNF	Økonomisk styring av offentlig tjenesteproduksjon				
TØI	Nettverkstilknyttede transportmodeller	X			
TØI	Trafikk, miljø og helse		X		

Institutt	Prosjektittel	IKT	Miljø/ energi	Marin	Helse- fag
TØI	Føreradferdsmodell som grunnlag for utvikling og evaluering av effektive trafikksikkerhetstiltak				
TØI	Helhetlig styring og organisering av samferdselssektoren på regionalt nivå				
TØI	Transport og næringsøkonomisk utvikling				
TØI	Bruk av meta-analyser til kunnskapsoppsummering i transportforskning				
FNI	EUs rolle i internasjonal miljø og ressurspolitikk		X		
FNI	Internasjonale regimer på miljø- og ressursområdet: Implementering, konflikt og synergi		X		
NUPI	Europa - integrasjon og suverenitet				
PRIO	Globalisation, the State and Conflict				
PRIO	Ethical dimensions of Conflict Management and Prevention				
FNI/NUPI	Russisk nordpolitikk - føderale føringer og regionale konsekvenser				
CICERO/FNI	Mot en effektiv klimapolitikk: Internasjonale rammebetingelser og norsk virkemiddelbruk		X		
CICERO/FNI	Alternativer til Kyotoprotokollen: Muligheter og konsekvenser		X		

Nøkkeltall for kultur- og samfunnsinstitutter 2001

Tabell og figuroversikt

- 0 Sammendrag
- 1 Nøkkeltall 2001
- 2 Inntekter i 2001 fordelt på finansieringskilde
- 3 Inntekter i alt fordelt på finansieringstype 1999 - 2002
- 4 Inntekter i alt og driftsresultat 1997 - 2002
- 5 Finansiering fra Norges forskningsråd 1997 - 2002
- 6 Basisfinansiering 1997 - 2002
- 7 Oppdragsinntekter etter finansieringskilde 1997 - 2001
- 8 Driftsresultat i prosent av totale inntekter 1997 - 2001
- 9 Inntekter i alt pr. totale årsverk 1997 - 2001
- 10 Basisbevilgning pr. årsverk utført av forskere/faglig personale 1997 - 2001
- 11 Disponering av grunnbevilgningen 1997 - 2002
- 12 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk 1997 - 2001
- 13 Avgang og tilvekst av forskere/faglig personale 2001
- 14 Avgang av forskere/faglig personale pr.årsverk utført av forskere/faglig personale 1997 - 2002
- 15 Arbeid utført ved annen institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet. Årsverk. 2001
- 16 Arbeid utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon. Årsverk. 2001
- 17 Samarbeid med universiteter og høyskoler 2001
- 18 Arbeid med dr.grader 2001
- 19 Dr.grader avlagt av instituttets ansatte 2001
- 20 Antall ansatte i hovedstilling med doktorgrad 1997 - 2001
- 21 Utenlandske gjesteforskere ved instituttene i 2001
- 22 Institutforskere med utenlandsopphold i 2001
- 23 Internasjonal prosjektfinansiering 2001
- 24 Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2001
- 25 Antall vitenskapelige artikler og antall pr. årsverk utført av forskere/faglig personale. 1997 - 2001

26 Publisering og formidling 2001

27 Samarbeid med andre institusjoner om prosjekter som omfatter FoU. Prosjektomfang i årsverk. 2001

28 Nyetableringer 2001

Figur 1: Inntekter i 2001 prosentvis fordelt på offentlig og annen finansiering

Figur 2: Inntekter i 2001 fordelt på finansieringskilde

Figur 3a: Inntekter i alt per totale årsverk. 1997 - 2001 Regionale institutter.

Figur 3b: Inntekter i alt per totale årsverk. 1997 - 2001 Øvrige institutter.

Figur 4a: Basisbevilgning pr. årsverk utført av forskere/faglig personale 1997 - 2001 Regionale institutter.

Figur 4b: Basisbevilgning pr. årsverk utført av forskere/faglig personale 1997 - 2001 Øvrige institutter.

Figur 5a: Driftsresultat i prosent av totale inntekter 1997 - 2001. Regionale institutter.

Figur 5b: Driftsresultat i prosent av totale inntekter 1997 - 2001. Øvrige institutter.

Figur 6a: Basisfinansiering i % av totale inntekter 1997 - 2001. Regionale institutter.

Figur 6b: Basisfinansiering i % av totale inntekter 1997 - 2001. Øvrige institutter.

Sammendrag av nøkkeltall for kultur- og samfunnsinstitutter 2001																	
	Økonomi			Personaleressurser			Resultater			Samarbeid UoH	Internasjonal finansiering			Mobilitet			
	Totalt inntekt ²⁾	Driftsresultat i % av inntekt ³⁾	Basisbev. pr. forsker-årsv. ⁴⁾	Forsker-årsv. ⁴⁾	Forsk årsv. i % av totalt antall årsv. ⁴⁾	Ansatte med doktorgrad per forsker-årsv. ⁴⁾	Artikler med referere per forsker-årsv. ⁴⁾	Rapporter per forsker-årsv. ⁴⁾⁵⁾	Annen formidling per forsker-årsv. ⁴⁾⁶⁾	Avlagte dr grader med veileiing fra inst per forsker-årsv. ⁴⁾	Oppdragsinntekter fra utlandet i % av totale inntekter ²⁾	Oppdragsinntekter fra utlandet i % av totale oppdragsinntekter ²⁾	Finansiering fra EU per forsker-årsv. ⁴⁾	Forskeravgang per forsker-årsv. ⁴⁾	Forskeravgang til næringsliv per forsker-årsv. ⁴⁾	Forskeravgang til UoH-sektor per forsker-årsv. ⁴⁾	Forskeravgang til andre inst. per forsker-årsv. ⁴⁾
	Mill. kr	Prosent	1000 kr	Antall	Prosent	Forholdstall	Forholdstall	Forholdstall	Forholdstall	Forholdstall	Prosent	Prosent	1000 kr	Forholdstall	Forholdstall	Forholdstall	Forholdstall
Gjennomsnitt	28,5	0%	213	30	79%	0,26	0,41	1,42	4,19	0,01	6%	8%	20	0,15	0,02	0,04	0,01
Agderforskning	33,6	1%	109	35	82%	0,17	0,46	2,00	3,49	0,00	8%	9%	44	0,11	0,06	0,00	0,00
Mereforskning	24,8	-6%	93	35	86%	0,09	0,49	1,86	6,31	0,03	3%	3%	1	0,01	0,00	0,01	0,00
Norlandforskning	30,1	1%	121	38	84%	0,21	0,42	0,95	2,12	0,00	4%	5%	4	0,13	0,05	0,05	0,00
Nord-Trendelagforskning	12,5	-2%	102	17	81%	0,24	0,48	1,57	4,22	0,06				0,06	0,00	0,06	0,00
NORUT Finnmark AS	7,9	-8%	117	12	86%	0,08	0,00	2,08	2,17	0,00	2%	3%		0,08	0,00	0,08	0,00
NORUT Samfunnsforstærkt	12,4	-10%	176	13	81%	0,08	0,16	1,24	2,02	0,00				0,23	0,00	0,00	0,08
Rogalandforskning - søn	37,3	5%	88	40	83%	0,25	0,10	1,83	2,14	0,00	2%	2%		0,15	0,05	0,00	0,00
Telenorforskning - Be	13,5	1%	100	15	74%	0,19	0,38	3,08	4,28	0,00				0,13	0,00	0,13	0,00
Telenorforskning - Notod	4,8	-1%	179	7	84%	0,44	0,15	1,89	4,80	0,00	4%	5%	27	0,29	0,15	0,15	0,00
Vestlandforskning	18,2	0%	171	20	82%	0,25	0,30	0,30	4,95	0,00	12%	15%	107	0,05	0,05	0,00	0,00
Østfoldforskning	21,2	1%	157	22	87%	0,32	0,55	2,41	2,09	0,00	14%	18%		0,09	0,00	0,05	0,00
Østlandforskning	19,1	0%	132	19	84%	0,11	0,11	1,16	2,16	0,00				0,11	0,05	0,00	0,05
API	29,5	1%	267	33	74%	0,30	0,45	0,39	1,08	0,00	5%	8%	5	0,03	0,00	0,03	0,00
ALLFORSK	22,9	-1%	0	23	81%	0,04	0,17	1,21	3,59	0,00	9%	10%	52	1,73	0,04	0,48	0,00
CICERO	16,6	-2%	242	21	69%	0,49	0,39	1,85	9,32	0,00	7%	11%	8	0,15	0,05	0,00	0,00
FAFO	67,3	-4%	86	63	81%	0,19	0,28	0,52	4,53	0,02	12%	13%	9	0,11	0,03	0,00	0,05
FN	19,0	-6%	263	20	69%	0,30	0,90	0,90	5,75	0,00	12%	22%	25	0,10	0,05	0,00	0,00
Inst. for forsvarsstudier	10,9	4%	470	16	80%	0,25	0,06	0,69	5,38	0,00				0,06	0,00	0,00	0,00
ISF	39,7	3%	165	43	74%	0,63	0,35	0,44	6,81	0,02	1%	1%	1	0,00	0,00	0,00	0,00
NFU	34,5	-3%	155	44	77%	0,21	0,25	1,40	3,89	0,02	6%	8%	2	0,09	0,02	0,00	0,00
NOVA	58,4	2%	312	65	86%	0,44	0,50	0,58	5,84	0,00	0%	1%	33	0,03	0,01	0,01	0,00
NUR	38,5	2%	422	36	65%	0,36	0,97	1,25	8,78	0,03	3%	6%	7	0,06	0,00	0,06	0,00
PMO	44,4	1%	290	27	67%	0,44	0,66	0,52	4,42	0,00	10%	12%		0,18	0,00	0,11	0,00
SFO	29,9	0%	484	36	72%	0,17	0,25	2,78	1,31	0,00	5%	14%	24	0,19	0,11	0,00	0,00
SIFUS	26,1	9%	1269	18	79%	0,11	0,66	0,22	3,21	0,00				0,28	0,00	0,00	0,05
SNF	68,8	3%	103	61	82%	0,30	0,87	2,25	3,34	0,00	3%	3%	22	0,25	0,02	0,15	0,00
STEP-gruppen	11,3	1%	56	18	100%	0,17	0,33	1,06	2,83	0,00	22%	24%	97	0,11	0,00	0,00	0,00
TØI	64,3	-2%	166	61	76%	0,15	0,18	3,31	4,27	0,07	10%	12%	65	0,08	0,00	0,03	0,00
VOX Forskningsavd.	8,8	0%	408	12	72%	0,48	0,00	0,65	2,18	0,00	1%	1%		0,08	0,00	0,08	0,00

¹⁾ Regnskapstallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.
²⁾ Inkludert finansinntekter og ekstrordinære inntekter.
³⁾ Eksklusive finansinntekter og ekstrordinære inntekter.
⁴⁾ Årsv. utløst av forskere og annet faglig personale.
⁵⁾ Omfatter rapporter i egen rapportserie, i skolem rapportserie og rapporter til oppdragsgivere.
⁶⁾ Omfatter faglæker, lærebøker, kapittelartikler i bøker, foredrag, populærvitenskapelige artikler m.m.

Tabell 1 Nøkkeltall 2001 ¹⁾

	Totale		Basisbevilgning			F.rådets andel av totale inntekter	Driftskostnader ²⁾		Årsverk				Antall som arbeider med dr.grad ⁴⁾		Avlagte dr.grader ⁵⁾
	inntekter ²⁾	Drifts- resultat	Strategiske		Andel av totale innt.		Totalt	Herav utført av andre	Forskere		Antall	Herav kvinner	Antall	Herav kvinner	
			Grunn- bevilgning	institutt- program					Antall	/faglig pers.					
Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr	Prosent	Prosent	Mill. kr	Mill. kr	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall		
Agderforskning	33,6	0,2	2,3	1,5	11%	15%	33,3		43	16	35	12	6	2	
Møreforskning	24,8	-1,3	2,5	0,8	13%	40%	25,1	2,1	41	16	35	13	7	1	
Nordlandsforskning	30,1	0,2	2,0	2,6	15%	47%	29,3	1,4	45	19	38	13	16		
Nord-Trøndelagsforskning	12,5	-0,3	1,1	0,6	14%	16%	12,6		20	4	17	3	5		
NORUT Finnmark AS	7,9	-0,6	0,8	0,6	18%	36%	8,6	1,1	14	9	12	8	1		
NORUT Samfunnsforskning AS	12,4	-1,1	1,1	1,2	18%	57%	11,9	2,1	16	8	13	6	7		
Rogalandsforskning - samfunn	37,3	1,7	2,0	1,5	9%	28%	35,3		48	14	40	9	8		
Telemarkforskning - Bø	13,6	0,1	1,1	0,5	12%	23%	13,1		22	8	16	4	3		
Telemarkforskning - Notodden	4,8	-0,1	0,6	0,7	26%	44%	4,7		8	5	7	4	3		
Vestlandsforskning	18,2	0,0	1,6	1,8	19%	24%	17,9	2,0	24	7	20	3	5		
Østfoldforskning	21,2	0,2	2,0	1,5	16%	33%	20,5	2,4	25	9	22	7	4		
Østlandsforskning	19,1	0,0	1,7	0,8	13%	35%	18,5	3,7	23	13	19	10	6		
SUM	235,3	-1,0	18,6	14,0	14%	32%	230,8	14,9	328	127	273	92	71	3	
AFI	29,5	0,2	7,9	1,0	30%	12%	29,3	1,2	45	27	33	17	9		
ALLFORSK	22,9	-0,2	0,0	0,0		20%	21,6	9,0	29	17	23	12	12		
CICERO	16,6	-0,4	4,0	1,0	30%	69%	16,4		30	12	21	8	3		
FAFO	67,3	-2,4	4,6	0,8	8%	21%	69,3	10,5	78	39	63	30	7		
FNI	19,0	-0,9	3,6	1,7	28%	60%	16,5	1,2	29	8	20	5	5		
Inst. for forsvarsstudier	10,9	0,5	7,5	0,0	69%	6%	10,5		20	4	16	3	5	1	
ISF	39,7	1,0	5,7	1,4	18%	54%	37,8	0,8	58	30	43	22	9	4	
NIFU	34,5	-1,0	5,0	1,7	20%	54%	34,7		57	30	44	21	7	2	
NOVA	58,4	1,4	15,7	5,4	36%	29%	56,9	3,4	78	47	68	40	22	4	
NUPI	38,5	0,7	10,7	4,4	39%	18%	37,7	3,5	56	19	36	8	15	1	
PRIØ	44,4	0,5	6,3	1,6	18%	24%	42,9	5,4	41	19	27	12	9		
SIFO	29,9	0,1	17,4	0,0	58%	21%	29,8		50	32	36	22	9		
SIRUS	26,1	2,3	22,9	0,0	88%	5%	23,8		23	13	18	10	4		
SNF	68,8	2,3	4,2	2,1	9%	51%	64,2	8,3	74	21	61	11	11	3	
STEP-gruppen	11,3	0,2	0,0	1,0	9%	52%	11,1	0,7	18	4	18	4	2		
TØI	64,3	-1,4	6,4	3,7	16%	23%	64,2		80	32	61	19	6	3	
VOX Forskningsavd.	8,8	0,0	5,1	0,0	57%	16%	8,8		17	14	12	10	4		
SUM	591,1	2,8	127,1	25,7	26%	31%	575,6	43,9	781	367	600	253	139	18	
TOTALSUM	826,4	1,9	145,7	39,7	22%	31%	806,3	58,8	1109	494	872	345	210	21	

¹⁾ Regnskapstallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.

²⁾ Inkludert finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

³⁾ Det kan være ulike prinsipper for regnskapsføring av kostnader ved eget institutt og kostnader ved arbeid utført av andre. Det er derfor problematisk å sammenligne instituttene på dette punkt.

⁴⁾ Antall personer - dr.gradsstipendiater og andre - som arbeidet på en dr.grad i 2001.

⁵⁾ Avlagte dr.grader av instituttets ansatte 2001.

Tabell 2 Inntekter i 2001 fordelt på finansieringskilde, Mill. kroner ¹⁾

	Basisbevilgning og andre generelle bevilgninger			Oppdragsinntekter						Andre inntekter ²⁾	TOTALT	
	Grunnbevilgning	Andre generelle midler		Forskningsrådet	Offentlig forvaltning ²⁾	Næringsliv	Utlandet	Andre	Sum			
		SIP	Sum									
Agderforskning	2,3	1,5	0,0	3,8	1,3	15,7	7,2	2,6	2,9	29,7	0,0	33,6
Møreforskning	2,5	0,8	0,5	3,8	6,3	9,2	3,6	0,7	0,2	20,1	1,0	24,8
Nordlandforskning	2,0	2,6	0,0	4,6	9,2	10,0	3,3	1,2	1,2	24,9	0,6	30,1
Nord-Trøndelagsforskning	1,1	0,6	0,0	1,7	0,2	8,7	1,5	0,0	0,1	10,7	0,1	12,5
NORUT Finnmark AS	0,8	0,6	0,0	1,4	1,5	3,7	0,9	0,2	0,3	6,5	0,0	7,9
NORUT Samfunnsforskning AS	1,1	1,2	0,0	2,3	3,9	3,0	0,8	0,0	0,8	8,5	1,6	12,4
Rogalandforskning - samfunn	2,0	1,5	0,2	3,7	6,9	10,4	14,8	0,6	0,6	33,4	0,2	37,3
Telemarkforskning - Bø	1,1	0,5	0,0	1,6	1,5	8,1	1,6	0,0	0,5	11,7	0,3	13,6
Telemarkforskning - Notodden	0,6	0,7	0,0	1,2	0,8	1,8	0,6	0,2	0,0	3,4	0,2	4,8
Vestlandforskning	1,6	1,8	0,0	3,4	0,9	6,5	4,9	2,1	0,0	14,5	0,3	18,2
Østfoldforskning	2,0	1,5	0,0	3,5	3,4	4,0	6,7	3,0	0,0	17,2	0,5	21,2
Østlandforskning	1,7	0,8	0,0	2,5	4,0	5,5	5,3	0,0	1,2	15,9	0,6	19,1
SUM	18,6	14,0	0,7	33,3	40,1	86,6	51,2	10,6	8,0	196,5	5,5	235,3
AFI	7,9	1,0	0,4	9,3	3,6	5,5	5,9	1,5	3,7	20,2	0,0	29,5
ALLFORSK	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	8,4	4,7	2,1	1,9	21,4	1,6	22,9
CICERO	4,0	1,0	1,1	6,1	6,0	2,5	0,4	1,1	0,0	9,9	0,6	16,6
FAFO	4,6	0,8	0,0	5,4	8,4	28,6	14,1	8,2	2,2	61,5	0,4	67,3
FNI	3,6	1,7	0,0	5,3	4,1	3,0	0,4	2,2	0,4	10,3	3,4	19,0
Inst. for forsvarsstudier	7,5	0,0	0,0	7,5	0,7	2,7	0,0	0,0	0,0	3,4	0,0	10,9
ISF	5,7	1,4	0,0	7,1	13,9	13,8	2,1	0,4	1,5	31,7	0,9	39,7
NIFU	5,0	1,7	0,0	6,7	11,3	12,6	0,0	2,2	0,8	26,9	0,8	34,5
NOVA	15,7	5,4	0,0	21,1	17,0	11,9	4,3	2,6	1,5	37,3	0,0	58,4
NUPI	10,7	4,4	0,0	15,2	6,1	14,1	0,7	1,3	1,0	23,3	0,0	38,5
PRIO	6,3	1,6	0,0	7,9	2,5	26,9	0,0	4,3	1,9	35,5	1,0	44,4
SIFO	17,4	0,0	0,7	18,1	6,2	0,4	2,3	1,6	1,3	11,8	0,0	29,9
SIRUS	22,9	0,0	-0,3	22,6	1,3	1,0	0,8	0,0	0,5	3,5	0,0	26,1
SNF	4,2	2,1	0,0	6,3	27,3	8,7	21,1	2,1	1,0	60,2	2,4	68,8
STEP-gruppen	0,0	1,0	0,0	1,0	4,9	2,9	0,0	2,5	0,0	10,3	0,0	11,3
TØI	6,4	3,7	0,0	10,1	4,5	34,8	4,3	6,2	2,9	52,7	1,5	64,3
VOX Forskningsavd.	5,1	0,0	0,0	5,1	1,4	1,5	0,3	0,0	0,5	3,8	0,0	8,8
SUM	127,1	25,7	1,9	154,7	123,6	179,4	61,5	38,3	20,9	423,7	12,7	591,1
TOTALSUM	145,7	39,7	2,6	188,0	163,7	266,0	112,8	48,9	28,9	620,2	18,2	826,4

¹⁾ Regnskapstallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.

²⁾ Inkludert kommuner og fylkeskommuner.

³⁾ Finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 3

Inntekter i alt fordelt på finansieringstype. 2000 - 2002. Mill. kroner.

	Basisbevilgning og andre generelle midler i alt			Oppdragsinntekter i alt			Andre inntekter i alt ¹⁾			Inntekter i alt		
	Foreløpig regnskap		Budsjett	Foreløpig regnskap		Budsjett	Foreløpig regnskap		Budsjett	Foreløpig regnskap		Budsjett
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Agderforskning	3,6	3,8		37,2	29,7		0,0	0,0		40,8	33,6	
Møreforskning	4,0	3,8		20,7	20,1		1,0	1,0		25,7	24,8	
Nordlandsforskning	4,1	4,6		23,7	24,9		0,5	0,6		28,3	30,1	
Nord-Trøndelagsforskning	1,8	1,7	2,6	9,5	10,7	12,9	0,1	0,1	0,1	11,4	12,5	15,6
NORUT Finnmark AS	1,5	1,4	1,3	9,8	6,5	7,3	0,1	0,0	0,0	11,4	7,9	8,7
NORUT Samfunnsforskning AS	2,7	2,3	1,8	6,4	8,5	9,8	0,2	1,6	0,2	9,3	12,4	11,8
Rogalandsforskning - samfunn	3,4	3,7	3,3	34,2	33,4	36,6	0,5	0,2	0,2	38,0	37,3	40,1
Telemarkforskning - Bø	1,9	1,6		12,7	11,7		0,2	0,3		14,8	13,6	
Telemarkforskning - Notodden	1,1	1,2	1,0	2,6	3,4		0,1	0,2	0,1	3,8	4,8	5,2
Vestlandforskning	3,3	3,4		13,4	14,5		0,2	0,3		16,9	18,2	
Østfoldforskning	3,4	3,5	3,3	14,8	17,2	18,0	0,4	0,5	0,5	18,7	21,2	21,8
Østlandforskning	2,5	2,5		10,4	15,9		0,4	0,6		13,4	19,1	
SUM	33,3	33,3		195,5	196,5		3,8	5,5		232,6	235,3	
AFI	9,7	9,3	9,1	17,8	20,2	25,5	0,0	0,0	2,0	27,5	29,5	36,6
ALLFORSK	0,0	0,0	0,0	36,6	21,4		1,6	1,6		38,2	22,9	
CICERO	5,0	6,1		8,8	9,9		0,7	0,6		14,5	16,6	
FAFO	3,4	5,4	7,5	60,8	61,5	61,0	0,2	0,4	0,0	64,4	67,3	68,5
FNI	5,3	5,3	6,0	10,8	10,3	10,3	4,5	3,4	2,2	20,6	19,0	18,4
Inst. for forsvarsstudier	7,7	7,5	7,8	3,0	3,4	3,7	0,0	0,0	0,0	10,7	10,9	11,4
ISF	7,0	7,1		25,9	31,7		0,9	0,9		33,8	39,7	
NIFU	6,6	6,7	7,5	25,3	26,9	28,6	0,8	0,8	0,7	32,7	34,5	36,9
NOVA	18,7	21,1	20,9	32,7	37,3	38,3	0,0	0,0	0,0	51,4	58,4	59,2
NUPI	14,7	15,2	15,7	17,9	23,3	29,1	0,0	0,0	0,0	32,6	38,5	44,8
PRIØ	8,1	7,9	8,0	29,7	35,5	44,4	0,8	1,0	0,6	38,5	44,4	53,0
SIFO	17,3	18,1		14,0	11,8		0,0	0,0		31,4	29,9	
SIRUS	8,3	22,6	25,1	1,1	3,5	4,9	0,0	0,0	0,0	9,4	26,1	30,0
SNF	5,7	6,3	6,0	58,1	60,2	64,0	1,9	2,4	0,5	65,7	68,8	70,4
STEP-gruppen	1,0	1,0	1,0	10,5	10,3	12,6	0,1	0,0	0,0	11,5	11,3	13,6
TØI	10,7	10,1	10,7	40,8	52,7	52,8	2,6	1,5	1,1	54,2	64,3	64,6
VOX Forskningsavd.	5,8	5,1		6,1	3,8		0,0	0,0		11,9	8,8	
SUM	135,1	154,7		399,9	423,7		14,1	12,7		549,0	591,1	
TOTALSUM	168,4	188,0		595,4	620,2		17,8	18,2		781,6	826,4	

¹⁾Finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 4

Inntekter i alt og driftsresultat. 1997 - 2002. Mill. kroner.

	INNETEKTER I ALT ¹⁾						DRIFTSRESULTAT					
					Foreløpig regnskap	Budsjett					Foreløpig regnskap	Budsjett
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Agderforskning	27,0	36,0	35,0	40,8	33,5		0,5	0,2	-2,5	1,1	0,2	
Møreforskning	24,0	25,1	25,4	24,7	23,8		0,2	0,4	0,8	-0,6	-1,3	
Nordlandforskning	24,4	24,6	26,5	27,8	29,4		-0,1	-0,1	0,4	0,0	0,2	
Nord-Trøndelagsforskning	10,0	11,4	11,7	11,3	12,4	15,5	0,0	0,1	0,6	-0,4	-0,3	0,6
NORUT Finnmark AS	11,3	9,7	9,6	11,3	7,9	8,6	-1,7	-0,3	-0,8	-0,3	-0,6	0,0
NORUT Samfunnsforskning AS	9,2	7,2	8,9	9,1	10,8	11,6	-0,5	-0,4	0,2	0,1	-1,1	0,4
Rogalandforskning - samfunn	32,8	34,1	37,2	37,6	37,0	39,9	1,0	-0,7	0,6	2,0	1,7	1,5
Telemarkforskning - Bø	10,6	11,4	14,0	14,6	13,3		-0,8	0,4	0,8	0,6	0,1	
Telemarkforskning - Notodden	5,7	4,6	3,9	3,6	4,6	5,1	0,0	-0,2	-0,2	0,0	-0,1	0,1
Vestlandforskning	14,3	16,5	17,3	16,7	17,9		-0,2	-0,1	0,6	0,1	0,0	
Østfoldforskning	30,0	24,0	20,4	18,2	20,7	21,3	-0,4	-1,9	-1,2	0,4	0,2	0,5
Østlandforskning	21,2	19,5	20,4	12,9	18,4		-0,2	-1,1	0,2	-0,3	0,0	
SUM	220,5	224,2	230,4	228,8	229,8		-2,2	-3,7	-0,5	2,6	-1,0	
AFI	22,9	22,6	24,5	27,5	29,5	34,6	-0,1	-0,7	0,8	0,0	0,2	1,0
ALLFORSK	37,2	38,4	37,7	36,6	21,4		0,9	0,5	-1,0	-0,9	-0,2	
CICERO	14,2	13,7	16,1	13,7	16,0		0,3	0,6	0,9	-1,5	-0,4	
FAFO	61,7	80,6	92,2	64,2	66,9	68,5	-1,3	0,2	-1,6	-6,8	-2,4	
FNI	25,2	24,1	18,0	16,1	15,6	16,3	0,7	-1,1	1,7	-1,5	-0,9	-0,5
Inst. for forsvarsstudier	7,1	7,7	8,1	10,7	10,9	11,4	0,0	0,0	0,0	0,6	0,5	0,3
ISF	17,2	22,2	27,8	32,9	36,8		-0,7	-0,4	0,0	0,4	1,0	
NIFU	27,8	27,8	32,7	31,9	33,7	36,2	0,5	0,0	2,5	-0,8	-1,0	0,6
NOVA	44,5	44,4	49,0	51,4	58,4	59,2	-0,1	0,1	1,4	-1,4	1,4	0,5
NUPI	29,5	32,2	32,2	32,6	38,5	44,8	0,6	0,5	-0,6	-1,0	0,7	0,4
PRIØ	15,1	19,5	26,5	37,8	43,4	52,4	0,8	1,0	1,5	1,9	0,5	2,0
SIFO	26,0	29,0	27,9	31,4	29,8		0,6	4,1	-0,3	1,3	0,1	
SIRUS	10,2	9,8	11,8	9,4	26,1	30,0	0,2	0,1	-0,1	0,8	2,3	0,0
SNF	70,4	78,9	67,8	63,8	66,5	70,0	3,3	5,5	1,4	-2,0	2,3	3,2
STEP-gruppen	0,0	9,6	10,8	11,5	11,3	13,6	0,0	-0,7	0,4	0,4	0,2	0,3
TØI	51,1	52,7	55,0	51,5	62,8	63,5	-2,7	-0,6	0,6	-3,7	-1,4	-0,1
VOX Forskningsavd.	7,4	7,9	8,8	11,9	8,8		0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,0	
SUM	467,3	521,1	546,8	534,9	578,4		2,9	9,3	7,4	-14,3	2,8	
TOTALSUM	687,9	745,2	777,2	763,7	808,2		0,7	5,5	6,9	-11,8	1,9	

¹⁾ Eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 5

Finansiering fra Norges forskningsråd 1997 - 2002.

Omfatter basisbevilgning og andre driftsinntekter (oppdrag, prosjekter mm) fra Forskningsrådet.

	FINANSIERING, mill. kroner						FINANSIERING i % av totale inntekter ¹⁾					
					Foreløpig regnskap	Budsjett					Foreløpig regnskap	Budsjett
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Agderforskning	5,2	8,5	7,3	7,6	5,1	6,8	19%	24%	21%	18%	15%	
Møreforskning	9,5	9,7	11,3	10,1	9,6	3,3	39%	39%	44%	41%	40%	
Nordlandsforskning	9,2	11,7	11,7	11,1	13,8		38%	48%	44%	40%	47%	
Nord-Trøndelagsforskning	1,7	2,1	2,4	2,0	1,9	1,8	17%	19%	20%	17%	16%	12%
NORUT Finnmark AS	1,5	3,0	3,6	4,0	2,9	3,9	13%	31%	37%	36%	36%	45%
NORUT Samfunnsforskning AS	4,0	3,3	4,7	4,8	6,2	5,5	44%	45%	53%	53%	57%	47%
Rogalandsforskning - samfunn	12,6	7,7	9,6	13,2	10,4	13,3	38%	23%	26%	35%	28%	33%
Telemarksforskning - Bø	2,6	2,8	4,9	4,4	3,1	1,8	24%	24%	35%	30%	23%	62%
Telemarksforskning - Notodden	0,4	0,4	0,7	1,5	2,1	1,9	7%	8%	19%	41%	44%	36%
Vestlandsforskning	3,4	4,9	7,6	7,0	4,3	3,1	23%	30%	44%	42%	24%	
Østfoldforskning	4,3	5,1	6,0	6,7	6,8	6,2	14%	21%	29%	37%	33%	29%
Østlandsforskning	8,4	7,0	7,4	5,7	6,5	2,5	40%	36%	36%	44%	35%	
SUM	62,7	66,3	77,2	78,1	72,7		28%	30%	33%	34%	32%	
AFI	2,5	4,5	4,6	3,7	3,6	6,0	11%	20%	19%	14%	12%	17%
ALLFORSK	7,3	5,2	4,1	4,3	4,3		20%	14%	11%	12%	20%	
CICERO	8,6	9,1	10,0	9,8	11,0		60%	66%	62%	71%	69%	
FAFO	6,2	7,0	9,7	10,7	13,8	7,5	10%	9%	11%	17%	21%	11%
FNI	12,0	8,9	10,3	9,7	9,4	11,5	47%	37%	57%	60%	60%	71%
Inst. for forsvarsstudier	0,5	0,3	0,4	0,0	0,7	0,5	6%	4%	4%		6%	4%
ISF	6,9	9,7	14,4	19,6	21,0		40%	44%	52%	60%	54%	
NIFU	18,0	17,7	18,7	18,1	18,1	18,8	65%	64%	57%	57%	54%	52%
NOVA	12,7	10,5	13,0	14,9	17,0		29%	24%	27%	29%	29%	
NUPI	1,1	3,0	3,9	5,6	6,9	0,8	4%	9%	12%	17%	18%	2%
PRIØ	9,1	9,3	9,6	10,5	10,4	8,0	60%	48%	36%	28%	24%	15%
SIFO	4,9	8,0	8,5	5,9	6,2		19%	28%	31%	19%	21%	
SIRUS	0,9	1,1	1,3	0,5	1,3	1,7	8%	11%	11%	5%	5%	6%
SNF	27,0	36,4	34,0	33,5	33,6	33,0	38%	46%	50%	52%	51%	47%
STEP-gruppen		6,0	7,7	6,0	5,9	5,5		62%	72%	52%	52%	40%
TØI	12,3	14,5	15,3	16,7	14,6	15,7	24%	28%	28%	32%	23%	25%
VOX Forskningsavd.	0,2	0,5	0,4	0,7	1,4		3%	6%	4%	6%	16%	
SUM	130,1	151,5	165,8	170,2	179,1		28%	29%	30%	32%	31%	
TOTALSUM	192,8	217,9	243,0	248,3	251,8		28%	29%	31%	33%	31%	

¹⁾ Eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 6 Basisfinansiering 1997 - 2002 ¹⁾

	BASISFINANSIERING, mill. kroner						BASISFINANSIERING i % av totale inntekter ²⁾					
	1997	1998	1999	2000	Foreløpig regnskap 2001	Budsjett 2002	1997	1998	1999	2000	Foreløpig regnskap 2001	Budsjett 2002
Agderforskning	1,5	1,5	2,9	3,6	3,8		6%	4%	8%	9%	11%	
Møreforskning	2,1	2,2	3,2	3,4	3,3		9%	9%	13%	14%	14%	
Nordlandsforskning	2,2	2,2	2,7	3,8	4,6		9%	9%	10%	14%	15%	
Nord-Trøndelagsforskning	1,0	1,0	1,4	1,8	1,7	2,6	9%	8%	12%	16%	14%	17%
NORUT Finnmark AS	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,3	12%	14%	15%	13%	18%	15%
NORUT Samfunnsforskning AS	1,8	1,8	2,6	2,7	2,3	1,8	19%	25%	29%	30%	21%	15%
Rogalandsforskning - samfunn	1,8	1,8	3,4	3,2	3,5	3,1	5%	5%	9%	9%	9%	8%
Telemarksforskning - Bø	0,9	0,9	2,1	1,9	1,6	2,9	8%	8%	15%	13%	12%	
Telemarksforskning - Notodden	0,4	0,4	0,7	1,1	1,2	1,0	7%	8%	19%	29%	26%	19%
Vestlandsforskning	1,3	1,3	2,0	3,3	3,4		9%	8%	12%	20%	19%	
Østfoldforskning	1,4	1,4	2,9	3,4	3,5	3,3	5%	6%	14%	19%	17%	15%
Østlandsforskning	2,0	2,0	2,3	2,5	2,5		9%	10%	11%	19%	14%	
SUM	17,7	17,8	27,6	32,2	32,6		8%	8%	12%	14%	14%	
AFI	8,7	7,8	9,1	8,9	8,9	8,9	38%	34%	37%	32%	30%	26%
ALLFORSK	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
CICERO	5,0	4,7	5,0	5,0	5,0		35%	34%	31%	36%	31%	
FAFO	2,6	2,6	3,0	3,4	5,4	7,5	4%	3%	3%	5%	8%	11%
FNI	3,2	4,5	5,3	5,3	5,3	6,0	13%	18%	29%	33%	34%	37%
Inst. for forsvarsstudier	6,1	7,2	7,8	7,7	7,5	7,8	86%	93%	96%	72%	69%	68%
ISF	2,7	2,7	6,3	7,0	7,1		16%	12%	23%	21%	18%	
NIFU	4,5	5,0	6,4	6,6	6,7	7,5	16%	18%	20%	21%	20%	21%
NOVA	14,7	15,3	16,4	18,7	21,1	20,9	33%	35%	33%	36%	36%	35%
NUPI	14,5	13,2	14,8	14,7	15,2	15,7	49%	41%	46%	45%	39%	35%
PRIO	6,3	6,8	7,4	8,1	7,9	8,0	42%	35%	28%	21%	18%	15%
SIFO	13,9	14,2	16,6	16,9	17,4		53%	49%	59%	54%	58%	
SIRUS	8,0	8,2	8,0	8,3	22,9	25,4	78%	84%	68%	88%	88%	85%
SNF	5,0	5,1	5,1	5,7	6,3	6,0	7%	6%	8%	9%	9%	9%
STEP-gruppen		0,0	2,0	1,0	1,0	1,0			19%	9%	9%	7%
TØI	6,0	6,9	7,1	10,7	10,1	10,7	12%	13%	13%	21%	16%	17%
VOX Forskningsavd.	4,9	5,4	5,6	5,7	5,1		67%	68%	63%	47%	57%	
SUM	106,1	109,6	125,8	133,7	152,8		23%	21%	23%	25%	26%	
TOTALSUM	123,8	127,4	153,4	165,9	185,4		18%	17%	20%	22%	23%	

¹⁾ Basisfinansiering omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer (SIP).

²⁾ Eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 7 Oppdragsinntekter etter finansieringskilde 1997 - 2001 Mill. kroner ¹⁾²⁾

	Norges forskningsråd					Offentlig forvaltning ³⁾					Næringslivet					Ulandet					Andre kilder					I alt					
	1997	1998	1999	2000	2001	1997	1998	1999	2000	2001	1997	1998	1999	2000	2001	1997	1998	1999	2000	2001	1997	1998	1999	2000	2001	1997	1998	1999	2000	2001	
Agderforskning	3,7	7,0	4,4	4,0	1,3	10,4	13,9	13,7	16,9	15,7	0,4	10,9	10,3	11,2	7,2	3,0	2,7	3,7	3,4	2,6	0,0	0,0	0,0	1,8	2,9	25,5	34,5	32,1	37,2	29,7	
Mereforskning	7,3	7,5	8,0	6,8	6,3	7,5	7,2	7,6	6,3	9,2	5,0	5,0	4,0	6,8	3,6	1,0	1,7	1,8	0,8	0,7	0,0	0,6	0,0	0,0	0,2	20,8	21,9	21,5	20,7	20,1	
Nordlandforskning	6,5	6,3	6,4	7,0	9,2	6,6	6,8	6,5	10,9	10,0	3,6	4,7	5,3	3,9	3,3	2,3	0,9	0,3	0,6	1,2	0,6	0,4	0,8	1,4	1,2	21,6	21,1	23,2	23,7	24,9	
Nord-Trendelagsforskning	0,8	1,2	0,9	0,2	0,2	6,5	6,8	6,3	7,7	8,7	1,0	1,6	2,0	1,2	1,5	0,5	0,5	0,8	0,1	0,0	0,4	0,3	0,3	0,3	0,1	9,1	10,5	10,3	9,5	10,7	
NORUT Finnmark AS	0,1	1,7	2,1	2,5	1,5	6,4	6,3	5,8	7,0	3,7	0,5	0,2	0,2	0,2	0,9	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,6	0,1	0,0	0,1	0,3	9,6	8,4	8,2	9,8	6,5	
NORUT Sørhordlandforskning A	2,3	1,5	2,1	2,1	3,9	3,0	2,8	2,3	2,8	3,0	1,6	0,9	1,1	0,7	0,8	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,8	0,8	0,8	7,4	5,5	6,3	6,4	8,5	
Rogalandforskning - samfunn	12,6	7,7	9,6	9,9	6,9	8,1	11,7	11,3	10,7	10,4	9,4	12,3	11,8	12,3	14,8	0,7	0,0	0,5	0,5	0,6	0,1	0,5	0,6	0,6	0,6	30,9	32,2	33,8	34,2	33,4	
Telemarkforskning - Be	1,7	1,9	2,8	2,5	1,5	5,8	6,6	6,4	7,5	6,1	1,9	1,6	2,2	2,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,5	0,7	0,5	9,7	10,5	12,0	12,7	11,7	
Telemarkforskning - Notodden	0,0	0,0	0,0	0,4	0,8	4,8	3,8	2,8	1,8	1,8	0,6	0,5	0,4	0,3	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	4,2	3,2	2,8	3,4	
Vestlandforskning	2,0	3,6	5,6	3,7	0,9	6,8	3,8	4,1	5,0	6,5	1,9	2,9	1,9	1,9	4,9	1,4	3,9	2,9	2,7	2,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	12,2	14,3	14,5	13,4	14,5	
Østfoldforskning	2,9	3,6	3,1	3,3	3,4	10,4	5,0	3,7	4,1	4,0	13,7	12,8	8,7	4,3	6,7	1,6	1,1	2,0	3,2	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	28,6	22,6	17,5	14,8	17,2	
Østlandforskning	6,4	5,0	5,2	3,2	4,0	8,8	11,0	8,9	5,2	5,5	3,5	1,0	1,2	1,4	5,3	0,0	0,0	1,2	0,1	0,0	0,5	0,4	1,0	0,6	1,2	19,2	17,5	17,5	10,4	15,9	
SUM	46,3	49,0	52,3	45,6	40,1	68,8	85,8	81,3	85,8	86,6	51,3	54,5	49,1	46,2	51,2	11,0	10,9	13,4	11,3	10,6	2,7	3,0	3,9	6,6	8,0	199,9	203,1	200,0	195,5	196,5	
AFI	2,5	4,5	4,8	3,7	3,6	6,7	4,3	3,6	3,7	5,5	3,1	4,9	5,9	5,6	5,9	0,6	0,7	0,7	1,8	1,5	0,7	0,5	0,5	2,9	3,7	13,5	14,8	15,4	17,8	20,2	
ALLFORSK	7,3	5,2	4,1	4,3	4,3	25,6	20,8	19,9	20,3	8,4	2,0	7,7	6,2	5,0	4,7	1,5	0,6	1,6	2,6	2,1	0,8	4,0	5,9	4,5	1,9	37,2	38,4	37,7	36,6	21,4	
OCERO	3,6	4,4	5,1	4,9	6,0	0,8	0,9	1,8	1,6	2,5	0,5	1,6	1,7	1,0	0,4	3,7	2,1	2,6	1,4	1,1	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	9,2	9,1	11,2	8,8	9,9	
FAFO	3,6	4,4	6,8	7,3	8,4	37,4	51,4	53,6	32,1	26,6	12,5	16,5	12,7	11,0	14,1	3,1	4,3	14,6	8,3	8,2	2,5	1,4	1,6	2,0	2,2	59,1	78,0	89,2	60,8	61,5	
FN	0,8	4,5	5,1	4,5	4,1	4,7	6,1	3,0	3,0	3,0	3,0	2,2	1,9	1,2	0,4	5,3	5,4	1,1	1,1	2,2	0,3	1,5	1,8	1,2	0,4	22,1	19,7	12,8	10,8	10,3	
Inst. for forsvarsstudier	0,5	0,3	0,4	0,0	0,7	0,0	0,2	0,0	3,0	2,7	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,5	0,4	3,0	3,4	
ISF	4,1	7,0	6,1	12,6	13,9	7,5	7,0	6,9	11,6	13,8	0,5	0,5	0,4	0,5	2,1	1,7	4,5	1,6	0,4	0,4	0,7	0,4	0,7	0,8	1,5	14,5	19,4	17,7	25,9	31,7	
NFU	13,5	12,7	12,3	11,5	11,3	7,7	7,1	10,6	10,4	12,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,8	1,1	2,2	2,2	1,3	2,2	2,2	1,3	0,8	23,2	22,8	26,2	25,3	26,9	
NOVA	12,7	10,5	13,0	14,9	17,0	9,0	12,6	9,5	11,2	11,9	2,2	3,1	3,7	3,1	4,3	2,9	1,4	3,4	1,8	2,6	3,0	1,5	1,8	1,7	1,5	29,8	29,0	31,4	32,7	37,3	
NJPI	1,1	3,0	2,7	4,8	6,1	10,7	12,8	11,4	11,2	14,1	1,6	1,5	1,6	0,6	0,7	0,4	0,8	0,8	0,6	1,3	1,2	0,8	0,8	0,6	1,0	15,0	19,0	17,4	17,9	23,3	
PRIO	2,8	2,4	2,1	2,4	2,5	4,2	6,5	12,5	19,5	26,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	1,9	3,9	5,4	4,3	1,1	1,8	0,6	2,4	1,9	8,7	12,6	19,0	29,7	35,5	
SFO	4,9	8,0	8,5	5,9	6,2	4,1	4,5	0,5	2,6	0,4	2,5	2,3	2,3	0,0	2,3	0,4	0,0	0,0	2,2	1,6	0,2	0,0	0,0	3,4	1,3	12,1	14,8	11,3	14,0	11,8	
SIRUS	0,9	1,1	1,3	0,5	1,3	0,8	0,1	1,9	0,3	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,1	0,0	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,5	1,7	1,2	3,7	1,1	3,5	
SNF	22,0	31,3	28,9	27,8	27,3	12,2	10,2	8,2	6,1	6,7	24,0	24,2	19,1	18,1	21,1	4,6	6,1	4,0	2,4	2,1	2,6	2,0	2,5	1,6	1,0	65,4	73,8	62,7	60,1	60,2	
STEP-gruppen		6,0	5,7	5,0	4,9		0,9	0,6	3,9	2,9		0,0	0,0	0,2	0,0		2,7	2,4	1,3	2,5		0,0	0,0	0,0	0,0		9,8	8,8	10,5	10,3	
TØI	6,3	7,6	8,2	6,0	4,5	27,6	26,2	27,1	23,6	34,8	3,0	3,8	4,6	3,7	4,3	4,1	1,9	5,3	5,0	6,2	3,5	2,0	2,7	2,5	2,9	44,4	43,6	47,9	40,8	52,7	
VOX Forskningsøvd.	0,2	0,5	0,4	0,7	1,4	1,0	1,4	1,9	1,5	1,5	0,0	0,1	0,0	0,4	0,3	0,3	0,2	0,8	2,0	0,0	0,9	0,1	0,2	1,5	0,5	2,5	2,3	3,3	6,1	3,8	
SUM	94,8	113,2	117,2	116,7	123,6	159,8	175,1	173,0	167,4	179,4	55,3	60,4	60,0	50,4	61,5	29,9	33,5	44,3	36,7	38,3	19,5	18,4	21,5	26,6	20,9	359,3	408,7	416,0	399,9	423,7	
TOTALSUM	141,0	162,2	169,5	162,3	163,7	248,6	260,9	254,2	253,2	266,0	106,6	122,9	109,1	96,7	112,8	40,8	44,4	57,8	50,0	46,9	22,2	21,4	25,4	33,2	26,9	559,2	611,8	615,9	595,4	620,2	

¹⁾ Regnskapstallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.

²⁾ Driftsinntekter omfatter ikke basisbevillinger og andre generelle bevillinger, finansinntekter eller ekstraordinære inntekter.

³⁾ Inklusert kommuner og fylkeskommuner.

Tabell 8

Driftsresultat i prosent av totale inntekter 1997 - 2001 ¹⁾

	1997	1998	1999	2000	2001
Agderforskning	2%	1%	-7%	3%	1%
Møreforskning	1%	1%	3%	-3%	-6%
Nordlandsforskning	0%	0%	2%	0%	1%
Nord-Trøndelagsforskning	0%	1%	5%	-3%	-2%
NORUT Finnmark AS	-15%	-3%	-8%	-3%	-8%
NORUT Samfunnsforskning AS	-6%	-6%	2%	1%	-10%
Rogalandsforskning - samfunn	3%	-2%	2%	5%	5%
Telemarksforskning - Bø	-7%	4%	5%	4%	1%
Telemarksforskning - Notodden	0%	-4%	-6%	-1%	-1%
Vestlandsforskning	-1%	-1%	3%	0%	0%
Østfoldforskning	-1%	-8%	-6%	2%	1%
Østlandsforskning	-1%	-6%	1%	-2%	0%
GJENNOMSNIITT	-1%	-2%	0%	1%	0%
CICERO	2%	5%	6%	-11%	-2%
AFI	-1%	-3%	3%	0%	1%
ALLFORSK	2%	1%	-3%	-2%	-1%
FAFO	-2%	0%	-2%	-11%	-4%
FNI	3%	-4%	9%	-9%	-6%
Inst. for forsvarsstudier	0%	0%	0%	5%	4%
ISF	-4%	-2%	0%	1%	3%
NIFU	2%	0%	8%	-3%	-3%
NOVA	0%	0%	3%	-3%	2%
NUPI	2%	2%	-2%	-3%	2%
PRIØ	5%	5%	6%	5%	1%
SIFO	2%	14%	-1%	4%	0%
SIRUS	2%	1%	-1%	9%	9%
SNF	5%	7%	2%	-3%	3%
STEP-gruppen		-7%	4%	3%	1%
TØI	-5%	-1%	1%	-7%	-2%
VOX Forskningsavd.	0%	0%	-3%	-1%	0%
GJENNOMSNIITT	1%	2%	1%	-3%	0%
GJENNOMSNIITT	0%	1%	1%	-2%	0%

¹⁾ Tallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.

Totale inntekter er eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 9 **Inntekter i alt pr. totale årsverk. 1997 - 2001. 1000 kr. ¹⁾**

	1997	1998	1999	2000	2001 ²⁾
Agderforskning	819	820	713	913	786
Møreforskning	453	559	621	602	585
Nordlandsforskning	597	572	580	632	658
Nord-Trøndelagsforskning	525	567	510	519	606
NORUT Finnmark AS	943	1080	877	872	565
NORUT Samfunnsforskning AS	557	557	575	578	683
Rogalandsforskning - samfunn	718	763	786	772	772
Telemarksforskning - Bø	434	486	653	650	617
Telemarksforskning - Notodden	561	538	666	660	568
Vestlandsforskning	601	692	678	683	739
Østfoldforskning	618	530	554	689	814
Østlandsforskning	557	609	728	647	820
GJENNOMSNIITT	604	637	658	698	701
AFI	539	538	573	628	661
ALLFORSK	606	657	580	587	747
CICERO	678	617	721	585	540
FAFO	882	1120	1176	828	858
FNI	764	771	601	511	537
Inst. for forsvarsstudier	416	453	388	465	547
ISF	418	577	524	582	670
NIFU	506	506	553	586	596
NOVA	549	580	625	668	746
NUPI	596	596	622	609	693
PRIO	502	625	703	911	1068
SIFO	489	528	557	603	597
SIRUS	494	512	738	659	1144
SNF	700	762	790	785	894
STEP-gruppen		532	747	619	626
TØI	612	642	655	661	784
VOX Forskningsavd.	493	753	634	596	514
GJENNOMSNIITT	604	663	680	661	740
GJENNOMSNIITT	604	655	674	672	729

¹⁾ Alle inntekter, eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter inngår, dvs. også inntekter knyttet til aktiviteter som måtte være utført av andre enn instituttets egne medarbeidere.

²⁾ Tallene er basert på foreløpig regnskap.

Tabell 10

**Basisbevilgning pr. årsverk utført av
forskere/faglig personale 1997 - 2001. 1 000 kroner. ¹⁾**

	1997	1998	1999	2000	2001 ²⁾
Agderforskning	55	40	69	97	109
Møreforskning	49	59	90	95	93
Nordlandsforskning	63	61	69	104	121
Nord-Trøndelagsforskning	58	52	70	94	102
NORUT Finnmark AS	150	208	161	136	117
NORUT Samfunnsforskning AS	123	162	186	208	176
Rogalandsforskning - samfunn	41	43	77	77	88
Telemarksforskning - Bø	46	49	127	105	100
Telemarksforskning - Notodden	47	52	194	251	179
Vestlandforskning	72	70	97	166	171
Østfoldforskning	34	36	92	148	157
Østlandforskning	63	77	98	147	132
GJENNOMSNIITT	57	60	92	116	120
AFI	280	244	281	267	267
ALLFORSK	0	0	0	0	0
CICERO	290	264	278	293	242
FAFO	48	46	48	54	85
FNI	141	207	228	228	263
Inst. for forsvarsstudier	509	596	519	481	470
ISF	78	82	175	173	165
NIFU	124	120	137	154	155
NOVA	211	232	248	286	312
NUPI	441	372	406	428	422
PRIO	243	250	274	304	290
SIFO	360	375	436	434	484
SIRUS	479	540	669	762	1269
SNF	60	59	72	86	103
STEP-gruppen		0	149	58	56
TØI	106	117	115	184	166
VOX Forskningsavd.	492	785	535	377	408
GJENNOMSNIITT	183	179	203	215	255
GJENNOMSNIITT	139	140	167	185	213

¹⁾ Basisbevilgning omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer (SIP).

²⁾ Tallene er basert på foreløpig regnskap.

Tabell 11 Disponering av grunnbevilgningen 1997 - 2002. 1000 kr.

	Institusjonert forskning ^a						Nettverksbygging, kompetanseutvikling mv.						Vitenskapelig utstyr						Sum grunnbevilgning																	
	1997		1998		1999		2000		2001		2002		1997		1998		1999		2000		2001		2002		1997		1998		1999		2000		2001		2002	
	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett	Foreløpig regnskap	Budsjett				
Agderforskning	600	600	735	1 000	1 100			920	920	1 365	1 100	1 200													1 520	1 520	2 100	2 100	2 300							
Marerforskning	864	1 053	1 346	1 339	1 150			1 226	947	1 345	1 151	1 264		50	140	135	60	36							2 140	2 140	2 626	2 550	2 450							
Nordlandforskning	1 180	1 080	1 600	1 150	1 000	1 225		1 000	1 100	1 700	1 150	1 005	1 225												2 180	2 180	3 300	2 300	2 005	2 450						
Nord-Tromsregionforskning	450	450	927	700	150	150		500	500	500	500	950	950												950	950	1 427	1 200	1 100	1 100						
NORUT Finnmark AS	328	266	387	540	600	600		622	684	646	360	200	100												950	950	1 033	900	800	700						
NORUT Sørøstlandsforskning AS				730	800						570	500																	1 300	1 100						
Rogalandforskning - sentrum	1 020	1 020	2 019	1 294	1 415	1 400		360	360	318	606	595	700												4 360	4 200	2 337	1 900	2 000	2 100						
Telenorforskning - Ba	492	493	676	590	572			418	407	616	510	528													900	900	1 282	1 100	1 100							
Telenorforskning - Notodden	190	190	126	150	200	250		190	190	500	400	350	300												300	300	626	550	550	550						
Vestlandforskning	530	530	606	642	650			792	792	1 112	948	900													1 330	1 330	1 798	1 590	1 550							
Østfoldforskning	970	1 000	750	750	1 365	1 200		300	350	1 571	1 150	585	500	150	70										1 420	1 420	2 321	1 900	1 950	1 700						
Østlandforskning	1 000	900	927	850	850			610	710	927	850	850													1 610	1 610	1 854	1 700	1 700							
SUM	7 622	7 590	10 179	9 735	9 652	4 825		6 938	6 960	10 600	9 295	8 917	3 775	200	210	135	60	36							17 740	17 580	20 914	19 090	18 605	8 600						
API	4 791	4 360	5 324	3 710	3 520	3 700		2 500	2 000	2 300	3 250	3 600	3 450	400	400	500	840	750	750						7 691	6 760	8 124	7 800	7 670	7 900						
ALLFORSK																																				
OCERO	3 136	3 011	3 207	3 583				990	1 639	1 744	1 368														4 126	4 650	4 951	4 951								
FAFO								2 187	2 187	2 120	2 620	4 620	5 720												2 187	2 187	2 120	2 620	4 620	5 720						
FM	1 970	1 967	2 291	2 291	3 212			1 200	1 033	1 309	1 309	300													3 170	3 600	3 600	3 600	3 600							
Inst. for forsvarsstudier	5 750	6 076	6 930	7 270	6 943	7 300		360	275	960							420	200	350						6 110	7 151	7 790	7 690	7 223	7 650						
ISF								2 738	2 738	3 724	3 266	3 049													2 738	2 738	3 724	3 266	3 049							
MFU	2 077	1 898	2 289	3 167	2 908	2 430		475	567	2 517	1 882	2 106	2 677												2 552	2 465	4 806	5 049	5 014	5 107						
NOVA	13 182	12 040	8 167	9 069	10 630			1 500	2 914	2 800	5 372	5 097													14 682	14 954	10 967	14 441	15 727							
MUP	12 095	11 679		9 189	8 631	9 973		1 500	2 000		1 151	1 754	2 129												14 495	13 679		10 340	10 385	12 102						
PRIO		3 090	3 126	3 075	2 658	2 800			2 853	2 530	2 649	2 681	2 507				670	704	969	1 021						5 943	6 328	6 328	6 328	6 328	6 328					
SFO																																				
SIFUS																																				
SNF	1 220	1 040	1 100	1 200	1 250	1 250		3 780	3 060	3 000	3 000	2 950	2 950												5 000	4 100	4 100	4 200	4 200	4 200						
STEP-gruppen																																				
TØI	3 000	3 100	3 100	3 500	3 700	3 800					2 600	2 700	2 900												3 000	3 100	3 100	6 100	6 400	6 700						
VOX Forskningsavd.	4 920	5 414	5 561	3 395	4 196						1 697	860					566	203							4 920	5 414	5 561	5 658	5 059							
SUM	53 041	54 475	41 097	49 449	47 648	31 253		17 230	21 866	22 904	30 064	29 605	22 333	400	400	1 170	2 530	2 222	2 121						70 671	76 741	65 171	82 043	79 475	55 707						
TOTALSUM	60 663	62 065	51 276	59 184	57 300	36 078		24 168	28 628	33 504	39 359	38 522	26 108	600	610	1 305	2 590	2 258	2 121						88 411	94 321	86 085	101 133	98 080	64 307						

^a Inkludert kvalitetsforskning, publisering og formidling.

Tabell 12 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk. 1997 - 2001.

	1997					1998					1999					2000					2001				
	Årsverk		Forskere			Årsverk		Forskere			Årsverk		Forskere			Årsverk		Forskere			Årsverk		Forskere		
	Årsverk totalt	Herav kvinner	forskere totalt	Herav kvinner	i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	forskere totalt	Herav kvinner	i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	forskere totalt	Herav kvinner	i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	forskere totalt	Herav kvinner	i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	forskere totalt	Herav kvinner	i % av total
Agderforskning	33	11	28	6	83%	44	15	38	10	86%	49	18	42	12	86%	45	17	37	12	83%	43	16	35	12	82%
Møreforskning	53	21	44	17	83%	45	16	38	13	84%	41	15	36	11	88%	41	18	35	15	86%	41	16	35	13	86%
Nordlandsforskning	41	15	35	11	85%	43	18	36	12	84%	46	18	40	13	87%	44	19	37	13	84%	45	19	38	13	84%
Nord-Trøndelagsforskning	19	6	16	3	85%	20	5	18	3	91%	23	5	21	2	89%	22	5	19	2	88%	20	4	17	3	81%
NORUT Finnmark AS	12	5	9	4	75%	9	5	7	4	72%	11	7	9	6	81%	13	9	11	8	85%	14	9	12	8	86%
NORUT Samfunnsforskning AS	17	10	15	9	88%	13	7	11	6	85%	16	9	14	7	89%	16	9	13	7	82%	16	8	13	6	81%
Rogalandsforskning - samfunn	46	17	43	15	95%	45	15	41	12	92%	47	14	44	11	93%	49	15	42	10	86%	48	14	40	9	83%
Telemarkforskning - Bø	25	9	19	5	79%	24	6	18	2	78%	22	7	17	3	77%	23	8	18	4	80%	22	8	16	4	74%
Telemarkforskning - Notodden	10	6	8	4	79%	9	5	7	4	86%	6	4	4	2	64%	6	4	4	3	76%	8	5	7	4	84%
Vestlandforskning	24	8	19	4	78%	24	6	19	2	80%	26	5	21	3	80%	25	7	20	3	81%	24	7	20	3	82%
Østfoldforskning	49	16	42	11	86%	45	17	39	12	87%	37	16	31	11	84%	27	12	23	9	87%	25	9	22	7	87%
Østlandforskning	38	13	32	9	84%	32	13	26	9	81%	28	9	23	6	82%	20	10	17	8	85%	23	13	19	10	84%
SUM	365	135	309	96	85%	352	126	299	88	85%	350	124	299	88	86%	328	131	276	94	84%	328	127	273	92	83%
AFI	43	22	31	12	73%	42	24	32	15	76%	43	26	33	17	76%	44	27	33	17	76%	45	27	33	17	74%
ALLFORSK	62	37	38	23	61%	58	32	44	20	76%	65	37	51	25	78%	62	31	54	23	86%	29	17	23	12	81%
CICERO	21	8	17	6	82%	22	8	18	6	79%	22	9	18	7	80%	23	12	17	7	72%	30	12	21	8	69%
FAFO	70	30	54	20	78%	72	33	56	24	78%	78	38	62	29	80%	78	40	63	31	81%	78	39	63	30	81%
FNI	33	9	23	5	68%	31	7	22	5	69%	30	7	23	5	77%	32	7	23	4	73%	29	8	20	5	69%
Inst. for forsvarsstudier	17	5	12	2	71%	17	4	12	1	71%	21	3	15	1	71%	23	4	16	2	70%	20	4	16	3	80%
ISF	41	22	35	17	85%	38	18	34	17	87%	53	28	36	19	68%	57	27	41	18	72%	58	30	43	22	74%
NIFU	55	32	37	18	67%	55	29	42	21	76%	59	31	47	25	80%	55	30	43	23	79%	57	30	44	21	77%
NOVA	81	47	70	37	86%	77	44	66	35	86%	79	45	66	36	84%	77	44	66	37	85%	78	47	68	40	86%
NUPI	49	16	33	6	66%	54	16	36	6	66%	52	15	37	7	70%	54	19	34	7	64%	56	19	36	8	65%
PRIØ	30	17	26	14	87%	31	18	27	15	88%	38	22	27	15	72%	41	21	27	13	64%	41	19	27	12	67%
SIFO	53	38	39	26	73%	55	41	38	27	69%	50	35	38	27	76%	52	35	39	26	75%	50	32	36	22	72%
SIRUS	21	10	17	8	81%	19	11	15	8	79%	16	8	12	5	75%	14	6	11	4	76%	23	13	18	10	79%
SNF	101	29	84	18	83%	104	23	87	12	84%	86	16	71	9	82%	81	21	66	12	81%	74	21	61	11	82%
STEP-gruppen						18	3	18	3	100%	14	3	13	2	93%	19	6	17	5	94%	18	4	18	4	100%
TØI	84	35	57	15	68%	82	31	59	15	72%	84	30	62	15	74%	78	28	58	14	74%	80	32	61	19	76%
VOX Forskningsavd.	15	11	10	6	67%	11	8	7	4	66%	14	11	10	7	75%	20	16	15	12	75%	17	14	12	10	72%
SUM	774	364	580	231	75%	786	349	612	232	78%	804	365	621	250	77%	809	373	623	254	77%	781	367	600	253	77%
TOTALSUM	1139	499	888	326	78%	1138	475	910	320	80%	1154	489	920	338	80%	1137	504	899	348	79%	1109	494	872	345	79%

Tabell 13

Avgang og tilvekst av forskere/faglig personale. 2001

	AVGANG TIL:							TILVEKST FRA:							
	Næringsliv	UoH	Andre forskn.-institutt	Off. virksomhet	Utland	Annet ¹⁾	Sum	Næringsliv	UoH	Andre forskn.-institutt	Off. virksomhet	Utland	Nyutdannede	Annet	Sum
Agderforskning	2			1		1	4	1	1		1		2	1	6
Møreforskning		1					1			3					3
Nordlandsforskning	2	2			1		5		3	1	1		1	1	7
Nord-Trøndelagsforskning		1					1		2	1			1		4
NORUT Finnmark AS		1					1		3						3
NORUT Samfunnsforskning AS			1	2			3		1						1
Rogalandforskning - samfunn	2			2	2		6	4							4
Telemarkforskning - Bø		2					2			1					1
Telemarkforskning - Notodden	1	1					2								2
Vestlandforskning	1						1				1	2	2	1	6
Østfoldforskning		1		1			2	1	1				1		3
Østlandforskning	1		1				2	2	1	1	1				5
SUM	9	9	2	6	3	1	30	8	12	7	4	2	7	3	43
AFI		1					1		1		2		3	1	7
ALLFORSK	1	11				28	40								
CICERO	1			2			3								3
FAFO	2		3	1	1		7			1			2	1	4
FNI	1			1			2						1		1
Inst. for forsvarsstudier				1			1								1
ISF									2	1			1		4
NIFU	1			2		1	4		3	1	1				5
NOVA	1	1					2		3	2	1			1	7
NUPI		2					2					4	2		6
PRIØ		3		1	1		5		2		1	3	3	2	11
SIFO	4			2		1	7	1	1	1		1		1	5
SIRUS			1	3	1		5				2	1			3
SNF	1	9			3	2	15	1	6						7
STEP-gruppen				1	1		2				1	1			2
TØI		2		2	1		5		2		3	2	3		10
VOX Forskningsavd.		1					1								0
SUM	12	30	4	16	8	32	102	2	20	6	11	12	15	6	72
TOTALSUM	21	39	6	22	11	33	132	10	32	13	15	14	22	9	115

¹⁾ Gruppen "Annet" inkluderer personale som har sluttet pga aldersgrense.

Tabell 14

**Avgang av forskere/faglig personale pr.
årsverk utført av forskere/faglig personale. 1997 - 2002**

	1997	1998	1999	2000	2001	Budsjett 2002
Agderforskning	0,25	0,13	0,14	0,24	0,11	
Møreforskning	0,18	0,13	0,08	0,14	0,01	
Nordlandforskning	0,11	0,03	0,15	0,24	0,13	
Nord-Trøndelagsforskning	0,31	0,11	0,05	0,05	0,06	
NORUT Finnmark AS	0,78		0,11	0,27	0,08	0,08
NORUT Samfunnsforskning AS	0,28			0,23	0,23	0,16
Rogalandforskning - samfunn	0,14	0,19	0,11	0,10	0,15	
Telemarkforskning - Bø	0,21	0,16	0,06	0,11	0,13	
Telemarkforskning - Notodden	0,49	0,14	0,54		0,29	
Vestlandforskning	0,22	0,16	0,05	0,20	0,05	
Østfoldforskning	0,24	0,23	0,42	0,22	0,09	
Østlandforskning	0,06	0,12	0,57	0,41	0,11	
GJENNOMSNIITT	0,21	0,13	0,17	0,19	0,11	
AFI	0,23	0,16	0,15	0,18	0,03	
ALLFORSK	0,11	0,20	0,06	0,13	1,73	0,11
CICERO	0,06	0,06	0,11	0,18	0,15	
FAFO	0,09	0,14	0,14	0,11	0,11	
FNI	0,09	0,05	0,13	0,17	0,10	0,07
Inst. for forsvarsstudier		0,17	0,07	0,13	0,06	
ISF	0,11	0,06	0,25			
NIFU	0,11	0,14	0,06	0,02	0,09	0,10
NOVA	0,14	0,09	0,05	0,11	0,03	
NUPI	0,15	0,23	0,14	0,15	0,06	
PRIO	0,08	0,11	0,11	0,38	0,18	
SIFO	0,10	0,08	0,13	0,05	0,19	0,05
SIRUS	0,18	0,07	0,25	0,09	0,28	0,13
SNF	0,07	0,13	0,11	0,14	0,25	
STEP-gruppen		0,06	0,15	0,35	0,11	
TØI	0,12	0,12	0,08	0,10	0,08	0,06
VOX Forskningsavd.	0,10	0,29			0,08	0,03
GJENNOMSNIITT	0,11	0,12	0,11	0,12	0,17	
GJENNOMSNIITT	0,15	0,13	0,13	0,14	0,15	

Tabell 15

Arbeid utført ved annen institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet. Årsverk. 2001

	Forskere ansatt i hovedstilling ved instituttet med bistilling i:				Forskere ansatt i hovedstilling ved instituttet med arbeidsplass i:			
	Næringslivet	UoH	Annet forsknings- miljø	Sum	Næringslivet	UoH	Annet forsknings- miljø	Sum
Agderforskning		1,0	1,0	2,0				
Møreforskning		0,2		0,2		1,0	1,0	2,0
Nordlandsforskning								
Nord-Trøndelagsforskning					0,5		0,5	1,0
NORUT Finnmark AS								
NORUT Samfunnsforskning AS								
Rogalandsforskning - samfun	0,4	1,2		1,6	2,5			2,5
Telemarksforskning - Bø		0,2		0,2	0,3			0,3
Telemarksforskning - Notodden						0,1		0,1
Vestlandsforskning		0,6		0,6				
Østfoldforskning		0,2		0,2		0,5		0,5
Østlandsforskning		0,6		0,6				
SUM	0,4	4,0	1,0	5,4	3,3	1,6	1,5	6,4
AFI		0,4		0,4				
ALLFORSK								
CICERO		0,2		0,2				
FAFO			0,3	0,3				
FNI		0,2		0,2		0,5		0,5
Inst. for forsvarsstudier								
ISF		1,2	0,2	1,4		1,6		1,6
NIFU		0,6		0,6				
NOVA		0,4	0,4	0,8				
NUPI			0,2	0,2				
PRIØ		0,4		0,4			0,3	0,3
SIFO								
SIRUS		0,2		0,2				
SNF						5,4		5,4
STEP-gruppen		0,2		0,2				
TØI		0,3		0,3				
VOX Forskningsavd.								
SUM		4,1	1,1	5,2		7,5	0,3	7,8
TOTALSUM	0,4	8,1	2,1	10,6	3,3	9,1	1,8	14,2

Tabell 16

**Arbeid utført ved instituttet av forskere/faglig personale
ansatt i hovedstilling ved annen institusjon. Årsverk. 2001**

	Arbeid utført i bistilling ved instituttet av forskere med hovedstilling i:				Arbeid utført med arbeidsplass ved instituttet av forskere med hovedstilling i:			
	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum
Agderforskning		6,0		6,0				
Møreforskning		5,0		5,0				
Nordlandsforskning	0,2	2,8	0,3	3,3				
Nord-Trøndelagsforskning								
NORUT Finnmark AS		2,0		2,0		1,0		1,0
NORUT Samfunnsforskning AS		0,3	0,2	0,5		0,1		0,1
Rogalandforskning - samfunn		3,4		3,4	1,6			1,6
Telemarkforskning - Bø		0,6		0,6		0,5		0,5
Telemarkforskning - Notodden		1,4		1,4		1,0		1,0
Vestlandforskning		0,4		0,4				
Østfoldforskning								
Østlandforskning						0,6		0,6
SUM	0,2	21,9	0,5	22,6	1,6	3,2		4,8
AFI		0,4		0,4	0,8			0,8
ALLFORSK		1,0		1,0				
CICERO	0,8	0,6		1,4				
FAFO								
FNI								
Inst. for forsvarsstudier								
ISF		0,5		0,5		0,8		0,8
NIFU		0,4		0,4				
NOVA		0,6		0,6		0,3		0,3
NUPI			0,2	0,2				
PRIO		0,4		0,4				
SIFO		1,0		1,0				
SIRUS			0,1	0,1				
SNF						14,9		14,9
STEP-gruppen		0,2		0,2				
TØI						0,6		0,6
VOX Forskningsavd.		0,2		0,2				
SUM	0,8	5,3	0,3	6,4	0,8	16,6		17,4
TOTALSUM	1,0	27,2	0,8	29,0	2,4	19,8		22,2

Tabell 17

Samarbeid med universiteter og høyskoler 2001

	Hovedfags- og diplomstudenter med arbeidsplass ved instituttet			Ansatte i hovedstilling som har vært veiledere for hovedfags- og dr.gradskandidater			Doktorgradsstipendiater med arbeidsplass ved instituttet per 31.12.2001			Avlagte doktorgrader der instituttet har bidratt med veiledning		
	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt
Agderforskning	1		1									
Møreforskning		4	4	1		1		1	1	1		1
Nordlandsforskning	2	1	3				1	2	3			
Nord-Trøndelagsforskning	1		1	1		1	3	2	5		1	1
NORUT Finnmark AS					1	1		1	1			
NORUT Samfunnsforskning AS								3	3			
Rogalandsforskning - samfunn	1	2	3	1	1	2	2	3	5			
Telemarksforskning - Bø				1	1	2		1	1			
Telemarksforskning - Notodden		1	1	1		1		2	2			
Vestlandsforskning	1		1	1		1						
Østfoldforskning				2		2						
Østlandsforskning				1		1	2		2			
SUM	6	8	14	9	3	12	8	15	23	1	1	2
AFI		6	6	5	4	9	1	2	3			
ALLFORSK	7	18	25	4		4	3	6	9			
CICERO	1	3	4					3	3			
FAFO	1	2	3	2	3	5	2	5	7		1	1
FNI	1		1	2	1	3	1	2	3			
Inst. for forsvarsstudier				2		2	1	1	2			
ISF	3		3	9	4	13	2	7	9		1	1
NIFU				1		1				1		1
NOVA		9	9	14	8	22	6	12	18			
NUPI	5	6	11	6	3	9	7	3	10	1		1
PRIO	4	9	13	6	1	7	1	7	8			
SIFO	1	1	2	3	2	5	3	5	8			
SIRUS							2	1	3			
SNF	3	2	5	3		3	1	2	3			
STEP-gruppen				3		3	2		2			
TØI	2	2	4	6	2	8				2	2	4
VOX Forskningsavd.		2	2	1	5	6		2	2			
SUM	28	60	88	67	33	100	32	58	90	4	4	8
TOTALSUM	34	68	102	76	36	112	40	73	113	5	5	10

Tabell 18

Arbeid med dr.grader 2001

	Dr.gradsstipendiater med arbeidsplass ved instituttet				Antall andre som arbeider med dr.grad				Sum stipendiater og andre som arbeider med dr.grad			
	Menn	Kvinner	Totalt	Antall pr årsverk ¹⁾	Menn	Kvinner	Totalt	Antall pr årsverk ¹⁾	Menn	Kvinner	Totalt	Antall pr årsverk ¹⁾
Agderforskning					2	4	6	0,17	2	4	6	0,17
Møreforskning		1	1	0,03	4	2	6	0,17	4	3	7	0,20
Nordlandsforskning	1	2	3	0,08	5	8	13	0,34	6	10	16	0,42
Nord-Trøndelagsforskning	3	2	5	0,30					3	2	5	0,30
NORUT Finnmark AS		1	1	0,08						1	1	0,08
NORUT Samfunnsforskning AS		3	3	0,23	2	2	4	0,31	2	5	7	0,54
Rogalandsforskning - samfunn	2	3	5	0,13	3		3	0,08	5	3	8	0,20
Telemarkforskning - Bø		1	1	0,06	1	1	2	0,13	1	2	3	0,19
Telemarkforskning - Notodden		2	2	0,29	1		1	0,15	1	2	3	0,44
Vestlandforskning					3	2	5	0,25	3	2	5	0,25
Østfoldforskning					2	2	4	0,18	2	2	4	0,18
Østlandforskning	2		2	0,11	4		4	0,21	6		6	0,32
SUM	8	15	23	0,08	27	21	48	0,18	35	36	71	0,26
AFI	1	2	3	0,09	3	3	6	0,18	4	5	9	0,27
ALLFORSK	3	6	9	0,39	2	1	3	0,13	5	7	12	0,52
CICERO		3	3	0,15						3	3	0,15
FAFO	2	5	7	0,11					2	5	7	0,11
FNI	1	2	3	0,15	2		2	0,10	3	2	5	0,25
Inst. for forsvarsstudier	1	1	2	0,13	2	1	3	0,19	3	2	5	0,31
ISF	2	7	9	0,21					2	7	9	0,21
NIFU					3	4	7	0,16	3	4	7	0,16
NOVA	6	12	18	0,27	2	2	4	0,06	8	14	22	0,33
NUPI	7	3	10	0,28	5		5	0,14	12	3	15	0,42
PRIO	1	7	8	0,29	1		1	0,04	2	7	9	0,33
SIFO	3	5	8	0,22		1	1	0,03	3	6	9	0,25
SIRUS	2	1	3	0,17		1	1	0,06	2	2	4	0,22
SNF	1	2	3	0,05	5	3	8	0,13	6	5	11	0,18
STEP-gruppen	2		2	0,11					2		2	0,11
TØI					5	1	6	0,10	5	1	6	0,10
VOX Forskningsavd.		2	2	0,16	1	1	2	0,16	1	3	4	0,32
SUM	32	58	90	0,15	31	18	49	0,08	63	76	139	0,23
TOTALSUM	40	73	113	0,13	58	39	97	0,11	98	112	210	0,24

¹⁾ Årsverk utført av forskere/faglig personale i 2001.

Tabell 19

Dr.grader avlagt av instituttets ansatte 2001

	Dr.grader avlagt av instituttets ansatte			Dr.grader per
	2001			årsverk ¹⁾
	Menn	Kvinner	Totalt	2001
Agderforskning	2		2	0,06
Møreforskning	1		1	0,03
Nordlandsforskning				
Nord-Trøndelagsforskning				
NORUT Finnmark AS				
NORUT Samfunnsforskning AS				
Rogalandsforskning - samfunn				
Telemarksforskning - Bø				
Telemarksforskning - Notodden				
Vestlandsforskning				
Østfoldforskning				
Østlandsforskning				
SUM	3		3	0,01
AFI				
ALLFORSK				
CICERO				
FAFO				
FNI				
Inst. for forsvarsstudier	1		1	0,06
ISF	2	2	4	0,09
NIFU	2		2	0,05
NOVA	1	3	4	0,06
NUPI	1		1	0,03
PRIO				
SIFO				
SIRUS				
SNF	3		3	0,05
STEP-gruppen				
TØI	2	1	3	0,05
VOX Forskningsavd.				
SUM	12	6	18	0,03
TOTALSUM	15	6	21	0,02

¹⁾ Antall dr.grader avlagt av instituttets ansatte per årsverk utført av forskere/faglig personale.

Tabell 20

Antall ansatte i hovedstilling med dr.grad. 1997 - 2001

	Ansatte i hovedstilling med dr.grad															Ansatte i hovedstilling med dr.grad pr. årsverk utført av forskere/faglig personale				
	1997			1998			1999			2000			2001			1997	1998	1999	2000	2001
	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt					
Agderforskning	1		1	2		2	8		8	8		8	6		6	0,04	0,05	0,19	0,22	0,17
Mereforskning	2	1	3	3	2	5	3	1	4	2	2	4	1	2	3	0,07	0,13	0,11	0,11	0,09
Nordlandsforskning	3	1	4	6	2	8	10	1	11	8		8	8		8	0,11	0,22	0,28	0,22	0,21
Nord-Trendelagsforskning	1		1				1		1	3		3	4		4	0,06		0,05	0,16	0,24
NORUT Finnmark AS	1		1	1	1	1	1	1	2	1	1	2		1	1	0,11	0,15	0,23	0,18	0,08
NORUT Sæmfunnsforskning A				1		1	1		1	1		2	1		1		0,09	0,07	0,15	0,08
Rogalandforskning - samfun	4	2	6	6	1	7	8	2	10	8	2	10	8	2	10	0,14	0,17	0,23	0,24	0,25
Telemarkforskning - Be	1		1	2		2	2		2	3	1	4	2	1	3	0,05	0,11	0,12	0,22	0,19
Telemarkforskning - Notodden	1		1	1		1		1	1	1	1	2	2	1	3	0,12	0,14	0,27	0,48	0,44
Vestlandforskning	2		2	2		2	3	1	4	4	1	5	4	1	5	0,11	0,11	0,20	0,25	0,25
Østfoldforskning	7	1	8	1	1	2	4	1	5	5		5	7		7	0,19	0,05	0,18	0,22	0,32
Østlandforskning	4		4	5		5				1		1	2		2	0,13	0,19		0,06	0,11
SUM	27	5	32	29	7	36	41	8	49	45	9	54	45	8	53	0,10	0,12	0,16	0,20	0,19
AFI	9	3	12	6	3	9	6	2	8	4	1	5	6	2	10	0,30	0,28	0,25	0,15	0,30
ALLFORSK	5	5	10	3	1	4		2	2	1	1	2	1		1	0,27	0,09	0,04	0,04	0,04
OCERO	7	2	9	6	3	9	6	4	10	5	5	10	5	5	10	0,53	0,51	0,56	0,59	0,49
FAFO	6	3	11	12	2	14	13	4	17	11	4	15	8	4	12	0,20	0,25	0,27	0,24	0,19
FN	1		1	1		1	4	1	5	5	1	6	5	1	6	0,04	0,05	0,22	0,26	0,30
Inst. for forsvarsstudier	9		9	9		9	9	1	10	7		7	4		4	0,75	0,75	0,67	0,44	0,25
ISF	6	6	12	8	7	15	9	6	15	14	8	22	16	11	27	0,34	0,45	0,42	0,54	0,63
NFU	2	2	4	3	1	4	3		3	3		3	7	2	9	0,11	0,10	0,08	0,07	0,21
NOVA	4	10	14	7	13	20	8	13	21	13	11	24	14	16	30	0,20	0,30	0,32	0,37	0,44
NUPI	10	1	11	9	1	10	8	1	9	9	2	11	12	1	13	0,33	0,28	0,25	0,32	0,36
PRIO	3	1	4	8	1	9	8	2	10	8	3	11	9	3	12	0,15	0,33	0,37	0,41	0,44
SIFO		4	4		3	3		6	6		5	5	1	5	6	0,10	0,08	0,18	0,13	0,17
SIRUS	1	2	3	1	2	3		2	2	1	2	3		2	2	0,18	0,20	0,17	0,28	0,11
SNF	21	4	25	23	3	26	17	3	20	21	3	24	15	3	18	0,30	0,30	0,28	0,36	0,30
STEP-gruppen				4		4	4		4	3		3	3		3		0,22	0,30	0,17	0,17
TØI	2	1	3	6	2	8	7	1	8	8	1	9	6	3	9	0,05	0,14	0,13	0,16	0,15
VOX Forskningsavd.				2	1	3	2	4	6		7	7		6	6		0,43	0,58	0,47	0,48
SUM	88	44	132	108	43	151	104	52	156	113	54	167	114	64	178	0,23	0,25	0,25	0,27	0,30
TOTALSUM	115	49	164	137	50	187	145	60	205	158	63	221	159	72	231	0,18	0,21	0,22	0,25	0,26

Tabell 21

Utenlandske gjesteforskere ved instituttene i 2001 ¹⁾

	Norden		EU, ekskl Norden		Europa forøvrig		USA		Canada		Asia		Annet		Totalt	
	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.
Agderforskning																
Møreforskning																
Nordlandsforskning																
Nord-Trøndelagsforskning																
NORUT Finnmark AS																
NORUT Samfunnsforskning AS																
Rogalandsforskning - samfunn																
Telemarksforskning - Bø																
Telemarksforskning - Notodden																
Vestlandsforskning																
Østfoldforskning																
Østlandsforskning																
SUM																
AFI													1	2	1	2
ALLFORSK	1	6											1	4	2	10
CICERO																
FAFO																
FNI			1	4			1	3							2	7
Inst. for forsvarsstudier		2		2												4
ISF																
NIFU																
NOVA																
NUPI			1	7											1	7
PRIO							2	4							2	4
SIFO				1												1
SIRUS																
SNF			2	2											2	2
STEP-gruppen			1												1	
TØI																
VOX Forskningsavd.																
SUM	1	8	5	16			3	7					2	6	11	37
TOTALSUM	1	8	5	16			3	7					2	6	11	37

¹⁾ Omfatter opphold på 2 mnd eller lengre.

Tabell 22 **Instituttforskere med utenlandsopphold i 2001** ¹⁾

	Norden		EU, ekskl Norden		Europa forøvrig		USA		Canada		Asia		Annet		Totalt	
	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.
Agderforskning																
Møreforskning																
Nordlandsforskning																
Nord-Trøndelagsforskning																
NORUT Finnmark AS																
NORUT Samfunnsforskning AS			1	6			1	4							2	10
Rogalandsforskning - samfunn																
Telemarksforskning - Bø																
Telemarksforskning - Notodden																
Vestlandsforskning																
Østfoldforskning																
Østlandsforskning							1	4							1	4
SUM			1	6			2	8							3	14
AFI					1	4									1	4
ALLFORSK			1	3											1	3
CICERO																
FAFO																
FNI			1	3	1	4	1	4							3	11
Inst. for forsvarsstudier							1	6							1	6
ISF	1	7	2	7			1	6							4	20
NIFU																
NOVA			2	8			1	2							3	9
NUPI			1	2											1	2
PRIO							1	12							1	12
SIFO																
SIRUS																
SNF	1	4	1	2			1	6							3	12
STEP-gruppen																
TØI													1	6	1	6
VOX Forskningsavd.																
SUM	2	11	8	24	2	8	6	36					1	6	19	85
TOTALSUM	2	11	9	30	2	8	8	44					1	6	22	99

¹⁾ Omfatter opphold på 2 mnd eller lengre.

Tabell 23

Internasjonal prosjektfinansiering 2001, del 1

	EU			OSST			EUREKA			Nordisk Minsterråd		
	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent
Agderforskning	1 554	100%	0%									
Mariforskning	41	100%	0%							525	100%	0%
Nordlandforskning	540	58%	0%							1 800	100%	0%
Nord-Tromsologstasjon												
MORUT Finnmark AS												
MORUT Sørkystforskning AS												
Fogelandsforskning - samfunn	252	42%	10%									
Telemarkforskning - Be												
Telemarkforskning - Norddalen	868	28%	3%									
Vestlandforskning	4 838	52%	0%									
Østfoldforskning										1 400	100%	0%
Østlandsforskning												
SUM	7 410	59%	1%							3 213	99%	0%
AR	291	52%	48%							1 290	100%	0%
ALLFORSK	1 200	75%	25%									
OCBRO	336	58%	50%									
FAFO	1 990	100%	0%							86	99%	0%
FR	1 802	58%	50%									
Inst. for forsværstudier												
ISF	60	100%	0%							368	100%	0%
MFU	97	72%	27%							875	95%	1%
NOVA	3 842	57%	4%							720	28%	0%
MPI	240	100%	0%	4	100%	0%				300	100%	0%
RFIO										108	97%	0%
SFO												
SPUS												
SMF	1 827	75%	25%							491	100%	0%
STEP-gruppen	1 752	57%	29%	400	58%	50%				112	100%	0%
SN	8 174	42%	15%									
VOX Forskningsend.												
SUM	20 811	59%	17%	404	58%	50%				4 253	98%	0%
TOTALSUM	20 829	59%	17%	404	58%	50%				7 466	92%	0%

Internasjonal prosjektfinansiering 2001, del 2

	OECD			FM			Verdensbanken			Andre			TOTALT		
	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent	Instituttets kontrakt-sertifikat 1800 kroner	Internasjonal finansiering Prosent	Instituttets egenfinansiering Prosent
Agderforskning										1 890	100%	0%	2 644	100%	0%
Mariforskning										900	100%	0%	866	100%	0%
Nordlandforskning	475	100%	0%										2 815	87%	0%
Nord-Tromsologstasjon															
MORUT Finnmark AS															
MORUT Sørkystforskning AS													300	44%	10%
Fogelandsforskning - samfunn															
Telemarkforskning - Be													868	28%	3%
Telemarkforskning - Norddalen													4 838	52%	0%
Vestlandforskning															
Østfoldforskning										1 813	100%	0%	3 813	100%	0%
Østlandsforskning															
SUM	475	100%	0%							2 800	100%	0%	13 908	78%	0%
AR										100	100%	0%	1 888	80%	8%
ALLFORSK										2 400	79%	21%	3 800	78%	22%
OCBRO							596	100%	0%	325	100%	0%	1 257	87%	13%
FAFO				860	57%	23%	105	52%	48%	5 327	87%	12%	8 368	88%	11%
FR				810	100%	0%				838	100%	0%	2 750	82%	18%
Inst. for forsværstudier															
ISF												325	100%	0%	
MFU										1 355	95%	14%	2 429	91%	9%
NOVA										129	100%	0%	4 491	57%	4%
MPI							120	100%	0%	758	100%	0%	1 320	100%	0%
RFIO							298	96%	0%	6 700	98%	0%	7 108	80%	0%
SFO															
SPUS															
SMF										300	100%	0%	2 521	82%	18%
STEP-gruppen	1 200	8%	0%										3 464	35%	20%
SN										3 300	94%	6%	11 474	57%	12%
VOX Forskningsend.															
SUM	1 200	8%	0%	1 670	82%	17%	1 119	94%	4%	21 537	80%	7%	90 794	70%	11%
TOTALSUM	1 675	28%	0%	1 670	82%	17%	1 119	94%	4%	24 340	82%	6%	64 700	72%	9%

Tabell 24 Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2001. 1000 kroner. ¹⁾

	0 - 100		101 - 500		501 - 2000		> 2001		TOTALT	
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp
Agderforskning	114	4 138	54	12 005	14	10 527			182	26 670
Møreforskning	121	2 309	73	8 737	22	7 460	3	1 552	219	20 058
Nordlandsforskning	30	879	41	5 999	39	13 312	5	4 036	115	24 226
Nord-Trøndelagsforskning	39	1 629	25	5 926	4	3 190			68	10 745
NORUT Finnmark AS	11	418	17	2 618	8	2 919	1	10	37	5 965
NORUT Samfunnsforskning A	15	480	23	5 574	2	2 851			40	8 905
Rogalandsforskning - samfun	39	1 987	76	12 417	45	18 276	5	4 136	165	36 816
Telemarksforskning - Bø	33	1 348	35	5 062	17	3 999	5	1 268	90	11 677
Telemarksforskning - Notodder	7	167	11	1 068	5	1 575	3	1 369	26	4 179
Vestlandforskning	19	968	30	6 378	10	4 372	7	4 595	66	16 313
Østfoldforskning	86	4 272	32	6 750	7	6 170			125	17 192
Østlandforskning	18	759	21	3 759	26	10 785	1	644	66	15 947
SUM	532	19 354	438	76 293	199	85 436	30	17 610	1 199	198 693
AFI	8	462	22	4 176	25	7 610	7	6 707	62	18 955
ALLFORSK	55	1 759	49	6 238	19	7 502	7	5 854	130	21 353
CICERO	13	891	37	9 413	5	428			55	10 732
FAFO	33	1 358	60	10 854	64	29 853	16	19 390	173	61 455
FNI	15	719	14	2 302	26	8 957	4	4 124	59	16 102
Inst. for forsvarsstudier			9	6 000	1	1 000			10	7 000
ISF	8	435	10	1 330	27	9 389	22	17 595	67	28 749
NIFU	21	692	56	8 724	24	9 766	5	8 887	106	28 069
NOVA	13	561	40	3 504	66	18 787	16	13 193	135	36 045
NUPI	15	434	23	2 381	28	9 178	5	11 013	71	23 006
PRIO	16	683	10	1 767	17	10 534	19	25 780	62	38 764
SIFO	14		28		6				48	
SIRUS										
SNF	15	672	67	11 754	91	33 604	25	13 457	198	59 487
STEP-gruppen	20	680	15	3 050	16	6 536			51	10 266
TØI	16	1 024	87	12 124	89	31 915	20	17 730	212	62 793
VOX Forskningsavd.	1	45	1	204	5	1 989	1	1 003	8	3 241
SUM	263	10 415	528	83 821	509	187 048	147	144 733	1 447	426 017
TOTALSUM	795	29 769	966	160 114	708	272 484	177	162 343	2 646	624 710

¹⁾ Fordelingen på størrelseskategorier gjelder prosjektet som helhet - uansett varighet.

Tabell 25

Antall vitenskapelige artikler og antall pr. årsverk utført av forskere/faglig personale. 1997 - 2001

	Vitenskapelige artikler publisert i tidsskrift med referee-ordning ¹⁾					Vitenskapelige artikler publisert i tidsskrift med referee-ordning pr. årsverk utført av forskere/faglig personale				
	1997	1998	1999	2000	2001	1997	1998	1999	2000	2001
Agderforskning		7	4	8	16		0,19	0,10	0,22	0,46
Møreforskning	16	10	10	24	17	0,36	0,26	0,28	0,68	0,49
Nordlandforskning	15	11	10	20	16	0,43	0,31	0,25	0,54	0,42
Nord-Trøndelagsforskning	4	2	3	3	8	0,25	0,11	0,15	0,16	0,48
NORUT Finnmark AS										
NORUT Samfunnsforskning AS	1			2	2	0,07			0,15	0,16
Rogalandforskning - samfunn	2	4	2	6	4	0,05	0,10	0,05	0,14	0,10
Telemarkforskning - Bø	7	6	5	3	6	0,36	0,33	0,30	0,17	0,38
Telemarkforskning - Notodden	1	1			1	0,12	0,14			0,15
Vestlandforskning	8		5	6	6	0,43		0,24	0,30	0,30
Østfoldforskning	3	12	7	8	12	0,07	0,30	0,23	0,35	0,55
Østlandforskning	15	9	28	5	2	0,47	0,35	1,22	0,29	0,11
SUM	72	62	74	85	90	0,23	0,21	0,25	0,31	0,33
AFI	9	4	5	10	15	0,29	0,13	0,15	0,30	0,45
ALLFORSK	13	17	4	2	4	0,35	0,39	0,08	0,04	0,17
CICERO	9	17	21	9	8	0,53	0,97	1,18	0,53	0,39
FAFO	10	3	12	9	18	0,18	0,05	0,19	0,14	0,28
FNI	7	9	14	13	18	0,31	0,42	0,61	0,57	0,90
Inst. for forsvarsstudier	5	7	6	13	1	0,42	0,58	0,40	0,81	0,06
ISF	25	16	15	19	15	0,71	0,48	0,42	0,47	0,35
NIFU	9	13	12	19	11	0,25	0,31	0,25	0,44	0,25
NOVA	19	25	27	26	34	0,27	0,38	0,41	0,40	0,50
NUPI	24	15	22	19	35	0,73	0,42	0,60	0,55	0,97
PRIO	22	20	20	16	18	0,85	0,73	0,74	0,60	0,66
SIFO	11	5	8	8	9	0,29	0,13	0,21	0,21	0,25
SIRUS	12	25	22	13	12	0,72	1,64	1,83	1,19	0,66
SNF	59	77	75	69	53	0,71	0,88	1,06	1,04	0,87
STEP-gruppen		4	5	3	6		0,22	0,37	0,17	0,33
TØI	8	6	15	10	11	0,14	0,10	0,24	0,17	0,18
VOX Forskningsavd.	2		4	5	0	0,20		0,38	0,33	
SUM	244	263	267	263	268	0,42	0,43	0,46	0,42	0,45
TOTALSUM	316	325	361	348	358	0,36	0,36	0,39	0,39	0,41

¹⁾ Omfatter artikler i internasjonale og norske tidsskrifter med referee.

Tabell 26

Publisering og formidling 2001

	Artikler		Fagbøker, lærebøker, andre selvstendige utgivelser	Kapitler og artikler i fagbøker, lærebøker, fagtidsskrifter med mer	Rapporter				Foredrag/fremleggelse av paper/poster	Populærvit. artikler og foredrag	Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker ol	Konferanser, seminarer der instituttet har medvirket i arr.
	Internasjonale tidsskrifter med referee	Norske tidsskrifter med referee			Egen rapportserie	Ekstern rapportserie	Til oppdrags-givere					
Agderforskning	12	4	1	7	70			26	79	9		
Møreforskning	15	2	4	18	39	11	15	130	56	13	6	
Nordlandforskning	6	10		4	14	6	16	30	36	10	5	
Nord-Trøndelagsforskning	7	1	1	8	23	3		43	4	14	7	
NORUT Finnmark AS				3	7	4	14	17	3	3	1	
NORUT Samfunnsforskning AS	1	1		3	10	2	4	11	5	7	2	
Rogalandforskning - samfunn	2	2	5	13	57	2	14	33	17	17	1	
Telemarkforskning - Bø	4	2	3	1	20	2	27	32	11	21	6	
Telemarkforskning - Notodden		1	6	6	12	1		16	2	3	3	
Vestlandforskning	5	1				1	5	81	16	1	6	
Østfoldforskning	12			6	53			10	30		9	
Østlandforskning	2			6	17	5	0	16	15	4	2	
SUM	66	24	20	75	322	37	95	445	274	102	48	
CICERO	7	1	0	96	20	18	0	51	31	13	4	
AFI	13	2	4	12	5	1	7	17	2	1	7	
ALLFORSK	3	1		16	10		18	33	18	16	7	
FAFO	15	3	5	10	30	3		207	29	36	10	
FNI	18		3	23	16	1	1	62	7	20	2	
Inst. for forsvarsstudier		1	5	10	8	2	1	41	1	29	6	
ISF	6	9	7	32	6	7	6	56	159	39	7	
NIFU	9	2	1	17	39	22		76	66	9	3	
NOVA	26	8	7	51	27	6	6	85	217	34	21	
NUPI	19	16	9	39	21	14	10	68	141	59	9	
PRIO	13	5	7	26	1	10	3	43	29	15	105	
SIFO	7	2	3	7	39	2	59	19	10	8		
SIRUS	10	2	2	13	4			34	6	3	3	
SNF	44	9	3	32	130	7		94	50	25	6	
STEP-gruppen	3	3	3	14	9	3	7	21	6	7	2	
TØI	10	1	2	28	41	10	150	120	96	13	9	
VOX Forskningsavd.				1	7	1		10	14	2	2	
SUM	203	65	61	427	413	107	268	1 037	882	329	203	
TOTALSUM	269	89	81	502	735	144	363	1 482	1 156	431	251	

Tabell 27

Samarbeid med andre institusjoner om prosjekter som omfatter FoU. Prosjektomfang i årsverk ¹⁾. 2001

	Universiteter og høyskoler			Næringsliv			Andre forskningsmiljø			Alle institusjoner		
	Norske	Uten-landske	Totalt	Norsk	Uten-landsk	Totalt	Norske	Uten-landske	Totalt	Norske	Uten-landske	Totalt
Agderforskning	1,0	1,0	2,0	3,0		3,0	2,0	2,0	4,0	6,0	3,0	9,0
Møreforskning	4,7	0,3	5,0	7,5	0,4	7,9	4,0	1,9	5,9	16,2	2,6	18,8
Nordlandsforskning	0,2		0,2	1,2		1,2	2,2	0,4	2,6	3,6	0,4	4,1
Nord-Trøndelagsforskning	1,5	1,0	2,5	0,5		0,5	2,0	0,5	2,5	4,0	1,5	5,5
NORUT Finnmark AS	2,0		2,0	3,0		3,0	2,0		2,0	7,0		7,0
NORUT Samfunnsforskning AS	1,3		1,3	0,6		0,6	1,2	1,4	2,6	3,1	1,4	4,5
Rogalandforskning - samfunn	3,3	1,1	4,4	1,5		1,5	2,7		2,7	7,5	1,1	8,6
Telemarkforskning - Bø				0,5		0,5	1,0		1,0	1,5		1,5
Telemarkforskning - Notodden	1,5		1,5	0,1		0,1				1,6		1,6
Vestlandsforskning	1,5	0,8	2,3	4,0	2,0	6,0	1,3	0,7	2,0	6,8	3,5	10,3
Østfoldforskning	2,0	2,0	4,0	5,0	2,0	7,0	1,0	1,0	2,0	8,0	5,0	13,0
Østlandsforskning	1,0	0,2	1,2	2,0		2,0	0,5		0,5	3,5	0,2	3,7
SUM	20,0	6,4	26,4	28,9	4,4	33,3	19,9	7,9	27,8	68,8	18,7	87,6
AFI	2,3	0,1	2,4	8,0		8,0	1,0		1,0	11,3	0,1	11,4
ALLFORSK	3,5	4,0	7,5	2,0	0,5	2,5		0,5	0,5	5,5	5,0	10,5
CICERO	3,3	5,5	8,8	0,2		0,2	3,3	5,3	8,6	6,8	10,8	17,6
FAFO	1,0	4,3	5,3	2,8		2,8	1,5	3,3	4,8	5,3	7,6	12,9
FNI							4,0	2,0	6,0	4,0	2,0	6,0
Inst. for forsvarsstudier												
ISF	2,6	0,6	3,2	0,1		0,1	3,8	0,8	4,6	6,5	1,4	7,9
NIFU	0,3	0,3	0,6				0,7		0,7	1,0	0,3	1,3
NOVA	2,8	3,4	6,2				3,7	0,1	3,8	6,5	3,5	10,0
NUPI	2,5	2,0	4,5	0,5	0,1	0,6	2,0	1,0	3,0	5,0	3,1	8,1
PRIØ												
SIFO		5,0	5,0	2,0	1,0	3,0	3,0	1,0	4,0	5,0	7,0	12,0
SIRUS	0,5		0,5				1,0	1,0	2,0	1,5	1,0	2,5
SNF	16,0	4,0	20,0	4,0		4,0	6,0	3,0	9,0	26,0	7,0	33,0
STEP-gruppen	2,0	3,0	5,0				1,0	2,0	3,0	3,0	5,0	8,0
TØI	1,0	3,0	4,0	2,0	0,2	2,2	4,0	2,0	6,0	7,0	5,2	12,2
VOX Forskningsavd.	3,0	2,0	5,0	7,0	1,0	8,0				10,0	3,0	13,0
SUM	40,8	37,2	78,0	28,6	2,8	31,4	35,0	22,0	57,0	104,4	62,0	166,3
TOTALSUM	60,8	43,6	104,4	57,5	7,2	64,7	54,9	29,9	84,8	173,2	80,7	253,9

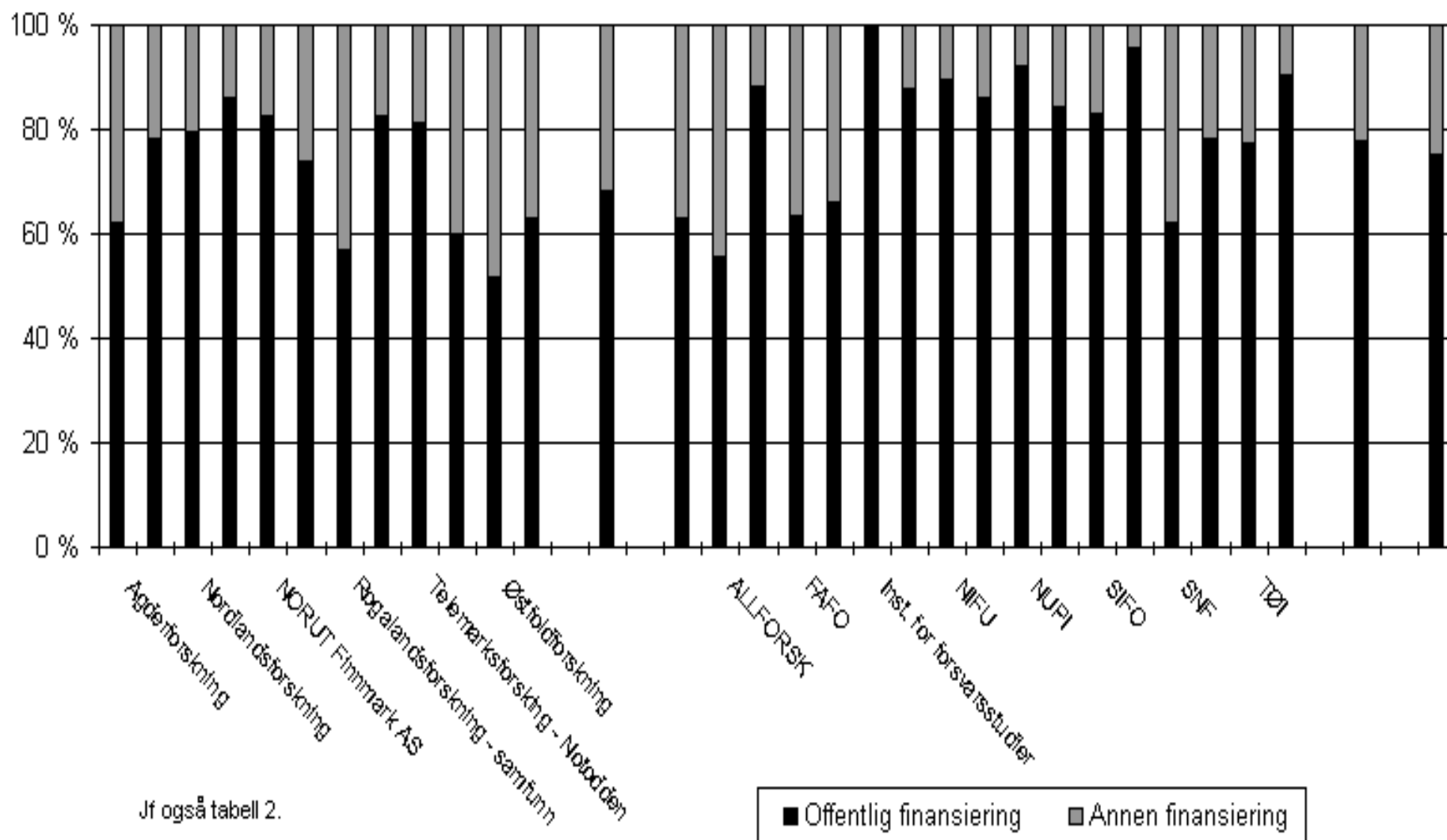
¹⁾ Årsverk utført av instituttets personale som del av prosjektene i 2001.

Tabell 28**Nyetableringer 2001**

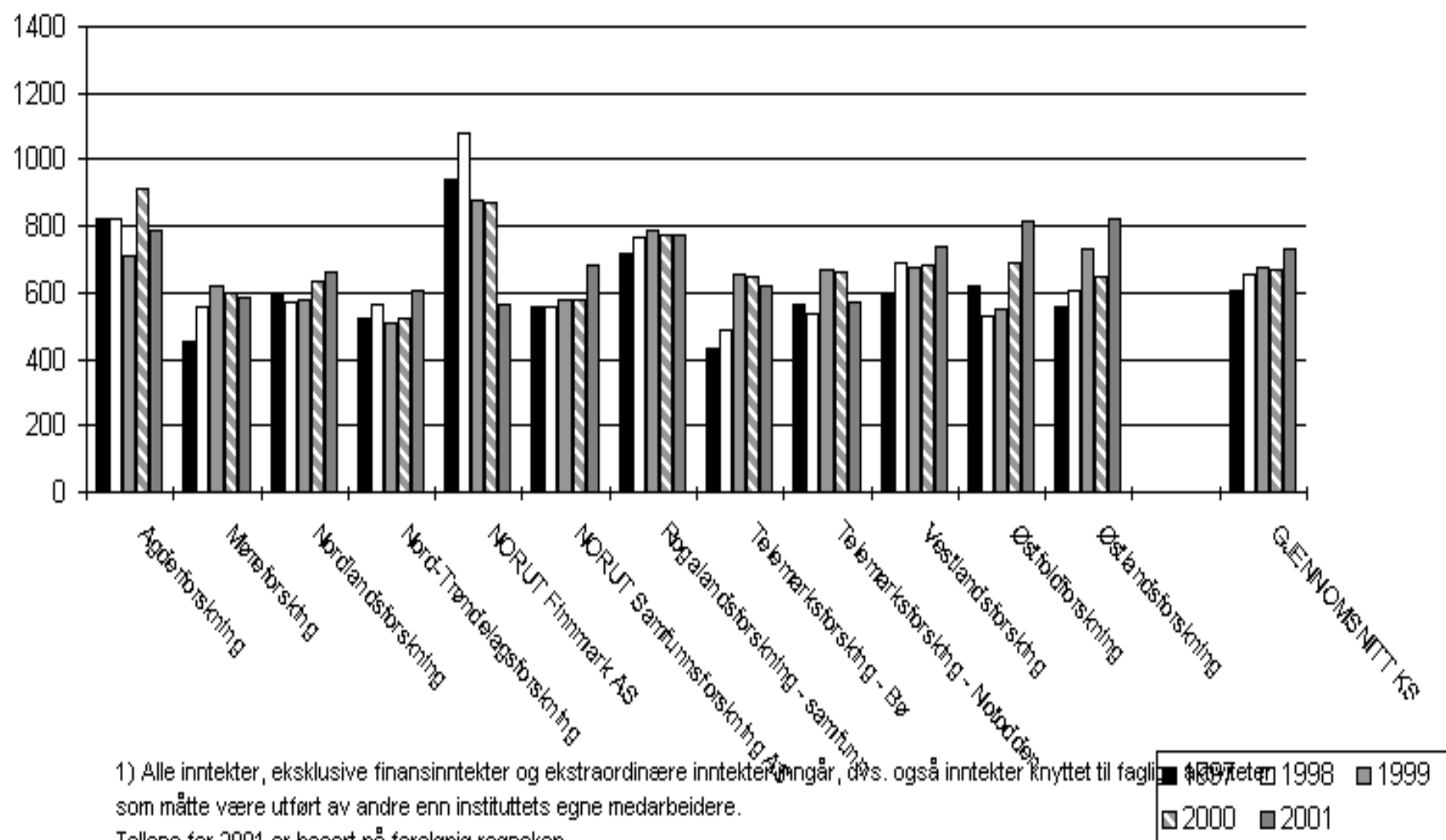
Institutt	Bedriftsnavn	Bransje	Ansatte pr. 31.12.2001
Telemarksforskning - Bø	SAMNETT	IT	1
Vestlandsforskning	Kunnskapsparken Sogn og Fjordane AS		

Til sammenligning var det i 2000 i alt 3 nyetableringer med totalt 3 ansatte.

Figur 1: Inntekter i 2001 prosentvis fordelt på offentlig og annen finansiering

Figur 3a: Inntekter i alt per totale årsverk. 1997 - 2001. 1000 kr. ¹⁾

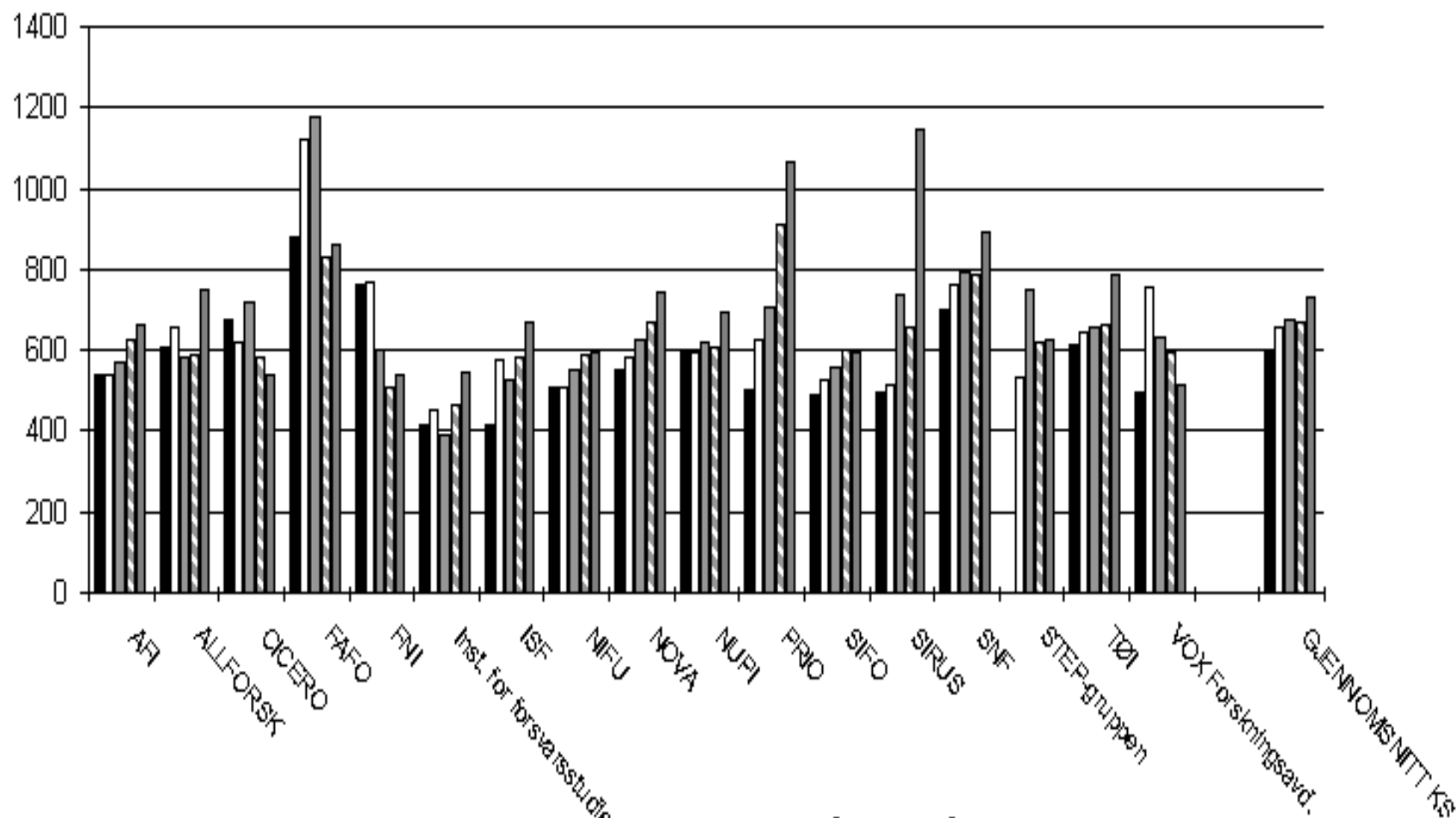

1) Alle inntekter, eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter, inngår, dvs. også inntekter knyttet til faglige aktiviteter som måtte være utført av andre enn instituttets egne medarbeidere.

Tallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.

Jf også tabell 9.

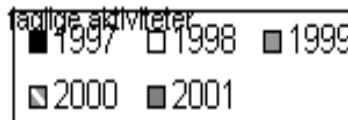
Figur 3b: Inntekter i alt per totale årsverk. 1997 - 2001. 1000 kr. ¹⁾

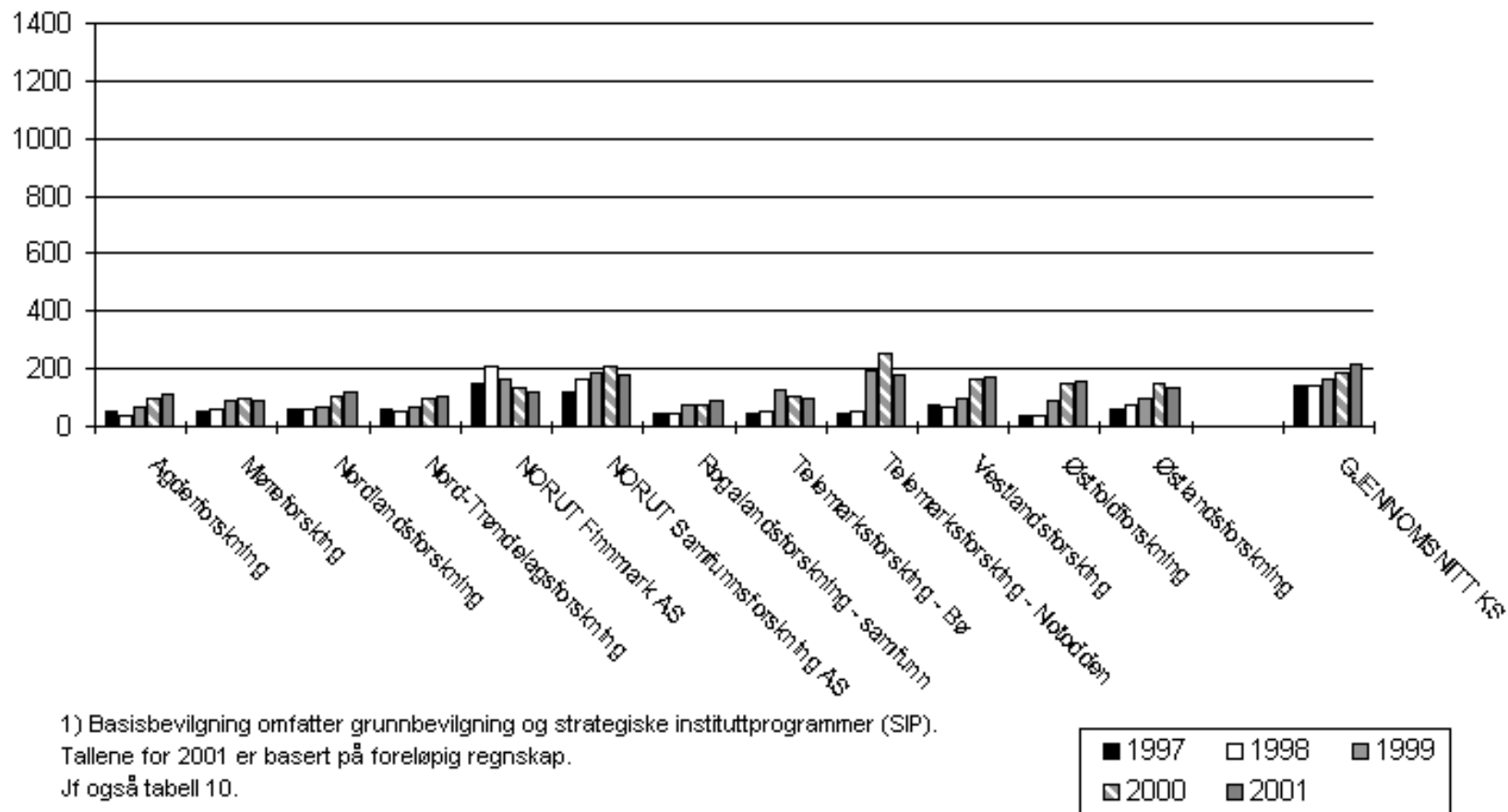
1) Alle inntekter, eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter inngår, dvs. også inntekter knyttet til faglige aktiviteter som måtte være utført av andre enn instituttets egne medarbeidere.

Tallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.

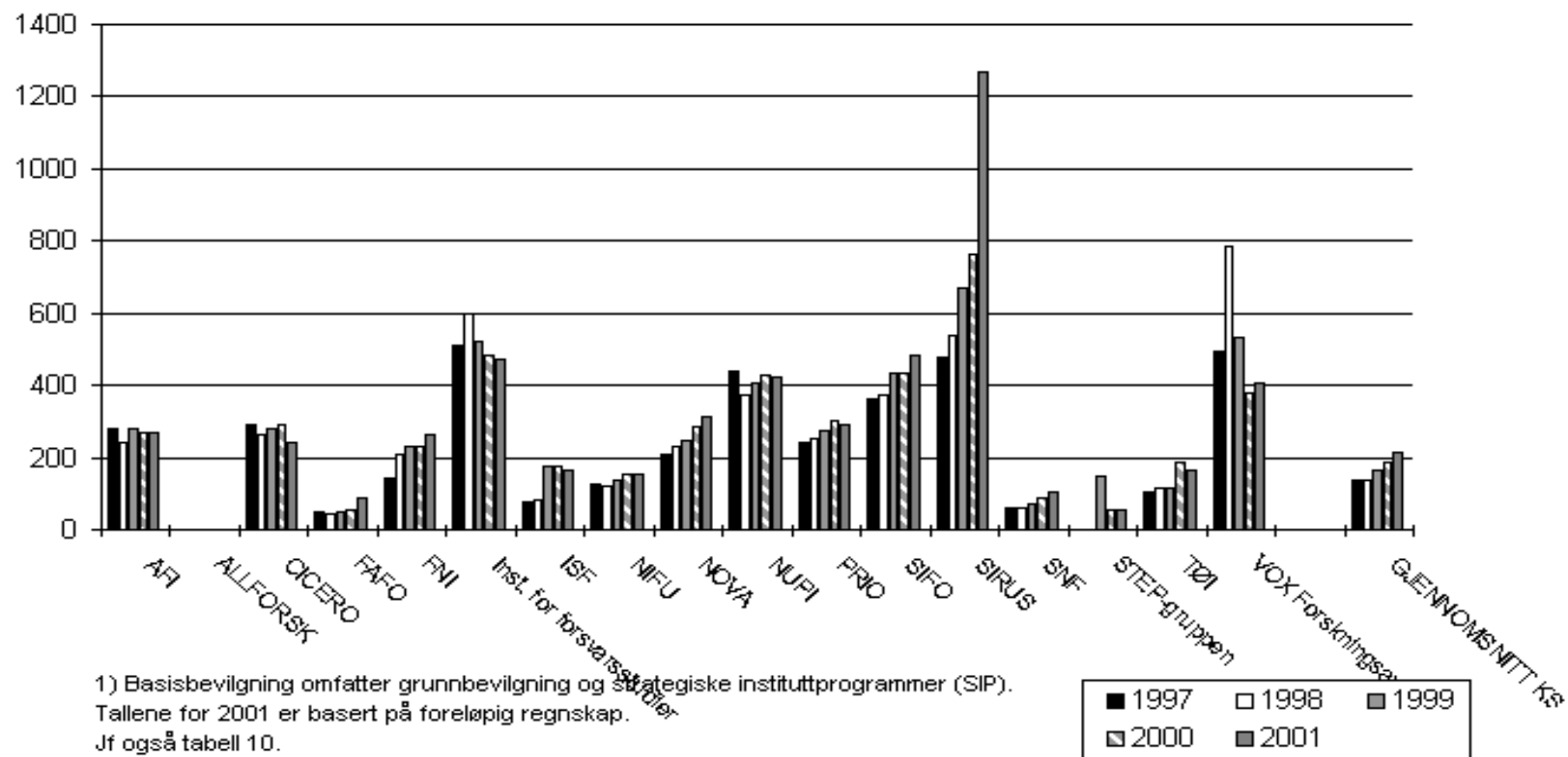
Jf også tabell 9.

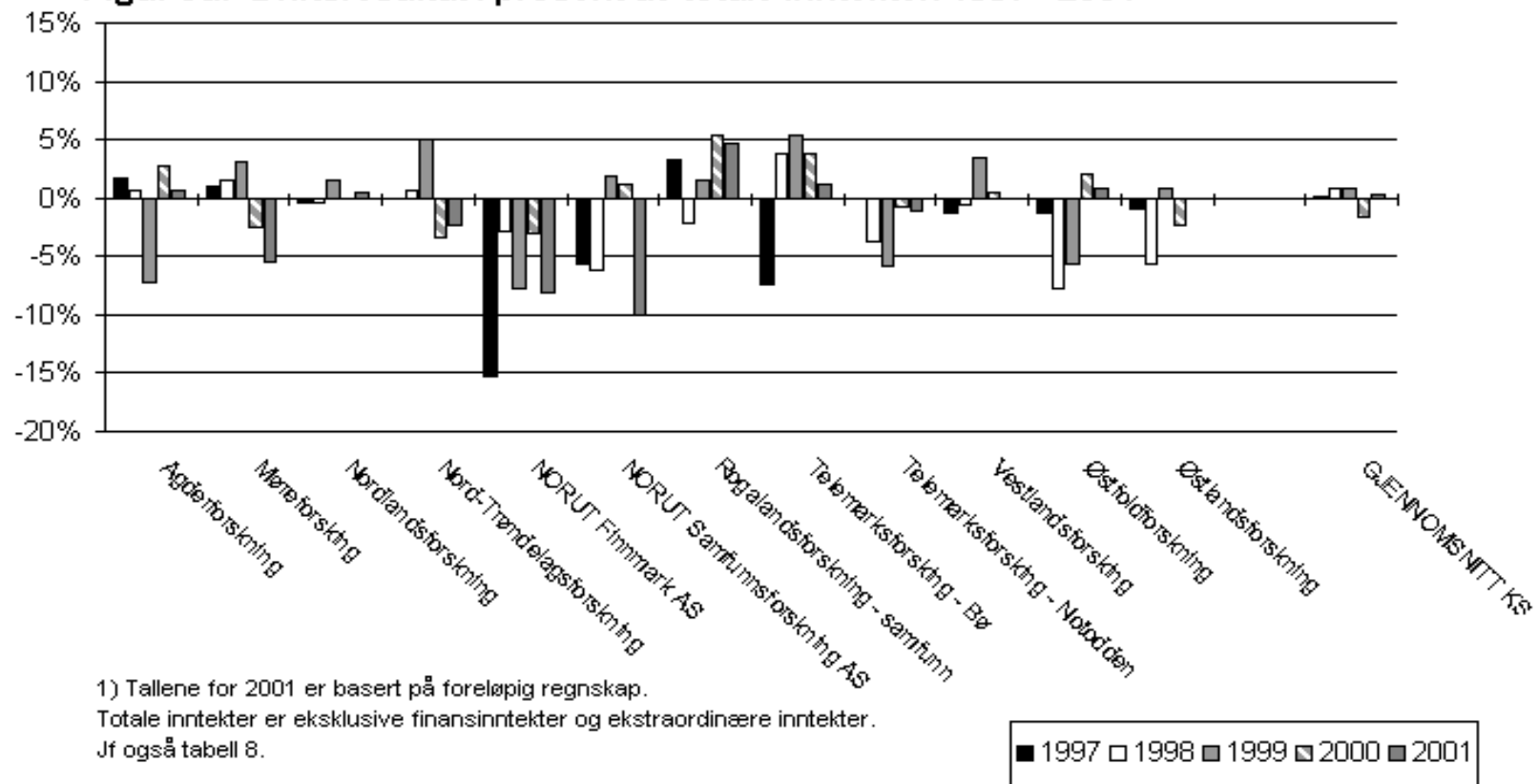
Figur 4a: Basisbevilgning pr. årsverk utført av forskere/faglig personale 1997 - 2001. 1 000

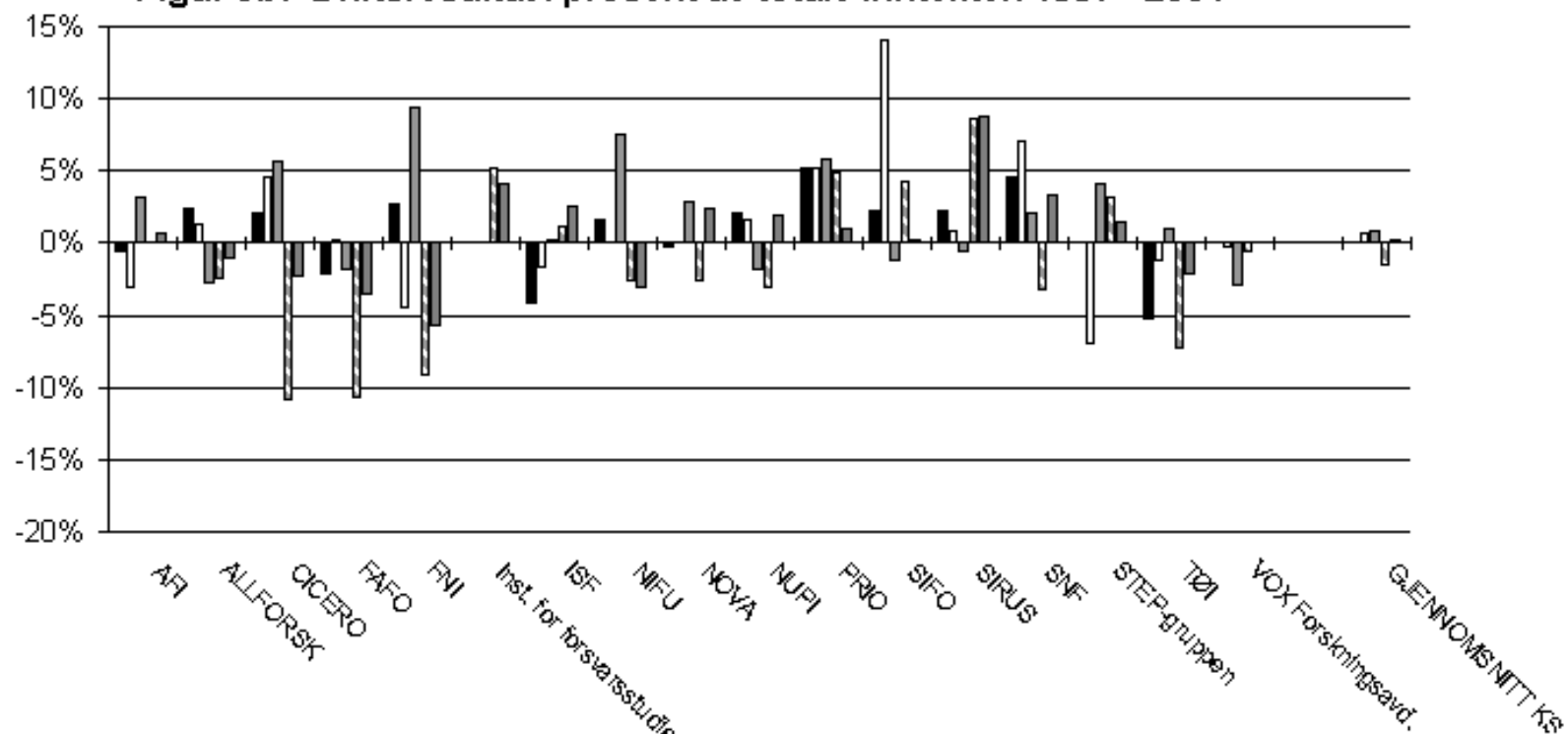
Figur 4b: Basisbevilgning pr. årsverk utført av forskere/faglig personale 1997 - 2001. 1 000

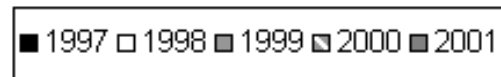
Figur 5a: Driftsresultat i prosent av totale inntekter. 1997 - 2001 ¹⁾

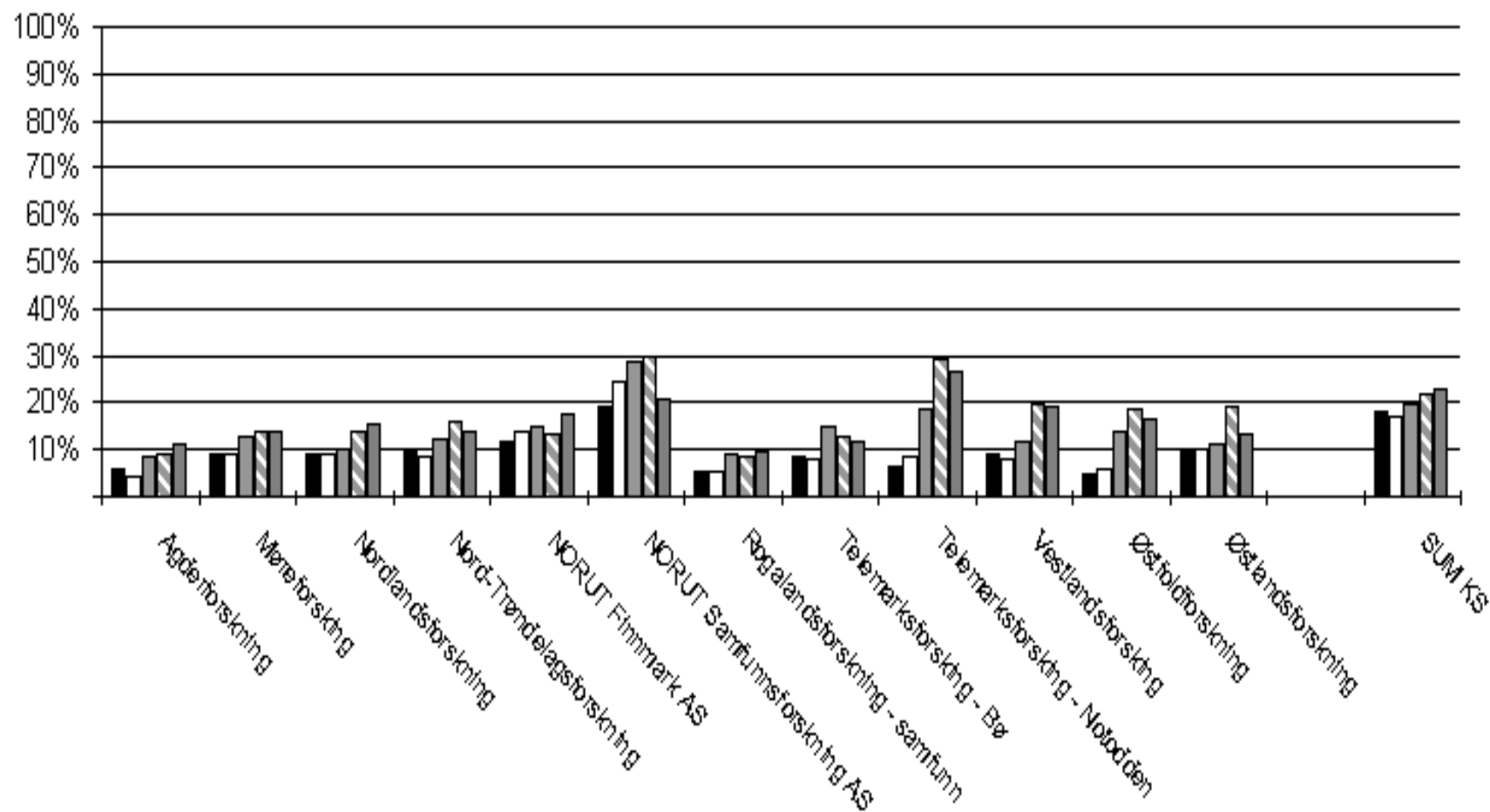
Figur 5b: Driftsresultat i prosent av totale inntekter. 1997 - 2001 ¹⁾

1) Tallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.
 Totale inntekter er eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter.
 Jf også tabell 8.

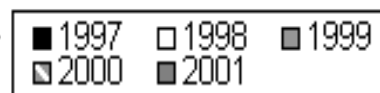
Figur 6a: Basisfinansiering i % av totale inntekter. 1997 - 2001 ¹⁾

1) Basisfinansiering omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer (SIP).

Eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter. Tallene for 2001 er basert på foreløpig regnskap.

Jf også tabell 6.

Figur 6b: Basisfinansiering i % av totale inntekter. 1997 - 2001 ¹⁾

